

Curs 2019-2020
Treball Final de Grau
Llengua i literatura catalanes

**«BLATSEGAT,
BLATSEGAT!»**

Estudi lexicogràfic de la primera edició
de *La Muntanya d'Ametistes* de
Guerau de Liost

Anna Martínez i Becerra
Tutor: Dr. Joan Ferrer i Costa
Juny 2020

Ad astra per aspera

«Qui pot tenir por de la nit
quan la blancor del teu nom vetlla
iaia,

el somni dels infants?»

Josep Maria BECERRA

SUMARI

AGRAÏMENTS.....	5
1. PRÒLEG	6
2. BIOGRAFIA I OBRA	9
2.1. JAUME BOFILL I MATES: L'HOME I EL POLÍTIC	9
2.2. GUERAU DE LIOST: L'ESCRIPTOR I POETA.....	11
2.3. CONCEPCIÓ I ESTRUCTURA FONAMENTAL DE <i>LA MUNTANYA D'AMETISTES</i> (1908).....	15
3. GLOSSARI.....	17
4. ÍNDEXS FOTOGRÀFICS.....	125
4.1. ÍNDEX FOTOGRÀFIC DE FAUNA I D'ÉSSERS FANTÀSTICS.....	125
4.2. ÍNDEX FOTOGRÀFIC D'ARBRES, PLANTES, FRUTS I FLORS	140
4.3. ÍNDEX FOTOGRÀFIC DE MINERALS, ROQUES, METALLS I PEDRES PRECILOSES	154
5. SÍNTESE DELS POEMES.....	158
5.1. PROEMI.....	158
5.2.1. GEA – I	158
5.2.1. GEA – II.....	160
5.3.1. URANOS – I.....	162
5.3.2. URANOS – II.....	163
5.4.1. FLORA – I	164
5.4.2. FLORA – II.....	166
5.5.1. KRONOS – I.....	168
5.5.2. KRONOS – II	169
5.6.1. PSIQUIS – I.....	172
5.6.2. PSIQUIS – II.....	174

5.7. POEMA	176
5.8. EXCELSIOR	178
6. CONCLUSIONS.....	179
7. FONTS BIBLIOGRÀFIQUES I DE CONSULTA.....	180
APÈNDIX DOCUMENTAL.....	182
LA MUNTANYA D'AMETISTES (1908).....	183
PROEMI.....	183
GEA.....	185
URANOS.....	203
FLORA.....	210
KRONOS	232
PSIQUIS.....	250
POEMA	269
EXCELSIOR.....	281

AGRAÏMENTS

En primeríssima instància m'agradaria agrair al Dr. Joan Ferrer i Costa el seu tractatge i afabilitat. La vostra constància, atenció, bonhomia i cordialitat són qualitats que fan de vós un gran mentor, però sobretot una gran persona. Són aquestes virtuts les que voldria que m'impregnessin i perduessin al llarg de la meua vida. Sou una persona amb un coneixement i una noció de la nostra bella i estimada llengua gairebé inexhauribles. Aquest conjunt de factors desperten en mi una gran admiració i respecte. Gràcies, Dr. Ferrer, per guiar-me i estar al meu costat en cada pas que donava pel desenvolupament del treball. La vostra ajuda ha estat incommensurable i ha fet possible un millor estudi de la llengua de Guerau de Liost. Novament, moltes gràcies per tot i per proposar-me el tema i acceptar dirigir-me el Treball Final de Grau.

A la meua estimada mare, no sé què faria sense tu. Ets el pilar de casa i la persona més imprescindible de la meua vida. Gràcies per ajudar-me sempre que ho he necessitat, per totes les nits de vetlla i per eixugar-me les llàgrimes dels ulls. Gràcies per ser una mare exemplar, per no desamparar-nos mai i per haver-nos donat tothora tot el que podies i més. T'estimo molt.

Al meu pare, que sempre em fa riure malgrat les circumstàncies i dificultats amb què la vida no deixa de posar-te a prova. Papa, gracias por enseñarme que un origen humilde no tiene por qué dictar el resto de mi vida. Gracias por enseñarme a ser ambiciosa, constante, trabajadora y perseverante en mis sueños, a nunca rendirme y a seguir subiéndome en el tren, aunque me haya equivocado de parada. Te quiero mucho.

Als meus germans, Lluís, *tius* i cosins: sou la meua família, i per tant, ho sou tot. No us canviaria per res del món. Cali, Sky: us estimo molt, petits. No hi ha millor companyia que la vostra. Sou llum.

I per acabar, a la meua iaia: has sigut la roca i la cola de la nostra família. Des que vas partir res no ha sigut com abans. Iaia, aquest treball i tots els meus estudis te'ls dedico a tu. Estic gaudint de tota la formació que no vas poder obtenir mai tu, i recordaré per sempre la il·lusió que et feia que els teus nets estudiéssim, per tenir un futur millor. Iaia, et prometo que mantindrem eternament viva la teua essència: família, treball i generositat. Honrarem el teu nom i els teus valors.

1. PRÒLEG

L'objectiu d'aquest treball ha estat elaborar un estudi lexicogràfic de la llengua de la primera edició de *La muntanya d'ametistes* (1908) del poeta noucentista català Jaume Bofill i Mates, àlies Guerau de Liost. Aquestes pàgines es divideixen de la manera següent: primerament, hi trobem una introducció de la vida i obra de l'autor, així com una breu pinzellada sobre la concepció i estructura de *La muntanya d'ametistes*; a continuació, ve el cos central del treball i font de la resta d'apartats, el glossari; llavors veurem una sèrie d'índexs fotogràfics que ajuden a il·lustrar conceptes específics del vocabulari; seguidament hi ha l'apartat amb una breu síntesi de les composicions que conformen aquesta primera obra poètica de Guerau de Liost; i per últim, una conclusió concisa sobre l'estudi en general. Tanquen aquest treball l'apèndix, les fonts bibliogràfiques i els agraïments.

El glossari està constituït per les paraules objecte de recerca —ressaltades amb negreta—, la categoria gramatical o tipus de mot o sintagma —en cursiva—, la definició extreta de diferents fonts de consulta, l'abreviatura¹ de l'obra de procedència —en majúscules—, i el poema, capítol i pàgina de l'apèndix on podem trobar la veu en qüestió —entre claudàtors—. El vocabulari conté paraules que qualsevol individu del segle XXI pot reconèixer molt fàcilment perquè formen part del llenguatge comú i de la vida quotidiana. Hi són, però, amb la finalitat de poder ser inclosos als índexs fotogràfics, creant així una mena d'inventari, i per tal de donar a conèixer l'ampli ventall d'elements propis de la nostra terra i subratllar-ne la riquesa.

Per a l'elaboració del treball, i com s'indica a la bibliografia, he utilitzat diccionaris de caràcter general, enciclopèdies, diccionaris especialitzats i pàgines web diverses. En algun cas, la definició donada no prové de cap eina de consulta sinó que l'he hagut de formular jo. Sempre que ha sigut viable he donat el significat proposat per obres contrastades, per tal de donar el màxim de fiabilitat possible a aquest estudi, però en els casos en què la recerca no obtenia els fruits desitjats, he intentat proposar una descripció acurada i versemblant de collita pròpia.

Els índexs fotogràfics són tres i cada un intenta seguir una temàtica concreta, encara que en algun cas he hagut d'aglutinar matèries en una sola taula per no allargar excessivament i fer més amè aquest treball. El primer índex il·lustra la fauna, siguin animals salvatges o domèstics, i els éssers fantàstics que trobem al llarg de *La muntanya d'ametistes* (1908); el segon en presenta la flora (arbres, plantes, fruits, flors, ...); i el tercer en mostra les pedres precioses,

¹ La llegenda d'acrònims la trobareu a la pàgina següent.

les roques, els minerals i els metalls. Les imatges d'aquests inventaris, sempre que no s'indiqui el contrari, són extretes de la Viquipèdia, i per tant són lliures de drets. En els casos en què aquest web no oferiria una fotografia, o la presentada no era adequada, he extret la imatge d'un portal en línia anomenat Flickr. Davant d'aquesta circumstància, i per tal d'evitar qualsevol mena de conflicte amb els drets d'autor, cito la font de la figura a la columna de l'esquerra.

L'apèndix és la meua edició de *La muntanya d'ametistes* de 1908, elaborada seguint el model proposat per Enric Bou a l'*Obra poètica completa. Proses literàries*, publicada per Editorial Selecta. Aquí hi reproduïxo exclusivament les peces de la primera edició de l'obra més coneguda de Guerau de Liost, sense el pròleg d'Eugeni d'Ors, puix que en cap moment la llengua del prefaci, que no fou escrit pel nostre poeta —i on s'expressen unes idees amb les quals sabem que Bofill no combregava del tot—, ha estat objecte d'estudi d'aquest treball. He mirat de respectar en tot moment els capítols, les dedicatòries i les endreces, estrofes i disposició dels versos que ofereix Bou en el volum esmentat, atès que no he tingut l'oportunitat de poder treballar amb el manuscrit o versió original de l'obra.

Pel que fa a la bibliografia, m'agradaria esmentar que ve limitada per les circumstàncies excepcionals en què ens trobem. Davant la crisi sanitària de la Covid-19, la bibliografia que he tingut a disposició ha quedat afectada. Així i tot, no ha estat excusa ni considero que hagi repercutit massa negativament el desenvolupament del treball. Afortunadament, hi ha una gran quantitat de recursos en línia que m'han estat de gran ajuda, així com el fet que el director d'aquesta investigació, molt amablement, em confiés llibres de la seva biblioteca personal. Per aquest motiu, les referències bibliogràfiques més abundants provenen de la xarxa.

LLEGENDA D'ACRÒNIMS	
<i>ACRÒNIM</i>	<i>NOM COMPLET DE L'OBRA</i>
DIEC2	Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (versió en línia www.dlc.iec.cat)
DCVB	Diccionari Català-Valencià-Balear d'Antoni M. Alcover i Francesc de Borja Moll (versió en línia www.dcvb.iec.cat)
DGEC	Gran Diccionari de la Llengua Catalana de Grup Enciclopèdia (versió en línia www.diccionari.cat)
GEC	Gran Enciclopèdia Catalana de Grup Enciclopèdia (versió en línia www.encyclopedia.cat)

DMC	Diccionari de Mitologia Clàssica de Grup Enciclopèdia
DSFF	Diccionari de Sinònims de Frases Fetes de M. Teresa Espinal (versió en línia www.dsff.uab.cat)
DRAE	Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española (versió en línia www.dle.rae.es)
DH	Diccionario de Hinduismo de Enrique Gallud Jardiel

Per concloure aquest pròleg, m'agradaria afegir que, per a mi, la validació del sentit i del propòsit d'aquest treball provenen de dues fonts diferents i complementàries. Per una banda, la publicació recent de *Un torrent de paraules. El lèxic de Joan Santamaria* de Joan Veny². Subscriu els objectius que l'autor mallorquí expressa en la seva «Introducció», perquè no disten massa dels meus:

“No pretenc inventariar tot el seu corpus. El meu objectiu és simplement recollir: 1) els mots que tinguin algun interès per a la història de la llengua del primer terç del segle XX; i 2) els mots que revelen la força creativa de l'autor i el seu gust per l'arcaisme, el dialectalisme, el cultisme, etc. Es tracta, doncs, d'un recull sense pretensions exhaustives, amb una finalitat selectiva. Té, entre altres, el valor de donar a conèixer mots no enregistrats fins ara [...]” (p. 17).

I per altra banda, la ratificació que un lèxic de la poesia de Guerau de Liost és necessària i no malaguanyat prové de les paraules que cito a continuació d'Enric Bou³: “La principal dificultat que presenta la poesia de Guerau de Liost no rau pas en el significat concret de cada poema, sinó en *qüestions de tipus lèxic*⁴ (adjectius «civilitzats» i noucentistes) i en qüestions d'organització general del llibre [...]”

² VENY, Joan. *Un torrent de paraules. El lèxic de Joan Santamaria*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2019.

³ BOU, Enric. *La poesia de Guerau de Liost: natura, amor, humor*. Barcelona: Edicions 62, 1985. p. 69.

⁴ El subratllat és meu.

2. BIOGRAFIA I OBRA

2.1. JAUME BOFILL I MATES: L'HOME I EL POLÍTIC

Jaume Bofill i Mates va néixer el dia 30 d'agost de 1878 a Olot, La Garrotxa. Magdalena Mates i Baró, la seva mare, era natural d'aquesta localitat i va decidir tenir-hi el primer fill, malgrat que el matrimoni ja vivia a Barcelona. Joaquim Bofill i Noguera, el pare, va establir la família a la ciutat comtal l'any 1877, on obrí una merceria al carrer de Carders. Bofill i Mates tingué una forta vinculació amb la família paterna, que era oriünda de Viladrau i estava molt arrelada al Montseny. Allí fou on el jove Bofill passava els estius i més endavant esdevindria escenari de gran part de la seva obra. La família, malgrat viure a Barcelona, mantenia els costums de les famílies rurals, era un nucli tancat sense gaires relacions externes, per la qual cosa l'amor a la terra i la tradició eren consignes primordials. Jaume Bofill tenia una relació molt bona i estreta amb les dones de la seva família: la mare, la germana, la cosina, la tia. La relació que tenia amb Carlota Maria Bofill i Mates, una de les germanes, fou molt important, literàriament però també en l'àmbit humà. Els oncles paterns, la tia Carme i mossèn Carles, foren per a Bofill la personificació del lligam entre ell i la terra del Montseny.

Així descriu el nostre poeta Jaume Bofill i Ferro, un cosí, al pròleg de *l'Obra poètica completa* de 1948:⁵

“Home més aviat de poca alçada, prim, d'ulls clars i consirosos de nòrdic (recordaven una mica els de Rilke), de rostre eixut d'una pal·lidesa i una qualitat de vori, especialment la vastitud del front; de mandíbula marcada i llavis prim, serrats sobre les dents, que quedaven amb el plec del seu etern somriure benevolent (sic), però irònic, una mica descobertes en un angle de la boca. Ens sobtava tot d'una el seu posat digne i agut d'escolar d'altres temps, com si l'acompanyés una atmosfera, un aire, mig de convent, mig d'estudi d'alguna universitat gòtica i obscura. Ens adonàvem que les seves mans llargues i fines, aristocràtiques, eloqüents, mentre parlàvem, tal vegada, de coses banals, semblaven dibuixar en l'aire les volutes d'uns àgils sil·logismes per sempre inexpressats, mentre els ulls es perdien en la vagarositat del somni” (p.14).

La cita és llarga, però em sembla que expressa de manera molt adient com devia ser Bofill, i alhora ens ajuda, a les generacions posteriors, a fer-nos-en una idea.

Bofill i Mates començà la carrera de Filosofia i Lletres l'any 1893, i un any més tard inicià la de Dret. Durant els anys de formació acadèmica, es va plantejar la possibilitat de perseguir la carrera eclesiàstica. Aquesta idea es va dissoldre a causa del seu enamorament per Margarida Bofill i Gallés, una cosina germana més gran que ell, amb qui es casaria el maig de 1907. El matrimoni fou feliç, van néixer dues nenes —que moriren amb poc temps de

⁵ La cita literal està extreta de l'edició de 1983 a cura d'Enric Bou.

vida— i llavors tres nens: Jaume (1910), Joaquim (1914) i Joan (1916). El més gran acabà sent catedràtic de Metafísica a la Universitat de Barcelona. Malauradament, Margarida Bofill morí l'any 1924, i Jaume Bofill refeu la seva vida al costat de Montserrat Quadras, amb qui es casà el 1927.

En la seva època d'estudiant, i també posteriorment, va participar en l'Acadèmia Catalana de la Congregació Mariana,⁶ on va conèixer personalitats com Torras i Bages, Josep Carner i López-Picó, entre d'altres, i on va formar-se políticament en el catalanisme conservador. Prat de la Riba va animar-lo a unir-se a les Joventuts Nacionalistes de la Lliga Regionalista, i començà a publicar a *La Ven de Catalunya*. L'any 1913 va ser elegit regidor de l'Ajuntament de Barcelona i va ingressar a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1918. Un any més tard, va ser elegit diputat de la Mancomunitat de Catalunya.

El febrer de 1916 s'edità un discurs en defensa de la llengua catalana i de la tasca de la Mancomunitat que tingué lloc a l'Ajuntament de Barcelona enfront dels polèmics lerrouxistes sota el nom *La llengua catalana a l'Ajuntament de Barcelona*. Bofill té altres obres de reflexió política, *Les Joventuts Catalanes* de 1919 i una de pòstuma, *Una política catalanista* (1933) amb pròleg de Francesc Cambó i Batlle. Aquesta darrera és una mena de confessió fruit de la nova visió política del moment.

Fou l'únic orador de la sessió plenària del gener de 1920 on es parlamentà sobre la «defenestració» d'Eugeni d'Ors del càrrec de la Direcció General d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, del qual havia dimitit pocs dies abans advertit de la imminent destitució. D'Ors es va anar distanciant del programa de la Lliga a causa de les seves divergències ideològiques i formals amb l'aleshores president de la Mancomunitat, Josep Puig i Cadafalch. Bofill era un gran orador i aquest fou un dels episodis més sensibles de la seva carrera política, atès que era amic d'Eugeni d'Ors i aquest havia estat el prologuista de *La muntanya d'ametistes*. Així i tot, Bofill actuà segons les directrius del partit i amb el seu discurs, de vint-i-dues pàgines, va defensar la posició majoritària del ple. És destacable la capacitat comunicativa i la delicadesa del discurs de Bofill, el qual pretenia establir el mínim d'ordre i de serenor que ha de regir tot organisme públic. La intervenció presentà un to genèric, i no entra en minuciositats desplaents. Finalment, cal fer notar que Bofill també va votar a favor de la destitució d'Ors del càrrec de secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans.

⁶ «Associació de clergues i laics que té per finalitat de promoure la fe cristiana mitjançant l'espiritualitat litúrgica, la pietat mariana, el sentit d'Església, els exercicis de sant Ignasi i les activitats apostòliques. [...] Fomentaren també activitats culturals, mitjançant les acadèmies (en fou remarcable, a Barcelona, l'Acadèmia de Llengua Catalana), que atragueren intel·lectuals i universitaris com ara Josep Torras i Bages, Antoni Rubió i Lluch, Josep Puig i Cadafalch, Fèlix Sardà i Salvany, Jacint Verdaguer i Jaume Bofill i Mates.» Definició extreta de la Gran Enciclopèdia Catalana: <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0226059.xml>

El 1927 es va editar *Notes sobre l'esperit de Sant Francesc*, una conferència motivada per l'interès pel franciscanisme, no només de Bofill, sinó de tot l'entourage noucentista i de la Catalunya mancomunatària. Els integrants de la Lliga simpatitzaven amb dos membres de la comunitat franciscana: fra Rupert Maria de Manresa —a qui Guerau de Liost dedica una poesia de *La muntanya d'ametistes* (1908)— i fra Miquel d'Esplugues. L'esperit franciscà es posa absolutament de moda entre les elits i la burgesia catalanes i Bofill també se sentí fascinat per aquesta doctrina.

Durant la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) no tingué intervencions polítiques. El 1930 publicà *L'altra concòrdia: per una revisió del problema català: la solució liberal i democràtica.*, llibre on debat les idees que Francesc Cambó exposa a *Per la concòrdia*. Va participar en la creació del Partit Catalanista Republicà, però el 1933, poc abans de perir, retornà a la Lliga.

Jaume Bofill i Mates va morir a la ciutat de Barcelona el 2 d'abril de 1933. El 31 de març sofrí una feridura i dos dies més tard moriria d'una embòlia. Així explica el seu decés Casassas:⁷

“Amb la salut precària de sempre i la tensió a què s'havia sotmès des de la tardor de 1932, sembla que l'esforç realitzat en preparar i pronunciar aquesta darrera conferència li va produir forts mals de cap que el van portat (sic) al llit el divendres 31 de març. En informar de les darreres hores de Bofill, la «Publicitat» explica: «A la tarda del dia 1 començà a córrer la notícia de la greu malaltia del Sr. J. Bofill. Molts amics acudiren al seu domicili a assabentar-se del seu estat. [...] A la nit, perdut el coneixement, seguia en estat estacionari, i dormia respirant fatigosament. [...] Al matí empitjorà. Fou extremunciat i seguia empitjorant el seu estat. Moria el diumenge a les 6 del matí?” (p. 382).

2.2. GUERAU DE LIOST: L'ESCRIPTOR I POETA

Guerau de Liost fou el pseudònim sota el qual publicà tota la seva obra poètica Jaume Bofill i Mates. «Liost» prové del mas Liost, del Montseny, i «Guerau» fou suggerit per Carner, ja que creia que li esqueia pel to medievalitzant de la literatura que componia Bofill. Aquest epítet li va servir per diferenciar la seva producció poètica i literària de la seva activitat política i pública.

Josep Carner explica així com va batejar el seu amic, i el seu primer llibre, en el pròleg de la versió pòstuma de *La muntanya d'ametistes* de 1933:⁸

“Vaig batejar-te, això sí. Tot just et sentires ben bé tu mateix —darrera (sic) dels inicis verdaquerívols— et decidires pel cognom, tret del repertori toponímic del Montseny, de Liost; i em demanares un nom de fonts, i jo te'l vaig escollir gòtic i catalanesc. I encara vaig batejar el teu llibre: entre una polsosa deixa dels meus passats hi havia la *Crisis de Cataluña*, del jesuïta

⁷ CASASSAS I YMBERT, Jordi. *Jaume Bofill i Mates (1878-1933): l'adscripció social i l'evolució política*. Barcelona Curial, 1980.

⁸ LIOST, Guerau de. *Obra poètica completa. Proses literàries* [a cura d'Enric BOU]. Barcelona: Editorial Selecta, 1983.

Morcillo, olotí com tu; i allí vaig trobar la clarícia o la llegenda de l'explotació pels romans de les ametistes de la teva Muntanya; i això va suggerir-me el títol d'aquest recull, que ens semblà molt títol de llibre de poemes [...]” (p. 186).

Guerau de Liost va ser l'arquetip de poeta del Noucentisme, i juntament amb Josep Carner i Puig-Oriol i Eugeni d'Ors i Rovira, n'han esdevingut els autors més importants i destacables del moviment estètic dels primers trenta anys del segle XX a Catalunya. Guerau de Liost era “classicitzant i simbolista sense boires, basteix un món poètic destriat, cristal·lí, ordenat per l'home, però ple de moviment i de vivesa, encara que de vegades el cisellador de versos escarits com sagetes talla els llucs de la «paraula viva»” (Manent, 1965:7). No obstant això, des d'un punt de vista estètic, la poesia de Guerau de Liost tingué un naixement lligat amb la Renaixença però amb el temps l'autor es va interessar per altres models, influït pel seu cercle de la Congregació Mariana i influenciat per Costa i Llobera, Eugeni d'Ors i pel seu íntim amic Josep Carner.

Abans d'adoptar el seu sobrenom artístic, Bofill i Mates començà a escriure en revistes com *La Creu del Montseny* i *Montserrat*. Més endavant col·laborà a la revista «Catalunya», on publicà una gran quantitat de textos diversos i on es consagrà com a escriptor. Escriví també a la revista mallorquina *Mitjorn* algunes poesies que acabarien formant part de *La muntanya d'ametistes* (1908). Col·laborà a *De Tots Colors*, a *Revista Catalana*, a *Papitu*⁹ i a *Empori* abans d'entrar a *La Veu de Catalunya*. El 1904, Bofill va guanyar el premi “Flor Natural” dels Jocs Florals de Palma de Mallorca, amb versions anteriors dels poemes que constituïran *La muntanya d'ametistes* quatre anys més tard, però no va poder assistir a la recollida del premi per motius de salut. El president del jurat d'aquesta edició dels Jocs Florals de Palma era Miquel Costa i Llobera, qui esdevindria el mestre i referent de Bofill des d'aleshores. Va obtenir altres premis en diferents edicions dels Jocs Florals, per exemple el 1907 a Girona o la “Flor Natural” dels Jocs Florals de Barcelona el 1912.

La mort de la seva mare el 8 de maig de l'any 1900 li provocà un gran trasbals emocional. Li dedicà cent trenta poesies durant aquell primer any i publicà *Lloança de Magdalena, mare dolcíssima*, el primer poema llarg abans de *La muntanya d'ametistes*. Aquesta sèrie de composicions en record de la mare, les agrupà en un volum intítulat *Tristes*,¹⁰ però no arribà a ser mai publicat —només veié la llum una selecció que presentà el 1901 als Jocs Florals de la ciutat de Lleida i d'altres poemes impresos en diverses revistes.

⁹ En aquesta revista humorística, Bofill utilitzà altres pseudònims com «John Mill» o «Lionatus».

¹⁰ Aquest recull restà manuscrit i relligat al seu Arxiu particular. Cal notar que el títol és pensat a imitació de les *Tristes* d'Angel Guimerà. Però del recull de Guimerà no només en manlevà el nom del volum, sinó que també n'extragué versos i motius, relacionats amb la mort d'un progenitor.

El 1908 publicà el seu primer llibre, *La muntanya d'ametistes*, prologada per Eugeni d'Ors, àlies «Xènius». Aquest pròleg ha estat considerat, segons Bou (1985) “un dels pilars teòrics bàsics del Noucentisme”. Malgrat tot, el to d'Ors és molt més punyent que les intencions reals de l'autor, ja que Bofill no considerava la natura un monstre, com la pinta Xènius amb l'atac al ruralisme, sinó un refugi. A les «Notes preliminars» Bofill expressa la seva intenció civilitzadora respecte la natura, però a partir de l'amor i no de l'aversion.

El 1913 sortí publicat un volum de naturalesa unitària d'unes setanta planes constituïdes per deu «somnia», dos epílegs en vers i un sonet proemial de Carner sota el títol de *Somnia*. Aquest és un llibre de poesia narrativa, de caràcter moralitzant i de to més aviat irònic. El conjunt de deu somnia conformen una mena de biografia de Guerau de Liost, des del naixement i la infantesa fins a una hipòtesi de com serà el seu sepeli, passant per diverses etapes i moments de l'edat adulta.

La crisi política, des de la mort de Prat de la Riba, i la crisi estètica, amb el fracàs de l'ideal noucentista, en què estava sotmesa Catalunya s'uniren a la seva crisi individual literària. Aquest període de vicissituds queda plasmat a *La ciutat d'ivori*, de l'any 1918. Es tracta d'un aplec de vint-i-cinc peces, la majoria de les quals són protagonitzades per personatges femenins. Aquesta obra pretenia ser la segona part de la trilogia iniciada amb *La muntanya d'ametistes*, i es caracteritza per ser considerablement més breu que el primer volum. La tercera entrega mai fou duta a terme, i el 1927 el mateix poeta la considerava “encara una vaga aspiració”. *La ciutat d'ivori* havia de ser el llibre dedicat a la Ciutat, la Barcelona Noucentista, en contraposició al volum dedicat a la Natura, el Montseny. Com explica Bou (1985), aquesta obra de 1918 gira al voltant de tres nuclis: poemes que narren aventures amoroses; poemes de tema íntim; i poemes de tema ciutadà en termes noucentistes —que són els que s'ajusten més a l'objectiu primer del llibre.

L'any 1920 veu la llum *Selvatana amor*, volum format per quaranta-un poemes organitzats en set seccions per tal d'atorgar a la lectura ordre i intenció. Així doncs, “el conjunt amaga una idea central, el tema, és a dir, la joia que produeix al poeta el retorn anyal a Viladrau, el lloc d'on era originària la seva família, tenint en compte la limitació imposada per l'estiu, el temps de sojorn.” (BOU, 1985:148) *Selvatana amor* és el regrés per part del poeta al tema inicial: la natura al Montseny, aquesta vegada però, sense mitificar-lo ni magnificar-lo en excés.

Trigaria sis anys a publicar una altra obra, *Ofrena rural* (1926) que és un altre recull de poemes escrit en memòria dels seus difunts pares, i per tant a la terra del Montseny, novament. A aquestes alçades, veiem de manera diàfana que la poesia de Guerau de Liost té un

tema primordial i a mesura que passen els anys el tracta des de perspectives diferents. En aquesta ocasió, el to és medievalitzant i reapareixen els tres mons elementals en la natura: l'humà, l'animal i el vegetal.

L'any 1927 es va editar *Sàtires*, un volum extens format per quatre llibres i un total de noranta-dues composicions, amb el qual recupera el to humorístic i irònic de *Somnis* (1913). *La muntanya d'ametistes* i les *Sàtires* són les obres més rellevants i reeixides del conjunt de la producció literària de Guerau de Liost. Els protagonistes d'aquestes sàtires són personatges que responen a arquetips reals de la societat catalana de l'època, i anaven acompanyades d'il·lustracions de Xavier Nogués —dibuixant, gravador i pintor barceloní contemporani de Bofill. Al primer llibre, titulat «De pecats», tracta els set pecats capitals: supèrbia, avarícia, luxúria, ira, gola, enveja, peresa. També toca altres temes, però en peces que no són sàtires, relacionats amb la religió i amb la seva biografia. Al llibre segon «D'homes», “hi critica xacres humanes produïdes per excés o defecte. Sota els seus ulls d'observador crític passen els lectors, els homes massa bondadosos, els perfeccionistes, els pedants, els oradors, els batlles, etc.” (BOU, 1985:211). També critica aquells homes que des del seu punt de vista resulten insofribles. En el llibre terç, intitulat «De dones», reprova totes aquelles dones que escapen del model de l'època: submissa, deponent d'una figura masculina, encarregada de la felicitat del marit, mestressa de les tasques de casa, devota i procuradora de l'educació dels fills. La veu poètica d'aquestes sàtires sempre és la d'un home i aquest resulta víctima dels contubernis de les dones. L'últim llibre, «Diàlegs clericals», no fou publicat amb la resta per consell de Carner. La diferència principal entre aquest darrer capítol i els tres primers és que les sàtires d'aquest són en forma de diàleg, mentre que els altres, excepte dues, són monòlegs o descripcions. Aquests col·loquis són una mena de resum de converses entre fra Joan de Peralada i mossèn Borra de Banyoles. “El primer defensa idees i principis amb els quals Guerau de Liost coincideix totalment, mentre que el segon defensa posicions més intransigents i més laxes alhora, i justifica l'anticlericalisme, perquè representa el clergue integrista” (BOU, 1985: 217). Malgrat les diferències dels *Diàlegs clericals* respecte dels tres altres llibres, és innegable la qualitat literària de tot el conjunt.

Cap al final de la seva vida, el poeta va fer una revisió exhaustiva de *La muntanya d'ametistes*, que es tornaria a publicar pòstumament el 1933, aquesta vegada prologada per Josep Carner, tal com li havia suggerit J. V. Foix. A part de revisar i refer gran quantitat dels poemes, en va suprimir una quarantena, sobretot aquells que evidencien massa clarament quins havien estat els seus ideals ideològics en el moment de redacció de la primera versió, i amb els quals possiblement ja no combregava. Canvià els títols de les seccions —«Invocació»,

«Una muntanya», «L'aigua, divina joia», «Sol i lluna i vents», «Selvatana amor», «Les hores i el temps», «Gent de muntanya», «Poema del molí», «Poema del bosc» i «Comiat»— i repartí les peces de manera diferent. L'estructura temàtica es manté, però el to i la mirada del poeta és radicalment diferent: va adequar la forma i regularitza el contingut, per adaptar-lo als seus nous gustos estètics.

Per últim, i ja per finalitzar amb la producció literària de Guerau de Liost, resta inèdit i sense títol un conjunt de poemes que estava acabant d'enllestir quan el sorprengué la mort. A l'arxiu de l'autor es conserva una llista que segurament era l'ordenació de les peces poètiques del llibre que havia d'estar a punt de publicar. Com era usual en les seves obres, aquest índex també segueix un patró temàtic, la qual cosa ens fa pensar que Guerau de Liost havia concebut el volum amb unitat interna. Jaume Bofill i Ferro, el cosí, va publicar aquests esbossos a l'*Obra poètica completa* sota l'encapçalat «Darreres poesies».

2.3. CONCEPCIÓ I ESTRUCTURA FONAMENTAL DE *LA MUNTANYA D'AMETISTES* (1908)

Aquesta primera obra de Guerau de Liost s'insereix “en el gran esplet del Noucentisme, moviment cultural que esbandiria els cànons i l'imperi del Modernisme en combatre els esllanguiments, els esoterismes i el culte de les grandiositats teratològiques” (Manent, 1965:7). La primera edició de *La muntanya d'ametistes* presenta una estructura molt clara i diferenciada. L'obra es divideix en vuit parts: Proemi, Gea, Uranos, Flora, Kronos, Psiquis, Poema i Excelsior. Excepte *Proemi*, *Poema* i *Excelsior*, cada capítol està dividit en dues parts. Cada secció és una unitat temàtica, i conjuntament formen una gradació, de manera que les espècies estan disposades seguint un ordre jeràrquic, de menys a més grau de perfecció: minerals i roques, plantes i arbres, fauna, i l'home. Com explica Bou (1985) aquesta intenció ordenadora i el model estructural tenen les seves arrels en la filosofia de Sant Tomàs, fet poc sorprenent tenint en compte la formació del poeta i el seu contacte amb personatges com Torres i Bages, a partir dels quals tingué accés al pensament tomista.

Pel que fa a l'organització i composició de l'obra, cal esmentar que està composta per un total de cent trenta poesies. «Proemi» està constituït per cinc sonets, és la presentació de tot el que ve a continuació i alhora serveix per justificar el títol del llibre. Aquest es contraposa a «Excelsior» que serveix de comiat i anunciació d'un segon llibre —aquesta vegada dedicat a la civilització: *La ciutat d'ivori* (1918). «Gea», composta per vint-i-cinc poemes, tracta els diferents espais físics i aquàtics del Montseny. «Uranos» té tretze peces i està dedicat a tot allò

que apreciem al cel i als vents. A «Flora» parla de la vida vegetal i animal a través de trenta-dues poesies també disposades en una escala: primer hi col·loca les herbes, seguides dels arbres, després diferents conjunts d'aquests i finalment les flors i els fruits; passa el mateix amb els animals, puix que en primer lloc hi disposa els més petits fins als més grans, i en darrer lloc els protagonistes són éssers fantàstics. «Kronos» consta de vint-i-quatre composicions, i està dedicat al pas del temps, des dels moments del dia fins a les estacions de l'any. Amb «Psiquis», de vint-i-set poesies, arriba la vida humana, tant individual com col·lectiva, i amb això, escenes quotidianes, així com l'inici del procés d'urbanització del Montseny i d'oficis i activitats humanes diverses. «Poema» està format per set cants i hi veiem la devoció del poeta per la natura i la seva força transformadora. Així ho expressa Bou (1985):

«Per acabar, el «Poema» (12 poemes) recull la seva concepció de la natura, justificada, essencialment, des d'una òptica cristiana. Guerau de Liost explica en aquests poemes la seva relació amb la natura i adopta per a això una veu grandiloqüent amb un propòsit artificialitzador» (p. 57).

Així doncs, de manera esquemàtica, he elaborat aquesta taula per tal d'il·lustrar quin és el contingut essencial de cada apartat d'aquesta obra de Guerau de Liost:

SECCIÓ	CONTINGUT
PROEMI	Lloança del Montseny i
GEA – I	Regions concretes i accidents geogràfics del massís del Montseny.
GEA – II	Paratges aquàtics: fonts, cascades, gorgs, rierols, etc.
URANOS – I	Dedicat al sol, la lluna i les estrelles.
URANOS – II	Els tres vents del Montseny.
FLORA – I	Relació d'herbes, arbres, flors, fruits, fruites.
FLORA – II	Animals, éssers fantàstics i indrets en estat de decrepitud.
KRONOS – I	Diferents moments del dia.
KRONOS – II	Destinat a les estacions de l'any.
PSIQUIS – I	Oficis del món rural i psicologia humana dels habitants del massís.
PSIQUIS – II	Indrets i elements de la masia i ocupacions del camp.
POEMA	Vincle entre la Natura i la Poesia des d'una perspectiva religiosa.
EXCELSIOR	Acomiadament per part del poeta de la seva estimada Muntanya.

3. GLOSSARI

Aquest glossari conté mil quatre-centes disset (1.417) entrades principals, sense comptar totes les secundàries. Les «secundàries» fan referència a totes aquelles paraules que també he recercat, i de les quals n'he adjuntat la definició per tal de fer més intel·ligible i entenedor el mot objecte de la cerca primera o bé per clarificar la definició proposada per algun dels diccionaris utilitzats en l'estudi. Les entrades estan ordenades alfabèticament i són de naturalesa diversa: substantius, verbs, adjectius, adverbis, locucions de tota mena, frases fetes, preposicions, topònims, personatges històrics i mitològics, etc. El motiu pel qual algunes entrades contenen parèntesi és perquè s'ha de suposar part de l'expressió o sintagma a què es refereix l'autor però que està elidit en el text; o bé perquè la grafia de la paraula original ja no és vigent i, per tant, al diccionari apareix ortografiada de manera distinta.

Bé, sense més preàmbuls, aquest és el gruix del treball:

(curt de) cabals *m. pl.* Diners. [**anar curt** *loc. adj.* Tenir pocs diners]. DGEC. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.251]

(fer el) capviu *loc. adj.* Vigilar, estar molt atent i vigilant. Aquesta és possiblement la solució que més s'escau pel context, malgrat que el poeta utilitza només l'adjectiu, i no la locució. DSFF. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

(flor de) lis *m.* Herba de la família de les amaril·lidàcies, bulbosa, de fulles dístiques i cintiformes i flor única, vermella, amb tres pètals tombats cap avall i altres tres redreçats i caragolats en cilindre a la base, originària d'Amèrica Central i cultivada en els jardins (*Amaryllis formosissima* o *Sprekelia formosissima*). DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

(incòlum) incòlume *adj.* Indemne; lliure de dany. DCVB. [Assolament. *Uranos I.* p.203]

(país de) promissió *f.* (terra de promissió) La terra de Canaan, promesa per Déu als hebreus; fig., tot país molt desitjat. DCVB. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

(pera) Bergadana *f.* Segurament fa referència a una mena de pera oriünda de la comarca del Berguedà o bé del municipi de Berga i rodalies. Així i tot, ignorem a quina classe de pera al·ludeix el poeta. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

- (pera) d'Aigua** *f.* N'hi ha de dues classes, una que madura al mes d'agost i és grossa, molt fluixa, bona; una altra que ve pel novembre, grossa i bona, però no madura fins a Nadal, i quan és madura és groga. DCVB. [A les minúscules avellanes, *Flora I.* p.222]
- (pera) de Sant Joan** *f.* La que madura aproximadament per la festa d'aquest sant, a la darrerria de juny; es diu més o menys pertot i en alguna comarca se'n diu pera *santjoanenca*. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- (pera) Formatgera** *f.* Possiblement fa al·lusió a una classe de pera que, per alguna de les seves característiques (gust, olor, textura, forma), deu fer pensar en el formatge. Malgrat tot, no podem concretar completament a quina varietat de la fruita es devia referir el poeta. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- (pera) Perxal** *f.* És una varietat molt coneguda entre la gent gran del Montseny. És força carnosa i sucosa. [Recuperat de <http://lacatxaruda.weebly.com/blog/-us-presentem-els-nostres-arbres-fruïters-varietats-recuperades> el 12/12/2019]. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- (pera) Regina** *f.* (o de la reina) És petitona, grogueta, molt dolça, i madura pel mes de juny. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- a l'aguait** *loc. prep.* Vigilant per descobrir qualche cosa que s'espera. DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- a les palpentes** *adv.* A les fosques, sense veure-hi, però ajudant-se amb les mans per no caure, no topar o no errar el camí. DCVB. [A la noguera de la Plana del Sastre. *Flora I.* p.217]
- a tot estrop** *loc. adv.* Contínuament i amb intensitat. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.254]
- abacial** *adj.* Relatiu o pertanyent a l'abat, a l'abadessa o a l'abadia [**abat** *m.* Superior d'un monestir, d'una col·legiata o canònica regular. **abadessa** *f.* Superiora d'un monestir. **abadia** *f.* Comunitat monàstica o canònica, autònoma, governada per un abat o per una abadessa]. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II.* p.229]
- abella** *f.* Insecte de l'ordre dels himenòpters que viu en eixams i produeix mel i cera (*Apis mellifera*). DIEC2. [A les abelles. *Flora II.* p.223]
- abeurador** *m.* Indret on solen anar a beure els animals, especialment els ocells. DIEC2. [Hivernal. *Kronos II.* p.238]

abim *m.* Abisme [**abisme** *m.* met. Immensitat on l'esperit es perd i no en pot trobar les fites]. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]

abrandar *v. tr.* Encendre intensivament, amb flama creixent. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I.* p.192]

absolta *f.* Responsori que es diu per als difunts. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

acaballes *f. pl.* Acabament d'un àpat, d'una festa, d'un espectacle, etc. DIEC2. [Comiat, I. *Excelsior.* p.281]

acàcia *f.* Arbre de la família de les mimosàcies, les papilionàcies o les cesalpiniàcies, sovint cultivat als jardins. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.242]

acalar *v. tr.* Inclinar, dirigir cap avall (especialment una part del cos). DIEC2. [El senyor mestre, *Psiquis I.* p.252]

acaramullar *v. tr.* Reunir apilotadament. DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.227]

acerat -ada *adj.* Fort, robust, revengut. DCVB. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

acerat -ada *adj.* Guarnit o reforçat amb acer [**acer** *m.* Ferro pur combinat amb una quantitat de carboni, i que, en temprar-lo, adquireix una gran duresa]. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]

aciençat -ada *adj.* Assenyat. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

aclapament *m.* Estat de qui està aclaparat [**aclaparar** *v. tr.* Doblegar, fer sucumbir, sota un pes, sota una càrrega excessiva]. DIEC2. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]

aclofar *v. tr.* Fer abaixar (una part d'una construcció). DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

acomboiar *v. tr.* Acompanyar, anar amb un altre. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.201]

acorruar *v. tr.* Arrenglerar, posar en corrua [**en corrua** *loc. adv.* Anar junts formant filera]. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

acromar-se *v. intr. pron.* Sembla un derivat de la família lèxica de 'cromàtic', l'origen de la qual prové del grec χρομα, que vol dir 'color'. En aquest context pren un significat proper al de 'acolorir' [acolorir *v. intr. pron.* Prendre color, tenyir-se]. DIEC2. [A la campaneta. *Flora I.* p.220]

acurullar *v. tr.* Omplir a curull [**a curull** *loc. adj.* Ple fins a fer caramull. **fer caramull** *loc. v.* Estar ple amb excés]. DCVB. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]

adelerat -ada *adj.* Frissós, ple d'ànsia o deler. DCVB. [Assolament. *Uranos I.* p.204]

àdhuc *adv.* Fins i tot, contràriament al que hom podia suposar. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

Aditi *pers. mit.* La madre de los dioses. Simbolitza el espacio celeste, el infinito. Viene a ser considerada como la madre cósmica, [...]. Se la asocia a la inteligencia. Es dispensadora de bendiciones para las gentes y el ganado y uno de los símbolos de la naturaleza bondadosa. Es madre de los *âditya* o personificaciones celestiales védicas, así como de los *vasu* que, en número de ocho, presidían los elementos. DH. [Oriental. *Poema.* p.270]

adust -a *adj.* Aspre, mancat de suavitat; mal de sofrir. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

adust -a *adj.* Com cremat o abrusat. DIEC2. [La fageda. *Flora I.* p.218]

afinar *v. intr.* Morir, acabar-se. DCVB. [Cançó del sol solet. *Uranos I.* p.204]

aflectiu -iva *adj.* Que afligeix [**afligir** *v. tr.* Una desgràcia, un mal, colpir dolorosament]. DIEC2. [Comiat, IIIa. *Excelsior.* p.281]

afлотonat -ada *adj.* Formant un flotó [**flotó** *m.* Petita flota o grup]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]

afollat -ada *adj.* Esguerrat. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

afrau *f.* Fondalada o pas estret i no gaire llarg, entre dues muntanyes o penyals. DCVB. [Les cabrades. *Gea I.* p.190]

afuar *v. tr. refl.* Arrancar de córrer molt de pressa. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]

agambar *v. tr.* Campar, criar amb bon èxit, (un infant o un animal petit). DIEC2. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

agarbellar *v. tr.* Porgar amb el garbell [**garbell** *m.* Receptacle que té el fons ple de forats iguals que serveix per a separar objectes de grandària desigual, deixant passar els uns i retenint els altres]. DCVB. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

agarbullar *v. tr.* Engarbullar [**engarbullar** *v. tr.* Engiponar; preparar o arreglar una cosa grosserament, sense mirar-s'hi prou. **engiponar** *v. tr.* Arreglar, preparar bé o malament]. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]

aglà *m. o f.* Gla [**gla** *f.* Fruit de l'alzina, del roure i de totes les altres plantes del gènere *Quercus*, sec, indehiscent i monosperm, proveït d'una cúpula en forma de didal]. DIEC2. [Alzina. *Flora I.* p.215]

agònic -a *adj.* Relatiu a l'agonia [**agonia** *f.* Període de transició entre la vida i la mort, que apareix en la fase final de moltes malalties]. DIEC2. [Llevants. *Uranos II.* p.209]

aguissar *v. tr.* Acabussar, incitar un ca perquè envesti [**acabussar** *v. tr.* Incitar un animal o persona contra un altre]. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

aiguabeneiter *m.* Aiguabeneitera [**aiguabeneitera** *f.* Pica d'aigua beneïta]. DCVB. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

aimant *m.* Qui té amors. DCVB. [Assolament. *Uranos I.* p.203]

aimar *v. tr.* Tenir amor. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, IV. *Proemi.* p.184]

aimia *f.* ant. Dona amada. DCVB. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

aixa *f.* Eina que serveix per a desbastar la fusta, consistent en una planxa corbada d'acer o de ferro acerat tallant per una de les seves vores i adaptada transversalment a un mànec de fusta, de forma i grandària diferents segons els seus usos. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

aixarop *m.* Beguda que es fa coent sucre amb aigua fins que sia espès i afegint-li substàncies refrescants o medicinals, de les quals pren noms especials. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]

aixís *variant dialectal* de *així*. DCVB. [Nevada. *Kronos II.* p.239]

ajocar *v. refl. met.* Pondre's (un astre). DCVB. [Decepció. *Gea I.* p.185]

ajocar-se *v. refl.* Posar-se les gallines o ocells en el lloc on han de dormir. DCVB. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

al·legoria *f.* Allò que representa una cosa per semblança suggestiva, emblema. DIEC2. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.235]

- alabastrí -ina** *adj.* D'alabastre, semblant a l'alabastre [**alabastre** *m.* Roca composta de guix microcristal·lí, compacta, generalment blanca i translúcida, de la qual es fan vasos, ornaments, etc.]. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]
- alada** *f.* Formiga fecunda, mascle o femella, que posseeix ales. DGEC. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]
- alarit** *m.* Crit molt fort, expressiu d'un sentiment intens (de dolor, de terror, de ràbia o d'alegria). DCVB. [Assolament. *Uranos I.* p.203]
- alba** *f.* Àlber [**àlber** *m.* Arbre caducifoli de la família de les salicàcies, de fulles palmatilobades, blanques al revers, i d'escorça d'un gris molt clar, sobretot en els troncs joves, comú al bosc de ribera i sovint cultivat (*Populus alba*)]. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]
- albat** *m.* Infant mort abans de l'edat de la raó. DCVB. [La fageda. *Flora I.* p.218]
- albir** *m.* Judici, opinió. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- albir** *m.* Voluntat no constreta. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]
- alcova** *f.* Cambra petita que dona a una de més gran, o part d'una cambra dividida d'una altra per un marc, una vidriera, etc., la qual està destinada a contenir un o més llits. DIEC2. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]
- alga** *f.* Planta aquàtica o d'ambients sotmesos a freqüent hidratació, que presenta un tipus d'organització senzilla, unicel·lular o tal·lofítica. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]
- allau** *f.* Massa de neu o de glaç que es desprèn i es precipita muntanya avall. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]
- almorratxa** *f.* Cànter de vidre o de metall amb molts de brocs i sovint amb adorns de diferents colors, que serveix per tenir-hi aigua d'olor. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- alquimista** *m.* Persona que es dedicava a l'estudi o a la pràctica de l'alquímia [**alquímia** *f.* Doctrina i estudi experimental dels fenòmens químics que tenia per objecte trobar la pedra filosofal i l'elixir de perllongar la vida indefinidament]. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]
- alzina** *f.* Arbre de la família de les fagàcies, de fulles coriàcies sempre verdes, grisenques pel dessota, i flors unisexuals, les masculines en llargs aments penjants, de fusta dura, densa

i resistent, i fruit en gla, que forma boscos a la terra baixa mediterrània (*Quercus ilex ssp. ilex*). DIEC2. [Alzina. *Flora I.* p.215]

alzinar *m.* Bosc d'alzines. DIEC2. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I.* p.219]

amarar *v. tr.* met. Omplir completament (parlant de coses immaterials). DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.247]

amazona *f.* En mit. grega, dona pertanyent a un poble de guerreres, hàbils cavalcadores, que no admeten cap home entre elles. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

ambient *m.* (format modernament d'una manera bàrbara). En lloc per *ambient*. DCVB. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

ambrosia *f.* Menjar o aliment dels déus grecs, que feia immortal qui en menjava. DIEC2. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II.* p.199]

ametista *f.* Pedra preciosa transparent de color violeta. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

ametller *m.* Arbre de la família de les rosàcies, de fulles caduques i lanceolades, flors blanques o roses molt primerenques, fruit en drupa de carn eixuta, l'ametlló, i llavor comestible, l'ametlla, originari de l'Orient Mitjà i molt cultivat a la regió mediterrània (*Prunus dulcis* o *Amygdalus communis*). DIEC2. [Primever. *Kronos II.* p.241]

àmfora *f.* Gerra o vas de cos ovalat, coll estret i cilíndric i dues anses que arriben prop del nivell de l'orifici. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.247]

amoixar *v. tr.* Passar la mà suaument per l'esquena d'un animal per amansir-lo o per mostrar-li afecte. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

amoixar *v. tr.* Tocar suaument (coses insensibles). DCVB. [A l'aigua, divina, joia, III. *Gea II.* p.194]

amortallar *v. tr.* Embolcallar amb una mortalla [**mortalla** *f.* Vestidura, llençol, etc., amb què s'embolcalla un cadàver]. DIEC2. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]

ampul·lós -osa *adj.* Grandiloqüent, emfàtic. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]

anagrama *m.* Transformació d'un mot o d'una frase en un altre per la transposició de les seves lletres. DIEC2. [Invocació. *Uranos I.* p.207]

André Chenier *pers. hist.* André Marie de Chenier (Constantinoble, 30 d'octubre de 1762 — París, 25 de juliol de 1794). Poeta francès. [...]. Adscrit al neoclassicisme, recreà una antiguitat sensual, expressada amb simplicitat i un gran sentit de l'harmonia. La seva obra assenyalà la fi del classicisme i l'inici del Romanticisme. GEC. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

ànega *f.* Femella de l'ànec [**ànec** *m.* Ocell de la família dels anàtids, de cos feixuc i bec aplanat, que pot ésser de superfície o nedador, o bé capbussador]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

anèmic -a *adj.* Relatiu o pertanyent a l'anèmia [**anèmia** *f.* Deficiència en la sang caracteritzada per una disminució en el nombre de glòbuls vermells, una baixa concentració d'hemoglobina i una reducció del valor de l'hematòcrit]. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]

anguila *f.* Peix de la família dels anguíl·lids, de cos molt llarg, subcilíndric, lleugerament comprimit a la part posterior, de pell molt llenegadissa, que pot superar 1 metre de llargada, viu a les albuferes, rius i llacs i retorna a la mar per fresar, de carn comestible i localment molt apreciada (*Anguilla anguilla*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.196]

anguilejar *v. intr.* Caminar o moure's amb successius canvis de direcció com les serps i les anguiles. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

anorreament *m.* Anihilació [**anihilació** *f.* Acció d'anihilar; l'efecte. **anihilar** *v. tr.* Reduir a no res, destruir del tot]. DIEC2. [Oriental. *Poema.* p.270]

antiqüel·la (antiquela) *f.* castellanisme Rotlaneta de metall lluent, amb un foradet enmig, que s'emprava en gran nombre per adornar vestits. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

antre *m.* Cova o altre amagatall de gent dolenta o de coses temibles. DCVB. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

anyal *adj.* Que es repeteix cada any. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

anyellet *m. dim.* d'anyell [**anyell** *m.* Cap de bestiar de llana que encara no té un any]. DCVB. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II.* p.199]

apaivagar *v. tr.* Fer desaparèixer o minvar un estat d'excitació, agitació, violència (en algú o en alguna cosa), calmar. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

apar (forma ant. d'**aparer**) *v. intr.* Fer-se visible; deixar-se veure. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

apariar *v. tr.* Preparar; posar així com cal per fer qualche cosa. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.274]

apetonar *v. tr.* Fer petons (a algú) [**petó** *m.* Acte de tocar amb els llavis algú o alguna cosa cloent-los en el moment del contacte i descloent-los tot seguit, en senyal d'afecció, salutació, reverència, etc.]. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

aplanar *v. tr.* Prostrar [**prostrar** *v. tr.* Treure (a algú) el vigor, les forces]. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

apoteòsic -a *adj.* Que constitueix una apoteosi [**apoteosi** *f.* Glorificació, exaltació, d'una persona, un principi, un ideal, etc.]. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

arabesc *m.* Ornament de pintura o d'escultura format de plantes, fulles, etc., o àdhuc de figures humanes o d'animals reals o imaginaris, capritxosament entrellaçats. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

aram *m.* Cos simple, metall vermellós molt dúctil i mal·leable, més fusible que l'or i no tant com l'argent. DCVB. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]

arboradura *f.* nàut. Conjunt dels arbres, mastelers, vergues i botalons d'una nau. DCVB. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]

arbrat *m.* Conjunt d'arbres plantats. DCVB. [Nevada. *Kronos II.* p.240]

arc de Sant Martí *m.* Arc lluminós format per refracció i reflexió de la llum del Sol en les gotes de pluja, que presenta els colors de l'espectre disposats en bandes concèntriques i apareix al costat del cel oposat al Sol. DIEC2. [Roineig. *Kronos II.* p.243]

arç *m.* Arbust o arbre espinós, que pertany a les famílies de les rosàcies, de les solanàcies, de les eleagnàcies o de les ramnàcies. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.201]

Arcàdia *topon.* Regió de Grècia, situada enmig del Peloponès. DCVB. [A la noguera de la Plana del Sastre. *Flora I.* p.217]

arcova *f.* var. dial. d'*alcova* Departament d'una cambra-dormitori, separat amb una miljanada o amb un arc i destinat a tenir-hi el llit. DCVB. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

ardència *f.* Ardor [**ardor** *m.* o *f.* Qualitat d'ardent. **ardent** *adj.* Que crema]. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.241]

argentí -ina *adj.* Sonor i clar de to com l'argent [**argent** *m.* Metall blanc, lluent, sonor, dúctil i mal·leable, més feixuc que el coure i més lleuger que el plom; s'empra per fer moneda i és un dels metalls preciosos]. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

argúcia *f.* Argument fals formulat amb habilitat. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

aromer *m.* Arbust espinós de la família de les mimosàcies, de fulles bipinnaticompostes i flors grogues, en glomèruls globosos i olorosos, d'origen tropical i cultivat al migjorn valencià per a fer tanques (*Acacia farnesiana*). DIEC2. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

arquimesa *f.* Moble compost d'una taula i un cos superior amb molts de calaixets o enfonys per tenir-hi papers i coses valuoses. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

arraïmar-se *v. intr. pron.* Aplegar-se formant com un raïm. DIEC2. [Pagana, I. *Poema.* p.272]

arrelam *m.* Conjunt d'arrels. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

arrepénjar *v. tr.* Repenjar [**repenjar-se** *v. refl.* Agafar-se a una cosa recolzant-s'hi, carregant-s'hi amb tot el pes]. DCVB. [Pomera. *Flora I.* p.215]

arrosar *v. tr.* Regar, mullar suaument. DCVB. [A una font inaccessible. *Gea II.* p.196]

arruixar *v. tr.* Mullar, banyar, (quelcom) tirant-hi a sobre un doll d'aigua. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.218]

arrupit -ida *part. pass.* d'*arrupir* [**arrupir-se** *v. intr. pron.* Replegar-se una persona o animal damunt si mateix, doblegant l'ossa i els genolls]. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

asceteri *m.* Lloc solitari i retirat on habiten els ascetes [asceta *m.* Home que es dedica a la pròpia perfecció per la pràctica de les virtuts i regles de la religió]. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]

ascètic -a *adj.* Relatiu o pertanyent als ascetes o a l'ascesi [**ascesi** *f.* Conjunt de pràctiques, com la mortificació, la meditació, etc., encaminades a assolir la perfecció personal, especialment dins una religió]. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

aspectar *v. tr.* Vocable possiblement inventat pel poeta. Pel context sembla que vol dir 'fer d'espectador'. [Pagana, IV. *Poema.* p.273]

- aspriu -iva** *adj.* Rude, selvàtic. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.187]
- assadollar** *v. tr.* Sadollar [**sadollar** *v. tr.* Satisfere plenament en la gana de menjar o en el desig d'alguna cosa]. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- assaonar** *v. tr.* Posar en saó, arribar a l'estat de plenitud o perfecció. DCVB. [Èxode. *Flora II.* p.227]
- assotjar** *v. tr.* Sotjar [**sotjar** *v. tr.* Vetllar, observar amb cautela o d'amagat]. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]
- Asures** *pers. mit.* Una classe de demonios, hijos del sabio védico Kaskyapa y de Diti. [...]. Obtuvieron del dios Brahma la promesa de que el rayo de Indra, rey de los dioses, no podría exterminarles; entonces, enorgullecidos de su poder, diez mil de estos demonios se dirigieron a la región de Ânsumatî y allí comenzaron espantosas devastaciones. DH. [Oriental. *Poema.* p.270]
- atàvic -a** *adj.* Relatiu o pertanyent a l'atavisme [**atavisme** *m.* Aparició en un individu de caràcters d'un avantpassat remot desapareguts en els avantpassats immediats o pròxims]. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.184]
- àtic -a** *adj.* Relatiu o pertanyent a l'Àtica o als seus habitants [**Àtica** *topon.* Regió de Grècia Central que comprèn els actuals *nomoi* de l'Àtica i del Pireu]. DIEC2 i GEC. [Figuera. *Flora I.* p.215]
- Atili** Podria referir-se a Àtila [**Àtila** *pers. hist.* (? , ? — ? , 453) Rei dels huns (434 — 453) Succéi Ruas, oncle seu, juntament amb el seu germà Bleda, però el 444 aquest fou assassinat. Àtila intentà d'unificar les diverses tribus dels huns, així com altres grups heterogenis aliats o sotmesos, germànics, escites, etc, i arribà a dominar un vastíssim territori que comprenia les planes de Rússia meridional i d'Ucraïna i pràcticament tota la conca del Danubi. **hun** *pers. hist.* Poble nòmada, probablement de raça mongòlica, estès en diverses tribus (heftalites, kidarites, etc), que envai el SE d'Europa vers el 370. Unificats els diferents grups per Ruas el 432, gaudiren del període de màxima expansió durant el regnat d'Àtila (434-453)]. GEC. [Oriental. *Poema.* p.271]
- atractívol -a** *adj.* Que atreu per les seves condicions agradables. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.275]

atraüt *m. o f.* Traüt [**traüt** *m.* Soroll confús i llunyà, com el del vent o d'una gropada que s'acosta]. DCVB. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]

atri *m.* Pati interior, generalment voltat de pòrtics. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

atuell *m.* Estri còncav de terrissa, de metall, de vidre, etc., que serveix per a contenir alguna cosa. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.221]

atzabeja *f.* Lignit negre i lluent, molt compacte, susceptible de poliment. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

atzur *m.* Color blau-cel. DCVB. [Les muntanyes blaves. *Gea I.* p.191]

aubada *f.* Albada [**albada** *f.* La primera claredat del sol ixent, o el moment en què la llum del sol comença a aclarir l'horitzó]. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

audàcia *f.* Coratge que porta a arriscar-se, atreviment extraordinari. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]

aufèbrega *f.* var. dial. d'*alfàbrega* Planta herbàcia anual de la família de les labiades, molt olorosa, de fulles ovades enteres i flors blanques o rosades, en inflorescències terminals, sovint cultivada, emprada com a condiment i per extreure'n un oli essencial (*Ocimum basilicum*). DIEC2. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

auguri *m.* Allò que fa pressentir alguna cosa. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

august -a *adj.* Elevat, venerable, ple de majestat. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

aurella *f.* Orella. DCVB. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

aureneta *f.* Oreneta [**oreneta** *f.* Ocell de la família dels hirundínids, d'uns 15 centímetres de llarg, de plomatge negre blavós al dors, blanc trencat al pit i castany a la cara i la gola, d'ales punxegudes i cua llarga i bifurcada, que nia a les masies i arriba als nostres climes pel març i n'emigra al setembre (*Hirundo rustica*)]. DIEC2. [A la masia. *Psiquis II.* p.259]

aureolar *v. tr.* Guarnir d'aureola [**aureola** *f.* Esplendor de glòria adquirida pels propis mèrits]. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.249]

aurífic -a *adj.* Auri [**auri àuria** *adj.* D'or]. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

auster -a *adj.* Que viu, obra, jutja, d'una manera rígida, severa, estricta. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi*. p.183]

austeríssim -a *adj. superlatiu* d'**auster- a** *adj.* Que implica rigidesa, severitat, etc. DIEC2. [Camins perduts. *Gea I*. p.185]

autumnal *adj.* Relatiu o pertanyent a l'autumne o tardor. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II*. p.238]

avellaner *m.* Arbust de la família de les betulàcies, de branques flexibles, fulles grosses, piloses i doblement dentades, flors unisexuals, les masculines en llargs aments pènduls, grocs, les femenines, poc nombroses, en glomèruls sèssils semblants a petits borrons, i fruit en núcula, mig embolcallat per un involucre herbaci, que es fa als boscos caducifolis de la muntanya mitjana o forma bosquines i és extensament cultivat per la fusta i, principalment, pel fruit, l'avellana (*Corylus avellana*). DIEC2. [Avellaners. *Flora I*. p.214]

avenir *m.* Esdevenidor [**esdevenidor** *m.* Temps futur]. DIEC2. [Cristiana, I. *Poema*. p.279]

avet *m.* Arbre perennifoli del gènere *Abies*, de la família de les pinàcies, de branques vertical·lades, fulles generalment linears i pinyes erectes que es desfan a la maturitat. DIEC2. [Avets i faigs. *Flora I*. p.216]

àvid -a *adj.* Que té un desig immoderat d'alguna cosa. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II*. p.199]

avidesa *f.* Cobdícia o desig ansiós. DCVB. [El Pla del Gorn, *Gea I*. p.188]

aviram *m. o f.* Conjunt dels ocells de corral, com ara gallines, oques, ànecs, etc. DIEC2. [Pluja. *Kronos II*. p.243]

bacanal *f.* Festa que els grecs i romans dedicaven a Bacus [**Bacus** *pers. mit.* Nom d'una divinitat pagana, que segons la mitologia grega era fill de Júpiter i de Proserpina, i déu de la vinya i dels plaers]. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I*. p.256]

badar *v. intr.* Una cosa susceptible d'obrir-se o de descloure's, estar més o menys oberta. DCVB. [Lluna florida. *Uranos I*. p.206]

badiu *m.* Nariu [**nariu** *m.* Forat del nas]. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I*. p.254]

badoc -a *adj.* Que es bada a la planta abans d'ésser collit. DIEC2. [Figuera. *Flora I*. p.215]

badoc badoca *m. i f.* Persona que bada, mirant coses que li distreuen l'atenció. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]

- baf** *m.* Vapor o gas exhalat. DIEC2. [Clar de lluna. *Kronos I.* p.235]
- baga** *f.* Obaga [**obaga** *f.* Part d'una muntanya, d'una vall, on toca poc o no gens el sol]. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]
- baladrer -a** *adj.* Que baladreja [**baladrejar** *v. intr.* Cridar esvalotant]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]
- baladrer baladrera** *m. i f.* Que parla a crits o que crida immoderadament. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]
- balandrejar-se** *v. intr. pron.* Moure's alternativament cap a una banda i altra, com per inseguretats d'equilibri. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]
- balb -a** *adj.* Que executa amb dificultat i imperfectament els moviments que li són propis, dit especialment de la llengua i, per extensió, de les mans, dels peus, etc. DIEC2. [Albes. *Flora I.* p.216]
- balder -a** *adj.* Que no s'ajusta exactament a allò que el conté, l'envolta, l'abraça, etc. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- banal** *adj.* Que no és original, sinó comú i sense substància pròpia. DIEC2. [Elogi de les falgueres. *Flora I.* p.213]
- barb** *m.* Peix de la família dels ciprínids, de cos esvelt, normalment d'uns 30 centímetres de llargada i excepcionalment de fins a 80 centímetres, de coloració groguenca verdosa o bruna verdosa, pigallada de negre en els individus joves, amb un parell de barbellons sensorials a banda i banda de la boca, que habita les parts mitjanes i baixes dels rius (*Barbus barbus*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.196]
- barballera** *f.* Plec penjant que fa la pell de sota el coll en el bou i en altres animals. DIEC2. [A la parella de les vaques. *Psiquis II.* p.261]
- barbotejar** *v. intr.* Parlar entre dents, fer embuts. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.277]
- bardissam** *m.* Paratge abundós de bardisses [**bardissa** *f.* Conjunt de plantes espinoses que es fan per marges i paratges incultes]. DCVB. [Hivernal. *Kronos II.* p.238]
- barretina** *f.* Lligadura usada a Catalunya, especialment per la gent pagesa, de llana o d'estam, de forma allargada i que es plega sobre el cap de diverses maneres. DIEC2. [El vell. *Psiquis I.* p.257]

- barroc -a** *adj.* Relatiu o pertanyent a un estil artístic, evolució complexa del Renaixement, aparegut a Itàlia a les darreries del segle XVI i predominant a Europa fins gran part del segle XVIII. DIEC2. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.234]
- basarda** *f.* Sentiment de depressió que s'empara d'algú en presència de quelcom que el fa pensar en possibles perills contra els quals se sent indefens. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.277]
- basílica** *f.* Església de tres o més naus, de les quals la central és més alta que les altres. DCVB. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.234]
- bassal** *m.* Petita depressió del sòl d'un camí o carrer, dins la qual hi ha aigua. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]
- basset** *m.* Raça de gos de cos llarg i potes curtes. DGEC. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]
- bastaix** *m.* El qui té per ofici transportar coses de pes a coll. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]
- batall** *m.* Peça cilíndrica, generalment de ferro o de bronzo, que va penjada dins la cavitat d'una campana o esquella, i batent amb la cabota de son extrem inferior fa sonar la campana. DCVB. [Santa fe, primavera. *Gea I.* p.187]
- batallada** *f.* Cop del batall a la campana, i so que aqueix cop produeix [batall *m.* Peça cilíndrica, generalment de ferro o de bronzo, que va penjada dins la cavitat d'una campana o esquella, i batent amb la cabota de son extrem inferior fa sonar la campana]. DCVB. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.235]
- batuda** *f.* Conjunt de feines que es feien a l'era des que s'estenien les garbes fins a separar el gra de la palla. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- bauma** *f.* Balma [balma *f.* Part exterior tendra del brançam d'un arbre]. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]
- baumat -ada** *adj.* Excavat o enfondit, que fa com una balma. DCVB. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]
- bavallut -uda** *adj.* Que deixa caure baves [bava *f.* Salivera que surt involuntàriament de la boca]. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.255]
- bavor** *f.* Vapor d'un cos en fermentació o en ebullició. DCVB. [Mossa d'hostal, *Psiquis I.* p.254]

- beatitud** *f. hiperb.* Calma perfecta i inalterable. DCVB. [La fageda. *Flora I.* p.218]
- becada** *f.* Menjar que un ocell agafa amb el bec per donar-lo als seus petits. També podria fer referència a l'ocell [**becada** *f.* Ocell de la família dels escolopàcids, d'uns 34 centímetres de llargada, que habita en boscos planifolis i en pinedes subalpines i és molt apreciat pels caçadors (*Scolopax rusticola*)]. DIEC2. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]
- becada** *f.* Ocell de la família dels escolopàcids, d'uns 34 centímetres de llargada, que habita en boscos planifolis i en pinedes subalpines i és molt apreciat pels caçadors (*Scolopax rusticola*). DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- bel** *m.* Crit que fan els animals de llana i les cabres. DCVB. [Santa fe, primaverl. *Gea I.* p.187]
- belladona** *f.* Herba ufanosa de la família de les solanàcies, fètida, de fulles ovades, les superiors disposades a parells, una de grossa i una de petita, flors campanulades d'un púrpura bru i fruit en baia de la mida d'una cirera, negre i lluent, medicinal i molt metzinosa, rica en alcaloides com la hiosciamina i l'atropina, que es fa sobretot a les clarianes dels boscos humits (*Atropa belladonna*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]
- benaurança** *f.* Felicitat. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]
- benedictí -ina** *adj.* Pacientíssim i de gran constància en el treball. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi.* p.184]
- benèvol -a** *adj.* Que és signe de benevolència [**benevolència** *f.* Qualitat de benèvol, especialment d'un superior envers un inferior. **benèvol -a** *adj.* Que és indulgent, que es presta a alguna cosa, per bona voluntat envers algú]. DIEC2. [Comiat, IIIb. *Excelsior.* p.282]
- benhagen (benhaja, behages)** *interj.* Exclamació usada per a expressar benedicció envers una persona o cosa. DIEC2. [Tribut a Coll Pregon, II. *Gea I.* p.189]
- bentost** *adv.* ant. Ben prest [**prest** *adv.* En temps primerenc; dins poc temps, sense tardar]. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.244]
- bernat pescaire** *m.* Ocell de la família dels ardeids, d'uns 90 centímetres d'alçària, de plomatge cendrós, freqüent als nostres rius i estanys a la tardor i a l'hivern (*Ardea cinerea*). DIEC2. [Avellaners. *Flora I.* p.214]
- berruga** *f.* Excrescència de la pell deguda a una hipertròfia de les papil·les del derma. DIEC2. [Al fidelíssim ca. *Psiquis II.* p.261]

- besllum** *f.* Llum incerta o atenuada per la distància. DCVB. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.234]
- besllumar** *v. tr.* Veure de lluny o amb esforç. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]
- bicornut -uda** *adj.* enlloc de **bicornuat -ada** Que té dues banyes. DIEC2. [Pagana, II. *Poema.* p.272]
- bizantí -ina** *adj.* Relatiu o pertanyent a l'art i a l'estil arquitectònic desenvolupats a l'Imperi d'Orient, especialment entre els segles IV i VI. DIEC2. [Pi. *Flora I.* p.216]
- bla blana** *adj.* Suau al tacte. DIEC2. [El molí, III. *Psiquis II.* p.268]
- blancura** *f.* Clapa o extensió de cosa blanca. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- blandó** *m.* Brandó. DCVB. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]
- blat de moro** *m.* Planta anual de la família de les gramínies, de gran port, monoica, de tiges massisses, conreada pels seus grans, sovint grocs o vermelloso, agrupats en panotxes que neixen a l'axil·la d'una fulla, i també com a planta farratgera (*Zea mays*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- blatsegat** *onomatopeia* La gent del camp atribueix humorísticament diverses versions parlades al cant de la guatlla. Diuen que la guatlla, en cantar, diu: «Blat segat! blat segat!». DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- bleixar** *v. intr.* Respirar, especialment amb fatiga. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]
- boc** *m.* Mascle de la cabra. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]
- bocabadat -ada** *adj.* Sorprès, meravellat, admirat. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- boirina** *f.* Boira lleu que permet una visibilitat horitzontal superior a un quilòmetre. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]
- boix** *m.* Arbust o arbret de la família de les buxàcies, de fulles oposades, petites, ovades, coriàcies i persistents, flors unisexuals d'un groc verdós, disposades en glomèruls axil·lars, i fruit en càpsula terminada en tres apèndixs corresponents als estils (*Buxus sempervirens*). DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]
- bola** *f.* Bolleta que els nois empren per jugar, pegant-li amb el dit i fent-la rodolar de manera que feri les dels altres jugadors. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

boll *m.* Conjunt de fragments de clovella i d'aresta dels cereals. DCVB. [Els pallers. *Psiquis II*. p.260]

bombolleig *m.* Acció de bombollejar [**bombollejar** *v. intr.* Un líquid, fer bombolles. **bombolla** *f.* Porció d'aire o d'un gas qualsevol envoltada d'un tel d'aigua o d'un altre líquid]. DIEC2. [Pluja. *Kronos II*. p.244]

bonhomia *f.* Simplicitat amable. DIEC2. [Al fidelíssim ca. *Psiquis II*. p.261]

boquir *v. tr.* Cobrir el boc la cabra per fecundar-la. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.265]

borbolló *m.* Borboll d'un líquid [**borboll** *m.* Porció d'un líquid que es mou reiteradament, impulsada de baix a dalt amb violència]. DCVB. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I*. p.258]

bord -a *adj.* Bastard [**bastard -a** *adj.* De naixença il·legítima, nat d'un pare i d'una mare no units en matrimoni]. DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.255]

borinor *f.* Soroll confús i monòton, especialment la remor que fa una tempestat quan s'acosta. DCVB. [Pluja qui passa. *Kronos II*. p.245]

born *m.* Plaça on es feien els torneigs i festes cavalleresques en les ciutats. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

borralló *m.* Floc de neu. DIEC2. [Nevada. *Kronos II*. p.239]

borralló *m.* met. Petita porció disgregada d'una cosa. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

borrissol *m.* Pèl suau i curt que fa la llana, el cotó, etc. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II*. p.263]

boscúria *f.* Bosc gran i dens. DIEC2. [A les fonts. *Gea II*. p.195]

botet *m.* Instrument compost d'una bosseta o manxeta de pell, que per un cap va unida a un canonet d'os i per l'altre cap sol tenir un fil per estirar, i que per certes contraccions o dilatacions produeix un so molt semblant al cant de la guatlla i serveix de reclam per atreure les guatlles a la cacera. DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]

botí *m.* Conjunt d'objectes de valor, com armes, diner, bestiar, etc., que hom agafa com a profit d'una victòria, d'una empresa reeixida, etc. DIEC2. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I*. p.258]

braguer *m.* Conjunt de les mames de la vaca, cabra, ovella i altres quadrúpedes. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

Brahma *pers. mit.* El dios creador del universo, la primera persona de la *trimûrti* o Trinidad hindú. Es el regulador del universo y el alma del mundo. Personifica a la inteligencia y es el maestro de todas las criaturas. Es el más antiguo de todos los dioses. [...]. Es esposo de Sarasvatî, diosa de la elocuencia, y padre de todos los dioses menores. Se le representa con cuatro cabezas coronadas, que miran a los puntos cardinales y que se interpretan usualmente como la paternidad de los cuatro *Veda*. DH. [Oriental. *Poema*. p.270]

brandament *m.* Acte de brandar [**brandar** *v. tr.* Moure alternativament de banda a banda]. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I*. p.189]

brandó *m.* Atxa de cera d'un sol ble. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I*. p.207]

brau *m.* Bou [**bou** *m.* Mamífer artiodàctil remugant domèstic de la família dels bòvids, de grans dimensions, cap gros armat de dues banyes, pell dura i pèl curt (*Bos taurus*)]. DIEC2. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I*. p.258]

bregar *v. intr.* Lluitar per obtenir quelcom, per sortir-se amb la seva. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

bres *m.* Cistell en forma de bressol que serveix per a portar-hi verdures o la roba de rentar. DIEC2. [Fantasia. *Flora II*. p.225]

bres *m.* Espècie de llitet, generalment de fusta o de vímens, que té els peus corbats de manera que es pot engronsar, i serveix per dormir-hi infants petits. DCVB. [Esbarzers. *Flora I*. p.213]

bresca *f.* Pa de cera format d'una multitud de cel·letes prismàtiques hexagonals, que les abelles fabriquen dins el rusc per depositar-hi la mel. DCVB. [A les abelles. *Flora II*. p.223]

bressar *v. tr.* Gronxar (en general). DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.247]

breviari *m.* Llibre manual que conté la litúrgia de les hores en el catolicisme. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

bri *m.* Cadascuna de les tiges primes que surten de l'arrel (en plantes com el blat, el cànem, el lli, etc.). DCVB. [Desglaç. *Kronos II*. p.239]

brial *m.* Vestit de seda o de tela rica usat per les dones a l'edat mitjana, el qual, lligat a la cintura, baixava fins als peus. DIEC2. [A l'aigua, divina, joia, II. *Gea II*. p.194]

brill *m.* Lluentor. DCVB. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]

broida *f.* Mata de la família de les compostes, que fa olor de llimona, de fulles molt retallades i amb petits capítols de flors groguenques, agrupats en panícules dretes, cultivada com a planta ornamental i remeiera (*Artemisia abrotanum*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

bromera *f.* Escuma. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

bruc *m.* Arbust o mata del gènere *Erica*, de la família de les ericàcies, de fulles petites i dures i de flors campanulades, sovint vistoses. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

bruel *m.* Crit fort i de to bramulós, especialment el de les bèsties bovines. DCVB. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I.* p.258]

bruit *m.* Brogit [**brogit** *m.* Successió confusa de sorolls]. DCVB. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I.* p.219]

brunyir *v. intr.* Sonar amb una remor continuada, per efecte d'un moviment vibratori. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]

brunyir *v. tr.* Fer lluir una cosa per mitjà de la fricció. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.200]

brunzent *adj.* Que mou remor amb la velocitat del propi moviment. DCVB. [El molí, I. *Psiquis II.* p.267]

brunzir *v. intr.* Produir un so per desplaçament dins l'aire a una gran velocitat. DIEC2. [El molí, I. *Psiquis II.* p.267]

bucòlic -a *adj.* Idíl·lic. DGEC. [Porxo. *Psiquis II.* p.260]

buf *m.* Acte de bufar, i l'aire que s'impulsa bufant. DCVB. [Ponent. *Uranos II.* p.209]

bugada *f.* Operació de netejar la roba. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

burg *m.* A l'edat mitjana, barri exterior a una vila emmurallada. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.273]

busca *f.* Barreta que, moguda per l'acció d'un ressort o de la gravetat, assenyalava les hores, els minuts o els segons en l'esfera d'un rellotge. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

ca *m.* Gos. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]

cabalístic -a *adj.* Ocult, secret, esotèric. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.199]

Cabretes *f. pl.* Constel·lació de les Plèiades, anomenada també les Cabrelles [**Cabrelles** *f. pl.* Boldró d'estels que en termes astronòmics s'anomena les Plèiades, que forma part de la constel·lació de Taurus i consta de set estels principals i una multitud d'altres estels de menor magnitud]. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.207]

cabrida *f.* Cabra jove, des que neix fins que compleix un any. DCVB. [Camins perduts. *Gea I.* p.185]

cabriolejar *v. intr.* Fer cabrioles [**cabriola** *f.* Salt fet amb molta lleugeresa]. DCVB. [Pagana, III. *Poema.* p.273]

cabrit *m.* Nadó de la cabra des que neix fins que el desmamen (al mig any o un poc més). DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

cacatua *f.* Ocell de l'ordre dels psitaciformes, de plomatge vistós i brillant, i de cap adornat d'un bell plomall de grans plomes mòbils, originari d'Oceania. DIEC2. [Al puput. *Flora II.* p.223]

cala *f.* Entrada que fa el mar en una costa brava, a propòsit per a treure i avarar les embarcacions. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

calcedònia *f.* Varietat criptocristal·lina del quars, de color gris amb lluïssor cèria. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

calçots *m. pl.* Pantalons curts, que no arriben més avall dels genolls. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.201]

calitja *f.* Opacitat lleu de l'aire deguda a la presència de partícules de pols o de sal que li donen un aspecte fumós característic. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.183]

calitjós -osa *adj.* Amb calitja [**calitja** *f.* Xafogor. **xafogor** *f.* Calor sufocant que se sent en un ambient calent, humit i encalmat]. DIEC2. [Ponent. *Uranos II.* p.209]

caliu *m.* Escalforeta, agombol. DCVB. [Tardoral. *Kronos II.* p.238]

call *m.* Pas estret i enclotat, entre dues roques o entre dues parets. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

camatrencar *v. tr.* Trencar una pota o les potes (a un animal). DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

Cambrilles *f. pl.* Possiblement torna a fer referència a la constel·lació de les Plèiades, ja que aquesta és popularment coneguda com les Cabres o les Cabrelles. Al DCVB apareix Cambrelles, i remet a la constel·lació de les Cabrelles. L'aparició de la *m* és causada per una contaminació de 'cambra'. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

Camí de Sant Jaume *nom propi* La Via Làctia. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

campaneta *f.* Nom de diverses espècies de flors acampanades i de les plantes que les produeixen. DCVB. [A la campaneta, *Flora I.* p.220]

canalot *m.* Canalet del molí [**canalet** *m.* Conducte de fusta que està posat damunt la mola del molí, i que és per allà on passa el gra de la tremuja a l'ull de la mola]. DCVB. [El molí, II. *Psiquis II.* p.267]

cancell *m. ant.* Barrera, reixa que tanca l'entrada a una capella o altre recinte. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.252]

candi càndia *adj.* Càndid [**càndid -a** *adj.* Ple de candor, no maliciós ni capciós, ingenu]. DIEC2. [Els Cimals. *Gea I.* p.192]

canelobre *m.* Estri que consisteix en un peu dret que té diferents braços o branques amb dolles per a aguantar dretes altres tantes candeles. DIEC2. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]

canic canica *m. i f. dim.* de ca. Gos petit [**ca** *m.* Quadrúpede de la família dels cànids, que viu en domesticitat i al servei de l'home, especialment per a guardar i per a caçar]. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

canic *m.* Gos petit. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

canicular *adj.* Pertanyent a la canícula [**canícula** *f.* Període d'unes quatre a sis setmanes que comprèn una part del juliol i gran part de l'agost, durant el qual sol fer molta calor]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

Canigó *topon.* Muntanya de 2.785 m. d'altària, situada en el Conflent, entre els rius Tet i Tec, a 12 quilòmetres de Prada. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]

canonge *m.* Membre del capítol d'una església catedral o d'una col·legiata. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

cansanci *m.* castellanisme Cansament. [**cansament** *m.* Estat de qui està cansat o fatigat. **cansar** *v. tr.* Exhaurir o reduir considerablement la força (d'algú)]. DIEC2. [Lluna clàssica. *Uranos I.* p.206]

cantellut *adj.* Que té cantells o caires [**cantell** *m.* Aresta de l'angle sortit que formen dues cares contigües d'un cos polièdric]. DCVB. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]

càntir *m.* Atuell portàtil per a posar-hi aigua o altres líquids, de terrissa, de vidre o de metall, habitualment amb ansa, broc i galet. DIEC2. [El veïnat, I. *Psiquis II.* p.262]

cantúria *f.* Cants. DCVB. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.263]

canya *f.* Planta perenne i rizomatosa de la família de les gramínies, forta i de gran desenvolupament, de fulles amples i flors agrupades en panícula terminal, procedent de l'Àsia, sovint plantada i naturalitzada a les vores de rambles i torrenteres, riberals dels rius i marges de camins (*Arundo donax*). DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.201]

caparró *m.* Cap molt petit. DCVB. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.236]

capblanc -a *adj.* Que té els cabells blancs. DCVB. [Porxo. *Psiquis II.* p.260]

capciós -osa *adj.* Enganyós, que només té aparença de veritat. DCVB. [A la muntanya d'amestistes, II. *Proemi.* p.183]

capell *m.* Barret. DIEC2. [El vell. *Psiquis I.* p.257]

capella (capelleta) *f.* Caixeta que conté una imatge i que hom porta de casa en casa per a ésser-hi venerada en la pràctica de la visita domiciliària [**visita domiciliària** *loc. adj.* Pràctica de devoció consistent a venerar una imatge de la Mare de Déu o d'un sant que hom porta, dins una capelleta, de casa en casa]. DGEC. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]

capellà *m.* Sacerdot que diu missa en una capella o oratori, o que presta els seus oficis a una determinada classe de persones. DIEC2. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]

capmall *m.* Peça que formava part de l'asberc i era a manera de capulla de malles que cobria el cap del guerrer, i damunt la qual es posava el capell de ferro [**asberc** *m.* ant. Vesta de malles o làmines de ferro, que cobria els guerrers medievals des del cap fins als genolls o fins als turmells i era una de les principals armes defensives]. DCVB. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]

capó *m.* Pollastre capat de petit per engreixar-lo. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

cappare *m.* Cap, brot o tany principal d'una planta. DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

car *conj.* Que serveix per introduir una proposició en què es dona la causa d'allò que es diu en la proposició anterior o en la següent. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.252]

caramasera *f.* Dona que es capté curiosament de l'administració domèstica. DIEC2. [Figuera. *Flora I.* p.215]

caranet -a *adj.* Que té la cara neta. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

carboner carbonera *m. i f.* Persona que fa o ven carbó. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

carcabà *m.* Cavitat en la qual gira la roda del molí hidràulic. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

carcanada *f.* Esquelet d'una persona o d'un animal. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]

carcassa *f.* Conjunt dels ossos d'un cos, especialment els de l'espina i les costelles. DCVB. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I.* p.219]

carena *f.* Línia divisòria de dos vessants en una muntanya o serralada. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

cargol *m.* Mol·lusc de la família del helícids, de diferents espècies del gènere *Helix*, que es distingeix principalment per tenir el cos (la *banya*) dins una closca en espiral. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]

carmell *m.* contracció de *caramell* [**caramell** *m.* Tros llarguer d'una matèria més o menys sòlida, resultat de la solidificació o espessiment d'un líquid]. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

carrat -ada *adj.* Cairat, sense punta. DCVB. [Avellaners. *Flora I.* p.214]

carreta *f.* Carruatge de transport més baix que el carro, llarg i estret, generalment amb dues rodes i una llança on va subjecte el jou. DIEC2. [A la parella de les vaques. *Psiquis II.* p.261]

carretel·la *f.* Carruatge de quatre rodes, amb molles, amb una capota que es pot tirar o abaixar a voluntat i seients per a quatre persones. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

carreu *m.* Pedra tallada quadrangularment per a servir en la construcció d'edificis. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

casaca *f.* Peça de vestir, usada en certs uniformes militars o civils, amb mànigues llargues fins als punys, cos cenyit i faldons llargs. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

casal *m.* Casa gran, i especialment casa on radica un llinatge o família nombrosa. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.187]

cascadejar *v. intr.* Caure com una cascada. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

cascata *f.* Cascada [**cascada** *f.* Caiguda d'un corrent d'aigua per un precipici]. DCVB. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

cascavell *m.* Esfera petita de metall buida amb una boleta dins que la fa sonar al més petit moviment. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.221]

castanyer *m.* Arbre caducifoli de la família de les fagàcies, corpulent, de fusta lleugera, fulles grosses, lanceolades i serrades, flors unisexuals, agrupades en aments erectes i fruit en núcula, enclòs, en nombre d'un a tres, dins un pelló coriaci i espinós, dehiscent mitjançant dues o quatre valves, originari de les terres submediterrànies orientals, extensament cultivat i naturalitzat (*Castanea sativa*). DIEC2. [El plançó. *Flora I.* p.214]

catalanesc -a *adj.* Propi dels catalans. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.274]

catáu *m.* Lloc on sol fer cap, recollir-se o amagar-se algú. DIEC2. [Porxo. *Psiquis II.* p.260]

catracòlica *f.* Peça de vestir que hom es posa per mudar-se i que engavanya (levita, jaqué, capa, etc.). DGEC. [El vell. *Psiquis I.* p.256]

catxassut -uda *adj.* Que té o demostra catxassa [**catxassa** *f.* Calma, lentitud excessiva]. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

caure aplomat *loc. v.* Caure verticalment. DCVB. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]

cavall de serp *m.* Podria referir-se a l'espriadimonis o bé al pregadeu. DIEC2. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]

cavernós -osa *adj.* Que sembla sortir d'una caverna [**caverna** *f.* Cavitat subterrània natural en la terra o en alguna roca]. DIEC2. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II.* p.224]

cavil·lós -osa *adj.* Caracteritzat per cavil·lar, pensarós [**cavil·lar** *v. tr.* Fixar la consideració (en alguna cosa) amb excessiva subtilesa]. DIEC2. [A la muntanya d'En Sala. *Gea I.* p.190]

- celatge** *m.* Aspecte del cel. DCVB. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]
- cellaagarrat -ada** *adj.* Mot probablement inventat pel poeta, construït per cella (**fer celles** *loc. v.* Fer cara irada, expressar irritació amb el posat de la cara) i per agarrat (**agarrat -ada** *adj.* Avar, massa afectat de replegar i de guardar els diners). Per tant, sembla que el significat de la paraula és ‘fer cara d’avar’. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- celler** *m.* Lloc on s’elabora i guarda el vi. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]
- cementir** *m.* Cementiri [**cementiri** *m.* Lloc on s’enterren els morts]. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]
- ceptre** *m.* Vareta simbòlica de l’autoritat reial o imperial. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]
- chor** *m.* Cor [**cor** *m.* Conjunt de gent que crida o s’exclama al mateix temps]. DCVB. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]
- ciclopi -òpia** *adj.* Relatiu o pertanyent al ciclop o als ciclops [**ciclop** *m.* Gegant que segons la mitologia grega té només un ull al mig del front]. DIEC2. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]
- cider** *m.* var. dial. de *cirerer* Arbre caducifoli de la família de les rosàcies, de fulles estretament ovades, dentades i flors blanques, reunides en nombre de dos a sis en umbel·les, propi dels boscos frescals i molt cultivat pels seus fruits, les cireres (*Prunus avium*). DCVB i DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- cigala** *f.* Insecte homòpter, d’uns 4 centímetres de llarg, cap gros, ales transparents i abdomen cònic sota el qual tenen els mascles un òrgan amb membranes vibrants amb què produeixen un so estrident i monòton (*Cicada plebeja*). DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]
- cigonya** *f.* Ocell de la família dels cicònids, de plomatge blanc amb les penes de les ales negres, les potes i el bec vermells, de vol característic amb el coll estès, que nia al capdamunt de campanars i d’edificacions aïllades (*Ciconia ciconia*). DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- cilici** *m.* Camisa aspra, cinyell de cerres o de cadenetes de ferro, portats damunt la pell per esperit de mortificació. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

- cimal** *m.* Cim de muntanya. DIEC2. [El Pla de Malataup. *Gea I.* p.188]
- cimbori** *m.* Part prismàtica o cilíndrica d'una cúpula que descansa immediatament damunt els arcs torals. DCVB. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.235]
- cimbregar** Segurament prové del verb castellà *cimbrar*; la paraula corresponent en català és *fimbrar* [**fimbrar** *v. intr.* Vibrar, vinclar-se un objecte flexible sota l'acció d'una força que obra sobre seu en sentit transversal i a intervals]. DCVB. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]
- cingle** *m.* Espadat de roca al cim o en el pendent d'una muntanya. DIEC2. [Primevernal. *Kronos II.* p.241]
- cinglera** *f.* Sèrie de cingles, o cingle prolongat per una serra [**cingle** *m.* Espadat de roca que forma timba, al cim o en el pendent d'una muntanya]. DCVB. [A la muntanya d'En Sala. *Gea I.* p.190]
- cíngol** *m.* Cinyell, especialment cordó de seda o de lli amb una borla a cada cap amb què el sacerdot se cenyeix l'alba per celebrar els oficis divins. DIEC2. [A la muntanya d'amestistes, III. *Proemi.* p.184]
- circumdar** *v. tr.* Posar entorn, voltar completament una cosa, encerclar. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, II. *Gea I.* p.189]
- circumloqui** *m.* Circumlocució [**circumlocució** *f.* Expressió per mitjà de moltes paraules d'allò que podria dir-se amb una o molt poques]. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]
- ciri** *m.* Candela gran de cera. DIEC2. [Nevada. *Kronos II.* p.240]
- cisellada** *f.* Cop de cisell [**cisell** *m.* Eina de metall llarga i plana amb tall a la vora extrema de la fulla, que serveix per a treballar pedra, metall, fusta, os, etc., ordinàriament a cops de martell]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- clapejar** *v. tr.* Formar claps (en alguna cosa) [**clap** *m.* Petita extensió que es distingeix per alguna cosa de la superfície que l'envolta]. DIEC2. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]
- clariana** *f.* Petit espai serè entre núvols. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]
- clavell de pastor** *m.* Clavell bord [**clavell bord** (o **clavell boscà**) *m.* Clavell que creix espontàniament al camp]. DIEC2. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

- clavicordi** *m.* Instrument musical cordòfon, semblant a la cítara amb teclat, en què les cordes són percutides per llengüetes metàl·liques fixades a l'extrem de la tecla. DIEC2. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- cleda** *f.* Clos fet amb llistons, canyes o barres, que serveix per a tancar-hi bestiar. DCVB. [Tramuntana. *Uranos II.* p.209]
- clivell** *m.* Clivella que va de cap a cap d'una peça de suro, de fusta, etc. DIEC2. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]
- clofolla** *f.* Embolcall de certs fruits. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]
- cloquer** *m.* Campanar. DCVB. [Santa fe, primaverl. *Gea I.* p.187]
- cluixir** *v. intr.* Cruixir [**cruixir** *v. intr.* Fer un seguit de petits sorolls un cos, pel fregadís de les seves parts entre elles o per un principi de ruptura]. DCVB. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]
- còdol** *m.* Fragment de roca dura, allisat i arrodonit per l'acció de les aigües i el rodolament. DIEC2. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]
- cofurna** *f.* Casa o habitació petita, pobra, fosca. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]
- cogitar** *v. tr.* Exercir la facultat de pensar, de meditar. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaverl, estival i autumnal. *Kronos II.* p.247]
- col (d'hivern)** *f.* Hortalissa de la família de les crucíferes, de tija gruixuda, el tronxo o caluix, fulles comestibles un xic carneses, obovades o oblongues, sovint apinyades fent un cabdell o capça, flors blanques o grogues, reunides en raïm, i fruit en síliqua bequeruda, que prové d'una planta silvestre, comprèn nombroses races de conreu i és pròpia dels penya-segats de les costes atlàntiques europees (*Brassica oleracea*). No s'acopa fins que és molt grossa i és anomenada *col bajana* (Mall.), *col de brotó*, *col d'hivern* i *col verda* (Cat.). DIEC2 i DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]
- col·liri** *m.* Medicament destinat a aplicar-se a la conjuntiva de l'ull. DCVB. [Alquímies solars. *Uranos I.* p.203]
- colèric -a** *adj.* Pertanyent a la còlera o bilis [**còlera** *f.* Irritació violenta contra algú que ens ha inferit o creiem que ens ha inferit un insult, una injúria, un dany, etc.]. DIEC2. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

coll Pregon *topon.* Depressió del massís del Montseny, al SE del Matagalls, termenal dels municipis de Viladrau (Osona) i de Montseny (Vallès Oriental). Al seu vessant septentrional hi neix la riera Major, dita torrent de coll Pregon a la capçalera. GEC. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]

collada *f.* Depressió d'una certa amplària o extensió a la carena d'una serralada. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, IV. *Proemi.* p.184]

colltorçat -ada *part. pass.* de *colltorçar* [**colltorçar** *v. intr. pron.* Una planta, tòrcer la tija, decanar-se]. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

colom *m.* Ocell de la família dels colúmbids, d'uns 32 centímetres de llargada, de parrupeig característic, rarament viu en estat salvatge però molt comú a les poblacions (*Columba livia*). DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

colombrar *v. tr.* Veure confusament per la distància o per l'escassetat de claror. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.207]

coloració *f.* Acció de colorar; l'efecte [**colorar** *v. tr.* Acolorir. **acolorir** *v. tr.* Pintar (un dibuix, una estampa)]. DIEC2. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]

comarcada *f.* Àrea territorial relativament extensa, caracteritzada per una certa unitat física o humana, com pot ésser la forma de poblament o el tipus d'explotació agrària. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

combregar *m.* Viàtic [**viàtic** *m.* Sagrament de l'eucaristia que s'administra als malalts que estan en perill de mort]. DIEC2. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

compare *m.* Apel·lació familiar. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.255]

complacència *f.* Complaença [**complaença** *f.* Sentiment pel qual algú es complau en alguna cosa]. DCVB. [Sant Miquel dels Barretons. *Flora II.* p.230]

compunció *f.* Remordiment, penediment. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

concitar *v. tr.* Provocar (un sentiment advers) d'algú contra algú altre. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

concupiscència *f.* Cobejança [**cobejança** *f.* Acció de cobejar. **cobejar** *v. tr.* Desitjar fortament o immoderadament la possessió (d'una cosa o d'una persona)]. DIEC2. [Cristiana, II. *Poema.* p.279]

confegir *v. tr.* Refer (una cosa trencada) ajuntant-ne els bocins, afegir. DIEC2. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]

confi *m.* Terme on un territori acaba i un altre comença, regió fronterera. DIEC2. [Camins perduts. *Gea I.* p.185]

congesta *f.* Massa de neu que es conserva en una clotada de les muntanyes altes. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]

congriar *v. tr.* Formar per acumulació de diversos elements. DIEC2. [Porxo. *Psiquis II.* p.260]

conquilla *f.* Closca calcària d'un mol·lusc. DIEC2. [Jocs de llum. *Kronos I.* p.233]

consentit -ida *adj.* Lleugerament esquerdat, però sense trenc o separació visible. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

consirós -osa *adj.* Absorbit per un pensament que preocupa. DIEC2. [El molí, III. *Psiquis II.* p.268]

contingència *f.* Qualitat de contingent [**contingent** *adj.* Que pot ésser o no ésser, esdevenir-se o no esdevenir-se]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

contorsió *f.* Moviment que contrau irregularment els membres del cos o les faccions de la cara. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

convalescent *adj.* Que està en convalescència [**convalescència** *f.* Estat d'una persona que recobra gradualment el vigor i la salut després d'una malaltia]. DIEC2. [Sol i vern. *Uranos I.* p.205]

convexitat *f.* Curvatura esfèrica en relleu. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

corcó *m. met.* Persona molt treballadora, que no cessa de treballar. DCVB. [El vell. *Psiquis I.* p.256]

corifeu *m.* Guia, persona que va al davant, d'un partit, d'una secta, etc. DIEC2. [Invocació. *Uranos I.* p.207]

cornucòpia *f.* Corn de l'abundància [**corn de l'abundància** *m.* Corn o banya buidada vessant de flors, fruites i riqueses que representa l'abundància]. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

coronament *m.* Allò que corona, que completa. DIEC2. [Hivernal. *Kronos II.* p.238]

còrpora *f.* Cos d'una persona o d'un animal llevat de les extremitats. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.254]

corriola *f.* Politja per a elevar pesos. DIEC2. [El veïnat, I. *Psiquis II.* p.262]

corser *m.* Cavall que servia en els tornejos i en les batalles. DCVB. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

cossat -ada *adj.* Que té el tronc configurat de tal o tal manera. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

costellam *m.* Conjunt de les costelles d'un animal, d'una nau. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

costura *f.* Antigament, escola de nenes o pàrvuls. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

coval *m.* Cova gran. DIEC2. [Els Cimals. *Gea I.* p.192]

crepúscul *m.* *forma antiga* de crepuscle [**crepuscle** *m.* Claror solar que hi ha des de trenc d'alba fins a la sortida del sol (*crepuscle matutí*) i des de la posta del sol fins que és nit fosca (*crepuscle vespertí*); el temps que dura aquesta claror]. DCVB. [Gnoms. *Flora II.* p.224]

crestall *m.* Cristall [**crystal** *m.* Vidre pesant, brillant, que consisteix essencialment en silicat de plom i potassi o sodi, i que s'empra per a fer prismes, lents, vaixel·la fina, etc.]. DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II.* p.196]

crestat *m.* Boc castrat. DIEC2. [Camins perduts. *Gea I.* p.185]

creu de terme *f.* Monument en forma de creu que serveix per a indicar el lloc on fineix el terme d'una vila o ciutat. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.274]

crinera *f.* Conjunt de pèls llargs que guarneixen el coll d'alguns animals. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I.* p.253]

crisòlit *m.* Varietat d'olivina de color verd groguenc, usada com a pedra preciosa. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]

crystal *m.* Substància sòlida de composició definida, formada per àtoms o molècules disposats d'una manera regular i periòdica per repetició en l'espai d'una cel·la que conté la fórmula química de la substància una o diverses vegades, i que en condicions favorables és limitada per superfícies planes, les cares. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

cruixidera *f.* Conjunt de cruixits [**cruixit** *m.* Soroll o seguit de sorolls que fa un cos pel fregadís de les seves parts o per un començament de ruptura]. DCVB. [Les grans desolacions de la natura. *Poema*. p.280]

cruixir *v. intr.* Fer un seguit de petits sorolls un cos, pel fregadís de les seves parts entre elles o per un principi de ruptura. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II*. p.229]

cuadret -a *adj.* Amb la cua dreta. DIEC2. [Pluja. *Kronos II*. p.243]

cuca *f.* Petit animal pertanyent al grup dels insectes, dels miriàpodes o dels aràcnids. DIEC2. [Visió de la plana. *Gea I*. p.193]

cup *m.* Conducte estret, de forma cònica o cilíndrica, per on va l'aigua a la roda o turbina d'un molí d'aigua. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]

curt de vista *loc. adj.* Que no hi veu bé de lluny. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.251]

curull -a *adj.* Ple a vessar. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I*. p.254]

cuscueta *f.* Aucell de la família de les motacíl·lides, espècie *Motacilla alba*. DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II*. p.196]

dallar *v. tr.* Segar amb la dalla [**dalla** *f.* Eina de segar herba, etc., formada per una fulla puntuda i tallant d'una vora, més llarga i menys corbada que la falç, i fixada per un extrem en un llarg mànec de fusta]. DIEC2. [Pomera. *Flora I*. p.215]

dardell *m.* Dard, arma llançadissa. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

daurar *v. tr.* Comunicar (a alguna cosa) el color de l'or. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II*. p.237]

decaure *v. intr.* (substantivat) Passar gradualment d'un estat de certa perfecció a un d'imperfecció, adversitat, etc.; minvar en força, riquesa, salut o altres bones qualitats. DCVB. [Tardoral. *Kronos II*. p.237]

decrèpit -a *adj.* Arribat a gran decadència física deguda a la vellesa. DCVB. [El gorg negre. *Gea II*. p.198]

decrepitud *f.* Estat de qui està decrèpit. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

defora *adv.* A la part exterior. DCVB. [Fantasia. *Flora II*. p.225]

degotís *m.* Degotall [**degotall** *m.* Traspuament, sobreiximent, etc., d'aigua que produeix el seu degotament]. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.187]

deixondir *v. tr.* Despertar; fer sortir de la son o d'un estat d'ensopiment. DCVB. [Clar de lluna. *Kronos I.* p.235]

dejorn *adv.* De bon matí, a una hora no avançada del dia. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

deler *m.* Passió que hom posa en una acció. DIEC2. [Pagana, I. *Poema.* p.271]

deliquescents *adj.* Vague, difús, evanescent. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

deliqui *m.* Defalliment, pèrdua de forces vitals (especialment la produïda per l'excés de passió amorosa o artística). DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

deport *m.* Recreació, esbarjo, comunament a l'aire lliure. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

dèria *f.* Idea fixa que mena o incita persistentment a fer alguna cosa. DIEC2. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

desagravi *m.* Desagreujament [**desagreujament** *m.* Acte de desagreujar. **desagreujar** *v. tr.* Desfer un greuge; donar satisfacció completa a l'agreujat. **agreujar** *v. tr.* Saber greu, desplaure, fer felló; causar damnatge d'obra o de paraula als drets o als sentiments de qualcú]. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

desconhort *m.* Estat de qui està desconhortat [**desconhortar** *v. tr.* Privar de conhort (algú que està abatut moralment). **conhort** *m.* Acció de conhortar o de conhortar-se; l'efecte. **conhortar** *v. tr.* Animar, exhortar, (algú que està abatut moralment)]. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]

deseiximent *m.* Acció de deseixir-se [**deseixir-se** *v. intr. pron.* Algú, rompre les bones relacions que té amb algú altre]. DIEC2. [Gènesi. *Poema.* p.269]

desensonyar-se *intr. pron.* Perdre la son. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

desferra *f.* Despulles; allò que resta d'una cosa destruïda. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

desgarbat -ada *adj.* Mancat de gràcia. DCVB. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]

desgrenyar *v. tr.* Despentinar, esbullar els cabells. DCVB. [Llevants. *Uranos II.* p.209]

- designi** *m.* Pla ideat d'alguna cosa a accomplir. DIEC2. [Gelada. *Kronos II.* p.239]
- desniar** *v. tr.* fig. Treure o fer sortir del cau, del lloc on un està refugiat, amagat, aposentat. DCVB. [Al fidelíssim ca. *Psiquis II.* p.261]
- desori** *m.* Estat de desordre i confusió en què no hi ha manera d'entendre's, en què cadascú tira pel seu costat, tothom crida, esvalota, mou gatzara, etc. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.256]
- destra** *f.* Mà dreta. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- destral** *f.* Eina de tall formada per una fulla acerada proveïda d'un mànec de fusta, en angle recte, en el mateix pla de la fulla. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]
- destralejar** *v. tr.* (substantivat) Treballar a cops de destral. DCVB. [Comiat, IIIa. *Excelsior.* p.281]
- destriar** *v. tr.* Veure una cosa que podria no veure's a causa de la distància, d'estar barrejada amb altres, etc. DCVB. [Nocturn. *Flora II.* p.228]
- desvari** *m.* Deliri; sobreexcitació morbosa de la imaginació, que es manifesta per paraules incoherents i pensaments absurds. DCVB. [Invocació. *Uranos I.* p.207]
- deu** *f.* Naixement d'aigua, origen d'una font, d'un corrent d'aigua. DIEC2. [Èxode. *Flora II.* p.227]
- devessall** *m.* fig. Gran multitud de coses, aglomeració. DCVB. [Pomera. *Flora I.* p.215]
- devessall** *m.* Pluja torrencial. DCVB. [A l'aigua, divina, joia, III. *Gea II.* p.194]
- diàfan -a** *adj.* Transparent. DIEC2. [Desglaç. *Kronos II.* p.239]
- diafanitat** *f.* Qualitat de diàfan [**diàfan -a** *adj.* Transparent]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.264]
- diamantí -ina** *adj.* Que té la llüissor del diamant [**diamant** *m.* Mineral polimorf del carboni que cristal·litza en el sistema cúbic, és el més dur de tots els minerals, presenta bona exfoliació i una llüissor intensa i s'usa com a pedra preciosa]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- dida** *f.* Dona que alleta l'infant d'una altra. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

diligent *adj.* Que mostra una activitat perseverant en l'acompliment d'una empresa, que fa les tasques, els encàrrecs, etc., amb activitat i rapidesa. DIEC2. [Esbarzers. *Flora I.* p.213]

Dionisos *pl.* de *Dionís* [**Dionís** *pers. mit.* Divinitat grega d'origen frigi o traci. Confiada la seva educació a les nimfes, se li accentuà el caràcter de déu de la natura, protector de l'agricultura i en especial de la vinya, i com a protector de la procreació fou assimilat, en algunes festes, al boc i al toro. Els seus ritus religiosos deriven principalment de l'orgia i l'embriaguesa]. GEC. [Pagana, II. *Poema.* p.272]

displicent *adj.* Mancat de plaer; que no troba gust en el que fa, en el que li donen, en el que ocorre, etc. DCVB. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II.* p.224]

divícia *f.* ant. Riquesa. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

doll *m.* Raig d'aigua o d'un altre líquid que brolla amb força d'un orifici o obertura. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

domenyar Mot format sobre el substantiu *domeny*, que significa 'domini' i per tant, segurament el verb vol dir 'dominar'. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

domenyat **-ada** *adj.* Mot format sobre el substantiu *domeny* [**domeny** *m.* Domini]. DCVB. [Mossa d'hostal. *Psiquis I.* p.253]

dominical *adj.* Relatiu o pertanyent al Senyor. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

domptar *variant* de *domar* [**domar** *v. tr.* Amansir, fer dòcil un animal feroç o salvatge]. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.184]

donzell *m.* Planta herbàcia de la família de les compostes, grisenca, de fulles dos o tres cops pinnatisectes, i petits capítols hemisfèrics, grocs, penjants i disposats en panícula, pròpia dels herbassars nitròfils secs, emprada com a medicinal i en la fabricació de vermuts i licors del tipus de l'absenta (*Artemisia absinthium*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]

donzella *f.* L'opció més plausible és que faci referència a la *vinca* [**vinca** *f.* Herba del gènere *Vinca*, de la família de les apocinàcies, de tiges estèrils decumbents i radicants, les floríferes erectes o ascendents, fulles verdes tot l'any, oposades, ovades o oblongues, i flors blaves o blavoses, amb un tub força llarg i un limbe format per cinc lòbuls estesos,

que es fa a les vores de rius i en boscos caducifolis humits, cultivada de vegades com a ornamental]; però també podria fer al·lusió al substantiu [**donzell donzella** *m. i f.* Home o dona verges]. DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

dormitar *v. intr.* Dormir lleugerament; estar incompletament adormit. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I.* p.192]

dotze tribus *loc.* A l'antic Israel, cadascun dels grups (en hebreu *šebet*) en què es concretava l'organització politicosocial dels hebreus abans de la monarquia. Segons la tradició bíblica eren dotze, i tenien llur epònim en els dotze fills de Jacob o Israel: Rubèn, Simeó, Leví, Judà, Isacar i Zabuló (fills de Lia), Gad i Aser (fills de Zelpà, esclava de Lia), Josep i Benjamí (fills de Raquel), Dan i Neftalí (fills de Balà, esclava de Raquel). [...]. La tribu es dividia en llinatges i famílies, i el cap, si més no en temps de perill, n'assumia el comandament. Era integrada no sols per descendència d'un avantpassat comú, sinó també i sobretot per la successiva agregació de famílies i grups de pobles molt distints. La seva història correspon a la del poble d'Israel. GEC. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

drac *m.* Figura que representa el dit animal fabulós [**drac** *m.* Animal fantàstic, fabulós, al qual s'atribueix figura d'un serpent molt gros proveït de peus i d'ales]. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

dringadera *f.* Dring continuat [**dring** *m.* So que fa, en rebre un xoc, un objecte de metall o de vidre]. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

dromedari *m.* Mamífer artiodàctil de la família dels camèlids, de dimensions grans i cos robust, amb un gep dorsal, de potes llargues i primes i de coll llarg, fort i flexible, que viu domesticat a l'Àfrica i a l'oest d'Àsia (*Camelus dromedarius*). DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

drut druda *m. i f.* Amant, amistançat. DIEC2. [Pagana, II. *Poema.* p.272]

dulcamara *f.* Dolçamara [**dolçamara** *f.* Herba enfiladissa de la família de les solanàcies, de fulles enteres o dividides, flors morades i fruit en baia de color vermell, que es fa als boscos de ribera i en llocs humits (*Solanum dulcamara*)]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]

eben *m.* Banús [**banús** *m.* Fusta del banús, de color fosc, dura i pesant, inatacable pels insectes i de textura compacta, molt estimada en ebenisteria. **banús** *m.* Arbre del gènere

Diospyros, de la família de les ebenàcies, del qual s'obté fusta]. DIEC2. [Cambra. *Psiquis II*. p.260]

Eco *pers. mit.* Nímfa dels boscs. Diferents llegendes la presenten com a estimada per Pan, al qual no correspongué [...]. Amiga de parlar sempre, en morir fou convertida en veu repetidora de les darreres síl·labes d'allò que escoltava. [Pagana, II. *Poema*. p.272]

egregi -ègia *adj.* Insigne, il·lustre, distingit. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]

eguinar *v. intr.* Renillar [**renillar** *v. intr.* El cavall, cridar]. DIEC2. [Cel rogent. *Kronos I*. p.233]

eix -a *adj.* i *pron. demostr.* Aqueix. DCVB. [Fantasia. *Flora II*. p.225]

eixam *m.* Grup d'abelles que emigren plegades d'un buc en companyia d'una reina per formar una nova colònia en un altre indret. DIEC2. [A les abelles. *Flora II*. p.223]

el Bon Pastor *m.* Nom que es dóna a Jesucrist en quant cerca les ovelles perdudes, que són les ànimes dels pecadors. DCVB. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II*. p.199]

el Pobre i el Ric *nom propi* Nom que es dóna a una constel·lació formada per dos estels visibles, un més resplendent que l'altre. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I*. p.207]

elixir *m.* Substància que els alquimistes suposaven capaç de prolongar la vida indefinidament. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I*. p.222]

els dos Carros *nom propi* Referència a les constel·lacions de l'Óssa Major i l'Óssa Menor. [**Óssa Major** *nom propi* Constel·lació boreal pròxima al pol, que consta de cinquanta-sis estels, dels quals n'hi ha set de principals i molt brillants. **Óssa Menor** *nom propi* Constel·lació boreal que conté vint estels, set d'ells molt visibles, un dels quals és l'estrella polar]. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I*. p.208]

emanació *f.* Procés segons el qual la realitat mundana procedeix d'un primer principi d'una manera necessària. DIEC2. [Oriental. *Poema*. p.270]

embadaliment *m.* Acció d'embadalir o d'embadalir-se; l'efecte [**embadalir-se** *v. intr. pron.* Restar amb l'ànim suspès en la contemplació d'alguna cosa]. DIEC2. [El silenci parla. *Kronos II*. p.242]

embanyar *v. tr.* Ferir amb la banya. DCVB. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]

embat *m.* Vent que bufa de la mar cap a terra i sol durar des que mor el terral fins a entrada de fosc. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I*. p.192]

embigat *m.* Conjunt de bigues que formen un sostre. DIEC2. [Rebost. *Psiquis II*. p.259]

emblema *m.* Signe visible d'una idea; objecte visible adoptat com a representació d'una cosa abstracta. DCVB. [A la campaneta. *Flora I*. p.220]

embotornar *v. tr.* Inflar (una part del cos). DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.254]

emfàtic -a *adj.* Que parla amb èmfasi [**èmfasi** *m.* o *f.* Força d'expressió o d'entonació amb què es tracta de realçar la importància del que es diu o llegeix]. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I*. p.222]

empeltar *v. tr.* Inserir en una branca o soca d'un arbre una part d'un altre arbre proveït d'una o més gemes, de manera que s'estableixi entre ambdós una unió permanent amb objecte de produir una varietat o barreja de fruits. DCVB. [Primeveral. *Kronos II*. p.241]

emperesit -ida *adj.* Carregat de peresa [**peresa** *f.* Repugnància al treball o a l'activitat; lentitud per a obrar]. DCVB. [Pagana, III. *Poema*. p.273]

emporprat -ada *adj.* Que té color de porpra [**porpra** *f.* Color vermell fosc tirant a morat]. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.249]

empostissat *m.* Conjunt de posts unides sòlidament; cosa composta de posts. DCVB. [Cambra. *Psiquis II*. p.260]

empriu *m.* Terra del comú o altre bé objecte d'aquest dret. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]

enarcar *v. tr.* Corbar en forma d'arc. DIEC2. [La fageda. *Flora I*. p.218]

encabritar-se *v. intr. pron.* Alzinar-se [**alzinar** *v. tr.* Alçar, posar en sentit vertical]. DIEC2. [Jocs de llum. *Kronos I*. p.233]

encalçar *v. tr.* Córrer (darrere algú) per atrapar-lo. DIEC2. [Pluja, *Kronos II*. p.] [Pluja. *Kronos II*. p.243]

encalmament *m.* Acte i efecte d'encalmar [**encalmar** *v. tr.* Posar en calma]. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.250]

encar *adv.* forma reduïda d'encara. [Llevants. *Uranos II*. p.209]

encarcarar *v. tr.* Privar de flexibilitat; posar rígid. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II*. p.229]

- encastellat -ada** *adj.* Encimbellat; pujat a un lloc alterós. DCVB. [Cementiri. *Flora II.* p.229]
- encativar** *v. tr. fig.* Sotmetre la voluntat d'algú amb la força atractiva de l'amor, de la bellesa, etc. DCVB. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II.* p.199]
- encenall** *m.* Objecte fàcilment combustible i destinat a encendre altres objectes. DCVB. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]
- encens** *m.* Resina obtinguda sobretot de la boswèl·lia, que en cremar produeix una olor aromàtica, emprada per a fixar perfums i com a fumigatori, en medicina popular i en cerimònies religioses [**boswèl·lia** *f.* Arbre del gènere *Boswellia*, de la família de les burseràcies, originari de l'Àfrica o de l'Àsia tropicals, que conté una goma resina de la qual s'obtenen l'encens i l'elemí africà]. DIEC2. [Albes. *Flora I.* p.216]
- encenser** *m.* Braseret amb tapadora suspès amb cadenetes, que serveix per a cremar-hi encens i dirigir el fum d'aquest a l'altar, la imatge, etc., a què va dedicat l'homenatge. DCVB. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.234]
- enciam** *m.* Planta d'hort de la família de les compostes, de fulles grosses i blanques i capítols de flors grogues ligulades, de la qual es cultiven diverses varietats (*Lactuca sativa*). DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.201]
- encisar** *v. tr.* Captivar per la bellesa, la boniquesa, la gràcia, el bell captivament, etc. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]
- encresponar** *v.* Mot format sobre el substantiu *crespó* [**crespó** *m.* Tros de crespó negre usat com a signe de dol. **crespó** *m.* Fil que s'obté torçant dos o més caps de seda o de fils sintètics, un dels quals ja ha estat torçat abans]. D'aquesta manera, com que el crespó era de color negre, el poeta usa metafòricament aquest verb per indicar que la fumera ennegreix el blau del cel. [Comiat, IIa. *Excelsior.* p.281]
- encuny** *m. fig.* Forma, aparença d'una cosa en general. DCVB. [A la parella de les vaques. *Psiquis II.* p.261]
- enderrocs** *m. pl.* Conjunt de materials detrítics acumulats en un vessant, al repeu d'un espadat, per l'acció de la gravetat. DIEC2. [El plançó. *Flora I.* p.214]
- endiunenjat -ada** *adj.* Ben vestit o adornat. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]
- endolat -ada** *adj.* Cobert de dol. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

endomassar *v. tr.* Adornar (alguna cosa) amb domassos [**domàs** *m.* Peça de tela, en general de domàs, usada com a ornament en les esglésies, en les sales, en els balcons, etc., en dies de festa]. DIEC2. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

enfibrat -ada *adj.* Que pateix de febre [**febre** *f.* Elevació anormal de la temperatura del cos, acompanyada d'acceleració del pols]. DCVB. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]

enflocat -ada *adj. i part. pass.* de *enflocar* [**enflocar** *v. tr.* Guarnir de flocs. **floc** *m.* Petita porció de llana, cotó, seda o altra matèria textil]. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

enfondir *v. tr.* Afonar; fer anar al fons. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.200]

engrunadís -issa *adj.* Fàcil d'engrunar, d'esmicolar [**engrunar** *v. tr.* Fer engrunes (d'una cosa), convertir-la en engrunes [**engruna** *f.* Tros molt petit d'alguna cosa]. DIEC2. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]

enllaminir *v. tr.* Enllepolir [**enllepolir** *v. tr.* Atreure (algú) per mitjà de quelcom d'apetitós, de seductor, amb afalacs]. DIEC2. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I.* p.258]

enllorar *v. tr.* Entelar. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]

enllosat *m.* Conjunt de lloses que formen la coberta d'una casa, d'una barraca [**llosa** *f.* Pedra plana, relativament prima, de forma rectangular o quasi rectangular, usada principalment per a pavimentar o per a cobrir edificis]. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

enllosat *m.* Paviment fet de lloses. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

enquadrar *v. tr. fig.* Envoltar formant com un quadre o marc. DCVB. [Les muntanyes blaves. *Gea I.* p.191]

enquadrar *v. tr.* Incloure dins un conjunt de persones o coses ordenades, especialment dins una corporació de caràcter militar. DCVB. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

enrampat -ada *adj.* Ert, rígid. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II.* p.229]

enriolar *v. tr.* Posar rioler [**rioler -a** *adj.* Rialler]. DCVB. [Èxode. *Flora II.* p.227]

enriolat -ada *adj.* Que té rialles; que expressa ganes de riure. DCVB. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

enrondar *v. tr.* Enrevoltar, circular. DCVB. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

enrunar-se *v. refl.* Caure desfet en runes. DCVB. [Nocturn. *Flora II.* p.228]

ensopiment *m.* Estat de qui està com mig adormit, comprèn difícilment les coses, té el cap espès. DIEC2. [Ponent. *Uranos II.* p.209]

entabanar *v. tr.* Omplir el cap (a algú) amb promeses, esperances, etc., enganyoses per induir-lo a fer alguna cosa. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

enterro *m.* castellanisme Enterrament; traslació d'un cos mort al lloc on ha d'esser enterrat; conjunt de gent que hi assisteix. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

entranya *f.* La part més interior i amagada d'una cosa inanimada. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

entranyinar *v. tr.* Enteranyinar [**enteranyinar** *v. tr.* Cobrir de teranyines, i per ext., de cosa semblant a una teranyina]. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II.* p.229]

era *f.* Espai aplanat, ferm, a vegades enrajolat o empedrat, on es baten les messes. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

erèctil *adj.* Capaç de posar-se en erecció, d'adreçar-se. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.201]

ermíni *m.* Mamífer carnívor de la família dels mustèlids, de pelatge blanc a l'hivern, llevat de la punta de la cua, que és negra, i vermellós groguenc a l'estiu, que viu a Europa, Àsia i Amèrica del Nord (*Mustela erminea*). DIEC2. [Els Cimals. *Gea I.* p.192]

ermità ermitana *m. i f.* Persona que viu en una ermita i en té cura. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

ermita *f.* Capella situada ordinàriament en despoblat. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

ermot *m.* Ermàs [**ermàs** *m.* Camp que no es conreua, sia per negligència, sia per fer-lo reposar durant un any i després tornar-lo a conreuar]. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

esbadiar *v. tr.* Dividir. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

esbatanar *v. tr.* Obrir de bat a bat. DIEC2. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

esbategar *v. intr.* Agitar-se, bategar. DCVB. [Gènesi. *Poema.* p.270]

esberla *f.* Tros d'una cosa que es desprèn en esberlar-la, que resulta d'esberlar-se. DIEC2. [Porxo. *Psiquis II*. p.260]

esberlar *v. tr.* Obrir en dues o més parts per ruptura. DCVB. [Jocs de llum. *Kronos I*. p.233]

esblaimar *v. tr.* Fer perdre la intensitat, la força, especialment del color. DCVB. [Les muntanyes blaves. *Gea I*. p.191]

esbocinar *v. tr.* Fer bocins (una cosa) [bocí *m.* Tros d'un sòlid trencat, tallat, etc.]. DIEC2. [Cançó del sol solet. *Uranos I*. p.205]

esboirament *m.* Acció d'esboirar [**esboirar** *v. tr.* fig. Dissipar, fer desaparèixer una cosa immaterial]. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.275]

esbotzar-se *v. intr. pron.* Una cosa, rebentar-se per una pressió exterior. DIEC2. [Cel rogent. *Kronos I*. p.233]

esca *f.* Matèria molt seca disposada perquè s'encengui fàcilment amb una espurna, i que hom prepara amb la polpa del bolet d'esca (*Fomes fomentarius*). DGEC. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

escabellat -ada *adj.* Que no té orientació lògica, mancat de seny. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.275]

escainar *v. intr.* Cantar les gallines. DCVB. [El veïnat, II. *Psiquis II*. p.262]

escalinata *f.* Escala ampla que dóna accés a un jardí, a un temple, a un monument, etc. DCVB. [El sot de Ricrós. *Gea I*. p.187]

escapulari *m.* Conjunt de dos trossos petits de tela beneïts i dues cintes llargues que els uneixen el qual, passant el cap entre les dues cintes, es porta sota els vestits penjant sobre el pit i l'esquena. DIEC2. [L'Ermità. *Psiquis I*. p.253]

escarbató *dim.* de *escarabat* [**escarabat** *m.* Insecte coleòpter de diferents espècies i gèneres, de cos el·líptic o ovalat, de color negre o fosc, i que s'alimenten d'excrement unes espècies i de vegetals les altres]. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

escarbotament *m.* Acció d'escarbotar; l'efecte [**escarbotar** *v. tr.* Llevar (una prominència), desgastar o llevar una part (d'alguna cosa), fregant, gratant, raspant, etc.]. DIEC2. [Sol i vern. *Uranos I*. p.206]

escarbotar *v. tr.* Erosionar; llevar per fricció una part superficial d'una cosa. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

escardalenc -a *adj.* Molt prim de cos. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]

escardot *m.* Card [**card** *m.* Planta herbàcia de diferents gèneres de les famílies de les compostes, les umbel·líferes i les dipsacàcies, de fulles, i sovint també tiges i bràctees, espinoses. També podria fer referència a l'herbacol. **herbacol** *m.* Herba de la família de les compostes, robusta, semblant a la carxofera, però de fulles i bràctees involucrals espinoses, i amb els capítols d'un blau intens, cultivada per aprofitar-ne les penques, comestibles quan són tendres, les flors per a fer quallar la llet, les arrels com a medicinals, i també com a planta ornamental (*Cynara cardunculus*). DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.264]

escarlata *m.* Color de l'escarlata [**escarlata** *f.* Matèria colorant d'un vermell viu, treta de la cotxinilla. **cotxinilla** *f.* Insecte homòpter còccid, que viu sobre el nopal, del qual s'obté el cotxineal (*Dactylopius cactii*). **cotxineal** *m.* Conjunt de pólvores procedents de la molta de les femelles dessecades de la cotxinilla (*Dactylopius cactii*), riques en àcid carmínic, emprades com a colorant natural vermell, acceptat per a acolorir productes alimentaris i cosmètics]. DIEC2. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II.* p.199]

escarola *f.* Planta hortícola de fulles arriassades, varietat de l'endívia, que es menja amanida (*Cichorium endivia* var. *crispa*). DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

escarpat -ada *adj.* Que fa escarpa o rost; difícil de pujar [**escarpa** *f.* Rost que forma la part exterior d'un mur, i especialment el d'una muralla des del cordó fins al vall]. DCVB. [Les cabrades. *Gea I.* p.190]

esclop *m.* Sabata de fusta, feta d'una sola peça, que serveix per anar per la neu, per llocs humits, a treballar a l'hort, etc. DCVB. [Tribut a l'ermida de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]

escolà -ana *m. i f.* Persona, especialment jove, que serveix en els monestirs i les esglésies per a ajudar a missa i altres ministeris de l'altar. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]

escorrims *m. pl.* Escorrialles [**escorrialles** *f. pl.* Les darreres gotes d'un líquid, i per ext., la porció darrera d'una cosa qualsevol després de buidar el recipient on estava continguda]. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]

escot *m.* Part que toca pagar a cadascuna de dues o més persones que han fet una despesa en comú. DIEC2. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I.* p.219]

escotorit -ida *adj.* Eixerit, vivaç. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

escotxinador *m.* Reclam per a estrafer el cant de la perdiu. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

escotxinar *v. intr.* Escotxegar [**escotxegar** *v. intr.* La perdiu, cantar]. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

escreíxer *v. ant.* Afegir, augmentar? [sic]. DCVB. [Les muntanyes blaves. *Gea I.* p.191]

escrutar *v. tr.* Investigar a fons i minuciosament. DCVB. [Invocació. *Uranos I.* p.207]

escudella *f.* Menja composta d'arròs o fideus amb patates, col i alguna altra verdura o pasta de sopa, cuit tot amb el brou de la carn d'olla. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

escull *m.* Roca a flor d'aigua o a molt poca distància de la superfície de l'aigua. DIEC2. [Els carboners. *Psiquis II.* p.268]

esgaiar *v. tr.* Tallar (una peça de roba o una altra cosa) de manera que vagi disminuint en amplària cap a un dels seus extrems. DIEC2. [A una muntanya innominada. *Gea I.* p.189]

esgaiat -ada *adj.* Que forma gaia; tallat en forma obliqua. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]

esguard *m.* Mirada. DIEC2. [Comiat, IIIb. *Excelsior.* p.282]

esllanguiment *m.* Acció d'esllanguir-se [**esllanguir-se** *v. intr. pron.* Perdre el món de vista]. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

esllavissada *f.* Acció d'esllavissar-se; l'efecte [**esllavissar-se** *v. intr. pron.* Una massa de terra, de rocs, etc., desprendre's i caure d'un marge, d'un vessant, d'un cingle, d'un mur, etc., lliscant]. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]

esmaperdut -uda *adj.* Que ha perdut l'esma [**esma** *f.* Força d'esperit, coratge, delit]. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.274]

esmaragdí -ina *adj.* Propi de l'esmaragda; color d'esmaragda, verd pur [**esmaragda** *f.* Pedra preciosa, de color verd, composta de silicat d'alúmina i glucina]. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]

espadat *adj.* (substantivat) Roca o tros de terreny vertical o molt rost. DCVB. [El sot de l'Armany. *Gea I.* p.186]

esparpellar-se *v. intr. pron.* Descloure les parpelles; obrir bé els ulls. DCVB. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

esparperrat -ada *adj.* Deixondit, molt viu de potències. DCVB. [Lluna florida. *Uranos I.* p.206]

esparver *m.* Ocell de la família dels accipítrids, d'uns 38 centímetres de llargada, amb el dors marró i el pit ratllat, característic dels espais forestals, que s'alimenta d'ocells petits (*Accipiter nisus*). DIEC2. [El veïnat, I. *Psiquis II.* p.262]

espectral *adj.* Relatiu a l'espectre [**espectre** *m.* Imatge d'un mort que s'apareix als ulls d'algú]. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I.* p.206]

espectre *m.* Imatge d'un mort que s'apareix als ulls d'algú. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.252]

esperó *m.* Apèndix punxegut que presenten a les extremitats alguns animals. DGEC. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

espiadimonis *m.* Insecte odonat, d'abdomen llarg i prim de colors llents i virolats, amb quatre ales llargues i estretes, que vola prop de l'aigua i les larves del qual són aquàtiques. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

espigar *v. intr.* Posar espiga, treure espiga les plantes [**espiga** *f.* Conjunt de grans disposats al llarg i al voltant d'un eix comú que forma la part terminal de les tiges o cames de les plantes gramínies]. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

espinguet *m.* Crit o so agut i estrident. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

esplendorós -osa *adj.* Ple d'esplendor, molt brillant [**esplendor** *f.* Esclat magnífic d'una cosa que brilla, que resplendeix]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

esponerós -osa *adj.* Ufanós [**ufanós -osa** *adj.* Que fa ufana d'alguna cosa, se'n glorieja, s'hi fa veure]. DIEC2. [El vell. *Psiquis I.* p.257]

esquadró *m.* Conjunt de gent que camina cap a un mateix lloc. DCVB. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

esquàlid -a *adj.* Sec, molt magre, d'aspecte trist. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]

esquei *m.* Massa rocosa que presenta una superfície clivellada i cantelluda. DCVB. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

esqueix *m.* Rama esqueixada d'una planta herbàcia, que s'enterra per la seva part inferior en terra humida perquè hi arrela. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi.* p.184]

esqueixar *v. tr.* Esquinçar. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.201]

esquella *f.* Campana petita, cilíndrica o quasi cilíndrica, com les que es posen al coll dels bous, dels moltons, etc., que guien un ramat. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

esquellejar *v. intr.* Fer soroll d'esquella. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

establia *f.* Estable [**estable** *m.* Lloc cobert on s'allotja el bestiar]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.264]

estalactita *f.* Concreció de més o menys llargària, formada a la volta d'una cova per infiltracions que contenen sals calcàries, silícies, etc. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.187]

estalagmita *f.* Concreció calcària en forma de columna, que ha crescut cap amunt, formada al sòl d'una cova per les gotes que cauen de la volta. DIEC2. [Fantasia. *Flora II.* p.227]

estaloc *m.* Tros que deixen d'una branca quan no la tallen ran del tronc. DCVB. [Pi. *Flora I.* p.216]

estanc -a *adj.* Tancat hermèticament. DIEC2. [Lluna florida. *Uranos I.* p.206]

estancar *v. tr.* Deturar el curs (d'una cosa, especialment d'un líquid). DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]

estantís -issa *adj.* Que no és fresc; que comença a corrompre's, a passar-se, a tornar dolent. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.201]

estarrufar-se *v. intr. pron.* El pèl, les plomes, etc., dreçar-se. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

Estel de la Nit o el Dia *nom propi* El planeta Venus, que sol aparèixer a la matinada, abans de sortir el sol. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

Estel del Nord *nom propi* L'estel polar. També s'anomena l'estel de la Tramuntana. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

estelada *f.* Conjunt dels estels del firmament. DIEC2. [Comiat, IIa. *Excelsior.* p.281]

estepar *m.* Brolla en què predominen les estepes [**estepa** *f.* Arbust o mata del gènere *Cistus*, de la família de les cistàcies, de fulles oposades, flors radiades i vistoses amb molts estams, i fruit en càpsula, propi sobretot de les brolles mediterrànies]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

estiba *f.* fig. Repòs, pau, tranquil·litat de vida. DCVB. [Comiat, IIIa. *Excelsior.* p.281]

estigma *m.* Síntoma o signe morbós persistent característic d'una malaltia. DIEC2. [Invocació. *Uranos I.* p.207]

estintolar *v. tr.* Apuntalar; posar una cosa de manera que una altra la sostingui en una posició no horitzontal, impedit que caigui. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.254]

estoc *m.* Espasa prima, amb la qual sols es pot ferir de punta. DCVB. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

estoig *m.* Capsa especial per a contenir un objecte, al qual està adaptada la seva forma exterior o interiorment. DCVB. [Desglaç. *Kronos II.* p.239]

estrabisme *m.* Afecció de la vista en què els eixos òptics no poden dirigir-se al mateix objecte, deguda a la contracció o relaxació indegudes d'un o més músculs del globus de l'ull. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

estrafer *v. tr.* Imitar; fer una cosa procurant fer-la semblant a una altra. DCVB. [A una muntanya innominada. *Gea I.* p.189]

estrafet -a *adj.* Desfigurat, canviat en manera anormal. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]

estramoni *m.* Planta de la família de les solanàcies, metzinosa, de flors blanques en forma d'embut i fruit en càpsula, eriçat de pues, d'origen neotropical i naturalitzada a Europa (*Datura stramonium*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

estremiment *m.* Acció d'estremir-se; l'efecte [**estremir-se** *v. intr. pron.* Tremolar fortament, agitar-se convulsivament]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.213]

estrèpit *m.* Soroll fort. DIEC2. [Els Cimals. *Gea I.* p.192]

estriat -ada *adj.* Guarnit d'estries [**estria** *f.* Solc estret practicat longitudinalment al cos d'una columna; per ext., Canal o solc estret en qualsevol superfície]. DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II.* p.196]

estridència *f.* Qualitat d'estrident [**estrident** *adj.* Que no s'acorda gens amb el to general, que crida l'atenció]. DIEC2. [Sant Miquel dels Barretons. *Flora II*. p.230]

estult -a *adj.* Neci, toix. DIEC2. [Fantasia. *Flora II*. p.226]

esvalot *m.* Brogit eixordador. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]

eximi -ímia *adj.* Excel·lent en alt grau. DIEC2. [Posta litúrgica. *Kronos I*. p.234]

expectació *f.* Espera d'una cosa que hom creu que està prop d'esdevenir-se. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]

exquisit -ida *adj.* Que plau d'una manera singular pel seu sabor, per la seva delicadesa, finor, excel·lència. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II*. p.241]

exsangüe *adj.* Mancat de vida, de vigor, de força. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi*. p.183]

extasiar-se *v. intr. pron.* Ésser pres d'una gran admiració. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II*. p.237]

exuberància *f.* Qualitat d'exuberant, excés de plenitud [**exuberant** *adj.* Abundant i copiós en excés, que té un excés de plenitud]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]

ex-vot (exvot) *m.* Do ofert a una imatge religiosa en compliment d'un vot o en recordança d'un benefici rebut, i que consisteix en un objecte que es penja a la paret o al sostre del temple o capella on es venera la dita imatge. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.230]

faç *f.* Cara. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi*. p.183]

fada *f.* Ésser fantàstic que es representa sota la figura d'una dona dotada d'un poder sobrenatural. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.275]

fadiga *f.* Fatiga [**fatiga** *f.* Estat d'exhauriment o grossa disminució de forces, a causa d'un treball excessiu; allò que causa aqueix estat]. DCVB. [Cel rogent. *Kronos I*. p.233]

fadrí fadrina *m. i f.* Persona jove, en estat de casar-se; des de l'edat de quinze anys aproximadament fins que es casa. DCVB. [Cançó del sol solet. *Uranos I*. p.204]

fadrister *m.* Cabaler [**cabaler** *m.* Fill no constituït hereu que rep la seva part de l'herència en diners o en cabal en contreure matrimoni o en morir els pares]. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

- fageda** *f.* Bosc de fajos. DIEC2. [La fageda. *Flora I.* p.218]
- faig** *m.* Arbre caducifoli de la família de les fagàcies, d'escorça llisa i grisenca, borrons fusiformes, fulles ovades, enteres i translúcides, flors masculines en aments globosos pedunculats i fruits en núcula, les fages (*Fagus sylvatica*). DIEC2. [Avets i faigs. *Flora I.* p.216]
- faisó** *f.* Manera. DIEC2. [A la muntanya del Vernets. *Gea I.* p.190]
- fal·lera** *f.* Idea fixa amb desig intens. DCVB. [Primeveral. *Kronos II.* p.240]
- falç** *f.* Eina que serveix per a segar les messes o tallar herba, consistent en una fulla de ferro acerat, corba, tallant o dentada en la seva part cònca i fixada a un mànec de fusta. DIEC2. [Pagana, III. *Poema.* p.273]
- falciot** *m.* Falcillot [**falcillot** *m.* Ocell de la família dels apòdids, de cos afusat, potes curtes i ales llargues en forma de falç, la vida del qual transcorre en gran part a l'aire, on caça, s'acobla, canta amb un xiscle agut i reposa tot volant]. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]
- falguera** *f.* Planta de la classe dels filicòpsids pròpia d'ambients humits. DIEC2. [Elogi de les falgueres. *Flora I.* p.213]
- famolenc -a** *adj.* Que té molta fam [**fam** *f.* Ganes intenses de menjar]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- fantasmagoria** *f.* Art de representar figures per mitjà d'una il·lusió òptica. DIEC2. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]
- faraònic -a** *adj.* Que és molt monumental i costós. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]
- farigola** *f.* Mata de la família de les labiades, molt aromàtica, de fulles oblongues i petites, i flors bilabiades, rosades, violàcies o blanques, en inflorescències terminals, freqüent a les timonedes i als matollars mediterranis, de la qual s'obté el timol (*Thymus vulgaris*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- fatu fàtua** *adj.* Ple de presumpció, de vanitat infundada. DIEC2. [Lluna freda. *Uranos I.* p.207]
- faune** *m.* Ésser fantàstic de la mitologia antiga, que tenia figura humana però amb banyes i potes de cabra, que habitava per dins els boscos i se li atribuïen idèntiques qualitats i passions que als sàtirs. DCVB. [Pagana, I. *Poema.* p.271]

fecund -a *adj.* Fecund [**fecund -a** *adj.* Que produeix fruit]. DCVB. [Cristiana, II. *Poema*. p.279]

feixa *f.* Tros de terra llarguer en el qual se conren cereals, llegums o hortalisses. DCVB. [A la muntanya del Vernets. *Gea I*. p.190]

felí -ina *adj.* Propi del gat, o semblant a un gat. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

feminal *adj.* Femenil [**femenil** *adj.* Propi de les dones o femelles]. DCVB. [Lletania de les petites herbes, *Flora I*. p.212]

feminisar enloc de *feminitzar* [**feminitzar** *v. tr.* Fer femení. **femení -ina** *adj.* Propi de les dones]. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.277]

fendent *gerundi* de *fendre* [**fendre** *v. tr.* Tallar (l'aire, l'aigua, el vent, etc.), travessar subtilment i de pressa (un fluid)]. El gerundi actualment normatiu és *fenent*, però podria ser que el poeta es confongués a l'hora de conjuguar el verb. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]

fer esses *loc. v.* Caminar anant d'un costat a l'altre i d'aquest al primer, no anant en línia recta; es diu especialment dels qui estan embriacs. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

fer via *loc. v.* Anar de pressa. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.201]

feresa *f.* Qualitat de fer [**fer -a** *adj.* Salvatge, indòmit i carnisser]. DIEC2. [Al rec. *Gea II*. p.202]

ferest -a *adj.* Terrible, que fa por. DCVB. [El plançó. *Flora I*. p.214]

feréstec -ega *adj.* Indòmit, no domesticat. DIEC2. [Cristiana, I. *Poema*. p.279]

ferramenta *f.* Conjunt d'eines, armes, etc., de ferro o d'acer. DIEC2. [El molí, I. *Psiquis II*. p.267]

ferum *f.* Olor d'animal, especialment dels animals salvatges o de caça. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.265]

ferum *f.* Olor que fan la carn i altres substàncies quan comencen a passar-se. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

fes -a *adj.* Esquerdat, que té un tall primíssim que no arriba a produir separació de parts; es diu especialment d'objectes de terrissa, de vidre, de porcellana, etc. DCVB. [El molí, I. *Psiquis II*. p.267]

fesomia *f.* Fisonomia [**fisonomia** *f.* Aspecte exterior d'alguna cosa]. DIEC2. [Cristiana, I. *Poema*. p.279]

- figuera** *f.* Arbre de la família de les moràcies, laticífer, de grans fulles lobulades i flors unisexuals, reduïdes i molt petites, agrupades dins d'un receptacle carnós, propi de les terres mediterrànies i conreat pels seus fruits, les figues (*Ficus carica*). DIEC2. [Figuera. *Flora I.* p.215]
- filagarsa** *f.* Fils que pengen per haver-se desfilat un tros de roba. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- filagarsar** *v. tr.* Fer filagarses. DCVB. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.262]
- filigrana** *f.* fig. Obra exquisida, de gran perfecció i delicadesa. DCVB. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II.* p.224]
- fillada** *f.* Conjunt dels fills d'algú. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.184]
- filoseta** *f.* Bastó que va enganxat per la part inferior a la nadilla, i per la superior al calaix de la tremuja del molí d'aigua, i que amb el seu moviment fa moure el calaix i caure el gra entre les moles. DCVB. [El molí, I. *Psiquis II.* p.267]
- filosop** *m.* Filòsof. DIEC2. [Oriental. *Poema.* p.271]
- fiol** *m.* Fillol [**fillol fillola** *m. i f.* Persona considerada en relació als seus padrins, especialment de baptisme]. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]
- firmament** *m.* Cel. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]
- fit a fit** *loc. adv.* Fixament, amb la vista fixa. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]
- flabiol** *m.* Instrument musical rústic, consistent en un canó de canya, de llargada entre 12 i 35 cm., tallat obliquament a un extrem i amb forats pel llarg, que produeix un so semblant al de la flauta i sol esser emprat principalment pels pastors i per acompanyar certes festes de poble. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- flàccid -a** *adj.* Que cedeix a la pressió per manca de fermesa, flonjo. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- flamarada** *f.* Flama que s'alça d'un foc, que es consumeix ràpidament. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- flanc** *m.* Costat; cadascuna de les dues parts laterals (d'una persona, animal o cosa qualsevol). DCVB. [Les grans desolacions de la natura. *Poema.* p.280]
- flectar** *v. tr.* Doblegar. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

- florescència** *f.* Acte de florir; conjunt de flors en obrir-se o aparèixer. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]
- floridura** *f.* Capa fúngica, sovint vellutada i pulverulenta, que es forma sobre una superfície, normalment amb un cert contingut orgànic. DIEC2. [Cançó del sol solet. *Uranos I.* p.205]
- flotó** *m.* Esbart, escabotell; grup no gaire nombrós. DCVB. [El sot de l'Aremany, *Gea I.* p.186]
- foc-follet** *m.* Flama erràtica que es produeix arran de terra, en els cementiris, etc., per la inflamació del fosfur d'hidrogen que es desprèn de les matèries orgàniques en descomposició o del metà en certs terrenys. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]
- fogós -osa** *adj.* Ple de foc, de passió, d'ardor. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]
- fogositat** *f.* Qualitat de fogós [**fogós -osa** *adj.* Ple de foc, de passió, d'ardor]. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]
- folgat -ada** *adj.* Ample, abundant; que no ve just, sinó sobrer. DCVB. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]
- fona** *f.* Instrument per a tirar pedres que consisteix en una tira curta d'una matèria flexible, especialment cuir, on es posa la pedra, unida en els seus extrems a dues trenes d'esparg, de cànem, etc. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.255]
- fondal** *m.* Gran depressió o profunditat; abisme. DCVB. [Santa fe, primaveral. *Gea I.* p.187]
- fonedís -issa** *adj.* Que fàcilment es fon o desapareix. DCVB. [L'horta. *Psiquis II.* p.262]
- fonoll** *m.* Herba aromàtica de la família de les umbel·líferes, alta, de fulles dividides en lacínies capil·lars, flors grogues en umbel·la, fruits ovoides amb les costes prominents, emprats com a aromatitzants, i brots comestibles quan són tendres, freqüent als marges i als fenassars (*Foeniculum vulgare*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]
- fontana** *f.* Font. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.189]
- fontinyol** *m.* Font petita. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- formiguejar** *v. intr.* Moure's un conjunt de persones o animals, a manera de formigues. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.252]

fosforescent *adj.* Que té fosforescència [**fosforescència** *f.* Luminescència de certs cossos, com ara el fòsfor, que han estat exposats a la llum o a altres radiacions, que continua després de l'exposició]. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]

franc -a *adj.* Lliure; exempt de subjecció, de domini d'altri, d'impediment. DCVB. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

freixe *m.* Arbre caducifoli del gènere *Fraxinus*, de la família de les oleàcies, de fulles oposades, pinnaticompostes, i fruit en sàmara. DIEC2. [Èxode. *Flora II.* p.227]

fressat -ada *adj.* Que és molt freqüentat, s'aplica als camins. DIEC2. [Gènesi. *Poema.* p.269]

fretura *f.* Mancança o escassetat de cosa necessària. DCVB. [Llevants. *Uranos II.* p.209]

freu *m.* Estret. DIEC2. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.235]

frèvol -a *adj.* Mancat de forces; flac, sens vigor. DCVB. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]

frígid -a *adj.* Molt fred. DCVB. [Lluna clàssica. *Uranos I.* p.206]

fris *m.* Part de l'entaulament compresa entre l'arquitrau i la cornisa, i en la qual sol haver-hi figures o elements ornamentals. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]

frisança *f.* Neguit de qui frisa [**frisar** *v. intr.* Impacientar-se vivament]. DIEC2. [Pagana, IV. *Poema.* p.273]

fruïció *f.* Acció de fruir; l'efecte. DIEC2. [Pagana, IV. *Poema.* p.273]

fruir *v. intr.* Sentir un viu plaer, especialment per la possessió d'una cosa, per la consecució d'una cosa desitjada. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi.* p.184]

fulgent *adj.* Brillant, resplendent. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

fúlgid -a *adj.* Fulgent. DIEC2. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.235]

fulgurar *v. intr.* Llançar raigs de llum. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I.* p.188]

fumat -ada *adj.* De color semblant al del fum. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

fumera *f.* Fumassa [**fumassa** *f.* Gran quantitat de fum]. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

furar *v. intr.* Cercar insistentment per recons o llocs estrets. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.196]

furgador -a *adj.* Que furga [**furgar** *v. tr.* Excavar la terra amb el morro, com fan els porcs i altres animals]. DCVB. [Gnoms, *Flora II.* p.224]

- furgar** *v. tr. fig.* Ficar-se en un lloc, en un assumpte, tractant activament de veure, d'investigar, de saber o manejar tot el que es pugui. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- fus** *m.* Barreta de fusta rodona, lleugerament cònica, que pel cap més prim té una incisió (l'osca) i pel cap gruixut acaba amb un disc, i serveix, quan es fila a mà, per a tòrcer el fil i enrotllar-lo així com es va formant. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I.* p.206]
- fútil** *adj.* Mancat d'importància, que no val la pena d'ocupar-se'n. DCVB. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]
- gai -a** *adj.* Alegre, festiu. DCVB. [Primeveral. *Kronos II.* p.240]
- gaiato** *m.* Gaiata [**gaiata** *f.* Bastó que usen els pastors, encorbat en la seva part superior]. DIEC2. [Porxo. *Psiquis II.* p.260]
- gaig** *m.* Ocell de la família dels còrvids, que ateny els 34 centímetres de llargada, de plomatge bru amb una taca blanca al carpó, amb plomes blaves i negres a les ales, boscà (*Garrulus glandarius*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- galà -ana** *adj.* Que captiva per les seves gràcies, pels seus encants. DIEC2. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.263]
- galania** *f.* Gràcia, gentilesa, especialment en el dir. DIEC2. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]
- galàpat** *m.* Calàpet [**calàpet** *m.* Animal amfibi de la família dels bufònids: *Bufo vulgaris*. És semblant a la granota, però més gros, ple de tubèrculs per damunt l'esquena i les cames, i amb els ulls molt grossos; és d'aspecte repulsiu, i la gent inculta li atribueix qualitats malèfiques i el considera verinós]. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]
- gallaret** *m.* Rosella [**rosella** *f.* Herba anual de la família de les papaveràcies, hispida, de fulles pinnatipartides o pinnatisectes, flors solitàries, amb dos sèpals caducs, quatre pètals d'un vermell escarlata i nombrosos estams, sobre un llarg peduncle prim però ferm, i fruit en càpsula subesfèrica o ovoide, coronada per un disc estigmàtic, que creix en els sembrats i a les vores dels conreus (*Papaver rhoeas*)]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]
- gallina** *f.* Femella del gall, més petita que el mascle, amb la cresta menys desenvolupada i els tarsos sense esperons. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

galop *m.* Manera de córrer el cavall, en què els salts són més forts que en el trot a causa de la forta contracció i extensió de totes les extremitats al mateix temps. DCVB. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

galvana *f.* Peresa; desgana de treballar o de moure's. DCVB. [El vell. *Psiquis I.* p.256]

gambeto *m.* Capot llarg fins a mitjan cama, sense valona i amb mànegues útils o simulades, que duïen els homes en l'hivern els dies de festa i que encara s'usa en certs balls i cerimònies oficials arcaïques. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.254]

gangositat *f.* castellanisme Qualitat de *gangós* [**gangós -osa** *adj.* Que parla *ganguejant*. **ganguejar** *v. intr.* Parlar amb ressonància nasal produïda per algun defecte dels conductes de la cavitat nasal]. Traducció del DRAE. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

ganiveta *f.* Ganivet gros, especialment de llescar pa. DIEC2. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

garba *f.* Feix d'espigues tallades i lligades, que generalment es compon d'algunes gavelles. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

garlanda *f.* Allò que circueix una cosa a manera de corona. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

garlanda *f.* Cadena de flors, de fullatge trenat, que es penja com a adorn. DIEC2. [Lluna freda. *Uranos I.* p.207]

garrí *m.* Porcell; porc que encara mama o que fa poc que mamava. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

garrotejar *v. tr.* Donar garrotades; pegar amb un garrot [**garrot** *m.* Bastó gruixut]. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.]

gasa *f.* fig. Boira o altre element que enterboleix la transparència de la visió, de l'aire, etc. DCVB. [Lluna clàssica. *Uranos I.* p.254]

gatosa *f.* Arbust molt espinós de la família de les papilionàcies, de fulles molt reduïdes i flors grogues que apareixen a l'hivern, que es fa a les brolles de les contrades mediterrànies poc fredes (*Ulex parviflorus*). DIEC2. [Les cabrades. *Gea I.* p.190]

gatzara *f.* Cridòria, brogit, amb què una colla de gent manifesta la seva alegria. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]

- gaubança** *f.* Goig extremat. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]
- gebre** *m.* Cristalls de glaç que en temps fred la boira diposita principalment sobre superfícies verticals, a les puntes i a les arestes dels objectes, i poden formar gruixos considerables creixent de cara al vent. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.275]
- gec** *m.* Peça de vestir que cobreix el tronc fins a la cintura, amb mànigues i sense faldons. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.251]
- gemec** *m.* So planyívol, inarticulat, que ens fa exhalar un dolor, una pena que ens afligeix. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II*. p.237]
- gep** *m.* Protuberància a l'esquena o al pit, produïda per una desviació de la columna vertebral o de l'estèrnum. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]
- gerd -a** *adj.* Tendre i fresc. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II*. p.264]
- ginebre** *m.* Arbret o arbust de la família de les cupressàcies, de fulles linears punxants, amb una ratlla blanquinosa a la cara superior i gàbuls de color blau fosc emprats en farmàcia i per a aromatitzar la ginebra (*Juniperus communis ssp. communis*). DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]
- ginesta** *f.* Arbust de la família de les papilionàcies, de tiges verdes, fulles petites, fugaces, flors grogues, grosses i molt oloroses, i llegum negre quan és madur, que es fa a les terres mediterrànies (*Spartium junceum*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.212]
- ginestera** *f.* Mata de ginesta. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]
- gipó** *m.* Peça de vestir, amb mànigues, ajustada i cenyida al cos, i que cobreix el tronc des dels múscles fins a la cintura. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.250]
- glatir** *v. intr.* Estar agitat per la cobejança d'una cosa defesa o feta guar. DIEC2. [Fantasia. *Flora II*. p.225]
- glavi** *m.* Espasa. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]
- gleva** *f.* Pa de terra cohesionat per les arrels de les herbes, que s'aixeca llaurant, cavant, etc. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, IV. *Proemi*. p.184]

glossar *v. tr.* Aclarir el sentit (d'un mot, d'un passatge, difícils), amb una glossa o amb un comentari [**glossa** *f.* Explicació dels mots obscurs o difícils d'un autor, d'un text]. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.252]

gnom *m.* Ésser fabulós, en figura de nan, que viu a les parts interiors de la terra i és guardià de les mines. DIEC2. [Gnoms. *Flora II.* p.224]

goll *m.* Tumefacció de la glàndula tiroide que origina una prominència a la cara anterior del coll. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.254]

golut -uda *adj.* D'apetit insaciable. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

gorc *m.* Gorg. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

gorg *m.* Clot pregon en el llit d'un riu o torrent, on l'aigua s'entolla o alenteix el seu curs, sia formant remolí, sia encalmant-s'hi. DCVB. [A la muntanya d'En Sala. *Gea I.* p.190]

gorga *f.* Gorg. DIEC2. [Nocturn. *Flora II.* p.228]

gos d'atura *m.* Gos que serveix per a guiar el ramat. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

gotellam *m.* Gotellada [**gotellada** *f.* Pluja curta, generalment de gotes grosses]. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

gòtic -a *adj.* Relatiu o pertanyent a l'art, a l'estil arquitectònic, estès per Europa des del segle xii al Renaixement. DIEC2. [Avets i faigs. *Flora I.* p.216]

gràcil *adj.* Prim, subtil, esvelt. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]

grana *f.* Llavor vegetal. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

granat *m.* Podria fer referència al mineral o bé al color d'aquest [**granat** *m.* Espècie o varietat del grup dels granats. **granats** *m. pl.* Grup de minerals de la subclasse dels nesosilicats, que cristal·litzen en el sistema cúbic en forma de rombododecaedres o trapezoedres i són durs, no exfoliables i transparents o translúcids. **granat** *m.* Color vermell fosc]. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

granític *adj.* Semblant al granit [**granit** *m.* Roca ígnia plutònica, cristal·lina, composta essencialment de quars, feldespats alcalins, plagiòclasis en proporcions variables, biotita i hornblenda, de tons no gaire foscos i molt abundant en la natura]. DIEC2. [Pagana, II. *Poema.* p.272]

graonada *f.* Conjunt de graons [**graó** *m.* Esглаó. **esглаó** *m.* Pla que ve a certa altura sobre un altre pla, de manera que fent una passa es pot pujar d'aquest a aquell o baixar del primer al segon]. DIEC2. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]

grave *adj.* castellanisme Greu. És un substitut castellà modern de *greu*. DCVB. [Cementiri. *Flora II.* p.229]

gravitar *v. intr.* Carregar un cos el seu pes sobre un altre; tenir tendència a caure en un sentit determinat. DCVB. [Sant Miquel dels Barretons. *Flora II.* p.230]

greny *m.* Porció de terra rocosa i desigual, cantelluda, abrupta. DCVB. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]

gresa *f.* Terreny sorrenc però molt compacte que es descompon per meteorització. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

gresol *m.* Vas de material refractari usat per a fondre i calcinar substàncies que requereixen un alt grau de calor. DIEC2. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.235]

grèvol *m.* Arbre perennifoli de la família de les aquifoliàcies, dioic, sovint en estat arbustiu, de fulles brillants, ordinàriament molt ondulades i espinoses al marge, flors blanques i fruits de color vermell, les branques en fruit del qual s'usen com a ornament nadalenc (*Ilex aquifolium*). DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

grill *m.* Insecte ortòpter de cos curt i de color negre rogenc, que es caracteritza per les notes agudes que produeix el mascle fregant entre ells els seus èlitres. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

griva *f.* Ocell de la família dels muscicàpids, de plomatge bru al mantell i al carpó i amb el pit ple de taques fosques sobre un fons clar, d'uns 30 centímetres de llarg (*Turdus viscivorus*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

grogor *f.* Qualitat de groc; color groga; cosa groga. DCVB. [Cambra. *Psiquis II.* p.260]

grop *m.* Concreció envoltada d'un material diferent o menys dur, per exemple, en un vidre, en una roca, en el terreny. DCVB. [Les Agudes. *Gea I.* p.191]

gruar *v. intr.* Rondar entorn d'algú o d'algun lloc, a l'aguait o esperant una cosa. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

gruar *v. tr. o intr.* Desitjar vivament (una cosa que es fa esperar molt). DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.226]

- gruixa** *f.* Gran quantitat, abundància. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.278]
- grum** *m.* Noi que un club, establiment o senyor particular té al seu servei per a fer enviats. DCVB. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]
- guaitar** *v. tr.* Vigilar amb l'esguard (un indret). DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.220]
- guatlla** *f.* Ocell de la família dels fasiànids, d'uns 20 centímetres de llargada, el cap i les parts superiors d'un bru negrós amb ratlles més clares, i les inferiors d'un cendra clar, migrador, molt apreciat pels caçadors (*Coturnix coturnix*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- guineu** *f.* Mamífer carnívor de la família dels cànids, d'uns 60 centímetres de llarg, musell estret, orelles dretes, peus curts, cua llarga i grossa i pelatge rogenc (*Vulpes vulpes*). DIEC2. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.231]
- harmonia** *f.* Justa adaptació, entre elles, de les parts o coses que formen un tot. DIEC2. [El silenci parla. *Kronos II*. p.242]
- Hècate** *pers. mit.* Deessa ctònica (de la terra). [...] Zeus honorava Hècate (el nom significa 'la que té molt de poder') més que cap altra divinitat, i que li va donar poder sobre la terra, el mar i el cel. Com a deessa de la terra, però, Hècate es va relacionar especialment amb el món dels morts. Era deessa de la màgia. DMC. [Pagana, IV. *Poema*. p.273]
- hecatombe** *f.* Gran matança. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]
- herba** *f.* Planta la tija de la qual no desenvolupa teixit llenyós com fan els arbres i els arbustos. DIEC2. [Al rec. *Gea II*. p.200]
- herba queixalera** *f.* Solanàcia del gènere *Hyoscyamus*, espècies *H. albus* i *H. niger*, de fulles amples ovato-oblongues i flors groguenques o violàcies. També coneguda com a «jusquiam» [**jusquiam** *m.* Herba del gènere *Hyoscyamus*, de la família de les solanàcies, metzinosa i medicinal, glandulosa i viscosa, amb les fulles lobades o pinnatipartides, la corol·la un xic zigomorfa, simpètala, i el fruit en pixidi inclòs dins del calze, que ha esdevingut gros i coriaci, que es fa en ambients ruderals]. DCVB i DIEC2. [El veïnat, I. *Psiquis II*. p.262]
- hermafrodita** *m. i f.* Que té els òrgans dels dos sexes. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.247]

- hermós -osa** *adj.* Formós, bell. DCVB. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- heura** *f.* Liana de la família de les araliàcies, proveïda d'arrels adventícies per mitjà de les quals s'arrapa als arbres i a les parets, de fulles llises, coriàcies i lobulades, flors en umbel·la i fruits negres en baia, freqüent en indrets ombrívols (*Hedera helix*). DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]
- hibridisme** *m.* Qualitat d'híbrid [**híbrid -a** *adj.* Format per elements de diferent origen]. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]
- hidromel** *m.* Beguda preparada fent una barreja d'una part de mel per dues d'aigua, que es pren generalment un cop ha fermentat. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi.* p.184]
- hieràtic -a** *adj.* fig. D'una solemnitat gairebé litúrgica. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]
- hisendat hisendada** *m. i f.* Persona que té hisenda en béns arrels, especialment la qui en té molts [**hisenda** *f.* Conjunt de béns i de riqueses que una persona física o jurídica té]. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.241]
- hisop** *m.* Mata de la família de les labiades, olorosa, de mida petita, de fulles linears o lanceolades i de flors violàcies o blaves, rarament esblanqueïdes, que es fa als prats secs de muntanya (*Hysopus officinalis*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- histrió** *m.* Actor, especialment en sentit pejoratiu. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- holocauste** (holocaust) *m.* Sacrifici en què es consumia tota la víctima. DCVB. [A les abelles. *Flora II.* p.223]
- homenívol -a** *adj.* Homenenc; propi de l'home [**homenenc -a** *adj.* D'home; que sembla home, masclí]. DCVB. [Mossa d'hostal. *Psiquis I.* p.254]
- horta** *f.* Terreny de regadiu destinat al conreu de verdures, llegums, arbres fruiters. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]
- hostigar** *v. tr.* castellanisme per *fustigar*. **fustigar** *v. tr.* Assotar; ferir de bastó o de fuet. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]
- igni ígnia** *adj.* De foc, que té la natura del foc. DIEC2. [Els Cimals. *Gea I.* p.192]

ignot -a *adj.* No conegut. DIEC2. [Camins perduts. *Gea I.* p.185]

immolar *v. tr.* Sacrificar, oferir en sacrifici. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.219]

impassible *adj.* Insensible al dolor; insensible a les emocions; que no manifesta emoció. DCVB. [Alzina. *Flora I.* p.215]

impàvid -a *adj.* Que no té, no demostra, por. DIEC2. [Comiat, IIIa. *Excelsior.* p.281]

imperar *v. intr.* Comandar absolutament. DCVB. [Camins perduts. *Gea I.* p.185]

imponderable *adj.* Que no es pot pesar, que no té pes sensible o apreciable. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]

incaut -a *adj.* No caut, que no té cautela [**caut -a** *adj.* Que procedeix amb cautela. **cautela** *f.* Prudència, prevenció, davant la possibilitat que succeeixi un fet, especialment un perill]. DIEC2. [Gnoms. *Flora II.* p.224]

incruent -a *adj.* No cruent [**cruent -a** *adj.* Que fa sang]. DIEC2. [Jocs de llum. *Kronos I.* p.233]

indefectiblement *adv.* D'una manera indefectible [**indefectible** *adj.* Que no pot deixar d'ésser]. DIEC2. [Sol i vern. *Uranos I.* p.206]

indòcil *adj.* Poc o no gens disposat a ésser ensenyat, ensinistrat, manat, governat, etc. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I.* p.254]

indòmit -a *adj.* Que no pot ésser domat [**domar** *v. tr.* Amansir, fer dòcil, (una bèstia fera o salvatge)]. DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

indulgent *adj.* Que perdona, que disculpa, fàcilment els errors, les faltes. DIEC2. [Gènesi. *Poema.* p.269]

inefable *adj.* Que hom no pot expressar amb paraules. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

inexorable *adj.* Que no es deixa vèncer pels precis, que es manté inflexible. DIEC2. [Elogi de les falgueres. *Flora I.* p.213]

infant de pit *m.* Nen molt petit, que encara mama. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.247]

infantí -ina *adj.* Infantil. DCVB. [A l'aigua, divina, joia, I. *Gea II.* p.194]

infaust -a *adj.* No faust, no favorable, que porta una desgràcia, etc. [**faust -a** *adj.* Afortunat].
DIEC2. [Elogi de les falgueres. *Flora I.* p.213]

ingeni *m.* Enginy [**enginy** *m.* Agudesa d'enteniment; aptesa per a trobar els mitjans d'aconseguir o executar les coses]. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.251]

innúmer -a *adj.* Innombrable [**innombrable** *adj.* Massa en nombre per a ésser comptats].
DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]

intemperància *f.* Qualitat d'intemperant [**intemperant** *adj.* Que no és moderat, mesurat, en el seu comportament]. DIEC2. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.262]

inveterat -ada *adj.* Fortament arrelat pel pas dels anys, pel costum. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.247]

irisament *m.* Iridescència. DCVB. [Jocs de llum. *Kronos I.* p.233]

irisar *v. tr.* Fer iridescent, colorar amb els colors de l'iris [**iridescent** *adj.* Que presenta els colors de l'iris, que posseeix la iridescència. **iridescència** *f.* Joc de colors semblant al de l'iris que presenten certs cossos, com els minerals, les bombolles de sabó, el nacre, el plomatge de certs ocells, degut a fenòmens d'interferència i difracció dels rajos de llum. **iris** *m.* Coloració anàloga a la de l'arc iris produïda per la refracció o interferència dels rajos lluminosos.] DIEC2. [A les fonts. *Gea II.* p.195]

jaç *m.* Lloc on acostuma de jeure un animal. DCVB. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

jaio *m.* Jai [**jai** *m.* Vell]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

jamai *adv.* *intensiu* de *mai*. DCVB. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]

jaspi *m.* Pedra fina, varietat d'àgata, opaca, de colors variats segons les impureses, de gra fi i susceptible de gran poliment. DCVB. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.218]

jàssera *f.* Biga grossa, col·locada horitzontalment per a sostenir altres bigues o peces de construcció feixugues. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

jóc *m.* Indret on van a dormir els ocells, l'aviram. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

joguínós -osa *adj.* Que joguineja amb quelcom [**joguinejar** *v. intr.* Entretenir-se amb quelcom com jugant-hi]. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

- joiell** *m.* Peça de metall preciós i més o menys guarnida de gemmes, que serveix per a adorn, especialment de les dones. DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.226]
- jonc** *m.* Herba de la família de les juncàcies o de les ciperàcies, de tiges cilíndriques i verdes, sense fulles, o bé amb fulles semblants a les tiges, pròpia de llocs humits. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]
- jou** *m.* Peça de fusta amb què dos animals, especialment bous, són junyits pels caps o bescolls a l'arada, al carro. DIEC2. [A la parella de les vaques. *Psiquis II.* p.261]
- la Passió** *f.* Narració evangèlica de la detenció, el judici, la crucifixió i la sepultura de Jesucrist. DIEC2. [Les primeres fulles. *Kronos II.* p.242]
- laborar** *v. intr.* Treballar prolongadament en una cosa. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]
- Laci** *topon.* Regió de la Itàlia central, entorn de Roma, que comprèn les províncies de Roma, Frosinone, Latina, Rieti i Viterbo. GEC. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.218]
- landó** *m.* Cotxe de cavalls, de quatre rodes, amb capota que permetia de cobrir-lo o descobrir-lo a voluntat. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]
- lapidari -ària** *adj.* Relatiu a les pedres, especialment a les inscripcions gravades en pedra. DIEC2. [Invocació. *Uranos I.* p.207]
- lapidari lapidària** *m. i f.* Persona que té per ofici tallar, polir i gravar pedres i gemmes. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]
- las lassa** *adj.* Fatigat. DIEC2. [Pomera. *Flora I.* p.215]
- lasciu -iva** *adj.* Inclinat als delits carnals. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]
- lassitud** *f.* Cansament, fatiga. DIEC2. [Tardoral, *Kronos II.* p.237]
- legió** *f.* Grup nombrós d'individus que persegueixen un mateix fi. DIEC2. [Oriental. *Poema.* p.270]
- les Agudes** *topon.* Un dels cims culminants del el Montseny (1.706 m), termal dels municipis de Montseny i de Fogars de Montclús (Vallès Oriental) i Arbúcies (Selva). En contrast amb els altres cims del massís (el de Matagalls i el turó de l'Home), és de textura angulosa i molt accidentada. Només és accessible sense perill des del coll de les Agudes,

a la cresta que l'enllaça amb el turó de l'Home. Fins a l'establiment de l'observatori en aquest turó, el cim de les Agudes era considerat el més alt del Montseny. GEC. [Les Agudes. *Gea I*. p.191]

les tres Maries *nom propi* Tres jovenetes vestides de negre i amb un mocador blanc pel cap, que estan al peu de la creu en les funcions del Dijous Sant. (També: Conjunt de tres estels en línia recta que en termes astronòmics s'anomena Cintura d'Orió). DCVB. [Estel·lària. *Uranos I*. p.207]

letal *adj.* Capaç de produir la mort. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]

limfàtic *adj.* Relatiu o pertanyent a la limfa [**limfa** *f.* Líquid coagulable, gairebé incolor, debilitament alcalí, exsudat pels vasos capil·lars, que és transportat a les grans venes prop del cor pels vasos limfàtics]. DIEC2. [El molí, II. *Psiquis II*. p.267]

litúrgic -a *adj.* Pertanyent a la litúrgia [**litúrgia** *f.* Forma de celebrar les cerimònies religioses]. DIEC2. [Posta litúrgica. *Kronos I*. p.234]

llagrimot *m. augm.* de llàgrima. DCVB. [Figuera. *Flora I*. p.215]

llamborda *f.* Trencafila o filera de lloses que es posa de través en els camins i rost de muntanyes per evitar que la terra se'n vagi per avall. DCVB. [Les cabrades. *Gea I*. p.190]

llampeguejar *v. intr.* Llampegar [**llampegar** *v. intr.* Lluir amb viva claror instantània]. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.230]

llangardaix *m.* Rèptil saure de diferents espècies de la família dels lacèrtids, de mida mitjana o gran, cos robust, dors cobert de petites escates granulades, cua llarga i cònica, i extremitats ben desenvolupades amb dits llargs i prims, acabats en ungles. DIEC2. [Oriental. *Poema*. p.271]

llàntia *f.* Aparell que té un dipòsit on es posa un líquid combustible i una metxa immersida en el líquid llevat en un dels extrems, i serveix, encès el cap de la metxa, per a produir llum. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II*. p.229]

llata *f.* Peça de fusta estreta i de poc gruix emprada amb d'altres per a aguantar les teules, en la construcció de bastiments, per a fixar-hi arrimadors i empostissats, etc. DIEC2. [Els serradors. *Psiquis II*. p.267]

- llautó** *m.* Aliatge de coure i zinc, de color groc, que es pot polir fins a tenir molta lluentor. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.252]
- llavores** *adv.* Llavors [**llavors** *adv.* En aquell moment]. DCVB i DIEC2. [Èxode. *Flora II.* p.227]
- llebre** *f.* Mamífer lagomorfo del gènere *Lepus*, de la família dels lepòrids, d'orelles llargues i pèl curt i dens, de color terrós mesclat amb negre, amb les potes posteriors llargues adaptades al salt i a la cursa. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]
- llenca** *f.* Tros llarg i estret de paper, de drap, etc. DIEC2. [El bord. *Psiquis I.* p.254]
- llengoteig** *m.* Acció de llengotejar. DCVB. [Posta arbitrària. *Psiquis II.* p.259]
- llengotejar** *v. intr.* Moure's de manera semblant a una llengua o llengües. DCVB. [Posta arbitrària. *Psiquis II.* p.259]
- llengua viperina** *loc. adj.* Llengua que parla molt maliciosament, amb malvolença. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]
- lleó** *m.* Mamífer carnívor de la família dels fèlids, d'una gran corpulència, pèl entre roig i groc, cua acabada en un pinzell de cerres, les espatlles i la nuca cobertes en el mascle d'una espessa crinera, que habita a l'Àfrica subsahariana i en una reserva del nord-oest de l'Índia (*Panthera leo*). DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I.* p.234]
- llest -a** *adj.* Diligent, expedit. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]
- lletania** *f.* fig. Enfilall, tirallonga; enumeració llarga de coses semblants. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- lletania** *f.* Pregària consistent en una sèrie d'invocacions a la Mare de Déu, a Jesucrist o als Sants. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]
- llim** *m.* Fang; matèria blana resultant de la barreja de terra i aigua. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.198]
- llindar** *m.* Part inferior de l'obertura d'una porta, especialment la d'entrada d'una casa, formada per una fusta o una pedra travessera que ve a un nivell més alt que el sòl exterior. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- llir** *m.* En el llenguatge poètic, lliri [**lliri** *m.* Planta monocotiledònia pertanyent a les famílies de les liliàcies, de les iridàcies, de les aràcies o de les amaril·lidàcies, de belles flors,

moltes de les quals són aromàtiques i es cultiven en jardineria]. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]

llisquent *adj.* Lliscant. DCVB. [Lluna clàssica. *Uranos I.* p.206]

lloca *f.* Gallina que cova. DIEC2. [Figuera. *Flora I.* p.215]

llocada *f.* Conjunt de pollets que neixen dels ous covats alhora per una mateixa lloca. DIEC2. [Els pallers. *Psiquis II.* p.260]

llop *m.* Mamífer carnívor de la família dels caníds, de pèl gris fosc, orelles erectes, cua llarga i peluda, molt voraç, que emet un udol característic (*Canis lupus*). DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]

llord -a *adj.* Brut; mancat de netedat. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]

llorer *m.* Arbre perennifoli de la família de les lauràcies, dioic o polígam, de fulles lanceolades i coriàcies, molt aromàtiques, flors d'un blanc groguenc, en petits grups axil·lars, i fruit en baia negra, originari de les terres mediterrànies calentes i molt cultivat com a ornamental i per les seves fulles, emprades com a condiment (*Laurus nobilis*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

llosa *f.* Pedra plana, relativament prima, de forma rectangular o quasi rectangular, usada principalment per a pavimentar o per a cobrir edificis. DCVB. [A una font inaccessible. *Gea II.* p.196]

llossa *f.* Cullera gran. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.252]

llot *m.* Fang tou que es forma on hi ha aigües estancades, en els safaretjos, etc., que deixen les aigües d'un riu o d'un llac. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

lluc *m.* Brot tendre, ull que neix en el tronc o tija d'una planta. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II.* p.228]

llucador -a *adj.* Que lluca [**llucar** *v. intr.* Treure llucs, rebrotar]. DCVB. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

lluïr *v. intr.* Aparèixer lluminós; reflectir vivament la llum. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.184]

Lluís XIV *pers. hist.* Lluís XIV de França, el Gran, el Rei Sol (Saint-Germain-en-Laye, 5 de setembre de 1638 — Versailles, 1 de setembre de 1715). Rei de França (1643-1715).

Portà a la pràctica fins a les últimes conseqüències les formes de govern pròpies de la monarquia de dret diví. Dissolgué els consells i creà ministeris, que controlava directament, i vetllà en tot moment per conservar la integritat del poder absolut de la monarquia. GEC. [Posta aristocràtica. *Kronos I*. p.234]

llumeneta *f.* Llum petita, feble, llunyana. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I*. p.258]

lumínic -a *adj.* Lumínic [**lumínic -a** *adj.* Luminós; resplendent]. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]

llunyedà -ana *adj.* Llunyà [**llunyà -ana** *adj.* Que és a gran distància en l'espai o en el temps]. DIEC2. [Els carboners. *Psiquis II*. p.268]

llustre *m.* fig. Splendor (en sentit immaterial). DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, III. *Flora II*. p.229]

llustrejar *v. intr.* Tenir llustre; brillar. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.263]

macàbric -a *adj.* Macabre [**macabre -a** *adj.* Suggeridor de la dansa de la mort; en què intervenen o figuren cadàvers] DCVB. [El gorg negre. *Gea II*. p.198]

macar *v. tr.* Danyar un cos (animal o vegetal) copejant-lo o pressionant-lo violentament. DCVB. [Mossa d'hostal. *Psiquis I*. p.254]

macilent -a *adj.* D'aspecte trist per la magror, la pal·lidesa, l'extenuació. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

madona *f.* Tractament equivalent a senyora, que s'aplicava a dones d'alta categoria, a reines, a santes i fins a la Verge Maria. DCVB. [Pluja. *Kronos II*. p.244]

maduixa *f.* Fruit comestible de la maduixera, format pel receptacle floral, esdevingut carnos i aromàtic, vermell, que suporta petits fruits negres. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]

magall *m.* Eina semblant a una aixada estreta, el ferro de la qual té per una banda tall horitzontal i per l'altra escarpell, i serveix per a trencar i remoure la terra aspra i arrancar-ne la brossa o el pedreny. DCVB. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II*. p.228]

magnànim -a *adj.* Que mostra grandesa d'ànim. DIEC2. [Cementiri. *Flora II*. p.229]

magne -a *adj.* Gran [**gran** *adj.* Que ultrapassa el nivell ordinari quant a la condició, els mèrits, les qualitats intel·lectuals, morals]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.246]

- magrana** *f.* Fruit del magraner, globós i vermellós, de pela coriàcia coronada pels lòbuls del calze, i amb nombroses granes comestibles carnoses, vermelles i translúcides, disposades en grups delimitats per un tel groc. DIEC2. [Èxode. *Flora II*. p.227]
- mainader mainadera** *m. i f.* Persona destinada a tenir cura d'un o més infants. DIEC2. [Primeral. *Kronos II*. p.242]
- mall** *m.* Martell gros, de mànec llarg, com els que usen els forjadors, els picapedrers, etc. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]
- mallerenga** *f.* Ocell de diferents espècies del gènere *Parus*, i principalment el *Parus caeruleus*, verd grisenc per damunt i groc per sota, amb les ales i la cua d'un blau molt bonic. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]
- malva** *f.* Planta dels gèneres *Malva*, *Althaea* i *Lavatera*, de la família de les malvàcies, de flors actinomorfes amb calicle i fruit discoidal que es desfà en porcions a la maduresa. DIEC2. [El veïnat, I. *Psiquis II*. p.262]
- malvestat** *f.* Maldat [**maldat** *f.* Acció dolenta]. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I*. p.257]
- mànega** *f.* Màniga [**màniga** *f.* Part del vestit que cobreix totalment o parcialment el braç]. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I*. p.234]
- manyac -aga** *adj.* De caràcter suau, dòcil, no esquerp; mansuet. DCVB. [Pedregada. *Kronos II*. p.245]
- manyoc** *m.* Manoll; aplec confús de coses que caben dins la mà. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]
- marastra** *f.* Madrastra [**madrastra** *f.* Menta borda. **menta borda** *f.* Menta tota ella pilosa, de flaire poc agradable, de fulles ovades, obtuses, gruixudes i molt rugoses, i flors rosades o blanquinoses, pròpia de jonqueres i herbassars humits (*Mentha rotundifolia* o *M. suaveolens*)]. DCVB i DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]
- marcir** *v. tr.* Fer perdre la frescor, la ufana (a una planta, una flor, un fruit). DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I*. p.222]
- Mare de Déu de l'Erola** *topon.* Nom d'una ermita situada dins el terme de Viladrau (bisbat de Vic). DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.230]
- màrfega** *f.* Sac gros ple de palla, espart, etc., que serveix de matalàs. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

- marfuga** *f.* Malaltia epidèmica, passa, especialment del bestiar. DIEC2. [Al fidelíssim ca. *Psiquis II*. p.261]
- marieta** *f.* Insecte coleòpter, de cos arrodonit i globulós, amb els èlitres amb taquetes de colors foscos (*Coccinella septempunctata*). DIEC2. [El molí, IV. *Psiquis II*. p.268]
- marmori -òria** *adj.* Semblant al marbre. DIEC2. [A les fonts. *Gea II*. p.195]
- martiri** *m.* Turment cruel físic o moral. DCVB. [A la campaneta. *Flora I*. p.220]
- Maruts** *pers. mit.* Los dioses del viento, nacidos de Diti, fieles compañeros de Indra, rey de los dioses, y de Rudra, dios védico de las tormentas. Son tres veces sesenta o tres veces siete y se les considera el aliento del mundo. Se representan cabalgando sobre las nubes, rompiendo montañas y destrozando bosques. [...]. Tienen el relámpago como arma y están a las órdenes de Vâyú, dios del viento. DH. [Oriental. *Poema*. p.270]
- marxant -a** *m. i f.* Comerciant que va pels pobles i per les masies a vendre les seves mercaderies. DIEC2. [Tramuntana. *Uranos II*. p.209]
- masover masovera** *m. o f.* Persona que és estadanta i té cura d'un mas de propietat d'altri. DIEC2. [Pluja. *Kronos II*. p.243]
- mastí** *m.* Casta de gos robust, de pèl curt, utilitzat com a excel·lent guardià de la casa o del bestiar. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I*. p.206]
- Matagalls** *topon.* Pic (1.697 m) del Montseny, al nord-oest del massís, termenal dels municipis de Montseny (Vallès Oriental) i de Viladrau i el Brull (Osona). [...]. El separa de les Agudes la vall de Sant Marçal. GEC. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]
- maturitat** *f.* Maduresa. DCVB. [A les fonts. *Gea II*. p.195]
- medalló** *m.* Joia circular o oval en què es col·loca un retrat, una relíquia, cabells, etc. DIEC2. [A l'aigua, divina, joia, II. *Gea II*. p.194]
- mefistofèlic -a** *adj.* D'una perfídia diabòlica. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]
- melangiosament** *adv.* D'una manera melangiosa [**melangiós -osa** *adj.* Que té o expressa melangia; que dóna melangia. **melangia** *f.* Malenconia, tristor persistent. **malenconia** *f.* Tristesesa vaga, ombrívola i persistent]. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I*. p.205]

menestral menestrala *m. i f.* Persona que professa un art mecànic. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

merla *f.* Ocell de la família dels muscicàpids, d'uns 25 centímetres de llargada, plomatge negre i bec groc el mascle, de plomatge bru i bec negrós la femella (*Turdus merula*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]

merlot *m.* Mascle de la merla de bec groc [**merla de bec groc** *f.* Ocell de la família dels muscicàpids, d'uns 25 centímetres de llargada, plomatge negre i bec groc el mascle, de plomatge bru i bec negrós la femella (*Turdus merula*)]. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

mesc *m.* Secreció olorosa de sabor amargant, produïda pels fol·licles prepucials del mesquer, emprat com a antiespasmòdic i en perfumeria [**mesquer** *m.* Mamífer artiodàctil remugant de la família dels mòsquids, d'1 metre d'alçària, amb ullals molt desenvolupats, que es nodreix de flors, herba i líquens, habita als boscos del nord d'Àsia i del qual s'obté el mesc (*Moschus moschiferus*)]. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]

mesquer (gat) *m.* Mamífer de la família dels vivèrrids, de l'espècie *Viverra civetta*; més gran que el gat domèstic, de color grisenc amb faixes negres; té una restellera de pèls damunt l'esquena que són eriçables a voluntat de l'animal, i una glàndula que segrega almesc [**almesc** *m.* Substància molt olorosa, de color fosca i de gust amargant, que és segregada dins una bossa que té entre el llombrígol i els òrgans genitals cert quadrúpede asiàtic]. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

mestratge *m.* Guiatge, ensenyament, d'un mestre. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi*. p.184]

metafísic -a *adj.* Que depassa el domini de l'experiència sensible, de la ciència positiva, de la realitat fenomènica. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I*. p.218]

mia *adj. poss.* forma arcaica i dialectal per *meva*. Aquesta forma s'usa normalment en el rossetonès i en l'alguerès, i esporàdicament en cançons, refranys i frases fetes en les altres regions. També s'usa en el llenguatge poètic. DCVB. [Comiat, IIb. *Excelsior*. p.282]

migjorn *m.* Migdia, hora del mig del dia. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]

mil-i-fula (milfulles) *f.* Herba de la família de les compostes, de fulles molt dividides i capítols petits, blancs o rosats, agrupats en corimbe terminal, que es fa als prats poc secs i

és utilitzada en infusió com a tònica i digestiva i per a rentar les ferides (*Achillea millefolium*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]

miloca *f.* Ocell rapaç de la família de les estrígides, espècies *Strix funerea* i *Otus vulgaris*, semblants a mussols, que s'alimenten principalment d'ocells petits i d'aus casolanes. DCVB. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]

miratge *m.* Il·lusió òptica deguda a la refracció de la llum en la superfície de separació de dues capes d'aire a diferent temperatura. DIEC2. [Posta bèl·lica. *Kronos I*. p.234]

mirífic -a *adj.* Admirable. DIEC2. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I*. p.217]

misticisme *m.* Misticitat [**misticitat** *f.* Qualitat de místic. **místic -a** *adj.* Relatiu o pertanyent a la mística o al misticisme. **misticisme** *m.* Doctrina que posa la perfecció en la mística]. DIEC2. [El plançó. *Flora I*. p.214]

mitgeval *adj.* Medieval. DCVB. [El gorg negre. *Gea II*. p.199]

Moisès *pers. bíblic* (Egipte, segle XIII aC — Transjordània, segle XIII aC) Qui va conduir els israelites des d'Egipte on eren captius fins a prop de la terra de promissió. Profeta taumaturg, enviat per Déu per alliberar el poble d'Israel de la servitud dels egipcis. GEC i DCVB. [Posta bíblica. *Kronos I*. p.234]

mola *f.* Cosa massissa i de gros volum. DGE. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]

mola *f.* Tossal isolat de forma massissa, arrodonida i plana al capdamunt, amb els flancs superiors molt rostos. DIEC2. [Les muntanyes blaves. *Gea I*. p.191]

molssa *f.* Vegetació que s'adhereix al sòl, a les roques, a les soques, etc., formada per líquens, hepàtiques o algues. DIEC2. [Èxode. *Flora II*. p.227]

moltó *m.* Mascle de l'ovella castrat. DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I*. p.234]

monacal *adj.* Pertanyent o relatiu als monjos o a les monges. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.210]

monorítmic -a *adj.* Que constitueix un monoritme [**monoritme** *m.* Cant o so que es repeteix amb ritme igual]. DCVB. [El molí, IV. *Psiquis II*. p.268]

Montseny *topon.* Massís muntanyós de la Serralada Prelitoral, entre el Vallès Oriental, la Selva i Osona. És format per dos blocs principals: al N, el de l'alineació turó de l'Home-

Matagalls (1.707 i 1.695 m alt.), i al SW, el del pla de la Calma, peneplà pretriàsic (1.350 m alt.) que conserva les formes antigues gràcies al recobriment de gresos del Triàsic. GEC. [Comiat, IIb. *Excelsior*. p.282]

moradenc -a *adj.* Que tira a morat [**morat** *m.* Color morat. **morat -ada** *adj.* De color entre vermell i blau, com el suc de les mores]. DIEC2. [Les primeres fulles. *Kronos II*. p.242]

mòrbid -a *adj.* Propi de malaltia; afectat de malaltia. DCVB. [A les fonts. *Gea II*. p.195]

moridor -a *adj.* Subjecte a la mort. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.246]

mossada *f.* Mossegada, acte i efecte d'agafar amb les dents. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

mosso **mossa** *m. i f.* Noi, noia. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

mostela *f.* Mamífer carnívor de la família dels mustèlids, amb el cap allargat, les potes i la cua curtes, de color vermellós i blanquinós, molt actiu, que es nodreix de petits mamífers i habita l'hemisferi nord (*Mustela nivalis*). DIEC2. [A la gràcil mostela. *Flora II*. p.223]

mudable *adj.* Que es pot mudar per altre [**mudar** *v. tr.* Reemplaçar (una cosa) per una altra de la mateixa espècie]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.246]

mullerar *v. tr.* Casar un home; fer-li prendre muller. DCVB. [Primeveral. *Kronos II*. p.241]

mussol *m.* Ocell de la família dels estrígids, d'uns 21 centímetres de llargada, plomatge brunenc mesclat, amb l'iris groc, sedentari, molt comú en els conreus de plana (*Athene noctua*). DIEC2. [El veïnat, II. *Psiquis II*. p.262]

mutisme *m.* Silenci obstinat; el fet de restar callat com si fos mut. DCVB. [El gorg negre. *Gea II*. p.198]

nacarat -ada *adj.* Nacrat. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.210]

nacari -ina *adj.* Nacrat [**nacrat -ada** *adj.* Que té el color, iridescència o aspecte del nacre. **nacre** *m.* Substància dura, blanca, iridescent, que forma la capa interior de la closca de certs mol·luscs i serveix per a la fabricació de botons i altres objectes, especialment d'adorn]. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

navili *m.* Conjunt de naus. DIEC2. [Posta bèl·lica. *Kronos I*. p.233]

nenúfar blanc *m.* Nimfea blanca [**nimfea blanca** *f.* Nimfea de flors blanques i oloroses, que es fa als estanys i séquies d'aigües quietes i sovint es cultiva com a ornamental (*Nymphaea alba*)]. DIEC2. [Fantasia. *Flora II*. p.225]

nervut -uda *adj.* Vigorós, fort de nervis [**nervi** *m.* Cadascun dels feixos vasculars que formen l'esquelet fibrós d'una fulla vegetal]. DCVB. [A la noguera de la Plana del Sastre. *Flora I*. p.217]

neulit -ida *adj.* Privat de vigoria, d'ufana. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

nimfa *f.* Divinitat inferior de la natura representada per una dona que viu als rius, als boscos, als prats o a les muntanyes. DIEC2. [Pagana, I. *Poema*. p.271]

nina *f.* Pupila de l'ull. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]

nirvana *m.* Emancipació final de l'ànima per transmigració; alliberament beatífic dels mals d'aquest món, segons certes religions orientals. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.212]

noguera *f.* Arbre caducifoli de la família de les juglandàcies, de fulles grosses imparipinnades, amb set a nou folíols obovats o el·líptics, flors unisexuals molt poc vistoses, les masculines en aments pènduls, i fruit en drupa de llavors comestibles, les nous, originari de l'Europa sud-oriental, sovint plantat per aprofitar-ne els fruits i la fusta i de vegades naturalitzat (*Juglans regia*). DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I*. p.222]

noucentista *adj.* Relatiu o pertanyent al Noucentisme [**Noucentisme** *m.* Moviment cultural d'abast polític iniciat a Catalunya a la primeria del segle xx]. DIEC2. [Comiat, I. *Excelsior*. p.281]

nova *f.* Notícia. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II*. p.245]

novell *adj.* Primerenc. DIEC2. [Gelada. *Kronos II*. p.239]

novici novícia *m. i f.* Religiós que encara no ha professat. DIEC2. [A la campaneta. *Flora I*. p.220]

núbil *adj.* Que està en edat de casar-se, s'aplica especialment a les dones. DIEC2. [Lluna clàssica. *Uranos I*. p.206]

obac -aga *adj.* Ombrívol. DIEC2. [La fageda. *Flora I*. p.219]

obcecar *v. tr.* Ofuscar greument. DCVB. [Invocació. *Uranos I*. p.207]

- obès -esa** *adj.* Excessivament gras. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]
- òbit** *m.* var. dial. d'*obi* Recipient fet d'una soca buidada per un costat, que serveix per a posar-hi el menjar dels porcs. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.263]
- obsedir** *v. tr.* Obsessionar [**obsessionar** *v. tr.* Una idea fixa, una preocupació persistent, apoderar-se de l'esperit (d'algú)]. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]
- oca** *f.* Ocell de la família dels anàtids, que ateny uns 90 centímetres de llargada, de plomatge gris cendrós amb les parts inferiors blanques, de potes rosades, propi del nord d'Europa, d'on a l'hivern sol emigrar als països temperats, domesticable, i del qual s'aprofita la carn, el fetge i les plomes (*Anser anser*). DIEC2. [El molí, IV. *Psiquis II*. p.268]
- ocellada** *f.* Multitud d'ocells, especialment d'ocells petits. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]
- ocellam** *m.* Conjunt d'ocells. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]
- ocre** *m.* Barreja d'òxids, hidròxids o sulfats minerals de ferro, de gra molt fi, aspecte terrós i colors groguencs o bruns, emprada en pintura. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.250]
- odorant** *adj.* Olorós, perfumat. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]
- òliba** *f.* Ocell de la família dels titònids, d'uns 34 centímetres de llargada, de plomatge molt suau de tons claríssims o daurats amb petites taques negres o molt fosques, ulls dirigits endavant voltats de plomes radiades, i de distribució cosmopolita (*Tyto alba*). DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]
- olímpic -a** *adj.* per ext. Exageradament majestuós. DCVB. [Pluja. *Kronos II*. p.244]
- om** *m.* Arbre caducifoli de la família de les ulmàcies, de fulles ovades o el·líptiques doblement dentades, acuminades a l'apex i asimètriques a la base, flors verdoses i petites, en glomèruls, molt primerenques, i fruit obovat alat, la sàmara, que es fa sobretot en indrets humits (*Ulmus minor*). DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]
- ombrel·la** *f.* Para-sol petit, de senyora. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]
- omnipotència** *f.* Poder de fer tot allò que hom vol, qualitat d'omnipotent [omnipotent *adj.* Que té el poder de fer tot el que vol]. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]

- ònix** *m.* Calcedònia llistada de diferents colors, formada per capes concèntriques o planes i usada com a pedra ornamental. DIEC2. [Santa fe, primaveral. *Gea I.* p.187]
- opulència** *f.* Qualitat d'opulent [**opulent -a** *adj.* D'una gran riquesa]. DIEC2. [Nocturn. *Flora II.* p.228]
- oradura** *f.* Condició d'orat [**orat -ada** *adj.* Boig]. DIEC2. [Llevants. *Uranos II.* p.209]
- ordi** *m.* Planta de la família de les gramínies, amb la gorja de la beina foliar prolongada en dues llargues aurícules falciformes, que s'encreuen entre elles, i espiga densa, amb quatre o sis rengles d'espiguetes, generalment amb arestes llargues, conreada per a farratge i per a la preparació del malt i de la cervesa (*Hordeum vulgare*). DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.244]
- oreig** *m.* Vent suau i fresc. DCVB. [Èxode. *Flora II.* p.227]
- orenga** *f.* Herba de la família de les labiades, aromàtica, de fulles ovades i de flors rosades o un xic violàcies, que es fa en bardisses i en marges de bosc, emprada com a condiment i com a planta medicinal (*Origanum vulgare*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]
- orgia** *f.* Festí en què es menja i beu immoderadament i on tenen lloc altres excessos. DIEC2. [Pagana, I. *Poema.* p.272]
- orgíac -a** *adj.* Relatiu a l'orgia, de la naturalesa de l'orgia. DIEC2. [Pagana, II. *Poema.* p.272]
- orgue** *m.* Instrument de vent que consta d'un gran nombre de tubs que sonen insuflant-hi aire mitjançant unes manxes i es toca per un o més teclats. El poeta fa servir el mot en femení, malgrat que el seu gènere habitual sigui el masculí. Francesc de Borja Moll, al DCVB, ho explica així: “el gènere normal del mot és el masculí, com a procedent de paraula llatina neutra en *-um*; però és freqüent sentir-lo usar vulgarment com a femení («una orgue desafinada», «unes orgues», etc.). Aquest ús ja es troba documentat a textos molt antics, [...]”. DCVB. [Cristiana, I. *Poema.* p.279]
- oriol** *m.* Ocell de la família dels oriòlids, espècie *Oriolus galbula*, amb el cos de color groc brillant fora la coa i part de les ales, que són negres com els peus i el bec; la femella és verda per damunt i grisencs per sota; fa el niu penjat als arbres, de manera que el vent el gronxa. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I.* p.186]

oripell *m.* Full de llautó o d'altra matèria brillant com l'or, que serveix per a ornamentar mobles o peces d'indumentària. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.230]

ornar *v. tr.* Adornar [**adornar** *v. tr.* Guarnir (algú o alguna cosa) d'ornaments, d'accessoris que l'embelleixin]. DIEC2. [Comiat, IIIb. *Excelsior*. p.282]

oscat -ada *adj.* Que té osques [**osca** *f.* Senyal que es fa a una ovella, consistent en un tall en angle recte a un costat de l'orella]. DCVB. [Pagana, III. *Poema*. p.273]

ossada *f.* Conjunt dels ossos de l'esquelet. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.247]

ossam *m.* Conjunt, munt, d'ossos. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II*. p.241]

ossari *m.* Lloc on es guarden els ossos humans. DCVB. [Les grans desolacions de la natura. *Poema*. p.280]

ostentació *f.* Exhibició, feta amb afectació, de quelcom que afalaga la vanitat. DIEC2. [Invocació. *Uranos I*. p.207]

òval *m.* Forma presa del castellà «óvalo»: Figura plana, oblonga i curvilínia, especialment la que té la forma de la secció longitudinal d'un ou de gallina. DCVB. [Fantasia. *Flora II*. p.225]

pa morenc *m.* Pa moreno, bo, de blat de moro. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.251]

padrí -ina *m. i f.* Avi, àvia. DCVB. [Cançó del sol solet. *Uranos I*. p.204]

padrí padrina *m. i f.* Persona vella. DCVB. [El vell. *Psiquis I*. p.256]

pagà -ana *adj.* Que no professa cap de les tres religions monoteistes: el cristianisme, el judaisme i l'islam. DIEC2. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I*. p.219]

pahissa *f.* Pallissa [**pallissa** *f.* Lloc cobert de teulada destinat a guardar-hi la palla]. DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II*. p.196]

pairal *adj.* Dels pares o avantpassats. DIEC2. [Posta arbitrària. *Psiquis II*. p.259]

paitida *f.* Dona d'aigua. DCVB. [Camins perduts. *Gea I*. p.185]

palès -esa *adj.* Clar, evident, a tots. DIEC2. [Pagana, II. *Poema*. p.272]

- palet** *m.* Fragment de roca que ha estat arrodonit pel fregadís en anar rodolant emportat per un corrent d'aigua, per l'embat de les ones, etc., que en granulometria té entre 4 i 64 mil·límetres de diàmetre. DIEC2. [Al rec. *Gea II*. p.201]
- paller** *m.* Gros munt de palla sostingut per un pal en el centre que se sol fer prop de l'era després de la batuda. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I*. p.254]
- pallola** *f.* Barret de palla d'amples ales. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- palmatòria** *f.* Candeler consistent en un suport curt sostingut per un peu en forma de platet amb una ansa o un mànec. DIEC2. [Cambra. *Psiquis II*. p.260]
- palmó** *m.* Fulla de palmera no treballada que, engroguida per la manca de llum, es porta a beneir el Diumenge de Rams. DIEC2. [Posta bíblica. *Kronos I*. p.234]
- pàmpol** *m.* Fulla de cep o de figuera. DCVB. [A la muntanya del Vernets. *Gea I*. p.190]
- pampolada** *f.* Conjunt de pàmpols, de fulles de cep, de figuera o altres de forma semblant [pàmpol *m.* Fulla de cep o de figuera]. DCVB. [Figuera. *Flora I*. p.215]
- Pan** *pers. mit.* Divinitat de la mitologia grega. Déu de les muntanyes i de la vida agresta [...]. Representat amb banyes i peus de cabra. Company de Dionís i de les nimfes, amant de la dansa, la música, els boscs i les fonts, és també el patró del repòs de la sesta, en el decurs del qual és capaç d'infondre un terror 'pànic'. GEC. [Pagana, II. *Poema*. p.272]
- panotxa** *f.* Inflorescència femenina i infructescència del blat de moro, amb les flors i els grans arrengherats sobre un eix gruixut, l'espigot, i embolcallada per grans bràctees, les pellofes. DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.254]
- panteix** *m.* Respiració fatigosa. DIEC2. [La núvia a ciutat. *Psiquis I*. p.252]
- panteó** *m.* Monument funerari destinat a l'enterrament dels membres d'una família. DIEC2. [Hivernal. *Kronos II*. p.238]
- papagall (papagai)** *m.* Ocell prensor de diferents gèneres, i principalment el *Psittacus* d'Àfrica i l'*Amazona* d'Amèrica, generalment de colors vius i variats, i moltes espècies són capaces d'aprendre de dir paraules i frases imitant el llenguatge humà. [Al puput. *Flora II*. p.223]
- papalló** *m.* Insecte lepidòpter en general; papallona. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.213]

parany *m.* Trampa, giny parat per a caçar o agafar animals. DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.225]

parèixer *v. intr.* Semblar. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.240]

Pare-Nostre *m.* Oració cristiana que comença amb les paraules «Pare nostre». DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

parpal *m.* Barra sòlida, de ferro o de fusta, per a fer palanca. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

parpre *m.* Parpella. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.244]

parquedat *f.* Qualitat de parc [**parc -a** *adj.* Sobri, moderat en l'ús de les coses, en el menjar i el beure]. DCVB. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

parra *f.* Cep o planta *Vitis vinifera* que es deixa créixer sostenint els sarments amb estalons o altres suports adequats. DCVB. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.262]

pasqual *adj.* Relatiu o pertanyent a la Pasqua [**Pasqua** *f.* Festa cristiana que se celebra en recordança de la resurrecció de Jesucrist]. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

patina *f. var.* de *pàtina* [**pàtina** *f.* Tel verdós que es forma sobre els objectes de bronze exposats llargament a l'aire; to terrós i opac que amb el temps prenen les superfícies d'objectes de metall, de vori, de pedra, etc. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]

paüra *f.* Gran por. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]

peanya *f.* Pedestal [**pedestal** *m.* Peu o suport, de poca alçària, d'una estàtua, una columna, un vas o un altre motiu decoratiu]. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

pedreria *f.* Conjunt de pedres precioses. DCVB. [Sol de primavera. *Uranos I.* p.203]

pedrís *m.* Lloc abundant de pedres; pedregar. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I.* p.206]

péixer *v. tr.* Fornir d'aliment (un ocell, un infant, una persona gran, etc.), ficant-l'hi a la boca. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, III. *Proemi.* p.184]

pellengot *m.* Tros de roba vell, esqueixat o dolent. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.276]

pellucar *v. tr.* Prendre coses d'una a una, o a miques, a petites quantitats, sobretot de cosa de menjar. DCVB. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]

- penitència** *f.* Acte o conjunt d'actes de sacrifici executats per expiar els pecats. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]
- penitent** *m. i f.* Qui fa penitència. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.274]
- penjarell** *m.* Cosa que penja. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II*. p.230]
- penjarella** *f.* Cosa que penja. DIEC2. [A les fonts. *Gea II*. p.195]
- penombra** *f.* Espai parcialment il·luminat que hi ha entre l'ombra perfecta que projecta un cos opac quan és il·luminat i la plena llum. DIEC2. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II*. p.224]
- penyora** *f.* Cosa que es posa en mans d'algú com a garantia del pagament d'un deute, del compliment d'una obligació. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II*. p.237]
- peonar** *v. intr.* Caminar els ocells; anar-se'n caminant, no volant. DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- pera** *f.* Fruit comestible de la perera, de dimensions i forma diverses, amb una part relativament estreta prop de la cua i una part distal més voluminosa, de vegades globós o en forma de baldufa, de pela sovint verda o groga, algun cop envermellida, i de carn blanca, sucosa i dolça, generalment sembrada de granets llenyosos. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I*. p.222]
- perdigot** *m.* Mascle de la perdiu. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- perdiu** *f.* Ocell de la família dels fasiànids, d'uns 34 centímetres de llargada, cos revingut, ales i cua curtes, plomatge cendrós rogenc amb taques vermelles, negres i blanques, i el bec i les potes vermelles, típic dels conreus i els erms, peça de caça apreciada (*Alectoris rufa*). DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- pèrfid -a** *adj.* Traïdor envers el qui confia; fredament maligne. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]
- pergamí** *m.* Pell d'ovella, de cabra, de vedell o, eventualment, d'altre animal, preparada per a escriure-hi, ésser impresa o emprada en enquadració. DCVB. [A la gràcil mostela. *Flora II*. p.223]
- perla** *f.* Concreció nacrada, de forma globulosa, que es forma a l'interior de la conquilla d'alguns mol·luscs i que és molt estimada en el comerç com a element ornamental. DCVB. [Comiat, IIIb. *Excelsior*. p.282]

perspicàcia *f.* Qualitat de perspicac [perspicac *adj.* De visió mental aguda]. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

pessebre *m.* Representació figurativa del naixement de Jesús, que es fa durant el temps de Nadal. DIEC2. [Nit de Nadal. *Kronos I.* p.236]

petjar *v. tr.* Posar el peu damunt (d'alguna cosa), especialment (a terra) caminant. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

petri pètria *adj.* De pedra , o que sembla de pedra. DCVB. [Pagana, III. *Poema.* p.273]

petulància *f.* Immodèstia arrogant, insolent. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

petulant *adj.* Que té petulància o que és fet amb petulància [petulància *f.* Immodèstia arrogant, insolent]. DCVB. [A una muntanya innominada. *Gea I.* p.189]

pi *m.* Arbre perennifoli del gènere *Pinus*, de la família de les pinàcies, monoic, de fulles aciculars en grups de dues, tres o més a l'àpex de petites branquetes, flors masculines en forma d'estròbils oblongs, agrupats a la punta de les branques, i productores d'una gran quantitat de pol·len, i flors femenines reunides en estròbils petits que, en madurar, esdevenen òrgans fructífers grossos i llenyosos, les pinyes, que enclouen les llavors, els pinyons. DIEC2. [Pi. *Flora I.* p.216]

pia *adj. f.* Piadosa. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

picarol *m. fig.* Veu forta i capacitat per a parlar molt. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

pidolar *v. tr.* Demanar humilment (un favor, una gràcia, una almoïna). DIEC2. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

pigot *m.* Ocell de la família dels píccids, insectívor, de bec dret i agut, que fa niu als arbres i hi excava forats. DIEC2. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]

Pilans *m. pl.* Pel context, sembla el nom d'una constel·lació, però no identifico la referència. Ignoro a quin conjunt d'estels es devia referir el poeta. [Estel·lària. *Uranos I.* p.207]

pilastra *f.* Element de construcció anàleg a la columna però de secció quadrada o rectangular, sovint adossada a un mur o a una paret. DIEC2. [Fantasia. *Flora II.* p.227]

- pira** *f.* Foguera emprada en algunes cultures per a cremar els cossos dels difunts, i antigament per a executar els condemnats a morir cremats pel foc. DIEC2. [Assolament. *Uranos I.* p.203]
- pirotècnia** *f.* Tècnica de preparar explosius i focs artificials d'espectacle, d'utilitat o de guerra. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- pistil** *m.* Òrgan de les flors de les angiospermes que enclou dintre seu els primordis seminals, constituït normalment per ovari, estil i estigma, que en els gineceus apocàrpics correspon a cadascun dels carpels i en els sincàrpics, al conjunt de carpels soldats. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]
- plàcia** del verb *ploure* Forma de subjuntiu emprada per a suplicar o expressar desig. DCVB. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]
- plançó** *m.* Arbre jove, encara amb aspecte d'arbust. DIEC2. [Les cabrades. *Gea I.* p.190]
- planter** *m.* Conjunt de plantes destinades a ésser trasplantades. DIEC2. [Pedregada. *Kronos II.* p.245]
- planter** *m.* Lloc on hi ha les plantes nades, on es crien les plantes petites, destinades a ésser trasplantades. DIEC2. [Gènesi. *Poema.* p.270]
- platxeri** *m.* Acció delitable; plaer. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]
- pler** *m.* Plaer [**plaer** *m.* Viva satisfacció dels sentits o de l'esperit; allò que causa aquesta satisfacció]. DCVB. [Pluja, *Kronos II.* p.244]
- plet** *m.* Contesa, diferència, litigi, especialment judicial entre parts. DIEC2. [Sol de primavera. *Uranos I.* p.203]
- pletòric -a** *adj.* Que té plètora [**plètora** *f.* Superabundància de sang, d'humors; i per ext., superabundància en general]. DCVB. [El torrent. *Gea II.* p.197]
- plomall** *m.* Feix de plomes lligades per a servir d'ornament a un elm, a un capell, a una testa de persona o d'animal, etc. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]
- policromat -ada** *adj.* Policrom [**policrom -a** *adj.* De molts de colors]. DCVB. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]

polifonia *f.* Qualitat de polífon [**polífon -a** *adj.* Que té molts de sons]. DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

pollancre *m.* Arbre caducifoli del gènere *Populus*, de la família de les salicàcies, dioic, amb els borrons viscosos, de fulles amb pecíol comprimit, flors verdoses en aments penjants, fruit en càpsula i llavors amb un plomall de pèls blancs. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

pollat -ada *adj.* i *part. pass.* de *pollar* [**pollar** *v. refl.* Corcar-se la fusta]. DCVB. [El gorg negre. *Gea II.* p.198]

pollina *f.* Egua, somera o mula jove, fins que té un any o fins que la desmamen. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

polpa *f.* Part carnosa o molsuda d'un òrgan o d'una part del cos. DIEC2. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II.* p.224]

pols *m.* Temple [**templa** *f.* Part lateral del cap compresa entre el front, l'orella i la galta]. DIEC2. [El sot de Ricrós. *Gea I.* p.187]

polsina *f.* Pols molt fina. DCVB. [A l'aigua, divina, joia, III. *Gea II.* p.194]

poltra *f.* Egua jove. DIEC2. [Cel rogent. *Kronos I.* p.233]

poltre *m.* Cavall jove, des que neix fins que el desmamen o fins que muda les dents de llet. DCVB. [Mossa d'hostal. *Psiquis I.* p.253]

pomera *f.* Arbre caducifoli de la família de les rosàcies, de capçada ampla, brots pilosos, fulles ovades o arrodonides, poc o molt tomentoses al revers, flors blanques o rosades, disposades en inflorescències umbel·lifformes, cultivat pels seus fruits comestibles, les pomes (*Malus domestica* o *Pyrus malus ssp. mitis*). DIEC2. [Pomera. *Flora I.* p.215]

pompa *f.* Ostentació de magnificència, aparell fastuós. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

poncella *f.* Flor abans d'obrir-se, que, organogràficament, correspon a una gemma floral. DIEC2. [Al clavell de pastor. *Flora I.* p.221]

ponentí -ina *adj.* De ponent, de la banda de ponent. DIEC2. [A les fonts. *Gea II.* p.195]

porcairol porcairola *m. i f.* Porquerol [**porquerol porquerola** *m. i f.* Pastor de porcs]. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

porró *m.* Vas de vidre de forma bulbosa o amplament cònica, que a la part superior té un coll o prolongació per on es pot omplir, i a la part inferior un broc llarg, ample de baix i prim de l'altre extrem, per on brolla a raig prim el líquid que hi està contingut; generalment serveix per a beure vi. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

positura *f.* Manera de posar-se, de posar els seus membres, una persona o un animal. DIEC2. [Tribut a Coll Pregon, II. *Gea I.* p.189]

postrer -a *adj.* castellanisme Darrer. DCVB. [A la muntanya d'En Sala, *Gea I.* p.190]

potejar *v. intr.* Moure les potes; donar cops de potes; fer soroll de potades. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

prada *f.* Prat, especialment el que és dens i humit. DIEC2. [Tribut a Coll Pregon, II. *Gea I.* p.189]

preclar -a *adj.* Il·lustre [**il·lustre** *adj.* De gran renom per les seves qualitats, els seus actes, el seu origen]. DIEC2. [La font de les Paitides. *Gea II.* p.196]

predilecció *f.* Afecció especial a una persona o una cosa que ens porta a preferir-la a les altres. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primavera, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]

pregadeu *m.* Insecte de l'ordre dels dictiòpters, de cos allargat, generalment verd o marró, notable per la manera com posa les seves potes anteriors, llargues i robustes, que recorda una persona en actitud de pregar (*Mantis religiosa*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.197]

pregon -a *adj.* D'una dimensió gran, o comparativament gran, de la superfície avall, de la part exterior o entrada endins. DIEC2. [Visió de la plana. *Gea I.* p.193]

pregon -a *adj.* Profund. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

preludi *m.* Acció, esdeveniment, etc., que precedeix i prepara quelcom més important. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

presseguer *m.* Arbre caducifoli de la família de les rosàcies, de fulles oblongues i dentades, flors d'un rosa intens, anteriors a les fulles, i fruits carnosos, originari de la Xina i cultivat pels seus fruits, els préssecs (*Prunus persica*). DIEC2. [L'horta. *Psiquis II.* p.262]

pretèrit -a *adj.* Pertanyent completament al passat. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]

Príap *pers. mit.* Divinitat grega, símbol de l'instint sexual i de la força generativa masculina i també de la fecunditat de la natura. GEC. [Pagana, III. *Poema*. p.272]

primal -a *adj.* Que té d'un a dos anys de vida, s'aplica a un animal oví, boví o cabrum. DIEC2. [Camins perduts. *Gea I*. p.185]

primala *f.* Animal primal femella. DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.255]

primicer -a *adj.* Primer, superior, en qualitat, en rang. DIEC2. [Primeveral, *Kronos II*. p.241]

prisma *m.* Poliedre que té dues cares iguals i paral·leles, les bases, i unes cares laterals que són paral·lelograms. DIEC2. [Desglaç. *Kronos II*. p.239]

procacitat *f.* Qualitat de procaç [**procaç** *adj.* Desvergonyit i insolent, sobretot en el parlar]. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]

pròdig -a *adj.* Que despèn, que dona, sense mesura. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi*. p.183]

prodigar *v. tr.* Despendre o donar sense mesura, excessivament. DCVB. [El torrent. *Gea II*. p.198]

prodigar *v. tr. refl.* Manifestar-se sovint, deixar-se veure molt, concórrer sovint a llocs públics. DCVB. [Els Cimals. *Gea I*. p.192]

profanació *f.* Acció de profanar [**profanar** *v. tr.* No tractar amb la deguda reverència (les coses sagrades), violar-ne la santedat]. DIEC2. [Pagana, II. *Poema*. p.272]

profús -usa *adj.* Caracteritzat per la profusió [**profusió** *f.* Gran abundància]. DIEC2. [El torrent. *Gea II*. p.197]

prole *f.* Progenitura [**progenitura** *f.* Conjunt dels fills d'un progenitor. **progenitor** **progenitora** *m. i f.* Persona de la qual procedeix en línia directa algú, alguna família]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II*. p.264]

prolífic -a *adj.* Que té la virtut de produir fruit, especialment abundant. DIEC2. [Pomera. *Flora I*. p.215]

pruija *f.* fig. Desig vehement, tendència irresistible. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.210]

- pruna** *f.* Fruit comestible de la prunera, oblong o globós, de color verd, groc, vermellós o violaci, de pela llisa i pruinosa, carn sucosa i pinyol comprimit i una mica rugós. DIEC2. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]
- prunera** *f.* Arbre caducifoli de la família de les rosàcies, d'escorça bruna, fulles ovades o oblongues, dentades i piloses per sota, flors d'un blanc un xic verdós, sovint en grups de dues o tres, que apareixen junt amb les fulles, i fruit en drupa, originari del Caucas i cultivat pels seus fruits, les prunes (*Prunus domestica*). DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.241]
- pubilla** *f.* Primera filla que, en absència de fills mascles, d'acord amb la tradició catalana, és l'hereva universal dels béns dels seus pares. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.241]
- Puigmal** *topon.* Muntanya de 2.909 metres d'altura, situada entre la Vall de Ribes i la Cerdanya. DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I.* p.220]
- pul·lular** *v. intr.* Trobar-se en gran quantitat i en moviment. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]
- pulcritud** *f.* Qualitat de pulcre. [**pulcre -a** *adj.* Que és fet o arranjat amb gran cura, amb gust i netedat]. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]
- puput** *m. o f.* Ocell de la família dels upúpids, d'uns 28 centímetres de llargada, amb el bec prim i encorbat i una bella cresta molt característica (*Upupa epops*). DIEC2. [Al puput. *Flora II.* p.223]
- púrpura** *f.* Porpra. DIEC2. [Jocs de llum. *Kronos I.* p.233]
- quadriga** *f.* Tir de quatre cavalls de front; carro tirat per quatre cavalls de front. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- qualque** *adj.* Algun. DIEC2. [A les minúscules avellanes, *Flora I.* p.222]
- quartera** *f.* Mesura de capacitat per a grans, equivalent aproximadament a 70 litres. DIEC2. [El molí, II. *Psiquis II.* p.267]
- quimèric -a** *adj.* Merament imaginari. DIEC2. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.221]
- quintar (quintà)** *m.* Camp, pastura, vora un mas o un poblat. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

- quiscun -a** *pron.* Cascú [**cascú -una** *pron.* Cada persona o cosa] DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II.* p.196]
- quiti quítia** *adj.* Enterament alliberat d'una obligació pecuniària, moral. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.246]
- quixalla** *f.* Mainada. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- rabassut -uda** *adj.* De molt gruix o volum relativament a la seva alçada. DIEC2. [Els serradors. *Psiquis II.* p.266]
- rabejar** *v. intr. refl.* Complaire's llargament en una cosa que dona gran satisfacció. DCVB. [Les muntanyes blaves. *Gea I.* p.191]
- rabent** *adj.* Animat d'un moviment ràpid. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]
- ràfec** *m.* Part de la teulada que surt més enllà del pla de la façana. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]
- Rakchases** (Râkshasa) *pers. mit.* El nombre genèric de un tipo de demonios maléficis, que estaban regidos por Râvana. [...]. Eran antropófagos y noctámbulos, portadores de enfermedades. Tenían aspecto simiesco, pero podían cambiar de apariencia a voluntad. Frecuentaban cementerios, torturaban a los ascetas y penitentes, estorbaban e interrumpían las funciones religiosas. Su número es incalculable. DH. [Oriental. *Poema.* p.270]
- ramada** *f.* Ramat molt nombrós, sobretot de bestiar de llana. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]
- randa** *f.* Conjunt de fils entreteixits formant puntes, destinat principalment a adornar vores de vestit o d'altres peces de roba. DCVB. [A una muntanya innominada. *Gea I.* p.189]
- ranera** *f.* Soroll anormal que, per una obstrucció de les vies respiratòries baixes, hi produeix el pas de l'aire, com el que es presenta sovint en els moribunds. DIEC2. [Pagana, III. *Poema.* p.272]
- rastellera** *f.* Conjunt de coses posades les unes damunt les altres. DCVB. [A l'aigua, divina, joia, II. *Gea II.* p.194]
- rata** *f.* Mamífer rosegador de la família dels múrids, de pelatge fosc al dors i clar al ventre, i amb les orelles dretes (*Rattus norvegicus*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.196]

ratafia *f.* Licor alcohòlic assaborat amb fruites o herbes aromàtiques. DCVB. [Hivernal. *Kronos II.* p.238]

ratge *m.* Possiblement és una grafia alternativa de *rajà* [**rajà** *m.* Príncep indi]. DIEC2. [Oriental. *Poema.* p.271]

rat-penat (ratpenat) *m.* Ratapinyada [**ratapinyada** *f.* Mamífer quiròpter de les famílies dels vespertiliònids, dels molòssids i dels rinolòfids]. DIEC2. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

rebatre *v. tr.* Repel·lir amb força, violentament. DIEC2. [Tràgedia lluminosa. *Psiquis I.* p.258]

rebec -a *adj.* De difícil governar pel seu geni, que el porta a plantar cara, a replicar, a no obeir, etc. DIEC2. [El vell. *Psiquis I.* p.257]

rebrot *m.* Brot que surt a la part baixa del tronc o a la rabassa d'un arbre o planta. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I.* p.192]

recança *f.* Greu que sap de fer o d'haver fet, de deixar o d'haver deixat de fer, alguna cosa. DIEC2. [Pagana, II. *Poema.* p.272]

recel *m.* Sospita temerosa. DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.225]

recòndit -a *adj.* Molt amagat. DCVB. [Clar de lluna. *Kronos I.* p.235]

redós *m.* Recer [**recer** *m.* Lloc on hom és a cobert del vent, de les injúries del temps]. DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.196]

regina *f.* Reina. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.213]

regolfar *v. intr.* Retrocedir o girar un fluid en moviment (vent, aigua, fum, etc.) en topar amb un obstacle. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

reguerol *m.* Rec petit; canaleta. DCVB. [A les fonts. *Gea II.* p.195]

rei Mides *pers. mit.* Personatge mitològic, rei de Frígia, heroi de diverses llegendes populars. Segons Ovidi, pel fet d'haver ajudat Silè, Dionís li concedí la gràcia que li havia demanat: que tot el que toqués restés transformat en or. Quan el rei veié, però, que el menjar i la beguda també es convertien en metall, suplicà Dionís que li retirés aquest do pernicios i el déu hi accedí. GEC. [Alquímies solars. *Uranos I.* p.203]

reineta *f.* Amfibi anur de la família dels hílids, de cos ovalat i pla, pell llisa i uniforme, i color verd modificable, que viu prop de l'aigua, sovint enfilat als arbres i als arbustos (*Hyla meridionalis*). DIEC2. [El torrent. *Gea II*. p.197]

relleix *m.* Replà que surt cap a fora de la superfície més o menys vertical d'un cingle, penya-segat, mur, etc. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I*. p.192]

reminiscència *f.* Record d'una cosa quasi oblidada. DIEC2. [El Pla de Malataup. *Gea I*. p.188]

renec *m.* Mot o locució indecorosa o de maledicció. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I*. p.257]

renouer -a *adj.* Que fa renou [**renou** *m.* Agitació, bullícia, moviment de coses que es porten d'un lloc a l'altre]. DIEC2. [Mossa d'hostal. *Psiquis I*. p.253]

renovellar *v. tr.* Donar nou vigor (a alguna cosa), animar d'una força nova, fer reviure. DIEC2. [A les fonts. *Gea II*. p.195]

repic *m.* Acció de repicar; el so produït en repicar [**repicar** *v. tr.* Sonar les campanes sense voltejar-les, fent anar el batall de banda a banda i rítmicament]. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]

res *m.* Acció de resar; l'efecte [**resar** *v. tr.* Dir (una oració)]. DIEC2. [Cristiana, I. *Poema*. p.279]

ret *m.* Xarxa. DIEC2. [Sol de primavera. *Uranos I*. p.203]

reverberar *v. intr.* La llum, la calor, el so, reflectir-se en una superfície. DIEC2. [Cambra. *Psiquis II*. p.260]

riberenc -a *adj.* Relatiu o pertanyent a una ribera [**ribera** *f.* Terra pròxima al riu o al mar]. DIEC2. [Clar de lluna. *Kronos I*. p.235]

ridorta *f.* Pot fer referència a la vidalba o a la vidiella [**vidalba** *f.* Liana de la família de les ranunculàcies, robusta, de tiges sovint molt gruixudes i llargues, fulles pinnaticompostes, oposades i caduques, amb els folíols dentats o lobulats, i amb el pecíol capaç d'entortolligar-se, flors d'un blanc trencat amb quatre pètals, en inflorescències corimbigiformes, i fruit format per nombrosos aquenis terminats en una llarga aresta plomosa, freqüent als boscos i a les bardisses humides (*Clematis vitalba*). **vidiella** *f.* Liana semicaudicifòlia de la família de les ranunculàcies, semblant a la vidalba, però menys robusta, de fulles dues vegades pinnades amb els folíols coriacis, enters o a penes lobats, i aquenis amb una aresta força més curta, que es fa sobretot en els alzinars i les garrigues (*Clematis flammula*)]. DIEC2. [Lluna freda. *Uranos I*. p.207]

rienta (rient) *adj.* Rialler. DIEC2. [Èxode. *Flora II*. p.227]

rieral *m.* Terreny per on passa una riera; la mateixa riera. DCVB. [Albes. *Flora I*. p.216]

robí *m.* Pedra preciosa, varietat del corindó, de color vermell. DIEC2. [Comiat, IIIb. *Excelsior*. p.282]

rocatera *f.* Roquetar [**roquetar** *m.* Conjunt de roques; lloc abundant de roques]. DCVB. [A la muntanya d'En Sala. *Gea I*. p.190]

Rocs-Cremats *topon.* És el coll situat entre l'Aveteda i els cims del Turó de l'Home i el Turó Gros. Des d'aquest prat tenim molt bona panoràmica de l'Aveteda i tots els sots que conflueixen a Passavets. Es troba a 1575 metres d'altitud. [Recuperat de <http://adr-montseny.tripod.com/cat/info/roscrem.htm> el 27/02/2020]. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I*. p.256]

rodell *m.* Feix de cercles de castanyer o d'avellaner per a fer bótes, lligats en forma rodona. DCVB. [El veïnat, I. *Psiquis II*. p.262]

rodera *f.* Solc o senyal fet a terra pel pas d'una roda, d'un vehicle. DCVB. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

rodet *m.* En el molí d'aigua, roda guarnida d'aletes o caixons, que volta horitzontalment per l'impuls directe de l'aigua. DCVB. [El molí, I. *Psiquis II*. p.267]

rogall *m.* Inflamació de la laringe que fa fer una veu aspra i sorda. DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.255]

roineig (roïneig) *m.* Acció de roinejar [**roinejar** *v. intr.* Caure roïna, ploviscar. **roïna** *f.* Pluja menuda i seguida]. [Roineig. *Kronos II*. p.242]

rojo *f.* Qualitat de roig; cosa de color roig. DCVB. [Rebost. *Psiquis II*. p.259]

romaní *m.* Mata de la família de les labiades, aromàtica, de fulles linears, coriàcies, amb els marges revoluts, tomentoses i blanques per sota, i flors generalment d'un blau clar amb taques més fosques, pròpia de les brolles mediterrànies, cultivada de vegades als jardins i emprada com a condiment (*Rosmarinus officinalis*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]

roquissar *m.* Roquetar. DCVB. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I*. p.219]

- rosada** *f.* Gotes petites d'aigua que es formen per condensació directa del vapor d'aigua sobre els objectes refredats durant la nit. DIEC2. [Cicle forestal. *Poema*. p.275]
- Rosari** *m.* Acte de devoció catòlica en record dels quinze misteris de la Mare de Déu, dividit en tres parts que són els misteris de goig, els de dolor i els de glòria, en el qual, després de cada misteri, hom recita un parenostre, deu avemaries i un gloriapatri, i al final la lletania de la Mare de Déu. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.252]
- rosari** *m.* Enfilall de grans, separats de deu en deu per un gra més gros, tots units per un fil que els travessa tots, destinat a comptar les avemaries (representades pels grans petits) i els gloriapatris (representats pels grans grossos) en passar el rosari. DCVB. [L'Ermità. *Psiquis I*. p.253]
- rosari** *m.* Sèrie d'objectes iguals fixats al llarg d'una corda, d'una cadena, etc. DIEC2. [Tremolor nocturna. *Kronos I*. p.235]
- ròssec** *m.* Part d'una cosa que s'arrossega per terra. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II*. p.245]
- rossejar** *v. intr.* Tornar-se ros o tenir color rossenc [**ros rossa** *adj.* (Cosa) de color entre el castany clar i el groc d'or. **rossenc -a** *adj.* Que s'aproxima a ros]. DCVB. [Primeveral. *Kronos II*. p.240]
- rossolar** *v. intr.* Davallar lliscant per un rost. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.246]
- rost** *m.* Terreny que té un pendent considerable. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I*. p.211]
- rostoll** *m.* Conjunt de les tiges de cereals que resten arrelades a la terra després d'esser segats aquells; el camp segat de poc, on resten les dites tiges. DCVB. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]
- roure** *m.* Arbre del gènere *Quercus*, de la família de les fagàcies, caducifoli o de fulla marcescent, de fulles sinuades o més o menys profundament lobulades, flors unisexuals inconspícues, les masculines en aments pènduls i laxos, les femenines en petits grups, i fruit en gla, que sovint fa boscos tot sol o barrejat amb altres arbres. DIEC2. [Cementiri. *Flora II*. p.229]
- rudiments** *m. pl.* Primers elements d'un art, d'una ciència. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.252]

rull *m.* Floc de cabells o pèls caragolats. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]

rumbejant *adj.* Que rumbeja [**rumbejar** *v. intr.* Esser ostentós, mostrar-se opulent, abundant, bell de mirar; exhibir-se, fer ostentació]. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]

rupit *m.* Pit-roig [**pit-roig** *m.* Ocell de la família dels muscicàpids, d'uns 14 centímetres de llargada, de plomatge gris, amb el front, la gola i el pit d'un color roig pàl·lid, que habita tant als boscos com als jardins, fortament territorial (*Eirithacus rubecula*)]. DIEC2. [La cascada de Sant Segimon. *Gea II.* p.199]

rústec -ega *adj.* Aspre al tacte, no polit. DIEC2. [A una pedra blanca. *Gea I.* p.186]

rutilant *adj.* Que rutila [**rutilar** *v. intr.* Brillar intensament, llançar raigs de claror]. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]

saba *f.* Líquid que circula pels vasos conductors de les plantes, que consisteix en l'aigua d'imbibició que porta en dissolució diferents sals del terreny i que, pujant fins a les fulles i altres teixits que contenen clorofil·la, es transforma, sofrint diferents canvis químics i una pèrdua d'aigua per transpiració, en un líquid nutritiu per a la planta. DIEC2. [A la noguera de la Plana del Sastre. *Flora I.* p.217]

sabbat (sàbat) *m.* Reunió nocturna de bruixes i de bruixots. DIEC2. [El gorg negre. *Gea II.* p.199]

saberut -uda *adj.* Que sap molt o que fa ostentació de ciència. DCVB. [Figuera. *Flora I.* p.215]

sadoll -a *adj.* Satisfet plenament en el desig d'alguna cosa. DIEC2. [Estel·lària. *Uranos I.* p.207]

sadollar *v. tr.* Satisfereix plenament el desig (d'algú). DIEC2. . [El silenci parla. *Kronos II.* p.242]

safareig *m.* Receptacle generalment de parets d'obra i de forma rectangular, que s'omple d'aigua i serveix ordinàriament per a rentar-hi la roba o per a regar. DIEC2. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

safir *m.* Pedra preciosa, varietat blava del corindó. DIEC2. [Posta aristocràtica. *Kronos I.* p.234]

sagal *m.* Noi que fa de mosso d'un pastor. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

Sagrament *m.* Signe sensible d'un efecte espiritual que, segons la teologia cristiana, Déu obra en les ànimes i és causant de la gràcia. DIEC2. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

salmejar *v. tr.* Dir amb monotonia o insistència. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.277]

saló *m.* Sala d'una casa, d'un palau, d'una societat, etc., quan es vol significar la importància, l'espaiositat, el luxe i l'elegància amb què és parada. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

Salomè *pers. hist.* Palestina (segle I - ?, ?) Princesa jueva, filla d'Herodes Filip i d'Herodíes. Muller del tetrarca Filip, es tornà a casar amb Aristòbul, net d'Herodes el Gran. És famosa per la dansa que executà davant Herodes Antipas, després de la qual, per instigació de la mare, demanà el cap de Joan Baptista. GEC. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

salpasser *m.* Objecte emprat per a fer les aspersions amb aigua beneïta, consistent en un manoll de pèls lligats al cap d'un mànec o en una bola buida amb forats que porta una esponja a dins i va fixada a l'extrem d'un mànec. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]

sàlvia *f.* Mata de la família de les labiades, aromàtica, de fulles oblongues o lanceolades, gruixudes i amb els nervis molt marcats, i flors grosses violàcies, amb el llavi superior de la corol·la comprimit, en inflorescències terminals vistoses, que es fa a la muntanya mediterrània i es cultiva com a medicinal (*Salvia officinalis*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]

sanguinolent -a *adj.* Tenyit de sang, barrejat amb sang. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

Sant Graal *m.* Copa considerada com a calze usat per Jesucrist en la institució de l'Eucaristia. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.273]

Sant Marçal (de Monsteny) *topon.* Abadia i després priorat benedictí, situat al coll de Sant Marçal (1 100 m), entre els massissos de les Agudes i del Matagalls, a la capçalera de la Tordera, dins el municipi de Montseny (Vallès Oriental), al límit amb els de Viladrau (Osona) i Arbúcies (Selva). GEC. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]

Santa Faç *f.* La imatge de la cara de Nostre Senyor Jesucrist estampada en el vel de la Verònica [Verònica *f.* Nom d'una dona de Jerusalem que, segons piadosa tradició, eixugà amb un mocador la cara de Jesucrist quan anava al Calvari, la qual romangué estampada en el dit mocador]. DCVB. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.235]

sapient *adj.* Savi, que sap o coneix profundament. DCVB. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

sarau *m.* Reunió de persones que es diverteixen ballant. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

sardana *f.* Dansa catalana que ballen un nombre indeterminat de balladors agafats per les mans formant una rodona. DIEC2. [Èxode. *Flora II*. p.227]

sardanejar *v. intr.* Ballar sardanes [**sardana** *f.* Dansa catalana que ballen tants dansaires com es vulgui, agafats per les mans i formant una rodona]. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.264]

sargantana *f.* Rèptil saure de diferents espècies de la família dels lacèrtids, de mida petita o mitjana. DIEC2. [Porxo. *Psiquis II*. p.260]

sargir *v. tr.* Apanyar una roba refent-ne amb l'agulla el teixit trencat. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.251]

sarró *m.* Bossa feta de pell, o de tela, que els pastors i altres homes que van pel camp porten penjada amb una corretja pel coll i que serveix per a dur-hi menjar, utensilis, diners, etc. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II*. p.263]

sàtir *m.* Semidéu silvestre, de cos pelut, banyut i amb cames de boc, donat a la lascívia. DCVB. [El plançó. *Flora I*. p.214]

sauló *m.* Terra arenosa i lleugerament argilenc. DCVB. [Les cabrades. *Gea I*. p.190]

Savitri *pers. mit.* Epíteto del dios Sûrya, «estimulador». Es la deïtat solar, estimuladora de la vida y del movimiento. Se le representa como un joven de cabellos dorados. Tiene un carro y un yugo dorados, arrastrado por Caballos marrones de patas blancas. DH. [Oriental. *Poema*. p.270]

sedent -a *adj.* castellanisme Assedegat [**assedegat -ada** *adj.* Que té molta set]. DCVB. [A les abelles. *Flora II*. p.223]

sederia *f.* Roba de seda, conjunt de draps de seda. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II*. p.245]

sègal *m.* Sègol [**sègol** *m.* Planta de la família de les gramínies, semblant al blat però de color glaucescent, amb la tija més prima i l'espiga més llarga i estreta, un xic comprimida, arcuada o mig penjant quan és madura, amb dues flors per espigueta, amb arestes llargues, cultivada en terres fredes i pobres i emprada sobretot com a farratge, però també per a fer pa (*Secale cereale*)]. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I*. p.188]

seminarista *m.* Alumne d'un seminari eclesiàstic [**seminari** *m.* Institut eclesiàstic on s'insueixen els qui estudien per a capellà]. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.251]

sempitern -a *adj.* De durada infinita. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, II. *Flora II*. p.228]

senectut *f.* Vellesa. DCVB. [Comiat, IIb. *Exxelsior*. p.282]

senglar *m.* Mamífer artiodàctil de la família dels suïds, del qual prové probablement el porc domèstic, de pèl espès i fort de color gris o negre, morro truncat, mòbil i ben desenvolupat, i ullals grossos i sortints en els mascles (*Sus scrofa*). DIEC2. [Alzina. *Flora I*. p.215]

senil *adj.* Relatiu o pertanyent a la vellesa, a les malalties pròpies de la vellesa. DIEC2. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]

sentor *f.* Flaire, olor. DCVB. [Ponent. *Uranos II*. p.209]

sepulcral *adj.* Relatiu o pertanyent al sepulcre [**sepulcre** *m.* Construcció fúnebre, excavada a terra o a la roca o erigida sobre el sòl, sovint solemne i monumental]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.246]

serè -ena *adj.* Sense cap núvol o amb una nuvolositat inferior a una octa. DIEC2. [Hivernal. *Kronos II*. p.238]

serena *f.* Humitat de l'aire que cau certes nits serenes, especialment després de la posta del sol. DIEC2. [Fantasmagoria nocturna. *Flora II*. p.224]

serenata *f.* Cant, música, que es fa de nits com a homenatge i sota la finestra d'algú. DIEC2. [Hivernal. *Kronos II*. p.238]

serra *f.* Muntanya més o menys prolongada, de cresta allargada. DIEC2. [Preludi. *Poema*. p.269]

servar *v. tr.* Conservar (en tots els seus significats). DCVB. [L'alzinar d'en Sala. *Flora I*. p.219]

setí *m. fig.* Finor extremada. DCVB. [Santa fe, primaveral. *Gea I*. p.187]

setí *m.* Teixit de seda, cotó, lli o fibres químiques, amb lligat de setí, sovint amb un ordit molt dens i de material lluent que forma llargues bastes d'ordit adjacents. DIEC2. [Al rec. *Gea II*. p.201]

sibilant *adj.* Que xiula, que fa un xiulet. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I*. p.257]

sideral *adj.* Relatiu o pertanyent als astres. DIEC2. [Invocació. *Uranos I*. p.207]

sinistre -a *adj.* Que presagia una desgràcia. DIEC2. [Nocturn. *Flora II*. p.228]

soca *f.* Tronc de l'arbre. DIEC2. [Pi. *Flora I*. p.216]

soga *f.* Corda gruixuda. DIEC2. [A la campaneta. *Flora I.* p.220]

sojorn *m.* Lloc on hom s'està o sojorna. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

sol i vern *loc. adj.* Completament tot sol i abandonat dels altres. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I.* p.205]

solana *f.* Solell [**solell** *m.* Part d'una muntanya o d'una vall orientada cap al migdia i per tant més assolellada que l'orientada cap al nord]. DIEC2. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]

solcar *v. tr.* fig. Travessar l'aigua un vaixell, l'aire un ocell, etc. DCVB. [La fageda. *Flora I.* p.218]

solemnia *adj.* Solemne [**solemne** *adj.* D'una seriositat o majestat de cosa molt important]. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I.* p.232]

somort -a *adj.* Mig mort, mig apagat, que gairebé no es percep. DIEC2. [Lluna clàssica. *Uranos I.* p.206]

somoure *v. tr.* Moure de sota (una cosa que està fixa per baix). DCVB. [El molí, IV. *Psiquis II.* p.268]

somrosat -ada *adj.* castellanisme per *enrojolat -ada* [**enrojolar** *v. intr. o refl.* Enrogir-se; tornar vermell]. [Pagana, I. *Poema.* p.271]

sopera *f.* Recipient de forma rodonenca, més fondo i de més cabuda que un plat individual, que serveix per a posar-hi i servir en taula la sopa. DCVB. [Dinar de Festa Major. *Psiquis I.* p.255]

sòpit -a *adj.* Ensopit, somnolent [**ensopit -ida** *adj.* Endormiscat]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]

sorneguer -a *adj.* Que obra o parla calmosament, amb massa lentitud; que es mou o es fa massa lentament. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]

sorrut -uda *adj.* D'indole closa i poc tractable. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.201]

sortat -ada *adj.* Sortós [**sortós -osa** *adj.* Que té bona sort, que és afortunat]. DIEC2. [Comiat, IIb. *Excelsior.* p.282]

sot *m.* Vall petita i fonda. DIEC2. [Èxode. *Flora II.* p.227]

- sotana** *f.* Vestidura talar, amb mànegues o sense, embotonada davant generalment fins als peus, i que és distintiva dels eclesiàstics. DCVB. [Cinegètiques. *Psiquis II*. p.266]
- sotraguejar** *v. intr.* Esser sacsejat, rebre sotragades [**sotragada** *f.* Sotrac. **sotrac** *m.* Sacsada o cop sobtat com el que un vehicle sofreix en topar amb un obstacle o amb una desigualtat del terreny]. DCVB. [Pagana, III. *Poema*. p.273]
- subalterm -a** *adj.* Inferior a un altre en rang o condició. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II*. p.265]
- suculent -a** *adj.* Abundant en suc; substanciós. DCVB. [A les minúscules avellanes, *Flora I*. p.222]
- sudari** *m.* Llençol amb què s'embolcalla un mort. DCVB. [Sol i vern. *Uranos I*. p.206]
- summitat** *f.* Cim, lloc més alt; altura summa (en sentit material o immaterial). DCVB. [Elegia triomfal. *Flora I*. p.219]
- surar** *v. intr. fig.* Estar a sobre, passar per damunt, trobar-se en l'ambient i dominar sobre altres coses. DCVB. [Hivernal. *Kronos II*. p.238]
- Surga** (Sûrya) *pers. mit.* El dios del sol. Uno de los *âditya* o personificaciones celestiales védicas. Es una de las deidades guardianas de los puntos cardinales, guardián del Suroeste. Depende de los cuatro dioses mayores: Varuna, dios de las aguas, Mitra, dios de la amistad, Indra, rey de los dioses, y Agni, dios del fuego. Es hijo del sabio védico Kashyapa y de Aditi. Se le representa sobre un caballo con un disco en la mano. Se le suele describir como un hombre de color rojo oscuro con tres ojos y cuatro brazos. [...]. Sus ojos, manos y lengua son de oro. Destruye a los demonios con su fulgor. DH. [Oriental. *Poema*. p.270]
- sutzetat** *f.* Sutzesa [**sutzesa** *f.* Qualitat de sutze; cosa sutza; brutor. **sutze -a** *adj.* Brut, mancat de netedat]. DCVB. [El molí, III. *Psiquis II*. p.268]
- tabal** *m.* Tambor [**tambor** *m.* Instrument musical de percussió amb una o dues membranes esteses en una caixa de ressonància de fusta, metall, terrissa, etc., que pot tenir formes diverses]. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]
- tabernacle** *m.* Sagrari, lloc de l'altar on es guarda l'hòstia consagrada. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.250]

- taciturn -a** *adj.* Habitualment silenciós; que parla poc. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]
- talp** *m.* Mamífer insectívor de la família dels tàpids, de cos robust, gairebé sense coll, ulls petits, pèl fosc i molt fi, les potes de davant fortes i aptes per a gratar la terra, que habita en galeries subterrànies llargues que ell mateix construeix i és propi del continent europeu (*Talpa europaea*). DIEC2. [Gnoms. *Flora II.* p.224]
- tany** *m.* Rebrot que surt a la soca d'un arbre. DIEC2. [Al castanyer de les nou branques. *Flora I.* p.217]
- tàpia** *f.* Terra dura, de color blanquinós, impermeable i estèril. DCVB. [Al rec. *Gea II.* p.201]
- taronger** *m.* Arbre perennifoli de la família de les rutàcies, un xic espinós, de tronc curt i capçada arrodonida, fulles coriàcies d'un verd intens, amplament el·líptiques i amb el pecíol alat, flors blanques aromàtiques, solitàries o en petits grups, i fruit en hesperidi, la taronja, originari de l'Àsia sud-oriental, cultivat, sovint extensament, com a fruiter i emprat en medicina i perfumeria (*Citrus sinensis*). DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]
- taronja** *f.* Fruit comestible del taronger, globulós o una mica ovoide, de pela llisa o poc gravada i de color groc més o menys vermellós per fora, blanca i esponjosa per dins, i de polpa que té de sis a dotze grills, sucosa, dolça o agredolça. DIEC2. [Cementiri. *Flora II.* p.229]
- tedi** *m.* Molèstia causada per la continuïtat o la repetició d'una cosa que no ens interessa. DIEC2. [Oda a la noucentista propietària del Montseny, madamisel·la Pietat Renom. *Psiquis I.* p.256]
- teiera** *f.* Engraellat de ferro dins el qual es crema teia per fer llum, sia al carrer, sia dins les cases. DCVB. [Pi. *Flora I.* p.216]
- temorec -ega** *adj.* Poruc, que té temor excessiva. DCVB. [La fageda. *Flora I.* p.218]
- temperança** *f.* Qualitat de temperant o de temperat [**temperat -ada** *adj.* Moderat; que és de manera convenient, intermèdia entre un extrem i l'altre]. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- tentines** *f. pl.* Passes vacil·lants com les d'una criatura que tot just comença a caminar, un convalescent, un embriac, etc. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]

tènue *adj.* D'una primor, finesa, petitesa, extremes. DIEC2. [Fantasia. *Flora II.* p.227]

terrejar *v. intr.* Bolcar-se les gallines i altres animals per dins la terra. DCVB. [A la masia. *Psiquis II.* p.259]

test -a *adj.* Dret i rígid; tibat. DCVB. [La font de les Paitides. *Gea II.* p.196]

tigrat -ada *adj.* Que presenta ratlles anàlogues a les del tigre. DIEC2. [Èxode. *Flora II.* p.227]

tió *m.* Tros de soca o branca gruixuda, sobretot el que es destina a esser cremat. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]

tirany *m.* Corriol [**corriol** *m.* Camí estret]. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

tità *m.* Home d'una potència física o intel·lectual extraordinàriament gran. DCVB. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]

titil·lació *f.* Acció de titil·lar; l'efecte. DIEC2. [Roineig. *Kronos II.* p.243]

titil·lar *v. intr.* Agitar-se amb un lleu tremolor. DCVB. [Tremolor nocturna. *Kronos I.* p.235]

tocom *m.* En el llenguatge poètic, lloc, indret. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.211]

toixó *m.* Teixó [**teixó** *m.* Mamífer carnívor de la família dels mustèlids, de potes curtes i gruixudes, cua curta, orelles petites, pèl espès, llom blanc groguenc jaspiat de negre, ventre i potes negres i el cap blanc amb dues bandes negres que van del musell a la nuca, que excava caus en què passa l'hivern i viu a la regió paleàrtica (*Meles meles*)]. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

topaci *m.* Pedra preciosa, de color groc, que és un fluosilicat d'alumini. DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]

torb *m.* Vent impetuós propi de la regió pirinenca, que aixeca i arremolina la neu, de manera que la visibilitat minva sensiblement. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.263]

torbonada *f.* Nuvolada de pas, acompanyada de pluja i trons i sovint de vent fort. DCVB. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]

torn *m.* Màquina en la qual, subjectant-hi una peça de fusta, de metall, de banya o d'un altre material dur, s'imprimeix a aquesta un ràpid moviment de rotació, amb què, posant-la

en contacte amb una eina tallant, la peça és arrodonida i rep un perfil i un calibre determinats. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]

tornassolat -ada *adj.* Que produeix reflexos diferents segons la inclinació de la llum que hi incideix. DIEC2. [Les Agudes. *Gea I*. p.191]

torrental *m.* Torrentada [**torrentada** *f.* Avinguda violenta d'un torrent. **torrent** *m.* Corrent impetuós d'aigua, especialment el que es forma a conseqüència d'una pluja abundant]. DCVB. [Calma sòpita. *Kronos II*. p.244]

tòrrid -a *adj.* Molt calent, abrusador. DIEC2. [Les muntanyes blaves. *Gea I*. p.191]

tos *pl.* de *ton* [**ton ta** *adj.* Anteposat al nom, el teu, la teva]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I*. p.250]

tosc -a *adj.* Mancat de poliment. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II*. p.241]

tosca *f.* Substància calcària, resultat de la dissolució i descomposició del carbonat de calç dins les aigües que contenen anhídrid carbònic, i que es diposita i resta adherida a les parets de les canonades, recipients o altres llocs amb què les dites aigües estan en contacte. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]

tòtil *m.* Gripau de la família dels discoglòssids, petit i rabassut, caracteritzat perquè el mascle porta els ous de la posta embolicats a les potes posteriors (*Abytes obstetricans*). DIEC2. [El torrent. *Gea II*. p.197]

totxo -a *adj.* D'enteniment obtús. DIEC2. [Al rec. *Gea II*. p.201]

trabuc *m.* Arma de foc portàtil de canó curt i ample, de boca acampanada. DIEC2. [Cambra. *Psiquis II*. p.260]

trampelejar *variant dialectal* de *trampolejar* [**trampolejar** *v. intr.* Vacil·lar, oscil·lar]. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]

tràngol *m.* Moviment agitat de persones, de coses, d'esdeveniments. DIEC2. [La núvia a ciutat. *Psiquis I*. p.252]

transfigurar *v. intr. pron.* Canviar de figura, d'aspecte. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, V. *Proemi*. p.184]

tranyina *f.* Teranyina [**teranyina** *f.* Teixit que un aràcnid fa amb el fil tenuíssim que segrega, i que li serveix per a caçar els insectes de què s'alimenta]. DCVB. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

trapaceria *f.* Trapasseria [**trapasseria** *f.* Qualitat de trapassar; acció pròpia de trapassers. **trapasser -a** *m. i f.* Entremaliat, bellugadís, indòcil]. DCVB. [A les minúscules avellanes. *Flora I.* p.222]

trémer *v. intr.* Tremolar. DCVB. [Les Agudes. *Gea I.* p.191]

tremoleda *f.* Bosc de trèmols [**trèmol** *m.* Arbre caducifoli de la família de les salicàcies, dioic, d'escorça grisenca, fulles amb el pecíol comprimit i el limbe arrodonit i sinuat, que tremolen al més lleuger ventijol, i flors en aments pènduls, anteriors a les fulles, que es fa als boscos clars i a les clarianes forestals, principalment a muntanya (*Populus tremula*)]. DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]

tremolí *m.* Lleuger tremolor. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

tremuja *f.* Caixa en forma de tronc de piràmide o de con truncat invertits, dins la qual s'abocuen materials que s'han de moldre, classificar, etc., i que per l'obertura inferior de la caixa passen a les moles, departaments, forn, etc. DCVB. [El molí, II. *Psiquis II.* p.267]

trèmul -a *adj.* Tremolós. DIEC2. [Avets i faigs. *Flora I.* p.216]

trepig *m.* Acció i efecte de trepitjar; el soroll de peus que trepitgen, i el senyal que deixen en el lloc trepitjat. DCVB. [El plançó. *Flora I.* p.214]

trescar *v. intr.* Atrafegar-se, feinejar activament; bellugar-se per obtenir alguna cosa. DCVB. [Pluja. *Kronos II.* p.243]

trescar *v. intr.* Caminar amb energia i relativament de pressa. DCVB. [Gnoms. *Flora II.* p.224]

trescar *v. intr.* Entrar i sortir del rusc les abelles per aplegar la mel de les flors i portar-la al rusc. DCVB. [A les abelles. *Flora II.* p.223]

trespol *m.* Sostre. DIEC2. [Al rec. *Gea II.* p.200]

trèvol *m.* Herba del gènere *Trifolium*, de la família de les papilionàcies, de fulles trifoliolades, estipulades, flors en glomèruls o espigues molt densos i fruit petit, amb poques llavors o una de sola. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II.* p.264]

- tricot** *m.* Teixit de llana, generalment blanc o negre, i especialment de punt de mitja. Més especialment: Samarreta de llana gruixuda, que els pastors es fabriquen de les deixies de la llana bona. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.254]
- Trillons** *m. pl.* Els Bordons, constel·lació [**Bordons** *m. pl.* Conjunt de tres estels de gran magnitud que formen el que en termes tècnics astronòmics se diu el cinturó d'Orió]. DCVB. [Estel·lària. *Uranos I.* p.207]
- Trinitat** *f.* Reunió de les tres persones divines en un sol Déu. DCVB. [Cristiana, III. *Poema.* p.279]
- trionfant(a)** *adj.* De qui hom celebra el triomf [**trionf** *m.* Victòria, èxit, esclatant]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.250]
- tristura** *f.* Tristesesa. DCVB. [Comiat, IIa. *Excelsior.* p.281]
- trillejar** *v. intr.* Les campanes, sonar amb tocs ràpids i seguits en senyal de festa. DIEC2. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.258]
- truculent -a** *adj.* Que causa horror pel fet que és cruel i inhumà. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II.* p.248]
- trumfa** *f.* Patata [**patata** *f.* Tubercle comestible de la patatera, globós, ovoide o allargat, i sovint bonyegut, de pela grogosa, bruna o rogenca i carn blanca o groguenca, ric en fècula]. DIEC2. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- tudesc -a** *adj.* Alemany. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.273]
- tudó** *m.* Ocell de la família dels colúmbids, de més de 30 centímetres de llarg, de plomatge gris blavós, moradenc en el pit, que és una peça de caça apreciada (*Columba palumbus*). DIEC2. [El Pla del Gorn. *Gea I.* p.188]
- tupit -ida** *adj.* castellanisme per *atapeït*. [**atapeït -ïda** *adj.* Compacte]. DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.217]
- turgència** *f.* Qualitat de turgent; cosa turgent [**turgent** *adj.* Túrgid, inflat. **túrgid -a** *adj.* Inflat de tan ple]. DCVB. [Les grans desolacions de la natura. *Poema.* p.280]
- Turner** *pers. hist.* Joseph Mallord William Turner (Londres, 23 d'abril de 1775 — Chelsea, 19 de desembre de 1851). Pintor anglès. Paisatgista i pintor de marines. GEC. [Posta bèl·lica. *Kronos I.* p.233]

tutelar *adj.* Propi de la tutela; que exerceix tutela [**tutela** *f.* Autoritat conferida a algú per a tenir cura de la persona i dels béns del qui no té capacitat civil completa; càrrec de tutor]. DCVB. [Els pallers. *Psiquis II*. p.260]

ubèrrim -a *adj.* Molt fèrtil, extremadament productiu. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.200]

ubriac -aga *adj.* Embriac. DCVB. [Fantasia. *Flora II*. p.226]

ubriaguesa *f.* Embriaguesa. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I*. p.189]

ufà -ana *adj.* Ostentós, superb, satisfet d'ell mateix. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, I. *Gea I*. p.188]

ufanor *f.* Ufana [**ufana** *f.* Ostentació artificiosa o per vanitat]. DIEC2. [Tramuntana. *Uranos II*. p.209]

ullat -ada *adj.* Que té ulls o forats; es diu principalment del pa i del formatge. DCVB. [Rebost. *Psiquis II*. p.259]

unció *f.* Acció d'ungir [**ungir** *v. tr.* Fregar amb oli]. DIEC2. [Gènesi. *Poema*. p.269]

ungir *v. tr.* Consagrar (algú) fregant-lo o senyant-lo amb els sants olis. DIEC2. [Els Cimals. *Gea I*. p.192]

unglejar *v. tr.* Esgarrapar amb les ungles. DIEC2. [Assolament. *Uranos I*. p.203]

unglot *m.* Cada una de les puntes còrnies de la pota dels animals de peu forcat [**animal de peu forcat** *m.* Artiodàctil, especialment el domèstic (bou, ovella, cabra, etc.) en contraposició a animal de peu rodó. **animal de peu rodó** *m.* Perissodàctil, especialment el domèstic (cavall, ase, mula, etc.) en contraposició a animal de peu forcat]. DCVB i GEC. [Pastorals. *Psiquis II*. p.263]

unglot *m.* Ungla grossa, deforme o perillosa. DCVB. [Cicle forestal. *Poema*. p.276]

userda *f.* Alfals [**alfals** *m.* Herba perenne de la família de les papilionàcies, de fulles trifoliodades, flors moradenques, en raïm, i fruit caragolat en hèlix, sovint cultivada per a far-ratge (*Medicago sativa*)]. DIEC2. [Pastorals. *Psiquis II*. p.264]

utopia *f.* Concepció d'un ideal irrealitzable. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.252]

vagorós -osa *adj.* Vagarós [**vagorós -osa** *adj.* Vague, incert, mancat de fixesa]. DCVB. . [El silenci parla. *Kronos II*. p.242]

- vaiet** *m.* Noi de dotze a quinze anys que ajuda a la feina d'un menestral, d'un pagès o d'un pastor. DCVB. [Oda a la masovera. *Psiquis I.* p.251]
- valeriana** *f.* Herba de la família de les valerianàcies, de tija erecta i solcada, fulles pinnaticompostes o pinnatisectes, flors roses o blanquinoses, disposades en cima corimbiforme densa, i fruit amb un plomall de pèls ramosos, que es fa al marge del bosc humit i és emprada com a medicinal (*Valeriana officinalis*). DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]
- vara** *f.* Bastó usat com a insígnia d'autoritat. DIEC2. [Alquímies solars. *Uranos I.* p.203]
- vari vària** *adj.* Mudable, que es mostra diferent d'un temps a un altre. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.252]
- Varuna** *pers. mit.* El dios de las aguas, en particular del océano, de las leyes cósmicas y morales. Controla los elementos del tiempo: lluvia, tormentas, ríos y aguas. [...]. Es un dios de carácter moral, castigador del malvado y protector del necesitado. Es uno de los *âditya* o personificaciones celestiales védicas y uno de los ocho *vasu* o personificación de los elementos naturales. DH. [Oriental. *Poema.* p.270]
- vedruna** *f.* Munt de pedres, generalment de forma cònica, que serveix per assenyalar partions, sobretot en terrenys muntanyosos. DCVB. [Tribut a Coll Pregon, III. *Gea I.* p.189]
- vegetar** *v. intr. fig.* Portar una existència passiva, sense emocions, sense activitat. DCVB. [Calma sòpita. *Kronos II.* p.244]
- veis metàl·lics** *m.* Deu referir-se a les vetes que es poden apreciar a les roques de la muntanya, i les adjectiva com metàl·liques perquè se suposa que brillen a causa de la seva composició i estructura interna (**veta** *f.* Ratlla semblant a una cinta, produïda en la fusta, en la palla o en un òrgan vegetal, en el marbre, etc.). DCVB. [A la muntanya d'ametistes, I. *Proemi.* p.183]
- vella de quaresma** *f.* Figura de dona vella amb set peus, que representa la Quaresma amb les seves set setmanes [**quaresma** *f.* Període de temps, de prop de set setmanes, comprès entre el Carnaval i Pasqua de Resurrecció, durant el qual l'Església té ordenats dijunis i abstinències en memòria dels quaranta dies que Jesucrist va jejunar en el desert]. DCVB. [Pastorals. *Psiquis II.* p.265]
- vellura** *f.* Vellesa. DCVB. [Les cabrades. *Gea I.* p.190]

- vellut** *m.* Cresta de gall [**cresta de gall** *f.* Planta anual de la família de les amarantàcies, d'inflorescències purpúries, més rarament blanquinoses o grogues, que fan com una mena de cresta ondulada, cultivada com a ornamental (*Celosia argentea var. cristata*)]. DIEC2. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.212]
- vellut** *m.* Teixit de pelfa, amb pèl tallat o arrissat, de seda, llana, cotó o altra fibra, i d'aspecte llis, abordonat o mostrejat segons els casos. DCVB. [El senyor mestre. *Psiquis I.* p.251]
- vellutat -ada** *adj.* Cobert de vellut, o que té la finor del vellut. DCVB. [Elogi de les falgueres. *Flora I.* p.213]
- ventall** *m.* Objecte que per la seva forma, per la disposició de les seves parts o pel seu moviment té semblança amb un ventall [**ventall** *m.* Instrument que serveix per a agitar l'aire i refrescar l'ambient; especialment, Conjunt de plomes o tros de paper, de tela o d'altra matèria flexible, que, disposat en forma de semicorona circular i sostingut per un mànec o per diverses peces primes de fusta, de vori, de metall, etc., serveix per a agitar l'aire i donar fresca a la persona que el porta o que hi està prop]. DCVB. [El reial paó. *Psiquis II.* p.261]
- ventijol** *m.* Vent suau. DIEC2. [Visió de la plana. *Gea I.* p.192]
- ventrut -uda** *adj.* Que té el ventre molt sortint [**ventre** *m.* Cavitat del cos dels vertebrats que conté els òrgans principals de l'aparell digestiu i del genitourinari]. DIEC2. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]
- ventura** *f.* Esdeveniment bo o dolent o sèrie d'esdeveniments bons o dolents impossibles de preveure amb certesa. DCVB. . [El silenci parla. *Kronos II.* p.242]
- venustat** *f.* Bellesa perfecta, encant d'una persona, d'una cosa, bella. DIEC2. [A la muntanya d'ametistes, II. *Proemi.* p.183]
- veral** *m.* Indret, sector d'una població o d'una contrada. DGEC. [El molí, II. *Psiquis II.* p.267]
- veral** *m.* Tros de terra, partida rural d'una extensió indeterminada. DCVB. [Pluja qui passa. *Kronos II.* p.245]
- verba** *f.* Dita burlesca, jocosa. DIEC2. [L'Ermità. *Psiquis I.* p.253]
- verdet** *m.* Carbonat bàsic de coure, de color verd, que es forma a la superfície dels objectes de coure, de bronze o de llautó que estan en contacte amb l'aire. DIEC2. [Tribut a l'ermita de Sant Marçal, I. *Flora II.* p.228]

vèrmens *m. pl.* de verm [**verm** *m.* Cuc]. DCVB. [A la noguera de la Plana del Sastre. *Flora I.* p.217]

vern *m.* Arbre caducifoli de la família de les betulàcies, de fulles ovades i agafatoses, truncades o escotades a l'àpex, d'un verd fosc per sobre, flors masculines en aments espiciformes pènduls, les femenines en aments globosos que donen lloc a infructescències en forma de pinya petita, i fruits petits amb dues ales estretes, propi dels boscos de ribera en sòls sempre humits (*Alnus glutinosa*). DIEC2. [El torrent. *Gea II.* p.196]

verola *f.* Malaltia infecciosa i contagiosa d'origen víric, caracteritzada per febre alta i per una erupció cutània de pústules que fan crostes, les quals, en caure, deixen ordinàriament una cicatriu permanent. DIEC2. [Goigs a la Mare de Déu de l'Erola. *Flora II.* p.230]

vers alexandrí *m.* Vers habitualment bimembre, sovint amb dos hemistiquis isosil·làbics (6 + 6) i de vegades anisosil·làbics (4 + 8 o 7 + 5) i, excepcionalment, trimembre (4 + 4 + 4). DIEC2. [Visió de la plana. *Gea I.* p.193]

versar *v. intr.* Vessar. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.213]

vesc *m.* Planta de la família de les lorantàcies, llenyosa, dioica, de tiges articulades bifurcades, fulles oblongues, gruixudes i coriàcies, de color verd groguenc, flors petites en glomèruls i fruit en baia blanquinosa i translúcida, amb la polpa viscosa, que creix hemiparàsit sobre pins, avets i planifolis, emprada per a ornamentació nadalenca (*Viscum album*). DIEC2. [La baga de castanyers. *Flora I.* p.218]

vespertí -ina *adj.* Pertanyent o relatiu al vespre [**vespre** *m.* Les primeres hores de la nit; la fosca que es produeix en desaparèixer el sol darrere l'horitzó]. DCVB. [Pi. *Flora I.* p.216]

vesta *f.* Vestit, roba que cobreix el cos, en general, però sobretot la que arriba des del coll fins als peus. DCVB. [A la campaneta. *Flora I.* p.220]

veta *f.* En una roca, una fusta, una roba, etc., vena, llista o ratlla de diferent color, consistència o composició, que allò que l'envolta. DIEC2. [A les fonts. *Gea II.* p.195]

vetust -a *adj.* Molt antic. DIEC2. [Les Agudes. *Gea I.* p.191]

vi verd *m.* El [vi] fet de raïms no madurats. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]

vibràtil *adj.* Dotat d'un moviment de vibració. DIEC2. [El Pla de Malataup. *Gea I.* p.188]

vilatge *m.* Poble petit, poblet. DCVB. [Migdiada eterna. *Psiquis I.* p.257]

vimenera *f.* Vimetera [**vimetera** *f.* Arbre o arbust caducifoli de la família de les salicàcies, de branquillons drets, prims i flexibles, els vímets, fulles lanceolades, serrades, glabrescents o sedoses a la cara inferior, i aments densos cilíndrics, que es fa al bosc de ribera i en llocs humits i que de vegades es cultiva per a aprofitar-ne els branquillons (*Salix fragilis*)]. DIEC2. [Èxode. *Flora II*. p.227]

vincladís -issa *adj.* Que es vincla fàcilment [**vinclar** *v. tr.* Corbar (una cosa flexible)]. DIEC2. [El sot de l'Aremany. *Gea I*. p.186]

virior *f.* Força, vigoria [**vigoria** *f.* Vigor del cos o del coratge. **vigor** *m.* i *f.* Força activa del cos o de l'esperit]. DCVB. [Gnoms. *Flora II*. p.224]

virolai *m.* Composició poètica per a ser cantada, composta d'algunes estrofes amb tornada. DCVB. [Visió de la plana. *Gea I*. p.192]

virolat -ada *adj.* Que presenta colors varis i vius. DIEC2. [Diàleg de Madona Poesia i els quatre temps, apel·lats hivernal, primaveral, estival i autumnal. *Kronos II*. p.248]

visionari -ària *adj.* Que té visions, que veu coses que no existeixen sinó en la seva imaginació. DIEC2. [El senyor mestre. *Psiquis I*. p.252]

vitral·la *f.* Vidrim [**vidrim** *m.* Multitud de peces de vidre molt petites]. DCVB. [Al rec. *Gea II*. p.201]

vitri vítria *adj.* Transparent com el vidre. DIEC2. [El bord. *Psiquis I*. p.254]

voladúria *f.* Munió d'éssers que es mouen volant. DCVB. [Aubada religiosa. *Kronos I*. p.232]

volubilitat *f.* Qualitat de voluble [**voluble** *adj.* Que gira fàcilment]. DIEC2. [Invocació. *Uranos I*. p.207]

voluptat *f.* Gran plaer. DIEC2. [A l'aigua, divina, joia, I. *Gea II*. p.194]

volva *f.* Partícula molt lleugera, que l'aire s'emporta fàcilment, que està en suspensió en l'aire o en un líquid. DCVB. [El plançó. *Flora I*. p.214]

vritat *f.* var. dial. de *veritat* Adequació o concordança entre el pensament i la realitat d'una cosa. DCVB. Segurament, el poeta utilitza aquesta variant del mot perquè s'adequa a la mètrica del vers. Si fes servir «veritat» el vers no seria decasíl·lab, com la resta. [Gènesi. *Poema*. p.269]

- xacrós -osa** *adj.* Que té xacra o xacres; que pateix de mals com a resultes de malaltia o de vellesa [**xacra** *f.* Mal físic adquirit com a conseqüència d'una malaltia o de la vellesa]. DCVB. [A la masia. *Psiquis II.* p.259]
- xalest -a** *adj.* Alegre, divertit. DIEC2. [Primeveral. *Kronos II.* p.241]
- xalest -a** *adj.* Alegre, vivaç. DCVB. [A la campaneta. *Flora I.* p.220]
- xarel·lo** *m.* Raïm blanc de grans atapeïts, i el vi que se'n fa. DCVB. [Lletania de les petites herbes. *Flora I.* p.210]
- xargall** *m.* Còrrec, regueró que forma l'aigua de pluja en escampar-se per un terreny inclinat i excavant la terra. DCVB. [A l'aigua, divina, joia, I. *Gea II.* p.194]
- xaruc -uga** *adj.* Que repapieja [**repapiejar** *v. intr.* Tenir afeblides les facultats mentals a causa de la molta edat.]. DIEC2. [El vell. *Psiquis I.* p.257]
- xerigot** *m.* fig. Suc brut. DCVB. [El bord. *Psiquis I.* p.254]
- xerinola** *f.* Tabola, gresca festosa. DCVB. [Cicle forestal. *Poema.* p.278]
- xerracar** *v. tr.* Serrar, especialment amb un xerrac [**xerrac** *m.* Eina que consisteix en una fulla d'acer d'aproximadament 1 mil·límetre de gruix, d'una certa rigidesa però alhora amb una mica de flexibilitat, amb dents en un dels cantells, i amb agafador o mànec, per a ésser agafat amb una mà, fixat a l'extrem més ample de la fulla]. DIEC2. [Els serradors. *Psiquis II.* p.267]
- xerricament** *m.* Acció de xerricar [**xerricar** *v. intr.* Fer xerrics. **xerric** *m.* Soroll estrident, de fregadís aspre]. DCVB. [El molí, II. *Psiquis II.* p.267]
- xibeca** *f.* Ocell nocturn de l'espècie *Smyrniium aluco* (v. òliba) [**òliba** *f.* Ocell de la família de les estrígides, de l'espècie *Smyrniium aluco*, de color gris o pardós per damunt, el ventre més clar amb taques lineals negres, i el bec groc; habita pel camp i fa el niu per forats dels arbres i de parets velles]. DCVB. [Tardoral. *Kronos II.* p.237]
- xibeca** *f.* Òliba [**òliba** *f.* Ocell de la família dels titònids, d'uns 34 centímetres de llargada, de plomatge molt suau de tons claríssims o daurats amb petites taques negres o molt fosques, ulls dirigits endavant voltats de plomes radiades, i de distribució cosmopolita (*Tyto alba*)]. DIEC2. [El veïnat, II. *Psiquis II.* p.262]
- xipollejar** *v. intr.* Agitar la superfície de l'aigua o d'un altre líquid movent-s'hi dintre o movent-hi algun objecte. DCVB. [Èxode. *Flora II.* p.227]

xiprer *m.* Arbre perennifoli del gènere *Cupressus*, de la família de les cupressàcies, de fulles esquamiformes imbricades i falsos fruits, o gàbuls, llenyosos, formats per esquames peltades, cadascuna de les quals porta nombroses llavors. DIEC2. [Sol i vern. *Uranos I.* p.206]

xo *pron. demostr.* reducció de *això*. DCVB. [Fantasia. *Flora II.* p.226]

zèfir *m.* Vent suau que tendeix a venir de ponent. DIEC2. [Posta litúrgica. *Kronos I.* p.234]

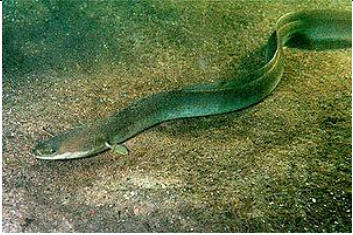
zel *m.* Excitació sexual periòdica dels animals superiors que es manifesta principalment en les femelles. DIEC2. [Cinegètiques. *Psiquis II.* p.266]

zenit *m.* Punt de l'esfera celeste diametralment oposat al nadir, situat exactament sobre el cap de l'observador. DIEC2. [Estel·lària. *Uranos I.* p.208]

Zeus *pers. mit.* El rei suprem dels déus grecs. L'etimologia del nom –és un dels pocs grans déus grecs el nom del qual és indoeuropeu– el relaciona amb el cel [...]. Els llamps eren les seves armes permanents i infal·libles. Les funcions de Zeus es van generalitzar ja als primers temps, i es considerava que cada petit aspecte de l'Univers estava sota la seva jurisdicció. DMC. [Pagana, I. *Poema.* p.271]

4. ÍNDEXS FOTOGRÀFICS

4.1. ÍNDEX FOTOGRÀFIC DE FAUNA I D'ÉSSERS FANTÀSTICS

FAUNA	
Concepte	Il·lustració
abella	
alada ¹¹	
ànega (ànec)	
anguila	

¹¹ **Fotografia d'alada:** Ashley Bradford. "Ant Mimic Fly". Juny, 2014. Flickr. 3 d'abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/zxgirl/14395355585/in/photolist-nW4XFX-sbuw65-adyRNi-GGoEVB-8ZxHHM-7uP4hV-atvxxq-bJLGfX-QoFGtH-cjYwub-a4R2Eh-s4DNZz-bDiuqx-fjoFGM-mcnJTG-osjftY-oFvTnG-9LNpy5-6mAfFY-fdcuyC-tYs4dV-9LYzwo-cGhSaS-7uSVuq-4B5XyK-f2ugNA-kXmnEK-buTjXr-79VDFk-oVKwj1-fHNdt5-685zot-aoCRej-r59xgN-dMfEva-7mruHa-cuZyWj-feqcSx-ne1ZfD-jVswga-79SonP-qsPGoj-chYqWU-oVWfyb-2j9QGu-2TbptK-qt39yb-6zJnhJ-teS3XV-aoCRY3>

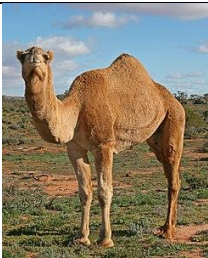

anyell	
barb	
basset (gos)	
becada	
bernat pescaire	
boc ¹²	

¹² **Fotografia de boc:** Fernando. "Cabron". Juliol, 2014. Flickr. 3 d'abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/fandov/14668859022/in/photolist-omeJJs-4RYG8s-iRJq6e-2ffji72-2ffjhkT-iRMgtm-eQzNu4-iRKBLX-kNyB7K-7KhghM-B7Wj9-iRLPzN-PsvqAh-jCzkgJ-ADmdHR-7KmcKC-2dRREFv-4FL6Hg-NkCdJC-2dRRxY2-259GWCX-iRLD4C-24Dcirz-24Dcj9X-dUyKbo-H5oCbQ-2hXcRdP-5CULm8-68u146-359stH-5UgCyd-5UcjrM-RundMZ-2ffjhwV-2ffjbAX-2dRRwU8->

brau/bou	
ca	
cabrida	
cabrit	
cacaúta	
capó	

cargol	
cigala	
cigonya	
colom	
corser ¹³	

¹³ **Fotografia de corser:** Lindsey Behr. “Andalusian Stallion”. Octubre, 2011. Flickr. 7 d’abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/lbehr1/7008468699/in/photolist-bFjeze-6Nvtqs-bFjeE2-VYkkMQ-6fRGyG-5t3p6z-5t3pcR-z7VLD5-29D8MYy-2JfFyc-31GziC-4x3wVG-9AbvNU-5AGjM8-2h4EyCa-6Nouua-2aEd4XU-74GYNF-bkCYCc-5QFk6e-7EHQ2q-KK4Tgr-2hrC1UP-6Nx86f-7Mc2cp-Kz7Vem-LADpiY-9th3o3-ibK8qn-8SDmr6-6NrhEi-6HtW3y-9th2iL-6HpTic-FZyyM-9FXX8g-bHX7t8-8Bw1Zg-6G8Qvp-33KCCu-6Nx86s-q9Ets-WKsR1W-9NS4Y1-ncALd3-sjiUg-7BvwMc-77Xmox-NAW1jf-RsQC6G>

cotxinilla ¹⁴	
cuca	
cuscueta	
dromedari	
ermini	

¹⁴ **Fotografia de cotxinilla:** Alan King. “Cochineal (Dactylopius coccus)”. Agost, 2010. Flickr. 29 de maig de 2020. <https://www.flickr.com/photos/aking1/4920903235/in/photolist-8uQV6e-7HemEG-7nDFvQ-zHubbQ-o88cTe-7HemWo-7HanBi-nmSTxQ-fipVNW-7HemYu-2htk3Xn-2htk3YQ-2adKD23-2htk3Yj-7gZ2a9-nqbK9Y-5vBHGF-p9RxLX-zmGxPA-o8765i-oSCUZs-2caDPrf-dh6nDw-8Btw1G-AnUWHA-ysMR3L-orhQCw-78fujP-2U3Dm-o86UiE-o884eF-ormzZa-opziky-q5LQry-aA7qoN-XRmDz6-orhvnU-2hPu4ff-ntTvBU-8BqnFg-7nsk1M-a1tdnp-xhrQ68-bAHbTz-ybWs57-xWMEAy-ybNdkQ-Q78kLC-ydhns-2iooW5z>

<p>escarabat</p>	
<p>esparver</p>	
<p>espiadimonis</p>	
<p>falciot</p>	
<p>gaig</p>	
<p>galàpat (calàpet)</p>	

<p>gallina</p>	
<p>garrí</p>	
<p>gos d'atura</p>	
<p>grill</p>	
<p>griva</p>	
<p>guatlla</p>	

guineu	
llangardaix	
llebre	
lleó	
lloca ¹⁵	
llop	

¹⁵ **Fotografia de lloca:** Antonio Gravalos Muño. “Gallina clueca”. Agost, 2018. Flickr. 3 d’abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/57802984@N04/42479877620/>

mallerenga	
marieta	
mastí	
mesquer	
merla	
merlot	
miloca	

molto ¹⁶			
mostela			
mussol			
oca			
òliba			

¹⁶ **Fotografia de moltó:** José Escan. “Carnero”. Octubre, 2006. Flickr. 7 d’abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/escanci85/2354878875/in/photolist-4A6nrV-9C9Yrf-sHwZ7-4Eacjr-5Vo21L-4Ly2fF-aWU3W-bw68j1-aDdpWd-4mRFhr-koJz7B-Afl.bb5-MTpUMq-cguP2E-5Jj41-8WcZzP-6Akphg-K9PcXL-22aXd6i-aj7vdT-gWkRAp-WPH9mt-beXPiX-beXPqX-beXPuT-9jvtWe-7vmC3o-mVFtJg-7bXct8-v9KuZ6-XadRc9-C4hvQ3-VJyzmJ-zGo52a-9fpCHM-M4g41x-egSzhp-2uu98S-ym6vpz-RUdGiF-48fQV9-rrrR5D-aST5na-fhMG72-M2STrQ-ngS2rW-7JrdKd-r85hko-2hYK7yo-aF6Yat>

oreneta (aureneta)	
oriol	
papagall (papagai)	
papalló (papallona)	
perdiu	
pollina i poltre ¹⁷	

¹⁷ **Fotografia de pollina/poltr:** Etienne. “Foal”. Maig, 2007. Flickr. 7 d’abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/glassholic/22329899653/in/photolist-A2dzcT-f4RjER-4Laox9-VtqyvH-49hNnk-29tVi5t-oYB42Z-5iTjkg-5iXBLo-BY35BU-99eAK8-5iXCq7-tKMdHv-49ikKK-aE91ar-5hB4nZ-SyAM7A-8H6ZZB-yP5BJG-4av5hq-oa2Ugp-nQLzKE-nQLcMo-o7XtPr-oa2Uvn-o8aoNb-nQLqW8-2hewtea-nQMeN2-8z6br1-4cSaeg-agiwnd-49njtf-4ar836-4areqP-eqCHiu-B7M72t-4cKA2E-5h6miC-4aifki-4cVM7J-4GUTzC-9HBB1R-fDbLib-xPrLL9-sH5UcA-9YJSFB-e8xBx5-oYB75H-napteC>

<p>pregadeu</p>	
<p>puput</p>	
<p>rata</p>	
<p>rat-penat</p>	
<p>reineta</p>	
<p>rupit (pit-roig)</p>	
<p>sargantana</p>	

<p>senglar</p>	
<p>talp</p>	
<p>toixó</p>	
<p>tòtil</p>	
<p>tudó</p>	
<p>verm (cuc)</p>	

<p>xibeca¹⁸ (<i>Tyto alba/Smyrniium aluco</i>)</p>	
<p>ÉSSERS FANTÀSTICS</p>	
<p>amazona</p>	
<p>ciclop</p>	
<p>drac</p>	
<p>fada</p>	

¹⁸ **Fotografia de xibeca:** Abariltur. “Tyto alba alba”. Octubre, 2010. Flickr. 7 d’abril de 2020. <https://www.flickr.com/photos/abariltur/49373970828/in/photolist-2iKxms1-2ixWADB-2igF1ke-2iGmX6o-2ie1vn7-2iwk4ym-2igj6gc-ZKpXTZ-2112g1v-2iF7PAAt-P4vfAd-R7mSZd-2iBALDz-2i8Rt8a-Reuh4y-zcUVNS-2dzvQLM-2iunFb3-2ijoDQ5-2igHT31-2ifkpEB-23AYzp4-2c6aMoQ-Sr67EB-2ietX7p-RUQELE-PmMxUS-2aorzxy-QqqdU6-2hmZYaf-2d59DLd-2hz48qH-2g3r5Ce-E2ZFMK-2ijm3tn-2ieT89b-2gudPe5-2geGdnG-2iozRLC-26FZoTe-RYv2r2-2gbpAY5-2hi9QCx-2gqLNq2-29HskCc-2iAxkbs-SPYoPG-2gx3sx6-rddJkK-2gU2z1D>

faune	
gnom	
nimfa	
paitida ¹⁹	
sàtir	

¹⁹ **Fotografia de paitida:** Gaston Bussière. “Nereidas”. 1927. Wikipedia. 7 d’abril de 2020. https://es.wikipedia.org/wiki/Gaston_Bussi%C3%A8re

4.2. ÍNDEX FOTOGRÀFIC D'ARBRES, PLANTES, FRUITS I FLORS

FLORA	
Concepte	Il·lustració
acàcia	
aglà	
alba/àlber	
alga	
alzina	
ametller	

arç	
aromer	
alfàbrega (aufèbrega)	
avellaner	
avet	
banús	
belladona	

<p>blat de moro</p>	
<p>boix</p>	
<p>bolet d'esca</p>	
<p>boswèl·lia</p>	
<p>broida</p>	
<p>bruc</p>	

campaneta	
canya	
castanyer	
cirerer (cider)	
clavell de pastor	
col d'hivern	
dolçamara (dulcamara)	

<p>donzella/vinca</p>	
<p>enciam</p>	
<p>escardot (card)</p>	
<p>escarola</p>	
<p>estepa</p>	
<p>estramoni</p>	
<p>faig</p>	

<p>falguera</p>			
<p>farigola</p>			
<p>figuera</p>			
<p>flor de lis</p>			
<p>fonoll</p>			
<p>freixe</p>			
<p>gallaret (rosella)</p>			

gatosà	
ginebre	
ginesta	
grèvol	
herba	
herba queixalera	
herbacol	

heura	
hisop	
junc	
llorer	
llir (lliri)	
madrastra (menta borda)	

<p>maduixa</p>	
<p>magrana</p>	
<p>malva</p>	
<p>mil-i-fulla (milfulles)</p>	
<p>molsa</p>	
<p>nenúfar blanc</p>	

<p>om</p>	
<p>orenga</p>	
<p>ordi</p>	
<p>panotxa</p>	
<p>parra</p>	
<p>pera</p>	

<p>pi</p>	
<p>pollancre</p>	
<p>pomera</p>	
<p>presseguer</p>	
<p>pruna</p>	
<p>prunera</p>	
<p>romaní</p>	

roure	
sàlvia	
sègal (sègol)	
taronger	
taronja	
trèvol	

trèmol	
trumfa (patata)	
userda	
valeriana	
vellut	
vern	

vesc	
vidalba (ridorta)	
vidiella (ridorta)	
vimetera (vimenera)	
xarel·lo	
xiprer	

4.3. ÍNDEX FOTOGRÀFIC DE MINERALS, ROQUES, METALLS I PEDRES PRECIOSES

MINERALOGIA	
Concepte	Il·lustració
alabastre	
ametista	
aram (coure)	
argent	
atzabeja	

<p>calcedònia</p>	
<p>crisòlit</p>	
<p>crisall</p>	
<p>diamant</p>	
<p>esmaragda (maragda)</p>	
<p>estalactita</p>	

estalagmita	 A photograph of a stalagmite, a mineral deposit that grows upwards from the floor of a cave. It has a conical shape with distinct horizontal layers or rings.
granat	 A photograph of a granite specimen, showing several dark, reddish-purple, faceted crystals embedded in a lighter, crystalline matrix.
granit	 A photograph of a large, vertical granite cliff face, showing the characteristic blocky and layered structure of the rock.
jaspi	 A photograph of a polished, reddish-brown jasper stone, showing a smooth surface and some internal patterns.
llautó	 A photograph of a gold medal or coin, featuring a circular design with intricate details, including a central figure and text around the perimeter.

nacre	
ònix	
perla	
robí	
safir	
topazi	

5. SÍNTESE DELS POEMES

A continuació trobem una breu síntesi i explicació de cada poema de *La muntanya d'ametistes* de 1908. La intenció d'aquest exercici ha estat facilitar la comprensió de les peces poètiques de Guerau de Liost per a nous lectors del poeta. Així i tot, la síntesi que n'he fet no és categòrica, sinó que pot haver-hi altres interpretacions, depenent de com es llegeixin les metàfores i diferents figures retòriques amb què topem al llarg de l'obra. Com diem en català: tants caps, tants barrets.

LA MUNTANYA D'AMETISTES (1908)

5.1. PROEMI

A LA MUNTANYA D'AMETISTES

I – Descripció del massís del Montseny, considerat pel poeta un paratge natural de gran bellesa i innúmeres riqueses.

II – A la tardor, les boires semblen néixer de dins la muntanya, atorgant-li una bellesa enganyosa.

III – El Montseny és una muntanya oberta, on la llum arriba a les valls i dona vida.

IV – És una muntanya propera, proporciona sensació de pau i tranquil·litat.

V – El poeta conta la seva experiència amb el Montseny, que l'ha transformat. Idealització del massís.

5.2.1. GEA – I

CAMINS PERDUTS

L'espessor de la fageda impedeix conèixer-ne tots els seus camins; només són capaços de gaudir de tota la seva bellesa els éssers màgics.

DECEPCIÓ

Relació d'una expectativa: un individu puja fins al cim esperant obtenir una gran vista però quan arriba a dalt, el sol s'ha post i només se sent buidor.

A UNA PEDRA BLANCA

Lloança d'un paratge concret, que es troba enmig del bosc, on el poeta se sent protegit i consolat.

EL SOT DE L'AREMANY

Descripció idíl·lica de la vall. Aquesta és ben rica i plena, tant de fauna com de flora. L'únic element que s'hi troba a faltar és un riu. El paisatge descrit aboca a les poesies bucòliques.

EL SOT DE RICRÓS

Descripció de la llera d'una riera eixarreïda, plena de macolins i roques. Compara les pedres amb un exèrcit caigut, del qual només en resta l'armadura rovellada i els ossos.

SANTA FE. PRIMAVERAL

Retrat d'una escena tranquil·la protagonitzada per una petita ermita i per l'acció del seu campanar.

EL PLA DEL GORN

Aquest indret queda amagat darrere d'un monticle i és l'hàbitat d'una gran varietat de fauna salvatge i lliure.

EL PLA DE MALATAUP

Aquest paratge esdevé una mena de càpsula del temps per la seva gran bellesa i encant.

TRIBUT A COLL PREGON

I – Descriu Coll Pregon. És un clap color esmeragda, vestit d'arbres i acompanyat de la suau música que emet la font.

II – La quietud de la vall omple les ànimes fatigades. Tota la collada gaudeix de caminets i drecceres, els quals esdevenen ofrenes. Coll Pregon està envoltat de fagedes, que ajuden a ressaltar la prada, i d'avets, que enquadren tot el conjunt.

III – A l'estiu, Coll Pregon esdevé camps de pastura pels animals de corral. Als vespres, se sent descendir la munió de bestiar, que branden cues i esquelles, i envaeixen de follia el coll. Més enrere baixa el pastor acompanyat del fidel ca i condueixen el ramat fins a la fageda.

A UNA MUNTANYA INNOMINADA

Compara la muntanya amb una dama altiva però plena de gràcia, ricament vestida. La boira que envolta el pic ressalta la perfecció del massís.

A LA MUNTANYA DEL VERNETS

Descripció d'una muntanya conformada per dos turons, conreada amb feixes. Està carregada de vinyes bordes i és travessada per un camí.

LES CABRADES

Són unes muntanyes des d'on es pot contemplar el Montseny. El poeta enumera tot allò de què disposa aquesta dreta cadena.

A LA MUNTANYA D'EN SALA

La descriu com una muntanya austera de roques i alzines que al capvespre adquireix tons porpres. Sembla que es conforma amb poca cosa.

LES AGUDES

És una muntanya angulosa i llisa, amb avets, i està nevada. La llum juga sobre la neu i quan el raig del sol la toca, s'alcen columnes de fum. Sobresurt un clap d'avets, que la caracteritza.

LES MUNTANYES BLAVES

L'autor observa des d'un finestral una serra que de lluny pren el color blau del cel i la compara amb la mola d'una gran catedral. Ressalta la neu i les boscúries i prats ufanosos.

ELS CIMALS

Explica com es formaren tot un seguit de collades i cims, encerclats per la llum, caracteritzats per congestes, cascades i coves, turons i fondals.

VISIÓ DE LA PLANA

La plana neix al peu de la carena i es llança a l'infinit. La boira amaga la gran ciutat, fins que el vent l'escampa. Tot està envoltat de boscos que o bé descobreixen la ciutat o bé amaguen la plana.

Comparació de la poesia amb la naturalesa: aquell que és curiós sempre troba indrets nous i elements per descobrir. La immensitat d'ambdues empetiteix l'observador.

5.2.1. GEA – II

A L'AIGUA, DIVINA, JOLA

I – Descripció d'un rierol nacrat que provoca una alegria dolça al poeta. És un plaer diví.

II – L'aigua retorna el reflex i se'n va juganera, com una jove donzella, corrent avall.

III – L'aigua s'escorre avall, i emet un soroll que sembla un cant que acarona la naturalesa.

A LES FONTS

Tracta de les fonts: d'aparença infantil, pures, però amaguen maduresa. D'elles en neixen rierols, i les seves aigües juguen passant per les vetes metàl·liques i acaben sent cristal·lines.

S'adreça a les fonts, a qui compara amb dones belles. L'aigua que hi brolla és neta i flonja, i al capvespre es torna irisada.

Descriu una petita font, amagada enmig del bosc. La remor suau que provoca el rajolí d'aigua contrasta amb els estrèpits sons d'una tempesta.

A UNA FONT INACCESSIBLE

Pinta una font que es troba enmig d'un espadat, de tal manera que ningú gosa accedir-hi. La font esdevé un tresor reclus, la bellesa de la qual es perd perquè no pot ser preada.

LA FONT DE LES PAITIDES

Descripció d'una font, d'aigües llises, que neix entre feixes. Apreciada pels ocells i per les dones que, quan tornen de missa i es dirigeixen a casa seva, es paren a beure l'aigua clara.

EL TORRENT

Narració de la vida que envolta el torrent: ocells, peixos, rates, granotes, insectes i altres bestioles; tots beuen a les seves aigües. El torrent omple de vitalitat els boscos i prats del voltant.

EL GORG NEGRE

Descripció d'un gorg profund i fosc, comparable a un ull ciclopi. Les seves aigües fan de mirall per la solemne vegetació que l'enronda. És nodrit per un doll escàs, i tota la imatge sembla coronada per una mena d'halo místic.

LA CASCADA DE SANT SEGIMON

Retrata la cascada en el moment de la posta del sol. L'aigua és fina, traspua entre les roques i mulla les flors.

El poeta compara l'escena d'un rec que travessa unes feixes amb una processó religiosa: la forma de la segla li sembla la cabellera d'una fada i la remor, una melodia encomiàstica.

AL REC

Llarga relació del rec i del seu recorregut: neix de dins la terra i baixa pel torrent, fent cascades i petits estanys, passant per gorgues i molins fins al camp, on és aprofitat per regar els cultius. La mainada hi juga; remulla i neteja la terra vora el camí; acompanya els caminants.

El poeta s'adreça al rec i li dedica la seva composició, que ha arranjat seguint la forma del protagonista.

5.3.1. URANOS – I

ALQUÍMIES SOLARS

Lloança al sol, el qual escampa la seva llum arreu i donar vida i color a la vida terrenal.

SOL DE PRIMAVERA

El sol és etern com un bon amic. És ric i delicat, i escampa alegria amb els seus rajos.

ASSOLAMENT

El sol està enamorat de la naturalesa i el compara amb un amant foll. Quan aquest posseeix i abraça la natura de manera descontrolada provoca ferides i cicatrius profundes, difícil de guarir. La deixa en un estat llastimós.

CANÇÓ DEL SOL SOLET

Reelaboració de la lletra d'una cançó popular infantil. En aquesta nova versió, el poeta fa palès que sense el sol tot mor: grans, joves, infants. Els objectes es podreixen i tot queda cobert d'una pàtina de floridura.

SOL I VERN

Descripció del sol i d'un paisatge d'hivern. És un sol dèbil, que no té gaire força ni escalf, i sembla haver perdut contra el fred i la neu.

LLUNA FLORIDA

Comparació de la lluna amb un bell lliri blanc, de les estrelles amb petxines nacrades, i del cel amb un gran estany serè.

LLUNA CLÀSSICA

La lluna, tapada per una fina boira, banya amb delicada llum les prades i les hortes, passejant suaument pel cel.

LLUNA FREDA

Breu narració d'una lluna brillant, que sembla ornamentada.

INVOCACIÓ

Invocació a la lluna, que regeix i marca el ritme de la naturalesa i el calendari dels homes. Descriu també algun dels fenòmens que tenen lloc periòdicament, com són la lluna roja, que indica mal temps, o la blanca, que sol pronosticar el contrari.

ESTEL·LÀRIA

Poema dedicat als estels i a les diverses constel·lacions. Enumera diferents estrelles, asterismes i planetes. Depenent de l'època de l'any en què ens trobem varien els que són visibles, però cada nit surten per fer-nos de guia.

5.3.2. URANOS – II

PONENT

Descriu el vent que prové de ponent, és a dir, de l'oest. És un vent càlid, que ho resseca i malmet tot.

TRAMUNTANA

Descriu el vent que prové del nord. És un vent fred i consistent.

LLEVANTS

Descriu el vent que prové de llevant, és a dir, de l'est. És un vent que porta pluja i consegüentment, arcs de Sant Martí.

5.4.1. FLORA – I

LLETANIA DE LES PETITES HERBES

El poeta es disposa a cantar sobre les herbes del Montseny: flors d'olor, herbes remeieres, herbes de llargues tiges, flors petites, herbes aromàtiques. Per sobre de totes hi ha la reina del Montseny: la ginesta, que engalana la muntanya i li aporta una gran fragància.

ELOGI DE LES FALGUERES

Exalçament de les falgueres, que són d'un verd suau i resten ben descloses. La rosada ornamenta les fulles, i són tan ben fetes que no necessiten perfum.

ESBARZERS

Descriu els esbarzers que veu sota la llum de la lluna; actuen de vigilants perquè es troben al voltant de les viles.

EL PLANÇÓ

Tracta de l'existència d'un fràgil plançó, que es troba en un lloc tan profund del bosc que ni els homes el coneixen. Tot està en harmonia i els arbres neixen envoltats de sàtirs i paitides.

AVELLANERS

Descripció d'uns avellaners, prop d'un riu, que cada any donen més fruit. Serveixen als ocells per fer-hi niu i als homes per obtenir-ne vares.

FIGUERA

La figuera evoca una imatge maternal. Els seus fruits, molt valorats, semblen llàgrimes. Recorda la seva generositat, ja que foren les seves fulles les qui vestiren Adam i Eva després de caure en el pecat original.

ALZINA

Descripció de l'alzina, un arbre fort i vetust, sempre verd. Aquest arbre és una part fonamental del bosc, per la seva majestuositat. A més, el seu fruit són menja pels senglars.

POMERA

Retrat d'una pomera enmig d'un prat, carregada de fruits. Les branques es vinclen pel pes, donant sensació de cansament. Els ocells es mengen les pomes madures, i quan se'n van i

queda sense fruit, es veu nua i sense vida, però somnia amb la temporada vinent.

ALBES

Descriu uns àlbers que es troben a prop d'una riera i són senyals de la primavera que s'acosta. A les tardes fredes semblen petites columnes de fum que puguen cap al cel.

AVETS I FAIGS

Comparació entre l'avet i el faig. Ambdós són arbres alts, imponents i solemnes, mes el faig sembla tenir més vida que l'avet, que és considerat pel poeta d'estil més rústic i elemental.

PI

Descripció del pi. Amb la llum del capvespre sembla la coberta d'un campanar. Els ocells beuen l'aigua que retenen les fulles. El pi neix en qualsevol lloc i impregna l'aire amb la seva aroma.

A LA NOGUERA DE LA PLANA DEL SASTRE

Explicació de la noguera. És un arbre harmònic i venerable, abundant i típic de l'antiga regió grega de l'Arcàdia. Les arrels són molt llongues i les branques són plenes de fruits, fent que toquin el terra, com si fessin reverències.

AL CASTANYER DE LES NOU BRANQUES

Retrat d'un castanyer particular perquè de la soca en neixen nou branques iguals. És un arbre mil·lenari que sobresurt i reina enmig d'altres arbres i al seu voltant hi neix l'herba més ufana.

LA BAGA DE CASTANYERS

L'obaga sembla un vestit que encercla la carena i ressalta el tros sense vegetació. Des d'allà s'escampa la flora i es veu resseguida de camins en forma de xarxa. Quan hi ha boira matutina, les ombres semblen figures de fada.

Poesia dedicada a Fra Rupert Maria de Manresa, de nom Ramon Badia i Mullet, devot de la naturalesa. Sovint, al matí passeja per l'obaga i gaudeix del paisatge i la lectura amb el posat d'un cardenal romà.

LA FAGEDA

Els faigs d'aquesta fageda són de tronc llis, branques primes i fullam verd. A la tardor, el fullatge dels arbres es torna de color coure. Els animals hi fan vida i els camins, s'hi perden.

L'ALZINAR D'EN SALA

Descriu l'alzinar com un lloc antic, màgic i pagà. Es pregunta si guarda el passat d'antics pobles, o si en un futur desapareixerà per deixar lloc a una nova ciutat.

ELEGIA TRIOMFAL

El camí de sorra, on tota petjada queda esborrada pel vent, marca la silueta dels oms, que resembren monjos centenaris cercant la perfecció, convivint amb plantes enfiladisses. Només els llamps gosen destruir-los, però el seu esperit viu entre els altres arbres.

El poeta recorda una tarda d'agost, en què Francesc Cambó admira els oms i el paisatge en silenci, observa els núvols i amb la mirada plena d'emoció contempla l'horitzó, des del Canigó fins al Puigmal.

A LA CAMPANETA

La campaneta és una flor amb forma de campana, de color morat i sense fragància, però de senzilla elegància.

AL CLAVELL DE PASTOR

Descripció del clavell de pastor: de tija llarga, aparença senzilla i color intens. Els joves les cullen perquè les seves estimades puguin lluir-les.

A LES MINÚSCULES AVELLANES

Comparació de les avellanes amb els esquarterincs dels follets i amb el soroll que fan els esquiroles quan mengen.

Imagina les nous com un univers de fades, però si aquesta cau prop d'una carretera, arriba la mort.

Enumeració de tota varietat de peres de la terra, d'estiu i d'hivern, que agraden a tothom.

5.4.2. FLORA – II

A LES ABELLES

Descriu el moviment i el comportament de les abelles. Són treballadores i juntes formen una coreografia plena de gràcia.

AL PUPUT

El plomatge del puput li recorda el de la cacatua o el del papagai, però la cresta del puput sembla un tapís de colors.

A LA GRÀCIL MOSTELA

La mostela és bellugadissa i menuda, es mou amb gràcia entre les branques i tot en ella és tan petit que sembla de juguina.

FANTASMAGORIA NOCTURNA

El bosc cobert de serena és una mena d'il·lusió òptica. Les fades suren suspeses en l'aire d'una clariana. Tot és voluptuós i d'entre la vegetació es perceben mirades observants.

GNOMS

Representació dels gnoms, nans geperuts, sorruts i amb llargues barbes. Com els talps, viuen en coves i passegen per boscos, camps i rierols al capvespre i a trenc d'alba i malmeten raberes i collites.

FANTASIA

Descripció de les fades que viuen al bosc. Totes juntes posen trampes als homes. Es mostren nues i els guien cap als estanys, i embriagats per la seva bellesa cauen als paranys. Amb els seus encants transformen els presoners en columnes de pedra, càstig per qui gosa intentar posseir-les. Ningú torna a saber res del captiu.

ÈXODE

Explica la partença de les paitides de les fonts, eixutes a l'estiu, cap als prats. Però quan les pluges de tardor tornen a portar aigua a les fonts i la boira comença a entelar-ho tot de nou, regressen a les deus on hi passen l'hivern.

NOCTURN

Parla d'un molí mig derruït i d'un avet decrepit, que junts, sota la llum de la lluna, adopten una aparença esotèrica.

TRIBUT A L'ERMITA DE SANT MARÇAL

I – Ressenya de l'ermita durant un dia d'hivern: les parets són humides, per la teulada s'hi passeja un gat i la tanca està descuidada. A dins, l'ermitana s'escalfa vora el foc mentre

L'ermita tot just s'aixeca.

II – L'ermita té un petit hort, el capellà el treballa i l'acompanya el gos. La muntanya comença a desglàçar-se i el cel brilla de color blau.

III – Dins la capella hi regnen la pols i la fred, les quals creen sensació de por durant la nit. Però amb els primers rajos de sol, s'esvaeix.

CEMENTIRI

Descripció d'un cementiri, amb una font ensopida, una creu i amb dos xiprers, situat dalt de la carena, on totes les tombes són iguals. L'ambient és tranquil, i els follets de nit s'emocionen de la tendresa que desprèn.

SANT MIQUEL DELS BARRETONS

Retrat d'una ermita molt petita dalt d'un cim, allunyada i enretirada de tot.

GOIGS A LA MARE DE DÉU DE L'EROLA

La poesia s'inicia i conclou amb un prec a la Mare de Déu de l'Erola, demanant protecció. L'ermita està envoltada de sentors de la naturalesa, i a dins s'hi troba la representació de la verge, petita i coronada, darrere l'altar. Els devots li duen ofrenes, mes quan se'n van, la deixen sola enmig del camp.

5.5.1. KRONOS – I

AUBADA RELIGIOSA

Ens relata el despertar quotidià de la natura, dels animals i dels homes. En sortir el sol, tot torna a tenir vida.

JOCs DE LLUM

Ens parla de la boia, que ho tapa tot, tenyeix els cims i cobreix les valls, però quan desapareix i surt el sol, a la llunyania s'albira la mar.

CEL ROGENT

Descripció del moment en què es pon el sol un dia de fort vent. Tot es prepara per passar la nit.

POSTA BÈL·LICA

És una posta de sol on les boires i els últims raigs de llum creen una il·lusió òptica: una batalla naval.

POSTA ARISTOCRÀTICA

En aquesta ocasió, el poeta imagina els núvols com si fossin dames i cavallers ben engalanats i enjoiats, i el rei, que és el sol, es passeja jactancios entre ells.

POSTA BÍBLICA

Paral·lelisme de la posta de sol amb la travessia del poble d'Israel creuant el desert. Els núvols són la gent, conduïda per Moisès, el sol, fins que aquest desapareix tapat per un cim.

POSTA LITÚRGICA

Descriu el cel com una gran basílica, on el sol passa purificant-ho tot, acompanyat dels sons i de les olors de la naturalesa. Quan aquest es pon, surt la lluna, blanca i freda.

TREMOLOR NOCTURNA

En la foscor de la nit, tot és diferent. Els ulls dels animals brillen, s'entrelluquen les fogueres en la llunyania i les olors s'aguditzen.

CLAR DE LLUNA

Durant la nit, la llum de la lluna projecta ombres i retalla siluetes. Al bosc, la por regna dins d'aquells que s'hi troben.

NIT DE NADAL

El paisatge ressembla una postal de Nadal: les estrelles brillen, la neu és argentada, sonen les campanes i se senten cançons llunyanes.

5.5.2. KRONOS – II

TARDORAL

Parla de la tardor i de la preparació de la natura per l'arribada de l'hivern. Els pastors baixen dels cims, els ocells emigren i cerquen nius, els núvols van carregats d'aigua i el cel es va apagant. Amb la tardor, tot sembla més trist.

HIVERNAL

A l'hivern, el paisatge muda, els arbres estan nus i deixen entreveure les muntanyes. La lluna es reflecteix en les basses glaçades i sembla jugar a través de la finestra amb una gerra de ratafia, que beuran petits i grans vora del foc.

GELADA

Quan el dia és curt i l'hivern llarg, en nits serenes, la gelada ho envaeix tot; la fred mata tot allò que pot.

DESGLAÇ

Tot està cobert de gel, però quan comença a desglàçar, tot s'allibera de l'abraçada punyent de la fred d'hivern.

NEVADA

El cel és gris perquè està a punt de començar a nevar. La neu, ballant, ho cobreix tot de color blanc i els arbres queden vestits de bocins de glaç. Però després, surt el sol, la neu comença a fondre's i els colors tot reprèn vida.

PRIMAVERAL

Neix la primavera i tot esdevé més alegre. Els rius es desglacen, el blat creix, tots els arbres floreixen, les congestes perden la neu i al bosc sorgeixen fullen noves. La primavera ens acostava l'estiu.

LES PRIMERES FULLES

Les fulles noves són d'un verd clar; algunes tenen tocs morats, són primers i neixen cautes entre espines.

EL SILENCI PARLA

Quan la naturalesa està en un estat de quietud, calma i harmonia, en l'aire flota una sensació d'incertesa: és la veu del silenci, que tot ho impregna.

ROINEIG

Amb la pluja fina tot es veu entelat, com a través d'una delicada pel·lícula, i al fons resplendeix l'arc de Sant Martí.

PLUJA

Descripció dels sentiments i les sensacions que desperta la pluja, tan anhelada després d'un període de sequera.

Imatge del poeta estirat damunt l'herba amb els ulls closos. Sent la immensitat del cel i el compara amb la mar, que juga amb la posta com les onades amb la costa.

CALMA SÒPITA

Retrat d'un dia calorós: la terra sembla cansada, tot està ressec, l'aire és pesat i dens i la vida està abaltida.

PLUJA QUI PASSA

Els núvols grossos i foscos avancen cobrint el cel. Se sent remor de pluja. Plou amb força sobre la terra seca i llavors se'n va cap a altres indrets, permeten que les feines del camp es reprenguin.

PEDREGADA

Narra les devastadores conseqüències d'una pedregada. La gent plora el que s'ha fet malbé: fruites, arbres, camps. La pedra s'acumula per terra, de manera que brilla.

El poeta celebra el goig que fa tot després de les tempestes. Els verds són intensos, les fonts van plenes d'aigua, se n'ha anat la boira i a l'ambient s'hi respira olor d'humitat.

DIÀLEG DE MADONA POESIA I ELS QUATRE TEMPS, APEL·LATS HIVERNAL, PRIMAVERAL, ESTIVAL I AUTUMNAL

'Madona Poesia' es dirigeix a les quatre estacions de l'any, i diu que escollirà la seva preferida, qui demostrï la més assenyada i subtil habilitat sense desmerèixer les altres. Llavors, cada temps intenta convèncer 'Madona Poesia' de les seves virtuts.

Comença 'Hivernal', que exposa que a ell li pertoca la fred i la neu, manté les congestes plenes i el cel molt estrellat. Diu que les boires suren sobre les aigües, la vegetació queda xafada pel pes de la neu; tot es veu solitari i apaivaga la naturalesa. 'Madona Poesia' li recorda que, malgrat que ell estigui orgullós de la seva fred i la seva neu, amb el pas del temps la vegetació rebrota més ufana i a poc a poc ell desapareix.

A continuació és el torn de 'Primaveral'. Es descriu com una ansiosa adolescent. El seu aire és pur i té la norma de viure de manera ivaçosa i esbojarrada, mes per on ella passa tot floreix. 'Madona Poesia' li respon que la seva adolescència és fràgil, però sí que és veritat que a tothom li desperta plaer amb les seves olors i colors suaus.

Tot seguit parla 'Estival'. És opulent i pretensions, estima el xivarri i es descriu com un atleta pesat que camina lent i cansat. Li agraden els colors vius, però quan comença a morir la canícula, 'Estival' està content de veure com arriben els núvols de pluja. 'Madona Poesia' replica que s'embriaga amb la seva pròpia exuberància, ja que amb el seu desordre mata boscos i sembrats.

Per últim argumenta 'Autumnal', experta en canviar els colors. Recull les fruites i li agrada fer desfilar els núvols. Suavitza l'estridentència dels colors i amb les pluges escampa un tel de misteri, tristor i harmonia que calmen la calor. 'Madona Poesia' el compara amb un cavaller elegant, que no tem la mort. És un temps benigne, estima les formes i és equilibrat. Sembla que 'Madona Poesia' es decanta per aquesta estació de l'any.

5.6.1. PSIQUIS – I

ODA A LA MASOVERA

Descripció d'una masovera, de pell daurada i galtes roges, ulls negres i pit generós, de cintura grossa i ventre voluminos. És dolça amb els seus fills i sembla una verge poderosa, proveint per la mainada. És senyora de la casa i joia del marit. Brilla dins del seu petit món.

La masovera té onze fills i quatre filles. Tots ajuden en les feines de la casa i del camp. Dues criatures moriren quan eren infants. El poeta es pregunta si tindrà més fills.

EL SENYOR MESTRE

Parla d'un mestre rural, no gaire espavilat, que dona classes de casa en casa, a canvi de menjar. A la quitxalla provoca una apatia indiferent.

LA NÚVIA A CIUTAT

Ens explica l'estat d'ànim d'una núvia després del casament. Tot li sembla diferent, inclús ella se sent canviada.

L'ERMITÀ

L'ermità ven petits objectes religiosos, va per les masies portant notícies de la ciutat, on descansa una estona i quan està ben recuperat, segueix el seu camí.

MOSSA D'HOSTAL

Ens presenta una noia atractiva, enrojolada per les feines i els amants. Traspua sensualitat mes està cansada de ser grapejada.

EL BORD

Ens descriu un pastor lleig i deformat, brut, que troba plaer en fer mal. Es manté allunyat d'altres pastors per amagar el seu oprobí: és espuri.

DINAR DE FESTA MAJOR

Retrat d'un àpat de festa major. La taula és plena de vi i de bones menges. L'ambient és festiu i de mica en mica creix el xivarri i l'enrenou. Alguns comencen a embriagar-se mentre el vell demana seny.

ODA A LA NOUCENTISTA PROPIETÀRIA DEL MONTSENY, MADAMISEL·LA PIETAT RENOM

Ens conta l'ambició de Pietat Renom, la qual vol fer construir una carretera que travessi la muntanya per poder passar amb cotxe pels indrets per on ara no pot.

EL VELL

Descripció d'un vell rondinaire i gandul, qualsevol cosa el molesta. Coneix la muntanya a la perfecció. És l'avi senil i tossut que serà l'amo de tot fins al dia de la seva mort.

MIGDLADA ETERNA

És un dia molt calorós. Un traginer cerca descans en un vell hostal, on sembla que s'hagi aturat el temps, però a fora la vida segueix el seu curs.

Pinta una imatge trista: un poble ensopit amb una carretera polsegosa, per on passa gent amb lentitud feixuga. La mainada es distreu llançant pedres i es veu la creu de terme i la figura d'un Crist malmès.

Ens trobem en el sepeli d'un infant. El capellà i el seguici de gent acompanyen la petita caixa amb ciris que il·luminen el dol. Les flors semblen tristes i la campana sona acariada per l'ànima.

TRAGÈDIA LLUMINOSA

Imatge d'unes dones enfeinades que renten en el safareig, que juntes fan gatzara. De sobte, un bou s'acosta i elles fugen espantades. El brut bramula i beu amb gran plaer l'aigua fresca.

5.6.2. PSIQUIS – II

ALA MASIA

Descripció d'una masia decrepita amb heures a la façana, herba a la teulada, on les orenetes hi fan el niu. La llum traspasa per les esquerdes. El mas es confon amb els colors de la naturalesa.

POSTA ARBITRÀRIA

Mentre a fora el temporal esmorteix els sorolls, dins la cuina les flames de la llar de foc agonitzen simulant una posta de sol.

REBOST

Retrat d'un rebost: net per dins i descuidat per fora, és fresc. Els pernils pengen del sostre, hi ha rengleres de pans, pots de confitura i formatges. A terra s'hi passegen els ratolins.

CAMBRA

Descriu la cambra d'una masia. A la finestra hi ha alfàbrega, el llit és gran i hi ha una calaixera molt fina. Té una pila; la roba desprèn olor d'aromer; a la paret hi ha penjat un trabuc i uns goigs del seu sant patró, Isidre el Llaurador.

PORXO

És el millor lloc de la masia. L'heura s'enfila per les voltes, la barana és de fusta de castanyer, les orenetes fan el niu a l'embigat i del ràfec en pengen teranyines. En un racó, l'avi fa una becaina, rodejat de testos.

ELS PALLERS

Imatge dels pellers com els vigilants de la masia. La mainada hi juga i els pollets hi picotegen. Guarden la collita de l'any i el masover els cuida com el gran tresor que són. Ressalten enmig del temporal.

ALA PARELLA DE LES VAQUES

Descripció de dues vaques: tenen el cap dur, els ulls enfonsats, els narius grans, el braguer sec i el cos marcat per la labor. Treballen lentament però constant.

AL FIDELÍSSIM CA

Retrat del gos de la masia. És lleial, fidel i bo, respecta i cuida la quitxalla i el bestiar, dorm prop del foc i menja les sobres de taula.

EL REIAL PAÓ

Parla d'un paó, propietat del pastor. La cua desplegada ressembla llàgrimes enigmàtiques. És vanitós i elegant.

L'HORTA

Comparació de l'horta amb una mare generosa. Té presseguers, tot és ufanós i s'hi distingeixen els solcs. Els marges regalimen aigua i l'ambient que desprèn és familiar.

EL VEÏNAT

I – Descripció d'unes cases petites amb paller, forn i dipòsit d'aigua. L'era és plena de boll, els gossos les protegeixen, tenen aviram, flors i herbes aromàtiques, i algunes gaudeixen de l'ombra i protecció d'un noguer.

II – Quan arriba l'hivern, les casetes semblen abatudes. Els gossos udolen, les parres i les flors han quedat eixutes. Tot està humit i trist, però amb les malastrugues de l'hivern també arriben olors de minestres i cants de Nadal.

PASTORALS

EL PASTOR – Conta la vida d'un pastor de muntanya, encorbat per la vellesa i sord pel fort vent. Els dissabtes deixa el ramat als cims i baixa a proveir el sarró. L'endemà torna a pujar i es retroba amb la ramada.

ENTORN DE L'ÒBIT – Els garrins estan prop de la menjadora i semblen suaus coixins. Són porucs i van bruts de furgar la terra. La porquera vigila el seu engreix.

AL BANY – Descriu una ànega, atrafegada, de potes i bec de color groc, neta i estarrufada. Els pollets donen voltes cercant menjar. Quan neden a l'estany es deixen dur pel corrent.

VISIÓ TARDORAL – Imatge d'una pomera a la tardor. Viu enmig d'un prat, té el tronc esquerdat per un llamp i està carregada de pomes que el vent fa caure i rodolar fins a un rec.

LA CÀNDIDA VEDELLA – Es dirigeix a una jove i ingènua vedella, la qual té la mirada neta i el morro moll de mamar. Sense que s'ho esperi, la pagesa li penja una esquella al coll.

QUARESMA – Amb la quaresma neix la primavera i la fred se'n va. La vella quaresma és penjada a la paret i l'avi resa el rosari per demanar bonança.

EL PLA DE LA CALMA – Descripció d'un capvespre a la plana. El sol és baix; la lluna surt i els ramats comencen a desfilar cap als corrals. Ja és fosc, tot està en calma i es distingeix el foc de la llar de foc.

CINEGÈTIQUES

CONTEMPLANT EL CIDER – El caçador vigila marges i cirerers, dins la cabanya durant gran estona. Se sent el cant dels ocells i de cop un tret: ha matat una griva.

GUATLLA CAPTIVA – Relació de com es cacen les innocents guatlles en un camp de sègol.

FALLIDA – El Rector es disposa a caçar un perdigot, mes embadalit per la seva candor perd l'ocasió.

ELS SERRADORS

Descriu l'aclariment del bosc en mans dels serradors. Amb aixes, serres i destrals, fan la seva feina i amunteguen els arbres en pilons.

EL MOLÍ

I – Explicació de l'acció i recorregut que fa l'aigua en entrar al molí i comença a fer-lo girar. La força de l'aigua és tan potent que tot tremola i repica.

II – El moliner va abocant el blat a la tremuja i el molí el converteix en farina. El moliner, avorrit, juga amb la farina i ho emblanquina tot.

III – Tot el molí ha quedat enfarinat, inclús la molinera que ha quedat coberta de cap a peus.

IV – A diferència del sorollós molí, a fora tot està en calma i silenci. Impera l'harmonia: rondan els insectes, l'aviram vagareja i els arbres es balancegen.

ELS CARBONERS

Explicació del dia a dia dels carboners. Treballen tot el dia fent carbó i sempre van bruts. Dormen a la barraca del bosc, allunyats del poble i enyoren la dona, la qual sempre els té la roba neta i bones notícies per donar.

5.7. POEMA

PRELUDI

El poeta parla en primera persona i ens relata el seu estat d'ànim mentre mira el bosc. i n'esdevé part. Se sent en perfecta harmonia i la resta perd importància.

GÈNESI

Caminant pel bosc, el poeta contempla la bellesa de la naturalesa. Sent l'essència i l'exuberància de la vida. Conta la creació de la selva.

ORIENTAL

A través de divinitats de l'hinduisme, explica de l'harmonia entre l'univers, el cel, el sol i els vents en sorgeix una naturalesa generosa i plena de vida.

PAGANA

Descripció de les quatre estacions de l'any mitjançant la mitologia clàssica. A més, cada estació correspon a un moment del dia.

I – Durant la primavera esclata un festí de vida. S'uneix el masculí, exemplificat pels faunes, amb el femení, il·lustrat per les nimfes.

II – Amb l'arribada de l'estiu, decau la festa. Se sent la melodia de la naturalesa i tot s'embriaga; però quan passa l'efecte comença a aparèixer la foscor.

III – A la tardor, tot decau; arriben els núvols, conduïts pels vents, se'n va la calor i els arbres es despullen cobrint el terra de fulles.

IV – La fred de l'hivern frena tota activitat i la terra reclama calma.

CICLE FORESTAL

SÍNTESE – Explicació de l'edat mitjana a través de llegendes i mites. Pinta un món valent i noble, de cavallers i clergues, virolat, del qual fugien aquells que buscaven pau interior.

ELS PENITENTS – Relat de la vida dels penitents que viuen aïllats en una cova. Es consumeixen pregant a Déu; els ulls els brillen plens de serenor.

TRILOGIA FEMENINA I — FADES – Les fades són els elements del bosc, poden ser bones o dolentes i amb els seus encants, tímides i porugues, encisen els pastors, que ho abandonen tot per seguir-les bosc endins.

TRILOGIA FEMENINA II — LES BRUIXES – Descriu les bruixes: velles, arrugades, d'ulls vermells, nas gran i llengua viperina. Es banyen en els gorgs i espanten els vianants. Quan surt el sol, tornen a les coves on passen el dia immòbils com xupes.

TRILOGIA FEMENINA III — LES PAITIDES – Retrat de les dones d'aigua. Són com les ombres del dia finit. Surten de l'aigua, amb olor d'argila i la mirada fosca. Semblen fetes de porcellana, són primes, fredes i duen els cabells llargs. Sota l'aigua, coronades per falgueres, s'intueix una cua de rèptil.

EL DIABLE – Ésser de color verd i espavilat. Fa mal als animals, però té cura de les serps. Espia d'amagat i ataca a les noies, enreda als pastors. És amic de la gresca.

CRISTIANA

I – El bosc magnifica la grandesa del Senyor. És una mena de temple, on el vent és música i la llum brilla formant al·legories cromàtiques.

II – Les olors místiques i de fusta exalten el Senyor. El bosc és una font de vida on Déu hi posa l'equilibri més perfecte.

III – El bosc és una lloança al Senyor. Enmig de la natura sembla una maragda sota el cel blau. Déu s'encisa en la natura i hi convida l'home de ciutat.

LES GRANS DESOLACIONS DE LA NATURA

I – Es produeix una allau d'arbres, amb gran cruixit. Després de tot, a la natura també li arriba l'assolament i la destrucció.

5.8. EXCELSIOR

COMLAT

I – El cant del poeta arriba a la seva fi. S'acomiada del Montseny, del qual ha après molt. La muntanya ha esdevingut part intrínseca de l'autor.

IIa – Després de l'incendi tot és desolació, governa la por i la cendra. Mes dins la terra comença a germinar una nova llavor.

IIIa – De la mà de l'home, el bosc va desapareixent, talat. Consegüentment, es perden les fonts i la terra es torna estèril. L'avidesa humana és absolutament perjudicial.

IIb – S'acomiada altra vegada de la seva muntanya estimada. Se'n va perquè ja es fa vell, però la seva joventut romandrà per sempre allí. Desitja ser tan afortunat com ha estat al Montseny.

IIIb – El poeta abandona la naturalesa i es consola amb la poesia. Tanca el cicle per encetar-ne un altre; aquest cop a la ciutat.

6. CONCLUSIONS

Amb aquest minuciós estudi lexicogràfic de la primera edició de *La muntanya d'ametistes*, de 1908, es pot posar de relleu la riquesa de la llengua de Guerau de Liost. Amb aquesta obra s'aprecien els ideals noucentistes que començava a posar en pràctica el poeta; però no només això, sinó que ens obre les portes a la seva concepció de la natura, a través del Montseny, i ens permet conèixer què suposa aquesta per a ell: un refugi. Amb aquest llibre, Guerau de Liost es consagrà al costat de Josep Carner i d'Eugeni d'Ors com un dels poetes més importants dels primers trenta anys de la Catalunya del segle XX.

A part de la vessant poètica de l'autor, hem vist també la importància que tingué dins la vida pública i política del país. Paral·lelament a la seva dedicació a la poesia i als certàmens literaris a què es presentava per aconseguir diners per finançar la publicació de les seves obres líriques, Bofill també va conrear el gènere de l'assaig i publicà tractats polítics, lingüístics i un sobre l'orde franciscà; així com nombroses col·laboracions en periòdics, un text breu titulat *D'espiritualitat femenina*, i articles crítics.

Mitjançant el glossari espero haver posat llum a vocables que poden ser equívocs, facilitant així, conjuntament amb les síntesis textuais, una lectura més amena i entenedora de la seva poesia. Els índexs ressalten i il·lustren l'opulència d'elements naturals montsenyencs i també catalans de què era coneixedor Bofill i Mates, els quals forneixen de manera extraordinària *La muntanya d'ametistes*, i la seva producció poètica en general.

Aquest treball obre les portes a futures investigacions de la mateixa índole, però sobretot deixa el terreny preparat per a una comparació pregona del lèxic, del model estètic i dels principis ideològics entre les dues versions de *La muntanya d'ametistes*. Un estudi comparatiu de les modificacions, supressions i metamorfosis dels elements més substancials d'ambdues edicions proporcionaria una visió dilatada dels canvis que tingueren lloc en el pensament i en la vida del poeta, puix que la de 1908 enceta la seva carrera literària i la de 1933 podríem considerar que posa punt i final a la seva producció artística.

7. FONTS BIBLIOGRÀFIQUES I DE CONSULTA

BOU I MAQUEDA, Enric. *La Poesia de Guerau de Liost : natura, amor, humor*. Barcelona: Edicions 62, 1985.

CASASSAS I YMBERT, Jordi. *Jaume Bofill i Mates (1878-1933): l'adscripció social i l'evolució política*. Barcelona: Curial, 1980.

LIOST, Guerau de. *Poesia* [a cura d'Albert MANENT]. Barcelona: Edicions 62, 1965.

——— *Antologia poètica* [a cura d'Enric BOU]. Barcelona: Edicions 62, 1981.

——— *Obra poètica completa. Proses literàries* [a cura d'Enric BOU]. Barcelona: Editorial Selecta, 1983.

MANENT I SEGIMON, Albert. *Jaume Bofill i Mates, Guerau de Liost: l'home, el poeta, el polític*. Barcelona: Edicions 62, 1979.

VENY I CLAR, Joan. *Un torrent de paraules. El lèxic de Joan Santamaria*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2019.

Diccionaris i enciclopèdies:

ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de B. 2001-2000 (1985). *Diccionari català-valencià-balear* [en línia]. Barcelona-Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Catalans-Moll. <https://dcvb.iec.cat>

Diccionari de la llengua catalana de l'IEC. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. [versió 2019 en línia]. <https://dlc.iec.cat>

ESPINAL, Maria Teresa (2004, 2006). *Diccionari de sinònims de frases fetes*. Versió en línia feta per Pere ORGA (2018). Universitat Autònoma de Barcelona. <https://dsff.uab.cat>

GALLUD JARDIEL, Enrique. *Diccionario de hinduismo*. Madrid: Alderabán, 1999.

Gran Diccionari de la Llengua Catalana. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana. [Versió en línia]. <https://diccionari.cat>

Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana. [Versió en línia]. <https://enciclopedia.cat>

GRANT, Michael; HAZEL, John. *Diccionari de mitologia clàssica* [trad. Marcel FARRAN]. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1997.

PUJOL, Josep M.; SOLÀ, Joan. *Ortotipografia: Manual de l'autor, l'editor i el dissenyador gràfic*. Barcelona: Grup Editorial 62, 2011.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 23.ª ed., [versión 23.3 en línea].
<https://dle.rae.es>

APÈNDIX

DOCUMENTAL

Edició de la primera versió de *La muntanya
d'ametistes* de Guerau de Liost (1908)

LA MUNTANYA D'AMETISTES (1908)

PROEMI

A LA MUNTANYA D'AMETISTES

I

APOTEÒSIC, d'enroscades trompes
soni l'esclat imperial. Un jorn,
pels lapidaris, nodridors de pompes,
pròdiga fores, atorgant sojorn.
Pròdiga fores, per la gent del Laci,
de veis metàl·lics ricament granats
en transparències de groguenc topaci
i en ametistes de cristalls morats.
Avui, exsangüe, taciturna esmentes
de ta divícia l'oblidat renom,
i dins ta fràgil petulància ostentes
un gran amor per les boirines tristes
qui vers la posta s'acorrueu com
deliquescents topacis i ametistes.

II

I ets tu, Muntanya d'Ametistes
i de les màgiques virtuts,
com de pretèrits alquimistes
els soterranis mig perduts.
Recargolada en espiral
com diabòlica fumera,
munta, callada i vertical,
una boirina, de l'austera
solemnitat de tos abims.
Quan dels metàl·lics escorrim
de la tardor ta faç s'enllora,
amb rutilants tonalitats,
de nou sorgeixes creadora
de capcioses venustats.

III

I encara tens una altra potència creadora:
la inalterable força d'un equilibri excels...
Ames la llum i t'obres revivificadora
i redreçant-te abrades la immensitat dels cels.
No fas com les muntanyes de la calitja amigues
i de les neus eternes, barrades a tot pas:

amb un gran gest magnànim del cingol te deslignes
i a tes fillades peixes de la claror que fas.
I cada impuls atàvic que alena en ta carcassa
amb una ermita domptes. La teva perfecció
s'enquadra en l'hemisferi, d'abandonar-se lassa
al blau de les altures i al groc de l'horitzó.
I ets com una piràmide qui lluu definitiva
vibrant amb el ressò de cada petja viva.

IV

D'altres muntanyes diuen
més excel·lents que tu.
Com isolades viuen,
no les coneix ningú.
No les sabem aimar
com t'estimem a tu.
Ton aire casolà
sobre nosaltres lluu.
De qualsevol teulada
sempre et veiem de blau
per sobre una collada
de gleves i d'argiles
com oferint la pau
d'aquelles valls tranquil·les.

V

Ets inconeguda gairebé per mi:
amb benedictina minuciositat
d'una sola banda t'he volgut fruir
dins la cel·la obscura de la humilitat.
Amb el teu mestratge m'he transfigurat
i aromàtic canto com esqueix de pi.
En tes aigües pures m'he rebatejat
i de tes florides m'he volgut vestir.
Plàcida muntanya de l'eterna pau!
dins la fràgil copa tremolós hi cau
de mon cor a penes l'hidromel qui lluu,
ofegant l'estèril fortitud del vi.
La dolçor que hi trobis parlarà de tu.
L'amargor que hi hagi parlarà de mi.

GEA

I

CAMINS PERDUTS

DE la fageda en l'espessor
camins s'hi troben esborrats
quí vers ignotes claredats
porten com màgic guaiador.
Ni les primales, ni els crestats,
ni les cabrides, ni el pastor,
saben la gran destinació
d'aquells revolts inesperats.
Només les fades i paitides
i algunes ànimes cenyides
d'una austeríssima dolcesa,
saben que porten, bosc endins,
a la delícia dels confins
on sola impera la bellesa.

DECEPCIÓ

Al cim de la pujada
s'obre el camí, talment
comuna balconada
sospesa al firmament.
I l'ànima pressent
trobar-hi una sobtada
immensitat daurada
al bes d'un sol potent.
Mes quan l'esguard s'hi aboca,
enterbolit s'ajoca
i agonitzant el sol.
I es perd la vista, al lluny,
i la buidor retruny
d'un perllongat udol.

A UNA PEDRA BLANCA

OH pedra blanca de l'alzinar,
velleta amiga del dolç mirar!
sota una arcada de fullam verd
per on, qui hi passa, gairebé es perd,
tu hi ets, amiga, com un altar,
oh pedra blanca de l'alzinar!
Sota l'arcada de fullam bru
el sol no hi entra: sols, damunt tu,
degota fina pluja d'or fos
quí ton front pàl·lid fa més hermós.
Plau-me arribar-hi fins ton sagrat,

dins els teus braços mig recolzat,
de tes mans rústegues sentint el frec,
de ton cor d'avia l'aspre batec,
i, a flor d'orella, ton dolç parlar,
oh pedra blanca de l'alzinar!

EL SOT DE L'AREMANY

És la vall més fina
del Montseny. Apar
selva nacarina
d'un bell fons de mar.

La terra, amarada,
fins del gat mesquer
la més lleu petjada
fidelment reté.

Boirines remulles
floten pel cel llis
com dormentes fulles
de nenúfar. Gris,

l'espadat més tràgic
tanca l'horitzó
com el cercle màgic
d'un estany rodó.

Pàl·lides bardisses,
en flotons subtils,
d'algues vincladisses
retreuen perfils.

I dins l'abundància
d'aiguamolls i recs,
amb gran elegància
hi enfonsen els becs

oriols aurífics
i endolats merlots
trepitjant, magnífics,
la flonjor dels llots.

Camins i drecceres
s'allarguen solius,
fondes les roderes
i els revolts ombrius.

Hi esquellegen vaques
d'oscil·lants braguers
refregant les taques

dels avellaners.

Un desmai s'agita,
enterboladís,
com d'estalactita
màgic degotís,

envejant la calma
d'un casal tot bru
qui una creu de palma
beneïda, lluu.

Oh la vall més fina
del Montseny aspriu!,
per ésser divina,
sols te manca un riu.

EL SOT DE RICRÓS

COM una antiga escalinata indígena
qui ostenta fredes proporcions ciclòpies,
baixa dels cims una riera eixuta,
catarata de còdols.

Amfiteatre d'eternals pedreres,
els blocs sorgeixen cantelluts, prismàtics,
supervivents d'un extingit exèrcit
qui, vacil·lants, perduren.

Ja les cuirasses d'aram verge entelen
fils de verdet i dels capmalls degota
rovell sanguini, rosegant els polsos
bruns, cadavèrics.

SANTA FE, PRIMAVERAL

AL fons del prat l'ermita,
dins la gelada vall,
tremola de petita.
Quan del petit batall
dins el cloquer mesquí
ressona el primer toc
un núvol de setí,
com medalló barroc,
avança inesperat
de la blavor del cel
per l'ònix laborat.
Després ressona un bel
qui puja en la quietud
d'un bell fondal perdut.

EL PLA DEL GORN

AL cim de la boscúria, darrera d'un turó,
el Pla del Gorn descansa, immens i emmurallat,
com una gran safata d'anònim treballat
oculta a l'avidesa del màgic horitzó.
I quan l'anèmic sègal s'adreça agarbellat,
sobre el rostoll pastura, magnífic, un tudó.
Amb una guilla jove conversa un vell toixó
amb ironies d'una senil gangositat.
Dues miloques neden per sobre l'infinit
i l'ocellada tímida corre a amagar-se a jóc.
Entre acerades mates d'espessa tremoleda,
amb l'embanyada testa caiguda sobre el pit,
apunta la sarcàstica procacitat d'un boc
qui un adversari digne de fit a fit obseda.

EL PLA DE MALATAUP

OH Pla selecte i equilibrat,
exquisidesa de les altures!,
guardes misteris d'edats futures,
reminiscències del temps passat.
Dels cimals grisos l'austeritat
vetlla tos somnis de juvenesa.
Els faigs s'aturen de tímidesa
davant l'enigma de ton sagrat.
L'herba t'és blana i el cel t'és blau;
el fred t'augmenta la transparència
i és tan profunda ta evocació
que enmig d'aquella serena pau
s'hi sent l'angoixa de la imminència
d'una vibràtil aparició.

TRIBUT A COLL PREGON

A en Francesc Galí, pintor

I

QUAN del Montseny l'escardalenca altura
se revesteix de maternal ufana
i dels cimals en l'arrogància vana
una congesta pòstuma fulgura,
hi ets devinguda clot de l'hermosura
de Coll Pregon, oh taca esmaragdinal,
qui, amb una lleu ondulació divina,
la gràcia atenys de la bellesa pura.
Clapeja el faig de retallades mates,
en òvals de paneres i safates,
de ton herbei la cabellera solta.

D'una fontana que a tes ombres nia,
ressona la discreta melodia
fent més solemne la quietud que et volta.

II

T'exalten les cingleres cantelludes
com safata de místiques ofrenes.
Benhagen tes drecceres, mig perdudes
sobre el caire ondulant de tes carenes,
car preparen les ànimes torbades,
a la contemplació de tes serenes!
Les buida el gran esforç de tes pujades
i tu son ésser de quietuds emplenes.
Dues fagedes, igualment obscures,
esdevenen porugues i aclarides
al circumdar ta esmaragdina prada.
I dels avets les altes positures,
t'enquadren les planures pressentides
i de l'espai la claredat daurada.

III

Els capvespres d'estiu llargs i apacibles,
a l'hora en què es barregen de la lluna
i del ponent les tremolors sensibles,
dels hieràtics cimals per la vedruna,
davalla una corrua de primales,
amb brandaments de cues i d'esquelles.
Al invadir tes seductores gales,
cloent d'ubriaguesa les parpelles,
folles potegen amb deliqui august
de tes flonjors l'exuberància humida.
I passa amb calma sorneguera, adust,
el vell pastor de la mirada freda
qui aguissa el ca i gesticula a mida
que el seu ramat s'interna a la fageda.

A UNA MUNTANYA INNOMINADA

OH muntanya de gràcia fora mida
qui de fondals, collades i carenes
t'ufanes i tortures presumida
com una dona petulant qui a penes
sota les randes i les sedes fosa,
de cintes vàries i de flocs cenyida,
amb una inclinació complimentosa
a un idolàtric parlament convida!
Una boirina ostentes per capell
qui d'ombra esgaia ta serena cara
les plomes estrafent d'un rar ocell.

I un tènue vel de boira baixa encara
amb una senyoril indiscreció
fa palpitat la teva perfecció.

A LA MUNTANYA DEL VERNETS

OH muntanya que tens una collada
quí dos turons descomparteix iguals!
ets tota repartida i conreada
en diminutes feixes graduals.
Tens les parets margeres amb les verdes
clapes dels pàmpols qui no fan raïms,
planes d'esllavissades i d'esquerdes
d'on ragen de la feixa els escorrims.
I té diferent amo cada feixa.
I cada una és d'una faisó mateixa.
Una dreuera puja atrafegada
atravessant, lleugera, la collada.
Darrera la collada, hi ha el cel blau
o un altre dolç sojorn d'eterna pau?

LES CABRADES

OH muntanyes escarpades,
abundantes en turons,
en minúscules collades,
en dreueres i racons,
en afraus inesperades,
en llambordes i saulons,
en masies i ramades,
en gatoses i en plançons,
encorbant-se de vellura
col·lectiva i prematural,
sou el rústec mirador
per guaitar la gran estesa
del Montseny, tota palesa,
quí sobrix de l'horitzó.

A LA MUNTANYA D'EN SALA

OH tu, muntanya cavil·losa i trista
de les alzines i les rocatères,
quí et ceneixes de gorgs i de cingleres
amb una fam d'austeritat mai vista!
quan Mestre Sol, caduc, torna alquimista
i escampa arreu metàl·liques fumeres,
amb les daurades claredats postreres
t'envolta una aureola d'ametista.
Tu dins l'orgull de l'abstinència goses
menyspreant l'abundància de les coses.
De ta boca, tancada com una urna,

mai n'és sortida mística pregària.
T'aplanes i t'enfoneses voluntària
amb una indiferència taciturna.

LES AGUDES

LA gran muntanya és blanca de neu tornassolada
de blau i rosa pàl·lids com despullat infant.
I joguineja sobre la neu, com una fada,
la llum qui és tota gèlida i és tota fulgurant.
I les Agudes tremen del fondre's aparent
com una pell felina. I en llarga fumerola
s'enlaira de la neu l'alè fet aureola.
I és una escala blanca l'endormiscat torrent.
La gran muntanya és llisa. No té fondals ni grops.
Rasa de neu, s'exalta fins arribar al cim.
Tallada en sec, hi afina, precisa i enquadrada
pel cel metàl·lic sord a l'udolar dels llops.
Només la taca negra i aguda, sempre igual,
dels grans avets sobrix, vetusta, resignada.

LES MUNTANYES BLAVES

OH que en són d'hermoses, des del finestral,
les muntanyes blaves del llunyà horitzó
com la mola immensa d'una catedral
rabejant-se en ones d'eternal claror!

Són com un enigma ple de claredat
pels vidents qui miren amb esguard humil.
Foses les boscúries en llur si esblaimat,
són de cares llises i de llis perfil.

Com de la matèria l'exquisit anhel,
són les serres verges de la creació:
per això s'adornen dels colors del cel,
per això reposen sobre l'horitzó.

Enquadrant, solemnes, boscos infinits,
tòrrides planures i ufanors de prats,
tenen el misteri dels indefinits
i la reialesa dels il·luminats.

Com somris floreixen, de llurs cims entorn,
les congestes blanques, de l'atzur escreix,
totes desmaiades quan afina el jorn,
totes resplendentes quan el dia creix.

Oh que en són d'hermoses, des del finestral,
les muntanyes blaves de l'esplèndid lluny,
com la mola immensa d'una catedral

que dels segles mira com l'aiguat s'esmuny!

ELS CIMALS

EL blau del cel amb ses buidors serenes
atragué les planures terrenals.
Del xuclament brollaren les carenes,
rosari de collades i cimals.

Els cimals estengueren llur domini,
ungit per l'ígnia mà dels temporals,
de les congestes amb el candi ermini,
de llum cerclats amb atributs reials.

I alhora esdevingueren paorosos,
amb gestes qui restaren immortals
i es prodigaren, fèrtils i amorosos,
en cascades, boscúries i covals...

Tals encara avui són. És infinita
la gamma de turons i de fondals
que a llurs peus se dilata i precipita
amb estrèpits eterns i universals.

Mes per sobre els estrèpits i distàncies
ells s'esguarden amb aires jovials
i calmen ells amb ells les rudes ànsies
amb pacífics col·loquis fraternals.

VISIÓ DE LA PLANA

DES d'un relleix minúscul perdut en la carena
com la mirada es llança per l'infinit espai!
i troba la planura més pàl·lida que mai
com una vella taula de jeroglífics plena.
Sota una boira inútil, monòtona i obscena
la gran ciutat dormita en aparent desmai.
Sobtadament les notes d'un rústec virolai
rellisquen en la blava quietud de la serena.
A voltes una fulla que es gronxa al dolç embat
del ventijol, destapa i tapa una ciutat.
A voltes una branca feixugament s'inclina
i oculta mitja plana amb gràcia femenina.
A voltes la foguera d'un abrandat rebrot,
com una escampadissa d'encens, ho engoleix tot.

* * *

OH poesia nova
dels ignorats racons!
si el teu devot no hi troba

esplèndids horitzons,
hi descobreix nous mons
qui en la insignificància
respiren la fragància
dels grans secrets pregons.

Tot interessa allí:
el branquilló qui oscil·la;
la cuca qui vacil·la
al prendre un nou camí.
Car tot és gegantí
de l'home en la presència:
ell té l'omnipotència
d'un vers alexandrí.

Oh poesia nova
dels horitzons tancats!
si el teu devot no hi troba
espais il·limitats,
hi descobreix esclats
d'ingènua bellesa...
Són les intimitats
de la naturalesa.

II

A L'AIGUA, DIVINA, JOIA

I

OH voluptat divina!
De cara en el xargall,
me raja gola avall
l'onada nacarina.
I em sento una infantina
carícia de frescor,
i d'íntima claror
la faç se m'il·lumina.
I apar la boca fresca
un degotís de bresca.
I en surt una boirina
de perfumat alè.
I el cor batega ple
de voluptat divina.

II

Divina voluptat!
com dins un medalló
fulgura en ta claror
mon rostre il·luminat.
Com fina tremolor
de maternal carícia,
t'escorres amb delícia,
deixant-me la visió
car passes molt lleugera
i amb un refrec jovial,
com una matinera
donzella amb son brial,
quí duu una rastellera
de flors al davantal.

III

OH l'aigua nacarina,
germana de la llum,
qui et perds, feta polsina,
com volador perfum,
qui cantes nit i dia
i, en pròdig devessall.
cascadejant avall,
escampes l'alegria!
de ta carícia pura
la màgica flonjura
amoixa la natura,

com una mà de nina
el front de la padrina
oh voluptat divina!

A LES FONTS

VOSTRA infantina apariència
tanca subtils maturitats:
us despulleu de la ciència
al descobrir les claredats.
Vostra divina transparència
com us llibera dels pecats!
Amb una alegre inconsciència
feu reguerols enjogassats.
I com furgàveu cavil·loses,
en vostra mòrbida vellesa,
seguint les vetes del metall!
Mes ja sou totes glorioses
i amb una eterna juvenesa
resplendireu com el cristall.

ENDREÇA

Amb la vibrant corba del raig,
sou belles dones de cor net
i gràcil forma. Per xo us faig,
amb l'elegància d'un sonet,
un geomètric brollador
quí, amb sa marmòria blancura,
palpitarà amb vostra flonjura,
refulgirà amb vostra claror.
Quan l'agonia ponentina
irisarà vostres cristalls,
tremolareu amb més divina
emoció. Quatre cavalls,
de vostre raig en la polsina,
s'empinaran amb llurs plomalls.

* * *

Al cor de la boscúria, el fontinyol suau
de penjarelles d'herba com filagarsa cau,
com fil de clavicordi que polsen amb llurs dits
les tímides Paitides de dies i de nits.
Al cor de la boscúria hi brolla el fontinyol.
Quan la tempesta exhala son perllongat udol
i les afraus ressonen amb grans estremiments
com una església buida, oberta a tots els vents,
ell sona amb un dolcíssim remor de flabiol
qui esboira la tempesta i renovella el sol.

A UNA FONT INACCESSIBLE

OH bella font reclosa!
al mig d'un espadat,
la teva gràcia arrosa
l'ondulació d'un prat.
Ets un tresor tancat:
ningú arriscar-se't gosa
car ta pendent llosa
fulgura d'humitat.
La teva gentilesa
se perd inútilment.
Ets com una princesa
qui, en amorós turment,
s'endinsa en la bellesa
del mal d'enyorament.

LA FONT DE LES PAITIDES

ENTRE les feixes escalonades,
quiscuna d'elles com un retall,
brollen tes aigües mai estriades
com ansa llisa de pur cristall.
Ton marge dóna preclara userda.
Les cuscuetes beuen de tu.
D'una pomera qui ja s'esquerda
neda en tes aigües el fruit madur.
Quan les pageses tornen de missa
amb la caputxa plegada al braç,
tasten de l'aigua bellugadissa.
I quan reprenen, testes, el pas,
senten l'aroma de la pahissa,
troben la calma de llurs quintars.

EL TORRENT

DAMUNT la tranquil·la
blavor transparent
clapant-se amb l'argila
que hi deixa el torrent,

s'aplanen les mates
de vern ufanós
on furen les rates
cercant-hi redós.

L'anguila qui forga
dispersa un estol
de barbs qui en la gorga
dormiten al sol,

i fugen amb gràcil
temença. Nedant
un tòtil amb fàcil
destresa, galant

convida a son àpat
senzill (d'amagat
del pare galàpat)
l'alegre veïnat.

Hi van les reinetes
saltant per deport.
Hi acuden marietes
i alades de l'hort

profús d'estramonis,
de gresa i de call.
L'espiadimonis
fugint d'un cavall

de serp ¡com s'afua,
vibràtil, fulgent,
fregant amb la cua
la gorga dorment!

Divines falgueres,
d'un verd d'ombradís,
les prades voreres
cenyeixen d'un fris.

Apunten les banyes
dels tímids cargols,
moventes muntanyes,
concèntriques revolts,

d'un màgic imperi
de gnoms i follets
amics del platxeri.
Esquàlids i freds,

els pregadéus ploreu
damunt els fanals
que, esplèndids, decoren
com flors cerebrals.

D'ufana pletòric,
sobrix el torrent,
brunyit, escultòric
com monstre d'argent.

I, fèril d'argúcies,

prodiga a ruixats
viventes minúcies
per boscos i prats,

com ona de vida
qui baixa del cim,
com dea sorgida
marmòria del llim.

Salut! oh preclara
carícia fulgent!
Dels àmbits que amara,
s'amara el torrent.

EL GORG NEGRE

SINISTRE gorg de misterioses aigües,
d'aigües qui mai han reflexat el dia,
d'aigües qui mai als visitants corpresos
han somrigut amb vibracions concèntriques.

De ton ocult amagatall esguardes
com un triangle maleït obrint-te,
amb veis metàl·lics qui dins teu fulguren,
arbres sanguinis de ton ull de cíclop.

I per tes penyes ennegrides llisca
un doll escàs i perllongat qui et besa
calladament, no com banal cascata.
Tan feixuc és ton absorbent mutisme!

De ta mirada dins l'espill immòbil,
només d'un roure gegantí s'hi mira
el tronc acèfal, clapejat de molsa,
supervivència d'un trofeu macàbric

Una catifa sepulcral t'enronda
de branques nues i d'arrels decrepites
i d'esquelets i de clofolles buides,
qui han fet de tu son eternal ossari.

L'aigua et sobrix amb parquedat i, oculta
entre disformes, agrisades roques,
molt cautelosa i tèbia es precipita
dins altre gorg qui és ta fidel imatge

Un laberíntic corriol, de boixos,
de bruc i grèvol vorejat, per sota
d'alzines corbes i pollades mena,
llimant esqueis, fins ton sagrat recinte

Oh gorg! dins tu les mitgevals llegendes
com un sabbat intermitent perduren.
Un roc profà tan fonament t'irrita,
que omple ta faç de virulents bombolles.

Oh mític gorg! ton cabalístic signe
no oblidaré mentres el cor m'aleni,
car ens mirarem fixament alhora
àvids, quiscun, de penetrar-nos l'ésser

En va ton fons escorcollar volia...
ocult restà dins ton sagrat misteri;
mes, tu em mirares, i ton ull de cíclop
si que arribà fins a trobar-me l'ànima.

LA CASCADA DE SANT SEGIMON

A don Joan Alcover, Poeta

LA posta declina
tenyint d'escarlata
l'oculta safata
d'aigua esmaragdina.
Lluminosa i fina,
salta la cascata
com un raig de plata
dins una boirina.
La flonjor traspua
de la penya nua
qui al saltant s'acosta.
Les flors amarades
s'engronxen pausades
reflectint la posta.

* * *

VORA les feixes passa el rec
com diminuta processó:
quan el rupit hi enfonsa el bec,
vibra una estela de claror.
Passa manyac i en abundor,
com una llum encativada,
i apar sa fina ondulació
la cabellera d'una fada
la cabellera qui fulgura
d'una isolada fada pura,
la cabellera d'ambrosia...
la bona fada... la cançó
qui serva l'íntima alegria
dels anyellets del Bon Pastor.

AL REC

TA mare és la fosca,
ton pare el torrent.
Quan deixes la tosca
resclosa dorment,

callat t'acorrues
com noi encongít
i a penes traspues
del llit enfondit.

Mes quan il·lumina
la glòria del sol
ta cara infantina,
t'arrenques el dol

i ets l'aigua qui canta
joiosa tot l'any,
i ets herba odoranta,
llumínic tirany,

cascada divina
qui salta, subtil
com gràcil boirina,
com pluja d'abril,

brunyida safata,
marmori trespol
que d'ales de plata
reflexa un estol,

i ets força manyaga
qui es lleva dejorn
i agita com maga
les ales d'un torn,

qui es fon en la gorga
i el cup del molí
i amb ímpetu forga,
xiulant tremolí,

omplint de bromera
l'obscur carcabà,
qui es torna riallera
baixant al quintar.

I com te dilates,
ubèrrim, festiu,
per sota les mates,
clapant d'argent viu

les cols ufanoses,
el tendre enciam,
les canyes pomposes
on jau l'aviram!

La totxa mainada
se't fica de peus
i estàtica, bada
guaitant els trofeus

qui branden, sospesos
d'un arç punxegut,
esclops i pagesos
calçots de vellut.

La tàpia remulles
tacant-la de blanc.
Te'n portes les fulles
com gleves de fang,

i alegre davalles
per vora el camí
semblant de vitralles
ton pròdig setí.

Ton doll qui fa via
brunyeix el palet
qui, erètil, l'estria
d'un grop de paret.

Trobades les joies
primeres del cant,
discret t'acomboies
amb tot vianant

contant-li amb murmuris
tes sàvies virtuts,
benèfics auguris
qui els llavis sorruts

esqueixen tot d'una
d'un íntim somrís.
Escombres la runa
d'un arbre estantís

qui tomba decrepit.
Saltant irisat,
amb màgic estrèpit
inundes el prat.

I, fètil, amares

les gleves a fils.
Les herbes avaras
t'hi xuclen subtils.

I trobes la gresa
qui et torna al torrent
on dorm la feresa
de fosca imponent,

el pare i la mare
qui un jorn te parí.
La vida et fou cara,
mes viure és morir.

ENDREÇA

Oh recl el poeta
te brinda, insegur,
l'ofrena qui estreta
i llarga és com tu.

URANOS

I

ALQUÍMIES SOLARS

OH sol, oh màgic poderós
qui sense filtres ni coliris
verses la gamma de ton iris,
tornes l'espai de tos colors!
La teva alquímia és sobirana:
amb magistral facilitat,
prodigues, lúcid, ton esclat
per les muntanyes i la plana.
La pedra atenys filosofal.
Quan te passeges triomfal
com un Rei Mides qui no mor,
la teva llarga vara poses
sobre la cendra de les coses...
i ressurgeixen fetes d'or.

SOL DE PRIMAVERA

OH germà sol! Tu ets
el nostre bon amic.
Com un rellotge antic
te miraran mos néts.
Com un hereu bonic
jugues només que amb rets
de seda. Gaires plets
no hauràs, sabent-te ric.
Ets ric de poesia.
Te dones de bondat
i amb ton senzill posat
escampes l'alegria
dissolta en un ruixat
de rica pedreria.

ASSOLAMENT

OH sol enamorat de la naturalesa!
com un aimant frenètic l'ungleges amb tos dits
i ofegues de sa boca oberta els alarits
i tornes d'escarlata sa pàl·lida nuesa.
I a poc a poc recremes amb ton alè sos pits,
i tos cabells revolten sa cabellera estesa.
Quan abandones l'àpat de tos plaers finits,
roman extenuada de tanta ubriaguesa.
I quan te perds incòlum, de nou atemperat,
com el caliu qui resta de flamejanta pira
se troba la inquietud que omplia ton esprit,

i amb una mà s'apreta el cor adelerat
i, sanglotant de nafres, llagimejanta es mira
la sang i llet qui fluen de les canals del pit.

CANÇÓ DEL SOL SOLET

A Na Maria Antònia Salvà

SOL solet
vine'm a veure
que tinc fred.

I

Corre, vine,
sol solet.
La padrina
mor de fred.
La fadrina
de tristesa.
Jau, despresa,
la cortina.
Atravessa
l'aire net
ben de pressa,
sol solet,
que ja afina
la padrina.

II

Corre, vine,
sol solet.
La fadrina
mor de fred.
La infantina
de tristesa.
Jau, despresa,
la cortina.
Atravessa
l'aire net
ben de pressa,
sol solet,
que ja afina
la fadrina.

III

Corre, vine,
sol solet.
La infantina
mor de fred.
La polsina

de tristesa.
Jau, despresa,
la cortina.
Atravessa
l'aire net
ben de pressa,
sol solet,
que ja afina
la infantina.

IV

Corre, vine,
sol solet.
La polsina
mor de fred:
cau i afina
sobre el llit.
La cortina
s'ha podrit.
Atravessa
l'aire net
ben de pressa,
sol solet,
que ja afina
la polsina.

V

Corre, vine,
sol solet.
Corre, vine,
mata el fred.
La cortina
s'ha podrit.
S'esbocina
fins el llit.
Floridura
d'humitat
s'ha posat
en l'obscura
sepultura
del passat.

SOL I VERN

OH pobre sol decrepit d'hivern, qui d'un cel gris
el teu esguard passeges melangiosament
pels àmbits sense vida, com un convalescent
qui de sa cambra guaita l'emblanquinat i el fris.
T'envolta una boirina qui et deixa opac i llis.

La neu davalla com un escarbotament.
Ressonen les campanes indefectiblement.
S'allarguen les carenes com un desert pedrís.
Un gran xiprer nevat s'adreça com un fus.
Sota un cobert de gleves, una captaire tus.
Sinistrament l'aborda el vigilant mastí,
mes quan la vella el crida, poruc, no gosa anar-hi.
I sembla que tot d'una la neu s'ha d'atrevir
a embolcallar-te com d'un espectral sudari.

LLUNA FLORIDA

OH lluna tota blanca
com lliri esparpellat
damunt la immensitat
de la serena estanca!
Com per damunt la tanca
de ton redós sagrat
la via làctia abat
la seva llarga branca.
I neden les estrelles
en la dorment llacuna
profusament, com una
legió de meravelles,
minúscules petxines
que es baden, nacarines.

LLUNA CLÀSSICA

ÍDOL eròtic de les nits serenes,
alba divisa que en l'espai fulgura!
pà·lida gasa d'humitat a penes
trenca la pura

clara delícia de ta faç. Banyades
sota l'estèril claredat somorta,
dormen tranquil·les per igual, les prades
fines i l'horta.

Sobre el cansanci d'una cara atenta
frígida llisques, feta llum palpable.
Núbil t'abrasas, cara avall llisquent,
núbil i amable.

LLUNA FREDA

OH lluna
brunyida,
cenyida
per una
lleugera

garlanda
qui branda
sobrera,
com d'àgil
ridorta,
la fràgil
estàtua
quí, fàtua,
cau morta!

INVOCACIÓ

OH sideral ostentació precisa
com geomètric signe lapidari,
de l'hemisferi dins la volta llisa
giravoltant com eternal horari!
per sobre els canvis de l'humà desvari,
serena marques, d'equilibri augusta,
amb l'anagrama de cada hora justa
la volubilitat del calendari.
Propícia deixa'm escrutar l'enigma
que el savi astròleg, obcecat, no veu.
La lluna roja t'és fatal estigma,
la lluna blanca tímida corifeu.
I l'aureola qui ta faç enllora,
de pluja o neu t'és, a l'hivern, penyora.

ESTEL·LÀRIA

COM els tres brandons
de les tres Maries
passen els Trillons
per les altes vies.

I creuats de mans
i en humils rengleres
munten els Pilans.
Salten joganeres

les Cabretes qui
cerquen la pastura
per l'immens jardí
qui, sadoll, fulgura.

Al finir l'hivern
el pagès colombrà,
com un drama etern
palpitant en l'ombra,

passar el Pobre i el Ric.
Va al davant el Pobre

qui malversa un xic
de lo que li sobra.

I amb afició
marxa el Ric darrera
pidolant claror
sideral sobrera.

Roda, après, un món
de gentils Cambrilles.
Abundantes són
com d'unes faldilles

de setí molt blau
fines antiqüel·les
dignes del sarau
d'unes damisel·les.

Ve després l'Estel
de la Nit o el Dia,
llàgrima del cel,
font de poesia.

L'estival Camí
de Sant Jaume sura
com un rajolí
d'ambrosia pura.

I giravoltant
sens deixar rodera,
els dos Carros fan
circular carrera.

Cada estrella diu
son instant, precisa,
i només somriu
en la volta llisa

com atleta fort
la vital fixesa
de l'Estel del Nord,
al zenit suspesa.

Diferenta nit
signa cada estrella:
l'àmbit infinit
és només per ella.

II

PONENT

OH càlid buf qui portes
del calitjós ponent
sentor de fulles mortes,
d'íngnat ensopiment!
Furant per totes bandes,
resseques les viandes,
portes arreu l'eixut,
i vas caient per terra,
com presoner de guerra,
de pla, sota l'escut.

TRAMUNTANA

REINA sobirana
de la terra plana,
li retorna el seny
al besar el Montseny.
Com una marxanta
porta dins la manta
son infant de pit
i, amb riolla freda,
palpa d'una cleda
l'ufanor amb el dit.

LLEVANTS

DE monòtona oradura,
plovisquegen osbtinats.
Giravolten de fretura,
trontollosos, desgrenyats.
De quiscuna cabellera
brolla encar, balancejant,
un agònic rajolí,
i amb la vista riallera
s'entrebanquen encalçant
el bell arc de Sant Martí.

FLORA

I

LLETANIA DE LES PETTTES HERBES

ALMORRATXA immensa,
virginal Montseny:
ton devot comença.
Dóna'm el teu seny

per cantar-te amb una
vera humilitat
la llaor a quiscuna
de tes herbes. Nat

vora tes masies,
l'amargant donzell
té les picardies
d'un xarel·lo vell.

Màgica retorta
d'esperit vital,
concentrada porta
flaire cerebral

dins la nacarada
cendra qui s'estén
per la cisellada
tremolor d'argent

de la fina tija
gairebé subtil
com letal pruïja
d'un amor senil.

D'una flor menuda
s'enriqueix l'hisop
monacal beguda,
plàcid aixarop;

d'una moradencia
flor que ja no té
quan l'escolà el trenca
per un salpasser.

Viu la farigola
de brancatge sec
resignada i sola,
esperant el frec

dels vestits de seda
del divendres sant.
Malmetent la cleda,
munta verdejant

la ufanosa mata
del llorer diví
que el fullam dilata
sobre el romaní

de la Verge pia,
tremolós i pur,
vaga lletania
dins un temple obscur.

Oh la broida feta
de cargolaments
qui, mundana, allesta
refinats turments;

pèrfida regina
d'esplendent saló,
en la més felina
reconcentració!

Les marastres gruen
la ufanor del gall
i per cresta lluen
blanquinós plomall.

Llur perfum convida,
casolà com neix,
per guarnir l'eixida
a trencar un esqueix.

Rost amunt disfruta
l'estepar l'olor
de la diminuta
salsa de pastor

i sobrix l'orenga
baladrera com
una mallerenga,
per quiscun tocom.

Amb la mil-i-fulla
el fonoll germà
creix per on se vulla
perfumat i clar
com seguit d'ombrel·les
dins un gran jardí

on les damisel·les
fossin a lluir.

Oh la dulcamara!
rastrejant humil,
d'un no-res s'empara.
Son groguenc pistil

brilla com xinxeta
dins el vas morat
d'una campaneta.
Del petit veïnat

són l'eterna festa
sàlvies a desdir,
les d'olor modesta,
doctes en guarir,

les d'aflotonades
mates de vellut
que, en tornar espigades,
de son ull eixut

treuen exquisida
vertical de flors
d'àuria mel ungida.
Dins l'august repòs

l'alta belladona,
la dels negres ulls
fulgurants en l'ona
feminal dels rulls,

de tan sàvia i forta
gairebé fa por.
Cap cervell comporta
la terrible olor

de valeriana
que al devot felí
mata d'un nirvana
que no pot capir.

Mes l'emperadora
del Montseny florit,
qui, reial, decora
son magnànim pit,

és la humil ginesta
de sagrada olor
qui el vesteix de festa

com a altar major.

Glòria a la regina
del Montseny florit,
gala femenina,
papalló exquisit,

flama rutilanta
de l'estiu naixent,
de l'espai qui canta
bell estremiment,

qui en l'esmaragdina
selva qui no mor,
versa una divina
polseguera d'or!

ELOGI DE LES FALGUERES

OH falgueres qui sou totes obertes
com un desmai d'infaust enamorat!
les gotes de rosada són ofertes
per decorar vostra subtilitat.

El vostre verd adolescent és tímid
com els ulls blaus d'un príncep captivat
qui, en l'estretor d'inexorable límit,
és ignorant de tota immensitat.

Oh falgueres que sou tan acabades,
que prescindiu de tot banal perfum!
entorn les vostres mates vellutades,
és tota verda la mateixa llum.

ESBARZERS

OH esbarzers
de les fines
móres bres
i d'espines
eriçats!
per la lluna
matisats,
sou com una
gran aranya
de muntanya
diligent,
qui vigila
fora vila,
si ve gent.

EL PLANÇÓ

**D' caiguts els enderrocs l'esguarden
i ell d'un verd clar la vestidura es posa,
i són tan dòcils ses naixentes fulles
que al pas de l'aura acatament rendeixen.**

Als raigs de sol que d'esgaiada arriben,
traspua llum i misticisme alhora,
i se n'adorna el bosc com una església
amb la tenyida llum de les vitralles.

Una dolçura es dilueix pels àmbits
i el aucells s'hi rabegen silenciosos,
i els papallons se desparellen, tímids,
i les volves devenen florecències.

Dels castanyers en les horribles baumes
per les esclètxes de l'escorça espïen
els sàtirs qui tremolen de paüra,
purificada al contemplar la selva.

Dels fontinyols en els bassals, escolten,
traient el cap, les blanques dones d'aigua
i amb els ulls verds, ploroses, s'extasien
i se'ls hi fon la vermellor dels llavis.

Oh pietat de la feresta selva
per la innocència dèbil evocada!
en les afraus recòndites perdura,
purificant-les del trepig dels homes.

AVELLANERS

OH els avellaners
de la vora el riu
quí cada any són més
i més pròdigs! Diu
que al venir l'estiu,
els bernats pescaires
solen fer-hi niu.
No són pocs ni gaires
els qui inciten, grats,
a tallar un bastó
blincadís, lluent,
de capçals carrats,
quí és un companyó
fort i pacient.

FIGUERA

OH figuera, l'àvia plàcida, badoca,
dilatant les tèbies fulles maternals
com les dues flonges ales d'una lloca,
retraient llunyanes notes pastorals!
Llagrimots de vella, branden ja les figues
sobreeixint les múltiples granes a ruixats.
Oprimint-se en caixes, omplen les botigues.
En cistells llarguíssims, taquen els mercats.
Saberuda es mostra l'àtica figuera:
quan Adam i Eva foren en pecat,
procedint com una gran caramasera,
somrigué pietosa d'íntima bondat,
i oferí, discreta, l'ample pampolada
qui aixopluga, fèrtil, tota la fillada.

ALZINA

OH la fortalesa
de la corba alzinal
tot el bosc camina
cap a la vellesa,
i ella resta encara
impassible i dura.
Sa verdor perdura.
És del bosc la mare.
L'hivern és vingut.
Cauen les aglans
amb gran lentitud.
Un senglar, perdut
de la nit abans,
afamat hi acut.

POMERA

L'HERBA dallada novament rebrota
els prats vestint d'una altra primavera.
Carregada de fruita, la pomera
s'hi aixeca al mig, esquarterant-se tota.
Com prolífica mare, consumida,
d'aspres en força s'arrepinja lassa,
en fruites prodigant la vida escassa
amb una hermosa profusió de vida.
I la corona el devesall de pomes,
impregnant-la de rústiques aromes,
i criden per ses branques els aucells
disputant-se les fruites ja madures,
i somniant maternitats futures,
mor la pomera quan la deixen ells.

ALBES

VORA els rierals
blanquegen les albes,
isolades, balbes
notes hivernals.
És llur cabellera
de glaç i d'argent.
Són la primavera
gairebé naixent.
En la tarda freda,
dins el blau intens
de la volta amplíssima,
les albes de seda
són un glop d'encens
sota una Puríssima.

AVETS I FAIGS

EL faig és gòtic com l'avet.
Mes l'avet puja fosc, aspriu,
sòbries les fulles, el tronc dret,
car és d'un gòtic primitiu.
Mentres el faig, trèmul, somriu
amb son fullatge transparent
on l'esquirol hi penja el niu
car és d'un gòtic floreixent.
L'avet és gòtic com el faig
Són les agulles dels cimals
on de la llum s'hi trenca el raig.
Són les agulles sobiranes
de les eternes catedrals,
immòbils, pàl·lides, llunyanes.

PI

DINS la quietud vespertina
reposa tan cristià
que sembla una bizantina
teulada de campanar.
Com rajolí de cant pla
degota humitat divina.
L'aucella qui en vol copsar,
devota, la testa inclina.
Del caire net d'una roca
pren embranzida la soca
amb estalocs de brancam,
i eixampla la copa enlaire
llançant espirals de flaire,
gràcil teiera d'aram.

A LA NOGUERA DE LA PLANA DEL SASTRE

A Mossèn Miquel Costa, Mestre en Gai Saber

RICA de fruits, pletòrica de saba,
mes guardant l'equilibri de la forma,
amb la gran soca que ni un grop deforma,
mostra's encara la venerable esclava.
Apar que tota sa energia esbrava
en imitar la sobirana norma
qui a l'arbre típic de l'Arcàdia informa
al ritme suau d'aquella mar tan blava.
Ses arrels qui es perllonguen invisibles,
com els vèrmens furgant a les palpentes,
sols Déu pot dir en quins indrets pasturen.
I ses branques, nervudes i inflexibles
amb tant de pes s'inclinen reverentes
i fins a flor de terra no s'aturen.

AL CASTANYER DE LES NOU BRANQUES

ETS milenari. Tens la soca plena i llisa.
Quatre homes no la poden, minúsculs, abraçat.
I ets canelobre de nou tanys qui es subtilitza
en nou blandons mirífics d'improvisat altar.
Oh els nou germans, esplèndids bessons, qui de la soca
ubèrrima s'exalten, apoteòsic chor!
l'espessa copa agiten quan l'aura freda els toca
com els blandons mirífics la flamarada d'or.
Als teus companys de prada qui, desgarbats, baumats,
t'admiren com prodigi d'aquella raça impura,
amb alta compassió te'ls guaites subjugats.
Per entre tes pomposes arrels l'aigua s'atura.
I al teu voltant la prada, com un sagrat jardí,
estén les seves verdes catifes de setí.

LA BAGA DE CASTANYERS

AMB femenina gràcia s'adorna la carena
de la tupida baga, deixant només al nu
un caire geomètric de l'ondulant esquena
com un escot de túnica a l'enquadrar un tors bru.
Oh la tupida baga! ella incansable trenava
ses pàl·lides garlandes com laborat tapís,
i les allarga totes al cel com una ofrena,
o deixa que rodolin, amb desconhort submís.
Dins ella, com les venes blavenques i morades
que dins la pell fulguren d'un brill alabastrí,
se perden les dreces subtils, ramificades,
com xarxa laberíntica d'oriental jardí.
I encara hi vaguen ombres d'esporguïdes fades

quan s'hi fragmenta, espessa, la boira del matí.

Endreça al M. R. P. Fra Rupert M. de Manresa

Oh Vós qui sou un místic devot de la bellesa
i qui sentiu amb l'ànima del Pare Sant Francesc,
i ameu dels circumloquis la urbana esplendidesa
i sou un metafísic subtil, cavalleresc!
us plau entrar a la baga un de matí molt fresc
quan ja Fra Sol les fulles arruixa amb timidesa.
Dins ella mai s'hi troben cruels paranys de vesc.
Tracteu a la natura com a una gran marquesa.
En l'una mà el diürn qui tanca l'oració,
en l'altra mà els *Diàlegs* de l'immortal Plató
i tal vegada encara l'*Epístola* d'Horaci,
per sota galeries de jaspi groc i verd,
la vostra silueta molt lentament se perd
amb elegància digna d'un cardenal del Laci.

LA FAGEDA

OH la gran fageda,
la dels troncs de seda
com vestit d'albat,
la de branques fines
i d'esmaragdines
fulles! agrisat,
un esquei s'enarca:
com feixuga barca
solca ton fullam,
ta catifa augusta
qui es tenyeix, adusta,
de colors d'aram.

L'esquirol s'aplana,
d'una branca blana
rosegant tranquil.
Una aranya amb pena
feinadora trena
son monòton fil.

Pàl·lida fageda
de fulgors de seda,
de fullatge verd,
dins el teu domini
l'aura d'extermini
temorega es perd.

Pàl·lida fageda,
una mica freda
de beatitud,

dins ta fosca obaga
un camí divaga
d'èxtasi perdut.

L'ALZINAR D'EN SALA

MÀGIC alzinar,
selva primitiva
on perdura, viva,
d'algun déu pagà
l'ombra fugitiva!
Si no es veu passar,
prou son bruit arriba
fins el roquissar.
D'una antiga raça
serves la carcassa
convertida en llot?
O de ta tortura
la ciutat futura
cobrarà l'escot?

ELEGIA TRIOMFAL

ENTRE el quintà i la baga passa el camí de sorra
marcant de la carena l'egrègia excelsitud:
el cel a ambdues bandes li paga servitud,
el vent de tota petja la petulància esborra.

Sols hi anguileja, balba, pel cim de la carena,
la processó de cendra dels oms penitencials
qui amb soques monstruoses i branques desiguals
fatídics arrosseguen del viure la cadena.

Dels monjos centenaris del bosc són la corrua
qui de l'escala ascètica les summitats ha hagut
i amb brandaments senils prodiguen la virtut
de l'aureola esplèndida de cada testa nua.

De la ridorta gràcil, de l'heura cenyidora
caigueren les garlandes desfetes a llurs peus
i són com uns cilicis inútils, com trofeus
qui l'encorbada soca proclamen triomfadora.

Ni la destral, ni l'aixa, ni el mall ni les grans serres
dels serradors, llur fusta sagrada han profanat;
només el foc dels núvols, en glavi transformat,
immola una hecatombe de tràgiques desferres.

I l'esperit dels arbres caiguts, vibrant perdura
en l'esperit dels arbres qui es flecten penitents,
que dels germans que foren i dels germans vivents

la comunal grandesa prediquen amb dolçura.

Entre el quintà i la baga passa el camí de sorra
marcant de la carena l'egrègia excelsitud;
el cel a ambdues bandes li paga servitud,
el vent de tota petja la petulància esborra.

Sols hi perdura, balba, pel cim de la carena,
la processó de cendra dels oms penitencials,
qui amb estrafetes soques i branques desiguals,
canten alhora amb una fogositat serena.

Endreça a D. Francesc Cambó

Era una tarda esplèndida d'acabament d'agost.
Sota els vells oms decrepits medieu l'hemisferi.
Als vostres peus s'obria, com dominat, el rost.
Les humitats baixaven d'un màgic asceteri.
Amb vostres ulls qui xoquen d'intensa voluntat,
talment interrogàveu, al lluny, els horitzons.
Sovint un monosíl·lab d'agudes inflexions
la calma sobirana trencava, inesperat.
I fit a fit guaitàveu la posta gegantina.
El sol, com un agònic atleta triomfador,
queia damunt la sorra dels núvols purpurina.
I Vós, amb la mirada oberta d'emoció,
teníeu dins de l'ànima d'atleta nacional
tota la ratlla blava del Canigó al Puigmal.

A LA CAMPANETA

CAPUTXA caputxeta,
morada campaneta,
emblema de martiri!
és ton pistil un ciri
de casta cera groga.
Dus una verda soga
de penitència dura.
Però com ets tan pura
te basta la tristesa
de veure't incompresa
per no tenir fragància.
Me plau de ta elegància
la perfecció severa
quí, menyspreant austera
tot fugitiu aroma,
senzillament s'acroma
d'una morada vesta
quí al teu damunt, xalesta,
fulgura amb la carícia
d'un hàbit de novícia.

AL CLAVELL DE PASTOR

OH clavell
De pastor,
jovencell
llucador!

Tens pruija
de lluir
llarga tija
de setí

com poncelles,
de paper.
T'esparpelles,
matiner.

com senzilla
vermellor
d'una filla
qui al balcó,

dóna fútil
comiat
a l'inútil
estimat.

En l'aurella
del donzell
mig vermella
oh clavell!

algun dia
lluiràs,
de l'aimia i
d'ell, las.

Oh, clavell
de pastor,
jovencell
llucador!

A LES MINÚSCULES AVELLANES

OH quimèrics
atuells!
¿sou esfèrics
cascavells

de la testa
d'un follet,

de congesta
caranet,

o l'emfàtic
picarol
d'un simpàtic
esquirol?

* * *

DINS la menuda nou,
tal volta un món de fades
de trenes irisades
independent s'hi mou,
i, quan a fora plou,
circumden afollades
les grogues flamarades
on lentament s'hi cou
l'elixir de la vida...
I en tant, la nou marcida,
caient de la noguera
de microscòpic hort,
prop d'una carretera
se consumeix de mort.

* * *

OH peres d'inefable pulcritud!
vostra dolçura gola avall se fon
amb un sentit de distinció pregon
àdhuc en llavis del pagès golut.
Sou com endevinalles i joguines.
Per les trapaceries d'un infant
minúscules s'engronxen les Regines
i les Perxals i les de Sant Joan.
Per les dones humils, caramaseres,
rodolen marge avall les Formatgeres.
Les Bergadanes cauen per tardor.
Les d'Aigua són per qualche boca fina.
I es fan amb salsa gairebé divina
les de la succulent Festa Major

II

A LES ABELLES

OH les abelles sapientes
aureolades per la llum,
dins una boira de perfum
giravoltant a les palpentès!
sou generoses i valentes
car enfonseu vostre esperó
quan una gota de dolçor
elaboreu per les sedentes
goles innobles de la gent,
i vostre eixam colèric tresca
quan, amb la dèria de la bresca,
ordena tels de cera pura
en holocauste a la futura
glòria de llum del Sagrament.

AL PUPUT

OH puput! La tua
corba del plomall,
sense el devessall
de la taca nua,
fa enyorar la cua,
fa enyorar el plomall
de la cacatua
o del papagall.
Té, però, una fina
mostra de tapís
amb la femenina
distinció d'un fris,
i un color trencat
de complexitat.

A LA GRÀCIL MOSTELA

PERLLONGADA
com la mà
d'una fada,
l'ondular

t'és diví.
Fores digne
pergamí
amb el signe

de les branques
de la sang
i amb les tanques

d'ònix blanc

que amb tes dents
i amb tes fines
ungles tens
per juguines.

FANTASMAGORIA NOCTURNA

DORM la boscúria submergida
en la humitat de la serena.
Al clar de lluna brilla plena
d'una penombra sense vida.
Les filigranes d'unes fades
suren com algues displicentes
quí, d'un sol raig amanyagades,
s'entortolliguen flonges, lentes.
De les esquàlides carcasses
sobriuen polpes qui són grasses
com nuvolades de pecat.
Darrera trenes llefiscoses
s'obren mirades cavernoses
amb degotissos d'humitat.

GNOMS

Deveniu geperuts
en la fosca perduts
de coval subterranis?
Sou d'argent i brillants
malcarats guardians,
rodolant amb els cranis

dels incauts furgadors?
Sou les mascles viriors
dins un àtom minúscul?
Sou el seny impulsiu
devingut argent viu?
A la llum del crepúscul,

com uns talps diminuts
penetreu resoluts
per les cambres tancades.
I sou barbes, talment,
de vius caires d'argent
onejant perllongades,

que pels recs i camins
van trescant selva endins
amb les cames petites,
formigueig penetrant

qui malmet amb l'encant
els ramats i collites.

FANTASIA

*A. D. Joaquim Ruyra, autor
de «Marines i Boscatges».*

AFLOTONADES
dins els estanys
juguen les fades
a fer paranys.

Glateix quiscuna
d'algun pastor
la galta bruna
tèbia d'olor

de la muntanya.
Vetllen subtils
com una aranya
darrera els fils.

L'una a defora,
fingint recel,
dins la revora
del líquid tel

mostra la ufana
d'un pit nacrat.
L'altra s'aplana
mig de costat

marcant la pura
corba del tors.
L'òval amb cura,
pà·lid d'esforç,

l'altra revela,
closos els ulls,
deixant estela
d'ones i rulls.

Eixa la galta
rosa només
tímida exalta,
de l'aigua al bres.

L'orella atenta,
nenúfar blanc,
una altra ostenta.

Netes de fang,

bombolles pugen
d'un bes ocult
i en l'aire fugen
cercant l'estult

qui els cercles mira
de l'aigua fins
que ubriac s'hi tira
perdent-se endins.

Per xo les fades
dins els estanys
juguen plegades
a fer paranys

mostrant la nua
gràcia del cos.
Ai del qui grua
tastar-ne un tros!

Ubriac se llença
dins el parany
sens cap defensa
contra l'engany.

Malignes fades
per tots indrets
surten muntades
en focs follets.

I, a un cop de vara
transfigurat,
el foll qui hi para
resta encantat.

I el porten totes
dins un coval
d'on plouen gotes
d'un ritme igual

qui fredes salten
per sobre d'ell.
Saltant, l'esmalten
com un joiell

I regalimen
per l'ampla faç
i, dures, llimen
el front i el nas.

S'acaramullen
en tènues fils
i el cos despullen
dels vells perfils.

I, amb infinita
calma, és tornat
estalagmita.
D'humà posat

no en queda rastre.
Tot és perdut:
dins la pilastra
s'oculta mut.

Només hi alena
quan tot se mor,
sofrint la pena, son
pobre cor.

ÈXODE

OH la verdor primaveral dels prats!
Sembren talment esbarjos ignorats
de fades com la neu. Quan a l'estiu
la terra es bada i tota cuca vi
moren les fonts. Llavors les paitides
qui de les deus eixutes són fugides,
baixen pels recs d'humitejada molsa
als prats eterns. Discretament hi espolsa
l'oreig les fulles, i una pluja suau.
sobre les nues fugitives cau.
I elles, al ritme de les fredes gotes
damunt la pell, enriolant-se totes,
descabdellen fantàstiques sardanes
amb les galtes vermelles com magranes,
amb els cors bategants de cansament
i amb els cabells abandonats al vent.
I guaita el sol per entre vimeneres,
i albes i verns i freixes i pomeres
i en cercles diminuts, amb una ullada
deixa quiscuna nuditat tigrada...
I arriba un jorn en què la llum afina
i brolla de la terra la boirina
i tot sembla entelat. L'aigua rienta
torna pels recs eixuts. Se transparenta
la sorra en ses entranyes. Amb afany
de nou l'herba assaona. Tomba l'any
com la carcassa d'un gegant difunt.
Llavors les paitides sot amunt
se'n tornen, gracialment xipollejant

en l'aigua qui pels recs va davallant
vers les prades qui dormen solitàries
a l'ombra de les albes centenàries.

NOCTURN

UN molí qui s'enruna, de sinistre misteri
esvaint-se en les ombres. Un avet gegantí
d'opulència nafrada, qui, amb agònic imperi
el brancam arrossega per damunt del molí.

Un avet cadavèric. Un molí qui s'enruna.
Emergiren tal volta d'un mateix, antic, maig?
Del molí dins la gorga s'hi reflexa la lluna.
De l'avet per les branques s'hi destria son raig.

TRIBUT A L'ERMITA DE SANT MARÇAL

I

DE Sant Marçal l'ermita és aclofada
sota la neu. Remulles d'humitat
són les parets qui serveixen la teulada
per on miola tristament un gat.
D'una canal penja un carmell glaçat.
Quan són deu hores, lentament degota
i un munt de neu s'hi acaramulla sota
el feble so de l'enllosat gastat.
Vibra argentí de la campana el toc.
La tanca és plena de verdet. Podrida,
esclata en pols la llenya vora el foc.
S'hi escalfa l'ermitana escotorida,
i l'ermità d'un cap d'escala crida,
mig adormit, que no es veu neu enlloc.

II

És l'hort minúscul diminuta plana
on a penes dels marges s'endevina
la vertical esllavissada i fina.
Sota la neu, la col d'hivern s'aplana,
de fred cremada. Lentament camina,
amb els esclòps i amb el magall feixuc,
el capellà caravermell. I esbrina,
una per una, si ja treuen lluc
les cols d'hivern. Segueix el ca darrera
lladrant al bruit de la muntanya entera
qui s'esmicola en vaporosa allau.
Les boires passen amb la cara molla
i per damunt la fugitiva colla
rutila en calma sempiterna el blau.

III

A la capella hi és encarcerat
el Sant Patró qui amb una mà enrampada
la llàntia beneeix entranyinada
i les tenebres, amb solemnitat.
De fred i pols i neu s'és entelat
el finestral d'agònica mirada.
A un fons de pica l'aigua hi és glaçada.
La fusta cruix amb llastimós esclat.
A mitja nit avança la paüra
tapada amb una llarga vestidura.
Damunt l'antiga llosa abacial,
com un espectre, rígida s'atura.
I, al parpelleig del llustre matinal,
s'enfonsa en la callada sepultura.

CEMENTIRI

OH cementiri qui sembles una horta!
tens una font qui es prodiga somorta:
la creu de roure magnànima i forta.

A cada banda li fan companyia
com Sant Joan i la Verge Maria
dos xiprers grocs de senil melangia.

Encastellat en la gràcil carena,
brilles metàl·lic i fred de serena,
com la safata, deixada l'ofrena.

La simetria de tes sepultures
(blanques de calç les senzilles motlures
de les arcades severes i pures)

no com un atri de graves canonges
mes com el plàcid jardí d'unes monges,
vol tarongers carregats de taronges.

Quan a la nit, tremolós de fretura,
passa un follet d'estrafeta figura,
plora de veure ta casta dolçura.

I, apaivagada la interna revolta,
per no trobar-te, poruc, fa una volta,
de compunció murmurant una absoluta.

SANT MIQUEL DELS BARRETONS

SANT Miquel
té l'ermita

prop del cel,
qui gravita
tan petita
com un niu.
I somriu
d'infinita
complacència.
L'estridència
de la plana
sobirana
no li arriba
gaire viva.

GOIGS A LA MARE DE DÉU DE L'EROLA

MARE de Déu de l'Erola
que sou pura netedat!
gardeu-nos de la verola,
gardeu-nos de tot pecat.

* * *

La vostra ermita és humida
i amb flaires de bestiar.
Per l'enllosat de l'eixida
l'herba s'hi veu agambar.

Tranyines d'or l'endomassen
amb desiguals penjarells.
Les vostres llànties s'hi glacen
al caure dels oripells.

Mes Vós hi regneu contenta
com dins el rovell de l'ou,
i sou callada i lluenta
tant si fa sol com si plou.

Us posen una corona
qui llampegueja en l'altar.
Sou petiteta i rodona
com grana a punt d'espigar.

I el vostre Infant és l'espiga
qui esqueixa el tel dels ermots.
Teniu parada botiga
de pans de cera i ex-vots.

Sou una mare pagesa
qui deixa un rastre de pa.
Us cal només l'arquimesa,
la ganiveta a la mà

i els xiscles de la mainada
formiguejant-vos pels peus...
I us deixen abandonada
amb els teixons i guineus!

* * *

Mare de Déu de l'Erola
qui sou pura netedat!
gardeu-nos de la verola,
gardeu-nos de tot pecat.

KRONOS

I

AUBADA RELIGIOSA

A N'Tu Pasqual, Pintor

TOTA callada és la natura
d'expectació. La nit és pura.
Cap ales serres de llevant,
el blau s'aprime rutilant.
I dels pollancre la renglera
és com de monjos fila austera,
com una gran comunitat
qui surt a rebre el pare abat.
L'himne dels grills finà tot d'una.
Els tòtils són dins la llacuna.
D'un ciri ocult és cada estrella
diminut flam qui s'esparpella
entorn la lluna, solemnia
com l'enflocat ciri pasqual.
No brilla al bosc una foguera.
L'aubada apunta riallera
amb la delícia d'un somris.
De la natura creix l'encís.
Mes dins la calma sobirana,
vibra de sobte una campana
i sona el toc de l'oració.
Passa, resant-la, un segador.
A les parets de la cofurna
truca de nou l'aura diürna.
I obren de dins. Surt el ramat
a la pastura adelerat.
I s'inicia en la boscúria
la complicada voladúria
de l'ocellam qui duu als petits
cuques, aranyes i mosquits.
I entre els repics de les esquelles
qui es balandregen com mamelles,
sobrix, puríssim, l'espinguet
del flabiol. L'espai és net
i de les altes serralades
baixen aurífiques riuades.
Un migradíssim rat-penat
que trampeleja enlluernat,
cau d'un ginebre entre les pues
restant penjat de totes dues
ales pel tel. Corre el sagal,
per rematar-lo, amb un parpal,
mentres el vell pastor murmura
malediccions. El gos d'atura
llança, enigmàtic, un udol...

D'entre l'aubada surt el sol.

JOCS DE LLUM

LA boira baixa tapa les serres de llevant.
Del líquid sideral se'n forma un tel de nacre
qui recobreix per dins la volta rutilant
amb els irisaments d'una conquilla. Sacra
com incruent misteri, l'aubada s'esparpella.
Per entre els plecs de boira filtrant la nova llum,
s'escampa com l'aroma dels rams d'una capella
qui omplen la selva tràgica de virginal perfum.
Queden ungits de púrpura metàl·lica els cimals.
La boira s'encabrita com monstres ideals.
Una boirina pren tonalitats de perla,
cenyint amb la seva ombra la fràgil clariana.
Triomfa el sol després i, horitzontal esberla,
s'allarga flamejanta la blava mar llunyana.

CEL ROGENT

EL cel és net com un estany d'aigua de neu
qui s'esparpella, ignot, al cim d'una muntanya.
Per les collades passa lliscant el vent de Déu.
I tot l'espai és roig d'una fadiga estranya.
Corre a ajocar-se el gall. La poltra eguina al jaç.
Udolen els clivells de portes i de tanques.
S'esbotzen les finestres esbatanant-se franques.
Les teules arrencades s'engrunen pels quintàs.
El cel és net com un estany d'aigua de neu.
Només en l'angle de les serres ponentines,
s'estratifiquen llargues i rutilants boirines
que subtilitza encara, passant-hi, el vent de Déu.
El sol per una de les boires mig partit,
ràpidament s'enfonsa com, d'un estoc, ferit.

POSTA BÈL·LICA

DINS una calma tràgica, la fantasmagoria
desplega l'estridència d'un gran combat naval
amb les coloracions d'un Turner qui destria
policromats celatges d'una finor carnal.
Pomposament feixugues de l'íntima potència,
navilis són les boires, superbament armats,
qui deixen com un doble seguici d'opulència una
fumera en l'aire i onades pels costats.
I sobre un fons metàl·lic hi llampegueja el blanc
de les arboradures com esquelets-fantasmes.
I tot l'espai tremola d'intermitents espasmes.
com una mar encesa de bullidor a sang.
I el sol naufraga amb una detonació en colors

i, amb l'explosió, el miratge sobtadament cau fos.

POSTA ARISTOCRÀTICA

ELS núvols en garlandes lluint tornassolats
avancen cap al sol amb fines cerimònies
petjant de l'hemisferi safirs i calcedònies
com belles dames i galants aparellats.
Les dames amb les testes discretament nevades,
les cares purpurines, els ulls enriolats
i els braços emergint de mànegues folgades.
Els cavallers, amb blanques perruques enquadrats
i amb les casaques pàl·lides i amb mitges d'alba seda.
Un devessall trepitgen de riques flors de lis.
I el sol enorgullit, amb complacència freda,
olímpic atravesa com un segon Lluís
XIV, amb la casaca de ric setí vermella
i amb el gran ceptre d'or per única parella.

POSTA BÍBLICA

VERS el ponent caminen les llargues nuvolades
per la planura eterna del gran desert tot blau,
com de moltons ubèrrims innúmeres ramades,
com de les dotze tribus la fugitiva allau.
S'encorben els prolífics cappares centenaris.
S'adrecen els atletes en àgils esquadrans.
Cimbregen les donzelles com delicats palmoms.
I arrenclerats ondulen pacífics dromedaris.
Una columna aurífica marca al davant la ruta.
El sol, com un decrepit Moisès, callat escruta,
des d'un cim, l'esplèndid país de promissió,
fins que davalla a l'antre d'ignota sepultura.
Son pàl·lid front encara tempestant fulgura
amb l'arrogància indòmita d'un africà lleó.

POSTA LITÚRGICA

Al P. Ignasi Casanovas, S. J.

DINS la immortal basílica tomba la festa diürna.
El sol passa emblemàtic com encenser barroc
i el rastre sideral, com fragmentada espurna,
s'és desplegat magnífic entre espirals de foc.
Dels tòtils invisibles la melodia alterna
amb el cant pla del zèfir qui passa a poc a poc.
En la besllum s'enarca, piramidal, un bloc,
com d'un abat eximi la sepultura eterna.
I dins l'espai revolen polsines impregnades
d'olors de cera i d'oli de llànties apagades.
I cau la fosca, lenta, com un tapís de dol.

I brilla en l'hemisferi la lluna alabastrina
com una Santa Faç qui, pàl·lida, s'inclina
amb la mirada tèrbola d'un extingit gresol.

TREMOLOR NOCTURNA

EL firmament tremola d'un ofegat respir.
Els astres hi titil·len com volves d'un perfum.
Els rat-penats revolen com borrallons de fum.
Els foc-follets ondulen pel clos del cementir.
A flor de terra vibren escarbatons de llum.
Per sobre d'ells es gronxa calladament un llir.
Les herbes totes dansen amb capritxós albir.
Envolta les masies una carnal ferum.
Al fons del bosc obseden aparellades nines
de llop. A la teulada brillen fulgors felines.
Al campanar les òlibes, fosforescent rosari,
el ràfec il·luminen com espectral sudari.
I les fogueres nítides, com acerats dardells,
cenyeixen de les serres els mitgevals castells.

CLAR DE LLUNA

EN el silenci de la nit tranquil·la,
ressonen els murmuris ignorats.
La lluna sobre un riu l'ombra perfila
dels boscos riberencs enllà esfumats.
Una humitat el firmament destil·la
qui impregna tots els sers endormiscats
i de la terra puja un baf d'argila
com de les lloses dels palaus tancats.
En l'horitzó es retallen esblaimades
les cimes de llunyanes serralades
com una taca de perfils gegants.
I en lo recòndit de la selva obscura,
en la pols dels camins dorm la paüra
qui es deixonda al trepig dels caminants.

NIT DE NADAL

LES fúlgides estrelles tremolen de calfreds.
Metà·lica relluu de neu la gran carena
com una catedral qui es bada en la serena.
Al seu damunt fulguren escalonats avets
qui la blavor retallen d'al·legories plena,
com les subtils agulles de caires fins i nets.
Les dotze batallades, com dotze apòstols drets,
la mitjanit exalten al cel com una ofrena.
Com un cimbori puja la cima entre dos freus.
La lluna se li posa al front com uns trofeus.
En la boirina apunta la boca d'un coval.

En el silenci vibren murmuris i cançons.
I les estrelles com angèlics caparrons
circumden l'invisible pessebre de Nadal.

II

TARDORAL

OH la selecta melangia
de les boscúries tardorals
quan d'una plàcida ironia
fugen les pompes estivals!

Quan les catifes cruixidores
dauren els marges dels camins.
Quan de trofeus i de penyores
branden els flàccids escorrims.

Quan la natura s'extasia
davant l'enigma de l'hivern
com pressentint la poesia
d'aquell hermós decaure extern.

Tota d'aram lluu la solana
del sec fullatge no caigut.
Tremola buida la cabana
i encara és tèbia de virtut.

Amb una força jamai vista
brota del jaspi d'occident
una aureola d'ametista
quí es dilueix pel firmament.

D'una pletòrica elegància
de pedreria agobiats,
amb bizantina petulància
passen els núvols complicats,

petjant solemnes l'hemisferi
de crisolits i de safirs,
amb lassituds de Baix-Imperi
cansat de normes i d'albirs.

D'una cigonya endarrerida
sona tristíssim el gemec.
Una becada presumida
sàvia pel·luca vora el rec.

I solitàries són les vies
on no s'hi troba cap pastor.
I són tancades les masies
al primer toc de l'oració.

De les canals pengen resseques
gleves de molsa com un niu.

Estarrufades, les xibeques
cerquen dins elles el caliu.

I plou del cel una tristesa.
I no s'enlaira cap perfum.
Dins l'autumnal esplendidesa
una alegria s'hi consum.

HIVERNAL

UNA callada intimitat respira
la conca neta del fullatge espès.
I del cim, rostos avall, se mira,
de bardissam després,

com el torrent esplèndid se dilata
amb un esclat d'imperial remor
coronament d'invicta serenata
al glaç triomfador.

L'eternitat de les muntanyes sura
damunt la pluja del fullam malalt.
Darrera els troncs ja despullats fulgura
l'ondulació immortal.

La lluna ostenta nitidesa augusta
com monolític panteó de glaç,
i besa alhora la caverna adusta
i la dormenta faç

del quiet basal qui congelat descansa
dins una pica de l'abeurador.
I joguineja d'una gerra amb l'ansa,
darrera un finestró.

Gerra subtil! pletòrica es refia
de l'alta lluna i la serena nit,
per confitar l'espessa ratafia
qui endolcirà un seguit

de goles seques, d'infantines boques,
vora la flama del magnànim foc,
suavitzant les ensucrades coques
deliciosament poc.

GELADA

EL dia és curt. L'aubada
apunta inesperada,
anunciant l'hivern
qui neix i sembla etern.

La nit fou estrellada.
Fulgura la gelada
com un immens llençol
estès als raigs del sol.
És blanc arreu per terra:
pels sots i per la serra.
Damunt el cast ermini,
com dins el seu castell,
passeja el fred novell
designis d'extermini.

DESGLAÇ

LA terra és dura.
Els troncs, humits
de floridura.
Diàfans, brunyits
prismes de gel
com estoig fi
tanquen d'un bri
tija i arrel.
I amb el desglaç
l'estoig afina.
Ja en surt un braç
de palla fina.
Ja en surt, remulla,
alguna fulla.

NEVADA

EL cel és gris
com una llosa.
Arreu se posa
la neu. Aixís

que apunta el dia,
els borrallons
dansen, segons
llur fantasia.

Uns de costat
topen i cauen.
Altres s'ajauen
sobre el teulat.

I són els arbres
com uns plomalls
fets de cristalls
de pà·lids marbres.

Mes quan la llum

completa l'obra
són canelobre
qui no es consum.

Fulgura un iris
en cada brot.
S'abranda tot
l'espai de ciris.

Ja el sol és nat.
I la neu, sota
l'arbrat, degota
com un ruixat.

de cera pura.
De cada bri
torna a lluir
la floridura.

PRIMAVERAL

PRIMAVERA
surt del niu.
Matinera
li somriu

la lluna nova
de l'espai.
I ella ho troba
tot més gai.

Primavera
surt del niu.
Amb fal·lera
salta el riu

qui es desglança.
Redreçat,
fa una passa
més el blat.

No rosseja
ni és groc, no,
mes oneja
llucador.

Té l'espiga
d'un verd gris.
Par que siga
malaltís,

tan esvelta
tija el duu.
Tot s'empelta.
Gràcil lluu

la florida
virginal,
exquisida,
solemnia,

de pruneres
i ametllers,
primiceres,
primicers

de corrues
immortals.
Brillen nues
pels cimals

les congestes
de l'hivern
més xalestes
que un extern

amb pubilla
mullerat,
rica filla
d'hisendat.

Dins el pà·lid
bosc hi lluu
de l'esquàlid
cingle nu

la potència
de l'ossam
feta ardència,
com d'aram.

casç magnífic,
recobert
d'or mirífic.
Quan el verd

del bosc pà·lid
siga fosc,
de l'esquàlid
cingle tosc,

aleshores

tot l'aram
amb revores
de fullam

ple de gràcia
lluirà
com l'acàcia
d'un quintà.

Primavera
surt del niu,
mainadera
de l'estiu.

LES PRIMERES FULLES

LES primeres fulles,
gracioses cares
d'humitat remulles,
s'inicien clares.
Moradenques, fines,
d'arrugat vellut,
s'obren entre espines
amb indecisió
com un atribut
de la Passió

EL SILENCI PARLA

OH l'embadaliment de la natura!
indefinible estat de poesia
quan res desequilibra l'harmonia
d'aquell instant de calma qui perdura.
De sobte l'enigmàtica ventura,
com ànima sadolla d'alegria,
esclata en vagorosa melodia
qui a flor de terra imperceptible sura.
És la veu del silenci. Quan impera
la quietud, del misteri sobirana,
ella es deixonda tímida i lleugera,
de mil remors vessant la filigrana.
I dubta el cor si és una veu llunyana
o el suau respir de la natura entera.

ROINEIG

ROINEJA encara;
la pluja fina
apar divina,
com d'una rara
constel·lació

la nacarina
títill·lació.
Subtil patina
l'espai entela.
I, dins el marc
alabastrí,
com àuria estela
fulgura l'arc
de Sant Martí.

PLUJA

L'EIXUT impera assolador.
Surt la devota processó
de peticions i desagravi
costes amunt. Diuen que un avi
d'experiència ha besllumat
el petit núvol cobejat
qui de la pluja és senyal certa.
La terra jau, de set oberta.
El petit núvol displicent
creix per les serres de ponent
i duu la pluja desitjada.
Cada muntanya conquistada
se fon dins ella amb gradual
entelament. Torna el sagal
amb la ramada a tota pressa.
El gall olímpic se redreça
i amb un heroic espinguet,
ales batent i quadret,
canta victòria. La pubilla,
aixoplugant-se amb la faldilla,
encalça llesta l'aviram.
Una fadrina ve del camp.
El masover tresca amb l'aixada
girant els recs. I la mainada
salta de goig inconscient.
Ja de la pluja porta el vent
una alenada i un murmuri
qui del miracle són auguri.
Comença a ploure. Cada gota,
al caure a terra, aixeca tota
una fumera de polsina.
I dos coloms i una gallina
obren les ales, aplanats
de benaurança. I els arbrats
les fulles baden amb delícia
a la magnànima carícia,
car ja la pluja en un seguit
de fils d'argent s'ha convertit.
Oh la puríssima tonada

del gotellam per la teulada
i aquella aroma qui bentost
faran les gleves! El rebost
la suau dolçura
filla del cor de la natura.
L'ordi qui jeia colltorçat,
se posa net i redreçat
i, amb natural cortesia,
d'agraïment reverencia
madona pluja. Un bombolleig
floreix damunt el safareig.
Mes ja una dèbil clariana
esqueixa l'ombra de la plana.
Corren pels vidres entelats
gotes i fils. Arrecerats
vora del foc, en desagravi
resen encara l'àvia i l'avi.

* * *

QUIN pler me dóna, sobre els càlids brins
d'herba ajegut i amb una son externa,
endevinar darrera els parpres fins
un cel immens qui, olímpic, enlluerna.
I sentir el pes d'aquella gran blavor
sobre el meu cos i sobre les muntanyes,
i buidar-me tot jo dins ses entranyes
amb un esllanguiment sense dolor.
I recordar confusament encara
que aquella mar qui els àmbits acapara,
besa després tímidament la posta,
com dins la cala, gairebé divina,
besa l'onada joguina i fina,
l'àuria garlanda de l'oberta costa.

CALMA SÒPITA

LA terra es lassa d'un gran aclapament
Els horitzons s'esfumen en la calitja grisa
parpellejant monòtons. S'escampen lentament
els tocs de l'oració per la planura llisa.

L'aire és feixuc i tebi. El sol cau aplomat.
Les fulles se retorcen com d'encenalls les brases.
El cel fulgura com els ulls d'un enfebrat.
I s'arrossega el fum per sobre de les cases.

Amortallant les aigües dels torrentals eixuts,
hi sobreneden tels d'ullades taciturnes.
Els pobles ensopits vegeten sords i muts.
Oh! quan vindrà un estrèpit de tempestats nocturnes?

PLUJA QUI PASSA

LA nuvolada avança al pas, ventruda i grisa,
per l'opressió d'angoixa de la serena estanca,
com una llarga onada, abans de rompre, llisa,
i desplegant un ròssec de sederia blanca.

Els falciots cridaires porten la grata nova.
Com borinor d'abelles ressona l'atraüt.
Les masoveres pleguen l'encara humida roba.
La nuvolada arriba fins a trobar l'eixut.

A les primeres gotes de pluja, perd l'audàcia,
i, amb una indecisió d'imponderable gràcia,
roman immòbil. Marxa, després, veral enllà.

I guaiten els pagesos com l'ampla torbonada
prodiga en altres terres la pluja desitjada.
I novament rebaten les eines pel quintà.

PEDREGADA

LA nuvolada és fora. Brilla, manyac, el sol.
Les teules qui gotegen fulguren amb bells iris.
L'alcova és plena encara d'una sentor de ciris.
Les masoveres ploren amb tràgic desconsol.
Fumeja arreu la pedra com extingit gresol,
i a claps tremola viva com un planter de lliris.
Les branques se retorcen en símbols de martiris.
Saluda el gos d'atura la tarda amb un udol.
Esmicolades tomben les fruites i les fulles
qui una catifa semblen de palpitants despulles.
Amb placidesa lluen com mai els espadats
amb frèvoles garlandes de pedra acurullada
en el relleix minúscul de cada graonada.
La terra brilla nua i els àmbits, serenats.

* * *

PASSADES les tormentes
quina riquesa els verds!
les fulles són lluentes
i els horitzons oberts.

Per cada greny destilla
suavísim fontinyol.
En cada esquitx titilla
un microscòpic sol.

De cada soca estalla
l'engrunadís balmat.

Per cada bri de palla
tremola un fil daurat.

Amb la frescor divina
que exhala el bosc humit,
una sentor molt fina
se n'entra endins del pit.

Ni un clap de boira entela
de la blavor l'estany.
El sol deixa una estela,
regalimós del bany.

DIÀLEG DE MADONA POESIA I ELS QUATRE
TEMPS, APEL·LATS HIVERNAL, PRIMAVERAL,
ESTIVAL I AUTUMNAL

A N'Eugeni d'Ors, Glosador

COMENÇA MADONA POESIA:

JO sóc, oh temps! l'eternitat divina
qui petja les mudables contingències
i, assaborint les múltiples essències,
les moridores formes il·lumina.
La meva oculta destra femenina,
amanyagant-vos amb igual dolçura,
m'ha tramès la magnànima fretura
d'assadollar com pluja diamantina
qui ma reial predilecció conciti
amb l'artifici de la més pregona
subtilitat. Cap de vosaltres quiti
siga del terme que ma gràcia us dóna.
Jo triaré qui de vosaltres siga
el més aciençat de la quadriga.

ARGÜEIX HIVERNAL:

—M'escau la rigidesa del fred i la blancura,
i sóc com una estàtua de perfecció en el món.
La barba em cascadeja pel buit de la cintura
com una gran congesta qui ha rossolat del front.
Un arabesc m'enjoia d'incrustacions d'estrelles
en cercles ordenades, en espirals i dracs.
I en la blavor dels ulls me neden les parpelles
com dues boires sobre l'horitzontal d'uns llacs.
Les frèvoles garlandes d'un extingit domini
s'aplanen sota el ròssec de mon folgat ermini.
Darrera meu s'adreça la magna solitud.
I amb una mà gelada aquieto la natura.
I en l'infinit exalto la tràgica figura
com el relleu marmori d'un sepulcral escut.

REPLICA MADONA POESIA:

—Te plau la rigidesa del fred i la blancura
i tens al front un caire d'arrugues massa net.
L'ossada se t'arqueja per sobre la cintura
qui les buidors ostenta d'un rígid esquelet.
Un arabesc t'envolta d'incrustacions d'estrelles
qui al teu damunt escampa la gràcia d'un calfred.
En la humitat dels ulls te neden les parpelles
i tens la veu ingrata d'inveterada set.
Les frèvoles garlandes d'un extingit domini
rebroten més ufanes després de l'extermini
i novament floreixen amb gràcil colorit.
I dins la falda tombes de la gentil natura
qui maternal te bressa i amb exquisida cura
i a poc a poc t'adormes com un infant de pit.

ARGÜEIX PRIMAVERAL:

—Jo tinc l'adolescència
que és inquietud divina.
La meva pell és fina
de blava transparència.
Jo tinc la vaga norma
de viure esbatanat,
d'ajeure'm en la forma
com un alegre orat.
La gràcil cabellera,
obrint-se al meu darrera
fa ressaltar, magnífica,
la nuditat del cos
qui, amb tremolor prolífica,
cau amarat de flors.

REPLICA MADONA POESIA:

—La teva adolescència
lleugerament gravita.
Com un hermafrodita
despertes complacència.
Ets com l'oberta essència
d'una àmfora petita.
Difícilment cogita
la teva impaciència.
Tes gràcies femenines
te posen malaltís.
Poruc de les espines,
t'esblaimes fonedís.
I tens coloracions
molt pà·lides, per fons.

ARGÜEIX ESTIVAL:

—Tinc l'exuberància de carnal figura
com una ampul·losa mola tropical.
Aimo la gatzara qui en l'espai fulgura
com la pirotècnia d'un combat naval.
Sóc com un atleta virolat i obès
enflocat amb llarga pompa triomfal
qui feixuc camina de son propi pes
al compàs monòton d'un balder tabal.
Aimo la cridòria del vermell i el groc
i la petulància d'aquell blau intens
i dels verds sinistres el metàl·lic xoc
i l'esclat aurífic del migjorn immens.
Mes quan la parpella tanco malaltís,
aimo veure un núvol de calitja, gris.

REPLICA MADONA POESIA:

—Tens l'exuberància de carnal figura
i feixuc camines de ton propi pes.
Dels colors qui vibren més de la natura,
aimes la cridòria com badoc pagès.
Roig de cara guaites, d'opressió sorrut,
histrió sanguini de vi tèrbol ple
Sòpit t'endormisques com tità vençut.
T'ubriaga, tebi, ton mateix alè.
Ames l'anarquia de l'expandiment.
Fàcil te prodigues sorollosament.
Mates la boscúria, mates el sembrat,
d'abraçar-los massa. I ets cellaagarrat.
I et sacseja el llavi moll i truculent,
i una taca hi brilla de color morat.

ARGÜEIX AUTUMNAL:

—Sóc un devot de la ciència
de les subtils coloracions.
Aimo les formes per l'essència.
Cullo les fruites dels plançons.
Amb una llarga experiència,
faig atrevides processons
de nuvolades. L'estridència
fonc en suaus combinacions.
I revesteixo l'hemisferi
d'una patina de misteri,
d'una discreta melangia,
d'una magnífica harmonia,
d'una divina temperança
feta diluvi de gaubança.

CONCLOU MADONA POESIA:

—Ets un perfecte cavaller
de la gran llei de l'elegància.
Guaites la mort amb petulància.
Tens el secret del viure bé.
Guardes la clau de la ciència.
De l'equilibri l'alta norma.
Aimes les formes per l'essència.
Cerques l'essència dins la forma.
Tens les divines venustats
d'aquells ponents aureolats
de calcedònies i ametistes...
Vine a mos llavis emporprats
on hi floreixen voluptats
de circumloquis optimistes!

PSIQUIS

I

ODA A LA MASOVERA

SALUT, oh masovera de rumbejants esclats!
Damunt ta pell daurada com antiquíssim bloc,
tes galtes purpurines hi dansen amb el xoc
dels gallarets qui taquen l'ocre estrident dels blats.

Els negres atzabeges dels ulls, com tos bonics
fulguren, amb irònic somriure complaent,
o com un gorc s'aturen davant l'encalmament
dels horitzons diàfans o dels records antics.

Ton pit, sota la gràcia del gipó vell, segur
de la secreta calma del seny qui es dreça fort,
rítmicament s'exalta desafiant la mort
qui l'ànima rosega de cada fruit madur.

Tos braços qui s'allarguen, freturen abraçar,
amb una esgarrifança de voluptat als dits,
les conegudes testes de tos infants petits,
es pròdigues collites de l'afanyat quintà.

I ta cintura és grossa com centenari tronc
esbadiat en branques i carregat de fruits
qui no han deixat dins l'ample fullatge gaires buits
-oh tristes ciutadanes del cimbrejar de jonc!

Ton ventre et fa endarrera, maternalment pompós,
prometedor d'innúmeres convexitats anyals;
i és com un tabernacle de tos secrets rituals
qui es manifesta al poble, sagrat, esplendorós.

El vol de tes faldilles s'eixampla fregadís.
Feixugament tremola del ritme de ton pas,
i de tos peus empara la contorsió que hi fas
quan quiscun d'ells t'aguanta com un carreu massís.

I sembles una Mare de Déu omnipotent
de la dolçor que vessa la gràcia de tos mots.
I ets com la providència dels fills i dels nebots
i dels fiols qui et miren amb sant encantament.

I ets tota tu solemne del fill que dus al braç
com un trofeu simbòlic de ta vital passió.
I triomfanta petges els camps a la tardor
i et sents talment senyora majora dins el mas

Salut, oh masovera del viure virolat,
qui ets l'esca de la casa, la joia del marit!
Eternament fulgura sobre aqueix món neulit
com de l'antiga pàtria l'esqueix immaculat

* * *

SÓN onze ja els vailets i quatre són les mosses.
Els són escardalencs. Elles són totes roses.
La mare en cada part no sembla filla d'Eva:
tres dies fa només de llit i al quart se lleva.
L'hereu és un atleta més corpulent que el pare.
La gran sembla germana segona de la mare.
Dos fadristerns bessons se cuiden de les terres.
Un altre és el pastor qui tresca per les serres.
Hi ha dues noies més qui van a la costura
i fan de porcairoles i creixen de cintura
i són les mainaderes qui aguanten la quitxalla
i pel bressol adoben les màrfegues de palla
i amb bruc i ginesteres, abans de la batuda,
escombren l'era càlida, i porten la beguda
als homes qui les garbes carreguen, a la feixa.
I encara en vénen d'altres d'una faisó mateixa.
La cuina és enllosada amb rierencs i moles:
pels reguerols hi juguen quatre marrecs a boles.
Quan surten de la cort les vaques gegantines,
corre un menut darrera, fent esses i tentines,
i amb una perxa atura cada ambulant muntanya,
submisament creienta a l'esperó de canya.
Els més petits, descalços, trepitgen rocs i brossa.
Tenen els ulls mig clucs de carn, la boca grossa.
I mengen, amb els plats sobre el llindar, la coca,
les trumfes, l'escudella ... Talment a frec de boca,
el famolenc canic els pren una mossada
de pa moresc, i ells resten bocabadats. Irada,
els renya la germana més gran, encar petita.
D'aquesta gran cadena de vides, infinita,
només n'hi falten dues. S'obriren, dissortadtes,
al sol canicular, i foren assolades.
Encara no sabien l'oculta llet materna.
Les sopes i les cabres els foren dida eterna.
Són onze ja de bruns i quatre ja de rosses:
els altres qui vindran, seran vailets o mosses?

EL SENYOR MESTRE

EL senyor mestre, un ex-seminarista
curt de cabals, d'ingenis i de vista,
porta una gorra de vellut molt fosca
per ell sargida amb elegància tosca.
I porta un gec qui d'altra esquena encara

la conformació delata rara.
I en la butxaca fonda un calendari
porta de l'any passat i un vell diari
qui ja no surt i que ningú llegia.
D'una masia va a l'altra masia
repartint als vailets, de la ciència
els rudiments i la inexperiència,
a canvi de la sopa i la verdura
car altra menja considera impura.
És pacífic i té la parla trista
i acala sempre, vergonyós, la vista,
i parla d'utopies, visionari,
glossant conceptes de l'antic diari.
I la quitxalla de pagès se'l mira
com un espectre qui de la cadira
la utilitat coneix, de la verdura
l'apetitosa flaire, la dolçura
de l'escudella espessa, i del Rosari
la imperiosa tradició. I amb vari
posat de displicència taciturna
guaiten del foc l'enjogassada espurna.

LA NÚVIA A CIUTAT

EL desbocat passeig,
els llums de la ciutat,
el tràngol despietat,
provoquen ton mareig
Esvaïtada et veig
passant entre el brogit,
de braç amb ton marit
per ofegar el panteix.
I et sembla canviat
el món sobtadament,
i et trobes diferent
i et creus haver deixat,
molt lluny, una parenta
com tu, precisament.

L'ERMITÀ

PORTA llosses per les nines
i medalles de llautó.
Ven estampes i joguines
i llibrets de la passió.

Arribant dóna el bon dia
part enfora del cancell.
Els infants de la masia
formiguegen vora d'ell.

Ja els hi mostra la capella,
recolzant-la en el llindar.
D'una cambra surt la vella.
De la cuina surt el ca.

Compareix la masovera
amb el seu menut a braç.
Ell se fa una mica enrera.
Ella avança un altre pas.

Com un buf de tramuntana
agarbulla enjogassat
les rondalles de la plana
amb les verbes de ciutat.

Ja li ven escapularis
i dos ciris beneïts,
confegint-li dos rosaris
que tenia migpartits.

Pregunta ella amb galania
si li lleu de descansar.
Ell se n'entra a la masia
com un pare capellà.

Ja li allarguen l'ampla tassa
fins a dalt plena de vi.
Ell els conta lo que passa
per l'aplec de Sant Martí.

Ja arreplega la capella
i els dona l'adéu-siau.
Del portal se'l guaiten ella
i el menut carababau.

I ell s'allunya amb cortesies
aturades d'ermità
pensant noves galanies
per si un dia pot tornar.

MOSSA D'HOSTAL

ROJA de sol i de luxúria,
brega amb les tasques i els aimants
i multiplica amb cega fúria
ses renoueres mans.

Tot son cabell s'aplaca enrera,
en trena vil recargolat,
com una insòlita crinera
de poltre domenyat.

Sota la roba desimbolta
com dos cadells salten els pits.
Del front convex sota la volta,
pengen dos ulls petits.

Com una indòcil vaca brava
obre els badius de bat a bat,
i, de tants palps, com una esclava
ne porta el cos macat.

De la secreta forma nua
n'ix homenívola bavor
qui dels vestits, quan ne traspua,
arrenca un tremolor.

Roja de sol per la boscúria,
roja de feina pel veïnat,
com un gran àpat de luxúria
pròdigament parat,

deixa, quan passa carregada
amb el cabàs obert, curull,
com un alè de migdiada
o de paller remull.

EL BORD

EN la planura grisa d'un cel inanimat
la còrpora es destaca d'un home estintolat.
La barretina esquàlida, com una flor vermella
li tomba colltorçada tapant-li mitja cella.
La cara és tota roja com xerigot, del vi.
Les venes s'hi cargolen com cuques de verí.
El blanc dels ulls és vitri com testos de rajola.
La boca sembla una ansa lluenta de cassola.
I són recargolades i fines com un tel
les grans orelles qui retallen l'ample cel.
Com una escarbotada panotxa el nas s'inclina.
S'obre el gambeto com l'escorça d'una alzina
i amb rigidesa enquadra la llenca del tricot
i un goll inverossímil qui gairebé no pot
balandrejar-se. Freguen sobre els turmells les grenyes
d'acartonades calces. D'inútils espardenyas
embotornats sobrixen feixugament els peus.
És el pastor qui arrenca els braços de les creus
i les canals de fusta de cada font que troba.
És el pastor maligne qui, ple d'astúcia, roba
sols per fer mal. I viu d'aglans a tot estrop.
I garroteja son mastí qui sembla un llop.
Quan veu passar una mozza, tremola embadocat.
Quan palpa les ovelles amb l'incientiu doblat

de la carnal fretura i de la miopia,
d'un bavallut rogall amb la monotonia,
retreu les delectances de son compare el boc.
I les ovelles entren submisament a jóc.
Quan d'un bon tret de fona camatrencada deixa
qualque primala, el riure sa fesomia esqueixa.
Quan bromejant el criden altres pastors, fa el sord
per amagar l'estigma original: és bord.

DINAR DE FESTA MAJOR

A N'Esteve Mongal, Pintor

LA sala gran és plena de flaires i rialles.
Amb blau de la bugada, les blanques estovalles
fan ressaltar les cares vermelles i lluent
de les alegres noies, dels baladrers parents.
De les soperes puja la boira de la sopa
i tèrbola s'aplana quan amb el sostre topa.
I dos porrons circulen, eternament curulls,
qui fan espurnejar de joia tots els ulls.
I l'escarola brilla com d'una cornucòpia
les fragmentades corbes. De la collita pròpia
és el farcit de peres qui neden en la salsa.
La innúmera quitxalla cínicament trasbalsa
les coses endreçades fins que no en queda un tros
sencer. Sota la taula grinyolen per un os
l'esquàlida canica i un foraster basset
i una ferotge gata, de nines amb verdet.
I una forçada mossa de colzes cantelluts,
rígidament cossada i de badius peluts,
bleixant d'angúnia porta la monstruosa plat
amb una llebre, com un dia la safata
amb l'ensagnada testa, la bella Salomè.
Se fon el pa de fleca a llesques sense fre.
I encara després vénen els ànecs i capons
replens de prunes seques i en abundor, segons
la tradició prescriu. I encara ve un cabrit
esquarterat i al forn bàrbarament rostit.
La dringadera augmenta de gots i de coberts.
Els ulls qui no s'adormen, fulguren massa oberts.
Les galtes són lluentes del riure i del menjar.
Un pit de dona salta del giravolt que fa
quan un compare irònic de falsa rialleta,
pessiga la veïna amb la subtil palleta
d'una cadira. Xisclen les noies bojament
sota les manotades calmoses del jovent.
A un cap de taula, sòpit, el vell ubriagat
solemnement sacseja el goll embotornat.
A l'altre cap, serena, vigila la padrina.
A fora, la quitxalla molesta la pollina
o s'embutxaca fruita. Augmenta el rebombori

qui degenera prompte en bacanal desori
quan se destapa la garrafa d'aiguardent.
El vell, desensonyant-se, reclama enteniment.

ODA A LA NOUCENTISTA PROPIETÀRIA DEL MONTSENY, MADAMISEL·LA PIETAT RENOM

A vós, Senyora, qui teniu dominical
poder gairebé sobre tota la gran muntanya
(car vostra hisenda com horitzontal peanya,
de Rocs-Cremats s'allarga fins sota Sant Marçal)

les serres montsenyenques us fan acatament
i són per vós obertes com el Passeig de Gràcia.
Heu dit a les carenes, dominadora: —Plàcia
a més gentils sirventes amplificar l'ambient.

I encara per la selva, com àgil amazona,
en un corser trescàveu, fogós, a tot galop,
amb vostre grum darrera qui, d'esma ja, esperona
com en imaginària persecució d'un llop.

Com diminuta olímpica plena d'enuig letal,
calladament rodant sobre una pols aurífica,
talment atravessàveu en un landó, magnífica,
entre la polseguera d'un mal camí veïnal.

Mes ara, en automòbil de rutilants metalls,
les costes envesteix la vostra perspicàcia.
Sobre el sedós coixí darrera dels cristalls,
la vostra faç saluda com al Passeig de Gràcia.

I passegeu el tedi subtil de l'existència,
amb una tremolor d'aristocràtic fred
i cavil·leu, frenètica de vostra omnipotència,
per traspasar l'obstacle darrer qui s'alça dret.

I en vostre esprit revolen mefistofèlics balls.
Hi dansa el nou projecte d'una ampla carretera
qui, el bosc esmicolant de la muntanya entera,
amb corbes impossibles, us porti a Matagalls.

Llavors haurà assolida la vostra ambició
la joia faraònica de domenyar la cima
i, en vostra carretel·la d'abans airosa i prima,
podreu escalar els núvols per veure l'horitzó.

EL VELL

És el padrí renyaire, corcó de la galvana,
qui duu una catracòlica pagesa i ciutadana,

qui ja la barretina per rústica ha deixat
i dels senyors odia, per tradició, l'emprat
capell, i duu una gorra d'un trist color de cendra.
És el padrí, la soca baumada: mes engendra
indefectiblement cada any un nou rebrot
qui esponerós li puja fins a abraçar-lo tot.
És el padrí qui té les dobles a la gerra
i sap de la muntanya fins l'últim palm de terra.
És el padrí xaruc quan el mal temps l'abat:
mes quan el deixa en pau, torna entenimentat.
És i serà rebec mentre no acluqui l'ull,
l'amo qui dirà *això jo vull i això no vull*.

MIGDIADA ETERNA

EL sol canicular, de tropical crinera
com una serp de foc que, sibilant, s'enarca
fa trontollar al compàs que la cigala marca,
l'estèril sol polsós de l'ampla carretera.
A l'ombra insuficient d'esquàlida figuera
s'hi aclofa l'hostal vell on, embrutit, descansa
el traginer colrat qui cerca delectança
en la frescor propícia d'anònima hostalera.
Esclaten les panotxes de blat de moro a l'hort.
Pul·lulen les alades amb musical acord.
De flaires de celler s'inunden els afores.
Les jàsseres fumades se contorsionen brusques.
I, dins l'antic rellotge monumental, les busques
fatídiques senyalen eternament dotze hores.

* * *

VORA el somort vilatge, la carretera dura
en corba rapidíssima sobtadament se perd.
La pols, com una cendra de malvestats, el verd
dels plàtans oficials cobreix de floridura.
Sovint passen feixugues carretes grinyolant
amb un pagès darrera qui, catxassut, hostiga
els bous amb un renec. Corbada en sa fatiga,
porta una mossa un feix de llenya, murmurant.
I quan ha sonat l'hora d'abandonar l'estudi,
inesperada esclata, com infernal preludi,
la cínica gatzara dels malcriats vailets.
La creu de terme s'obre de rocs queixalejada.
I el Crist escarbotat, aparta la mirada
d'aquella mena d'homes tan bestials i freds.

* * *

COM una boira passa l'enterro de l'albat.
Les filles de Maria porten la caixa blanca

guarnida amb campanetes collides al veïnat.
El dol, escàs i rígid, el llarg seguici tanca.
Davant, el capellà qui resa dignament.
Aprés, de les companyes la pàl·lida corrua.
Dels invisibles ciris la llumeneta nua
retalla com una ombra l'asseranat ambient.
I encara una boirina de pols darrera el dol.
La creu de la parròquia duu penjarells de sol.
I guaiten les poncelles obrint-se com un ull
de llàgrimes nocturnes calladament remull.
Saltironant minúscula, tritlleja la campana
sobtada pel refrec de l'ànima germana.

TRAGÈDIA LLUMINOSA

SOTA una mitja volta on s'hi rebat el sol,
hi ha el safareig. I l'aigua s'estén com un llençol
d'ondulacions molt lentes. Només quelques estones
com una pell tremola, sentint d'aquelles dones
qui renten, la carícia del foll pessigolleig.
I tèrbola s'agita pel càlid safareig.
Les dones són vermelles de colzes i de cara.
Tenen els ulls plorosos del vi de la gatzara,
mes implacables furguen dins l'aigua i amb enuig;
sembla, talment, que lluiten amb el llençol qui els fuig.
L'aigua s'ajeu retuda de nou pel safareig.
Enllaminida guaita, però el carnal panteix
dels pits qui sovint salten per sobre dels gipons
com d'opulent resclosa els màgics borbollons.
De sobte un bou s'acosta, atret pel remolí.
Esporuguides fugen les dones. Resta allí
el brau indòmit: guaita la gran escampadissa,
i, amb desconhort magnífic de mascle, gira al cel
els ulls de foc i exhala un perllongat bruel
qui ofega l'argentina llunyana cridadissa.
Després la testa abaixa, s'acosta al rentador,
i beu una glopada amb gran delectació
com si de l'aigua tèrbola cerqués en la virtut
la flamarada interna d'aquell botí perdut.

II

A LA MASIA

OH masia xacrosa i endolada!
si un dia fores diferent de tu,
per obra de natura transformada
tens la dolcesa de lo que és madur.
Ja la negror t'ha esdevingut daurada.
L'heura mitiga de ton caire el nu.
Floreixen les canals i la teulada.
A sota el ràfec l'aureneta hi duu
cavalls de serp i cuques argentines.
Còmodament terregen les gallines
vora ta llar, profètic esperit
qui traspua de llum per tes esquerdes.
Damunt tes grogues feixes i les verdes
clapes de boscs, com elles t'ets vestit

POSTA ARBITRÀRIA

DAMUNT la llar pairal
hi llengoteja el foc
qui ressegueix d'un soc
l'escorça desigual.
A fora, esclata el xoc
suprem del temporal.
Sona confús el toc
de l'hora capvespral.
Quan les vaixelles tosques
reflexen a les fosques
el llengoteig qui mor,
la cuina llu clapada
com entre la brancada
llunyana posta d'or.

REBOST

EMBLANQUINAT per dins, entrenyinat de fora,
com un convent exhala benèvola frescor.
En un racó la gerra que tapa un tovalló,
un àpat succulent fa somniar abans d'hora.
De l'embigat suspesos, graviten els pernils,
mostrant un d'ells la sana rojor d'una ferida.
Una fragància puja fins arribar a l'eixida,
d'un enfilall esplèndid irradiant de fils.
Una renglera innúmera de pans abonyegats
s'allarga vora el sostre. Reposen admirats,
en un prestatge, els pots d'espessa confitura,
qui alternen amb formatges ullats, alabastrins.
I, respirant la pols qui a flor de terra sura

secretament dialoguen dos plàcids ratolins.

CAMBRA

És tota emblanquinada com una cel·la i té
una finestra plena d'aufèbregues rodones.
Les orenetes hi entren com unes papallones.
A un raig de sol fulgura un aiguabeneiter.
El llit pairal ostenta pletòric respatller
qui es dreça en la penombra discreta de l'arcova.
I d'un armari de paret vessa la roba
una fragància antiga de boles d'aromer.
L'empostissat és net i llis. La calaixera
d'incrustacions d'ivori i d'eben ramejat,
com un altar major de poble reverbera;
guardant la palmatòria del combregar. Penjat
un vell trabuc s'empolsa. I afinen de grogor
uns tristos goigs de sant Isidro Llaurador.

PORXO

És el recer més dolç de tota la masia.
De part de fora vistes, semblen cataus de fosca
les dues grans arcades fetes de pedra tosca.
En la pilastra una heura manyaga s'hi congria.
Esbatanat, contempla la migdiada augusta.
En la foscor ressalta, ja grisa, la barana
de castanyer: hi reposa la immòbil sargantana
com una esberla fina de la mateixa fusta.
Les orenetes volen entorn de l'embigat,
on tenen, de petites curull, el niu penjat.
Del ràfec qui, al davant, aeri es precipita,
despleguen les aranyes un prodigiós filat.
I en un racó bucòlic, de testos enquadrat,
les mans sobre el gaiato, l'avi capblanc dormita.

ELS PALLERS

Com una processó de genis tutelars
sobriuen, corpulents, de la pairal teulada
qui vora d'ells s'aplana humil i consagrada
per la fumera dels calius familiars.

Jugant a fet s'hi encalça la innúmera mainada.
N'arrenca un bri llarguíssim un indolent pastor
i rosegant-lo hi troba recòndita dolçor.
Per entre el boll dispersa, terreja la llocada.

I són ventruts i guarden mitja collita anyal.
I una fragància deixen de palla, massa intensa.
Quan el mal temps arriba o quan l'hivern comença,

fulguren més aurífics enmig del temporal.
I el masover els acata com un esclau submís,
car són per ell les torres dels murs del paradís.

A LA PARELLA DE LES VAQUES

OH parella pacífica, feïnera!
la vostra testa s'ofereix al jou
qui recull la penjanta barballera.
La vostra cua displicent se mou.
El vostre front triangular és dur.
Brilla l'espai, de vostres ulls endins.
Vostres badius són molt oberts i fins.
En vostres banyes una corda lluu.
El vostre llom acarenat s'adreça.
De tant llaurar, desconeixeu la pressa.
Vostres mamelles un encuny de mà
serven, ja buides. Vostra pell és neta
i gastada pel tronc de la carreta.
Sou lentes i constants en treballar.

AL FIDELÍSSIM CA

OH fidelíssim ca
qui pagues les marfugues
de l'amo! Cinc berrugues
t'enjoien. Al lladrar,
lladres tan fort i clar
i amb tanta bonhomia,
que el teu lladruc desnia
un sentiment humà.
Suportes la mainada,
respectes la llocada,
dormites vora el foc,
convius amb tos col·legues,
els plats de cuina fregues
i no fas nosa enlloc.

EL REIAL PAÓ

BELL paó
radiant!
ets l'encant
del pastor.
Mostra, aurífic,
ton ventall,
jeroglífic
devessall.
Per ta rara
petulància,
tens encara

l'elegància
que no sent
nostra gent.

L'HORTA

AMB la bellesa d'una mare forta
qui somrient alleta sa fillada,
ubèrrima, senzilla, dilatada,
sota el camí veïnal reposa l'horta.
De presseguers dolcíssims clapejada.
exhala una frescor qui reconforta
i de sos camps la gradació variada
emplena el marc de la caiguda porta.
Els corriols l'esgaien fonedissos,
els reguerols, simètrics, la travessen,
les verdures hi ostenten un verd sa,
els marges ben cuidats formen pedrissos,
d'ocultes deus els regalims hi vessen
i s'hi rabeja un aire casolà.

EL VEÏNAT

I

OH les petites cases del minucios veïnat
quiscuna amb un paller i un forn i la cisterna
amb una corriola i un càntir abonyegat
i l'era qui de boll aurífic enlluerna!
Un corriol ondula per assolir-vos totes.
Els vostres cans el pas senyalen de la gent.
Teniu panotxes i rodells sobrers de bótes.
I l'aviram pastura desvergonyidament.
Les vostres feixes són minúscules, secanes.
Damunt dels enllosats hi dormen sargantanes
Us enjoieu alhora de malves i llorer,
de romaní, de sàlvia i d'herba queixalera.
I alguna de vosaltres és sota la noguera,
com una auçella tímida qui fuig de l'esperver.

II

Mes quan l'hivern impera, sou totes arraulides.
Els vostres cans no saben lladrar sinó amb udols.
Quan és de nit dialoguen xibeques i mussols.
Filagarsades pengen les parres consumides.
Escaïna per atzar la prematura lloca.
L'antic aroma d'herbes té flaire d'estantís.
És groc de les juntures l'humitejat pedrís.
D'un xiprer verd només l'ombra fatal us toca.
Quan d'una aubada freda la intemperància lluu,

us enrogiu de fred lleugerament galanes.
De vostres cuines ixen flairades casolanes.
De la finestra oberta ne penja un forc madur
qui branda amb les secretes cantúries de Nadal
i amb la forana audàcia del tràngol hivernal.

PASTORALS

—EL PASTOR

EL pastor vell sordeja del torb qui, udolador,
regolfa en les cingleres i pels cimals s'aplana.
Amb un encorbament de xacres i galvana
davalla pels dissabtes a proveir el sarró.
El seu ramat pastura tot sol per la carena,
i ell porta en la mirada la perennal visió.
Com un salvatge tímid s'amaga en un racó.
I, endormiscant-se, aclama la vaca de llet plena.
Enfonsa la mà seca per l'àrid costellam
del gos d'atura. Parla només que amb la mainada
qui del sarró li pren, en rotllo vora el flam,
el flabiol de boix, la fona ben trenada.
I l'endemà, diumenge, se'n torna a la muntanya
amb el sarró feixuc i una alegria estranya.

—ENTORN DE L'ÒBIT

ENTORN de l'òbit de pollada alzina
trampelejant grinyolen els garrins
d'una rosada tremolor infantina,
blans i minúsculs com petits coixins.
Obstinats furguen, sens motiu, endins
la humida terra qui els unglots els taca.
Llur borrhissol té caires argentins.
I quan els veu la corpulenta vaca,
meravellada, l'ampla testa inclina,
i ells, aterrats, galopen bosc enllà.
La porcairola invàlida els domina
tractant-los com una innocent juguina,
i mira els lloms flexibles llustrejar
sota l'escata de la pell albina.

—AL BANY

VORA el bassal assoleiat
l'ànega passa atrafegada,
potes i bec d'un to daurat,
neta com roba de bugada.
Gronxa feixuga, estarrufada,
sobre el tupit encatifat,
pomposament endiumenjada

amb son abric tornassolat.
I les minúcies de sa prole,
sardanejant entorn la mola,
àvides furguen dins el llot.
I, al invadir l'estany d'argent,
se deixen dur per la corrent
com unes volves d'escardot.

—VISIÓ TARDORAL

EN un decliu suavíssim, la prada, encara verda,
l'exuberància mostra de suculent pastura.
Les vaques s'hi rabegen amb l'herba a la cintura,
fregant amb les mamelles l'exuberància gerda.
Una pomera ostenta la soca amb una esquerdada
del llamp, i dues branques socarrimades mortes.
Mes són de tantes pomes les altres tres colltortes,
que besen amb les fulles els trèvols i la userda.
Els penjarells qui branden, acurullats de pomes,
entre el fullatge brillen com ponentines bromes.
La copa es balandreja com femení ventall.
I algunes pomes cauen com un ocell morent
qui, rodolant per l'herba, s'obre camí, talment.
I tomben dins de l'aigua, perdent-se rec avall.

—LA CÀNDIDA VEDELLA

OH càndida vedella!
com un segell sagrat
de ta nobilitat,
al front dus una estrella.
Ta vista s'espargella
amb diafanitat.
Tremoles de novella
i saltes de bondat.
I tens el morro encara
de llet materna moll,
que ja una dona rara
te penja arran de coll
una feixuga esquella
oh càndida vedella!

—QUARESMA

PREGONA la naixenta primavera
un gradual allargament del dia.
Del més íntim racó de l'establia
tèbia s'enlaira una remor lleugera.
El fred agònic enutjat impera
trucant a les parets de la masia.
Al voltant de la llar, tota alegria,

somriu la joia en la mirada austera.
Penja d'un mur la vella de quaresma.
El jaio, qui el rosari mena d'esma,
s'endormisca sovint. Una vegada
se redreça només, i, amb veu cansada,
comença el Pare-Nostre a Sant Martí
perquè les cabres puguin ben boquir.

—EL PLA DE LA CALMA

L'ÀRIDA calma ondula com un immens desert.
El sol, a frec de terra, com borralló s'hi perd.
El cel fulgura plàcid: s'estén per l'infinit
com nítida llacuna de cignes blancs. La nit
assotja àvidament darrera les Agudes.
La lluna plena surt d'afraus inconegudes
i gesticula immòbil, sanguinolenta d'ira.
D'uns carboners apunta, cingles avall, la pira.
En la monotonia dels rasos hi pasturen
les solitàries vaques: de tant en tant s'aturen
i exhalen un bruel de cara a l'establia
llunyana. D'una boira minúscula es desnia
la tremolor. De cabres, ovelles i crestats
ahora s'acorrueu per entre els espadats
pacífiques ramades. La polseguera immunda
amb sa ferum de llana la comarcada inunda.
I, enmig del remolí, bracegen els pastors,
i xiulen de les fones el rocs udoladors
qui a voltes camatrenquen o escapcen qualche banya
ja consentida. Aborden amb alegria estranya
de subaltern els cans d'atura malcarats.
Mes per damunt la insòlita negror dels espadats
i de la vasta calma de serenor divina,
la Creu de Matagalls perdura gegantina.
I les ramades salten, rostos avall, de dret.
De Coll-Pregon arriben sobtadament al net.
El sol ja s'ha perdut. La llum s'ha fos. La lluna
s'ha tota esblanqueït i perfilat com una
donzella a qui l'edat torna gentil, prudent.
I la corona tot l'estol del firmament.
Ja envolten el corral de sinuós teulat.
Ja el ramat és a dins. La porta s'ha tancat
i pel lllindar balder traspua el color groc
que escampen els tions des de la llar de foc.

CINEGÈTIQUES

—CONTEMPLANT EL CIDER

OH placidesa de romandre
en la barraca, amb l'escopeta

disposta sempre en la mà dreta,
i en l'altra mà, caient de mandra
qualque volum d'André Chenier!
Sempre a l'aguait, quatre o cinc hores,
la vista erranta per les vores
i per les branques del cider,
l'aurella atenta a la cridòria
dels gaigs! La flauta d'una merla,
de tan propera, fa estremir.
Un espetec canta victòria...
Tomba una griva qui s'esberla
de caure, ubèrrima, al camí.

—GUATLLA CAPTIVA

CANTA la guatlla *blatsegat*
per entre el sègal. I peona
balandrejant-se. No s'adona
de què al damunt hi té el filat
com un subtil entrenyinat
qui refregant per les espigues
fa temoregues les formigues.
Sona un botet precipitat.
De sobte una ombra li sorgeix
manotejant amenaçanta.
Arrenca el vol i, ja captiva,
sent que una grapa l'oprimeix..
Una altra guatlla encara canta
i una altra vola fugitiva.

—FALLIDA

EN un migdia gris de tòrrida bavor,
per entre el blat de moro d'envidriades fulles,
amb una gran pallola comprada a un segador,
amb les ulleres fosques i ornat amb les despulles
d'una sotana esquàlida, passa el senyor Rector,
vers els rostolls qui marquen la ratlla dels emprius.
Ja dins l'amagatall, aclama les perdius
amb les polifonies d'un escotxinador.
Ja un perdigot respon, de zel adelerat.
D'una volada es llança al mig del blat segat
i, al cim d'un còdol, guaita escotxinant rabent.
El bon Rector somriu de goig infantilment
i quan repara que és propícia l'ocasió,
el perdigot ja vola vers un parany millor.

ELS SERRADORS

LES rabassudes aixes, l'escardalenca serra
i les destrals de mànec d'alzina esvelt i llir

en escampall de fi de festa són per terra.
I sura un grat perfum de llenya voladís.
I l'herba de la prada grogueja de l'eixut
clapada arreu amb cercles d'una foguera extinta.
Del xerracar monòton afina l'atraüt.
Entre les vores passa el riu com una cinta.
Els serradors aixequen rectangulars pilons
de llatges i quadrats, de posts i de taulons.
La gràcia de les corbes qui omplien la boscúria,
les sabes amb l'empenta del vi d'una centúria
tot dorm en els anònims pilons acurullats,
de geomètrics caires i sostres alternats.

EL MOLÍ

I

TOT el molí trontolla de l'aigua qui, bronzenta,
fa rodolar el ciclopi rodet de cor d'alzina.
Pel carcabà xocant amb explosió argentina,
s'escorre per les negres llambordes opulenta.
I roda al seu impuls l'oculta ferramenta
amb infernal estrèpit. La filoseta dansa.
Brunz el feixuc volant qui, ben collat, descansa
en l'arbre incommovible qui tot l'impuls regenta.
De la sotana immòbil broten esquitxs de foc.
El moliner, amb ulleres, d'una altra mola pica
els reguerols simètrics, més obstinat que el roc.
Al marc d'un finestró un vidre fes repica.
I en un prestatge salten, amb folla tremolor,
sis plats, una sopera, dos càntirs i el porró.

II

I el moliner, deixant la tasca pacienta,
aboca altra quartera de blat a la tremuja,
de blat lluent i fresc com un veral de pluja
qui es fon al xuclador del canalot. Rabenta,
la mola se'l ne du i, amb una giravolta,
l'escampa sota seu, frenètica el tritura
i raja el blat d'abans, tornat farina pura,
entre el xerricament d'una eternal absolta.
El moliner limfàtic, per escalfar la sang,
enfonsa arran d'aixella el braç a la farina
i en treu una grapada i escampa la polsina
i, emblanquinat, sorgeix com un atleta. Blanc
té el borrhissol dels braços, les celles i la testa...
Per tot sembla que hi hagi passat una congesta.

III

I semblen les trenyines subtils carmells de glaç.
Tots els relleus són blancs. Nevades són les tanques.
Els sacs traspuen pols. I les parets són blanques
damunt la sutzetat del fum que hi ha romàs.
La molinera té nevat el prim del nas.
I duu els cabells albins com una cortesana.
I té una flor de neu en cada galta blana.
I aixeca boires pàl·lides amb l'aire de son pas.
La resignada cara, de perfecció, palpita.
Ressalta l'atzabeja dels consirosos ulls
qui de l'espai enyoren la compassió infinita
i d'una vaga pena d'amor semblen remulls.
I en les convexitats del ventre maternal
fulgura la nevada polsina d'un cimbal.

IV

A fora hi ha la calma, la clara transparència
on floten els murmuris i les boirines d'or.
Dins un bassal s'esplaia, marmòria, l'opulència
dels ànecs i les oques amb monorítmic cor.
Les somogudes gleves qui envolten l'ampla soca
qui dels pigots fou víctima i ara ajaguda cruix,
pletòrica esgarrapa la previsorà lloca.
Quan troba la becada color de rosa, cluix,
i en boira escampadissa hi acuden els petits
qui trampelegen, àvids de pellucar quelcom.
Al seu entorn pul·lulen marietes i mosquits,
cavalls de serp vinguts d'un amagat tocom.
I aflotonats cimbregen, amb corpulències balbes,
els rengles de pollanques, els freixes i les albes.

ELS CARBONERS

ELS carboners són negres com infernals titans
i en la negror dels rostres fulgura el blanc dels ulls
i una filera indòmita de dents com uns esculls.
Són malcarats i guaiten la gent com uns infants.
En rotllo vora el plàcid remor de la foguera,
conversen de l'ofici tan profitós abans,
i mentres fan deu hores calents de peus i mans,
omple el vailet dos càntirs amb aigua de riera.
A l'arribar la nit, se'n van a la barraca
i, aflotonats damunt el jaç de la fullaca,
furtivament contemplen el poble llunyedà,
i quiscun d'ells troba sa dèbil llumeneta.
I pensen en la dona qui els té la roba neta
i els hi ofereix les dolces primícies del quintà

POEMA

*Ed ecco un lustrò subito trascorse
da tutte parti per la gran foresta...*
DANTE

PRELUDI

PARLA EL POETA:

MIRANT el bosc amb persistència
m'esdevé el temps eternitat
i se'm transforma l'existència
en un llarg somni improvisat.
I tot jo quedo obsessionat:
el bosc se'm torna pròpia essència
i de mon jo la consciència
se fon dins l'ampla immensitat.
I veig els arbres per dins meu,
i les arrels veig dins la terra,
veig les entranyes de la serra,
veig els cimals sota la neu.
I al fons de tot m'hi veig a mi
guaitant dins meu el bosc lluir.

GÈNESI

PLAU-ME vagar per la boscúria sol,
lluny de poblat i fora de camí,
obrint-me jo mateix un corriol
qui es tanca a penes ha servit per mi.

Car la mare natura és indulgent
i als qui la cerquen amb filial orgull,
lluminosa se'ls fa a l'enteniment
i els deixa el cor de casta unció remull.

No hi van aixís els homes de ciutat
qui sols la cerquen per fressats camins.
Mes tampoc se'ls hi mostren la vritat
i la bellesa que hi reposen dins.

No hi he sentit pas mai l'isolament
de la boscúria en els secrets obscurs,
només aquell suau deseiximent
de les ciutats i dels negocis llurs.

Car la selva no és com un cementir
on regna el xuclament de la buidor.
És com el verb de misteriós respir
on de l'essència impera l'atracció.

Oh de la selva concepció integral!
La terra, en un excés de plenitud,
al foc de la paraula divinal
esbategà en la immensa solitud.

I d'ones amb concèntrics remolins,
de les arrels l'enigma sorprengué.
I es prodigà com els ciclons marins
de troncs variats en abundós planter.

I els troncs, amb llur empenta de gegants,
s'allargaren en branques i rebrots,
subtilitzant-se en fulles elegants
qui s'agitaven trèmules com mots.

I els mots se despregueren a la fi,
d'ales vibràtils en voluble estol,
i per volta primera s'estremí
l'espai al ritme de llur màgic vol.

D'aleshores que el bosc purificant
xucla de terra el delicat perfum,
i té pels cors son admirable encant
i pels esguards sa misteriosa llum.

ORIENTAL

Com una eterna emanació de Brahma
Aditi fecundíssima es dilata
i en l'anorreament de son nirvana
de Surga beu en la superba tassa.

Sa pell morena que Savitri inflama
prompte adquireix tonalitats daurades
i els bells Maruts en son alè cavalquen
i en sos replecs s'oculten els Rakchases.

I Aditi jau en sa nuesa plàcida
que vetlla dia i nit Varuna casta,
i a cada part és més fecunda mare
i augmenta ensems de plenituds i gràcia.

N'és tan replena de vital ufana
que de sos pits torrents de llet regalen
i en el mar de sa llet esdevé blanca
i corpulències tropicals s'hi banyen.

En la magnificència sobirana
de sos cabells qui tomben en cascates
nien reptils i aucells de totes castes
i dels Asures les legions s'hi encalcn.

I Brahma es mira en la nuesa plàcida
de la fecunda Aditi, car n'és pare,
i troba la unitat en el nirvana
de ses emanacions multiplicades.

I s'estremeix de complaença tanta
que vibra l'univers en ses entranyes
com al fugir, d'un llangardaix, la mare,
vibren els pits sota la tela blanca.

El més potent i filosof dels ratges
és una volva del respir de Brahma
qui en els cabells d'Atili a l'emboscar-se,
se perd de nou dins la unitat sagrada.

PAGANA

I

LA força i la bellesa
lluïtant engendren el deler;
la força luxuriant amb la mirada opresa
i la bellesa amb un perfum serè.

Els faunes són la força
de les arrels i els troncs, brutal,
qui plora regalims de saba per l'escorça
amb un deliqui horriblement sensual.

Les nimfes són la gràcia
dels papallons multicolors
qui, mentres a l'etern voler de Zeus plàcia,
coronaran les testes dels Amors.

Els faunes són la imatge
dels grans penyals abonyegats
qui, reclinant-se al pit de la terra salvatge,
coven de llops cataus inexplorats.

Les nimfes són les blanques,
flonges escumes de les deus
i els zèfirs indiscrets qui amanyaguen les branques
amb un eròtic xiuxiueig de veus.

Els faunes són el signe
del mascle etern, l'indòmit boc,
amb els llavis humits d'una bromera indigna
qui els regalima com retràctil moc.

Les nimfes somrosades
són l'etern femení, bell i caigut,

i brillen en l'espai, soltes i arraïmades,
amb un engronxament de lassitud.

Els faunes luxuriosos
cerquen les nimfes incitants
i perseguint-les folls s'hi arrapen llefiscosos,
afalagant-les amb grolleres mans.

Del bosc les meravelles
són el palau de la inquietud
i, de l'orgia als crits, ressonen totes elles
com la sonora caixa d'un llaüt.

II

Morta decau la festa
tombant dels faunes bicornuts
al pes de la disbauxa la maliciosa testa,
closos els llavis de gatzara muts.

I dins la calma augusta
la flauta sona del gran Pan
amb una entonació melòdica i robusta.
La fidel Eco vibra al ressò del cant.

I dura l'harmonia
fins que un orgiàc baladreig
trenca la nova calma al culminar migdia.
De Dionisos passa el festiu corteig.

I resta Pan, suspesa
la sacra flauta encara als dits,
bocabadat i errant a la vista amb la palesa
recaça d'Eco de granítics pits.

I quan se fon, perduda,
la delirant profanació,
declina el jorn esplèndid, i el bosc, com una druda,
sinistrament espia en la foscor.

III

Declina el jorn magnífic
i amb el capvespre adolescent
passen lleugeres cabres, seguint el boc prolífic
qui flaira el rastre amb sensual esment.

I Priap va al darrera,
d'àuries abelles coronat,
arran de gola amb una monòtona ranera,
i amb el gran nas de plètora morat

Feixuc com una garba
segueix darrera, emperesit,
en cada roc minúscul sotraguejant la barba
damunt la pètria ostentació del pit.

Enlaira, oscada i nua,
com un trofeu amenaçant la falç,
quan s'entreté, cansada, la sedejant corrua,
abans d'emprendre novament l'encaç.

Vers l'ombra qui convida
cabriolejant fuig el ramat.
Amb un gran gest d'imperi, la druda maleïda
mostra son jaç superbament parat.

IV

I mentres en la calma de la humitat nocturna
s'hi dilueix la tèbia frisança sexual,
del cel presideix Hècate, severa i taciturna,
de la vetusta maga l'evocació espectral.
Davalla fins a l'antre de l'ignorat coval
i aspecta la cruenta labor del malefici
i, trepitjant la víctima tombada en sacrifici,
sospesa les entranyes amb fruïció letal.
I mentres en la calma de la humitat nocturna
s'hi dilueix la febre del goig generador,
del cel presideix Hècate com sideral espurna.
I, en tant que d'ella aparta l'eròtica remor,
dels grans udols agònics la tràgica estridència
amb un somris acull de freda complacència.

CICLE FORESTAL

SÍNTESEI

OH anònimes llegendes d'aroma mitgeval
qui en vostre detallisme senzill i pintoresc,
tancàveu l'aspra essència d'un món cavalleresc
amic de les tenebres, devot de l'ideal!
Quelcom de primitiu, quelcom de sepulcral
nodria aquell món mig romànic, mig tudesc
ornat amb la innocència, la nuditat d'un fresc,
o amb la feixuga pompa d'antic castell feudal.

Creixia per damunt del burg la catedral
com una aspiració magnànima i subtil.
Floria en els vestits la joia de l'abril
entorn de la severa caputxa monacal.
Baixaven del recòndit imperi del Sant Graal
els cavallers invictes de cara juvenil.

Planava la feixuga païra de l'any mil
com una esgarrifança de l'ànima immortal.

Per l'obrador petit bregava el menestral,
somreia la infantina dins un ambient de mesc,
trincaven en la sala les copes del refresc,
temien les corones l'enuig pontifical.
Amb prèdiques omplien la plaça rectoral
els frares del Roser, de pur catalanesc.
Aparellats trescaven els fills de Sant Francesc
i s'estremia el born del gran combat campal.

D'eix món policromat la nota desigua
clamava amb estridències de sana joventut
qui s'agitava sota la gran decrepitud
de la boscúria excelsa, d'imperi universal.
Dins els feréstecs àmbits del temple forestal
creixien les ermites flairoses de virtut
i de la creu de terme fugia esmaperdut
el gran estol macàbric de l'esperit del mal

ELS PENITENTS

DINS la caverna al bosc perduda
fan penitència els penitents.
Els baixa un àngel la beguda.
Pugen a Déu llurs pensaments.

Un cap de mort és llur breviari
on hi contemplen fit a fit
el jeroglífic llegendari
per la mateixa mort escrit.

Humils enfonsen mans i rostre
de l'aspra terra dins el fang
i de la cova fins el sostre
esquitxs arriben de llur sang.

Els llops els donen el bon dia
i les guineus la santa nit
i cada aucell els hi aperia
amb una brossa el jaç del llit.

Dins la caverna solitària
fan penitència els penitents,
i a Déu endrecen llur pregària
enamorats i macilents.

Parlen només que amb llur presència.
Llur pell ja sembla un pergamí
amb les grogors de l'abstinència,

amb les arrugues del patir.

Ja no s'arrapen voluptuosos
els ulls eixuts de tant plorar:
són transparents i lluminosos
de la claror que a dins hi ha.

Treuen llurs galtes la florida
d'una recòndita besllum
qui mostra bé no és extingida
la flama interna que els consum.

En la boscúria centenària
fan penitència els penitents
i amb la virtut de llur pregària
deixen els boscos innocents.

TRILOGIA FEMENINA

I — FADES

QUAN l'apacible aubada entre les fulles
allarga els dits qui en la buidor tremolen
i enriqueix la boscúria endormiscada,
amb els detalls de la policromia,
floreixen dins el benestar dels àmbits
imperceptibles vibracions eròtiques
i, amb un esboirament més atractívol
que la mateixa realitat, somriuen
boscúria enllà les temptadores fades.
Oh les tímides fades! Són la gebre,
són la neu, són el glaç, són la blancura,
feta carn impalpable i somrosada.
Floten llurs trenes indolents i mostren
l'aurífic guspireig de les espigues,
de la rosada matutina P'iris.
Tenen l'esguard d'unes blavors estranyes,
com les del cel, enlluernadores, pures,
com les dels gorgs, hipòcrites, sinistres.
Els llavis són com pètals de rosella
de tan vermells, tan delicats i trèmuls.
I s'arquegen llurs braços selectíssims
com d'una gerra cenyidores anses.
I són els pits com dues fonts de nèctar
qui degoten suaument. Les papallones
hi volen a l'entorn enllaminides
formant com una boira escabellada
qui de les fades la cintura oculta
deixant veure només l'exquisidesa
d'un peus rosats qui damunt l'herba floten.

Oh les trèmules filles de l'aubada,
nétes del sol, amigues de l'escuma,
qui dominen la selva amb la potència
de llur gran tímidesa femenina!
És llur potència llur mateixa gràcia,
i aquella carn tan lluminosa i buida,
i aquell alè tan fresc, tan aromàtic,
i aquell mirar darrera un vel de llàgrimes.
Oh el foc de llur presència! Elles, les tímides,
les qui d'una ombra, esporuguides, fugen,
encisen els pastors de cor de roca
i amb llurs peuetes trepitgen els gaiatos
i de tocar en el flabiol aprenen
a frec mateix dels bavajosos llavis...
I els braus pastors de cor de roca obliden
els ramats llurs i el jaç de llurs barraques
i apedreguen irats el gos d'atura
perquè, fidel, no els hi segueisca els passos
quan ells segueixen, bosc endins, les fades.

II — LES BRUIXES

AL punt de mitja nit l'espai s'omple de bruixes
amb els esguards, que són vermells com les maduixes
passat el juny. Sorgeixen del fons de les esquerdes,
de penjarells vestint com de trenyines verdes.
I amb els cabells humits dansen al clar de lluna,
amb els cabells anèmics com algues de llacuna.
Vora els camins deserts s'arremolinen llores
i un esvalot retruny de riallades sordes
qui als vianants esglaien. S'encalquen afollades
rostos avall, cercant les aigües encalmades
dels gorgs, d'on a les vores, horribles se despullen.

Amb quin deliqui es gronxen! Amb quin platxeri es mullen!
De ventre amunt sobriuen, folgant per les onades,
les filles de la lluna. Són velles i xuclades
com un manyoc d'arrels. Els caires de llurs nines
mostren el brill metàl·lic d'unes fulgors felines.
I els pits els hi sacsegen, a cada sotragada,
com pellingots inútils. La dura carcanada
dels geps, apunta sota la pell negra i tibanta.
El nas inverossímil, ressec. La faç penjanta.
Les galtes enfonsades. La llengua viperina
sortint de l'ampla gola com una llarga espina.

Oh les malignes bruixes, frenètiques i velles,
qui en la foscor s'empaiten amb bots i tombarelles!
Al vianant aborden com una allau canina
amb els unglots fendent la boira vespertina.
I el vianant poruc no sap si es pampalluguen

sos ulls esbadocats o si les bruixes juguen.

Les bruixes! la potència de l'ombra taciturna,
l'esgarrifança tètrica qui amb ales d'au nocturna
se llança al cor de l'home, deixant-hi la basarda...
Bell punt l'aubada nova discretament esguarda,
s'encalafornen súbites en llurs cataus de roques
i dins les més petites esquerdes de les soques
baumades, on hi tenen, quiscuna, jaç i estable
i alquíemies, on aprenen de llur compare el diable
i on passen el sant dia barbotejant rebeques
o immòbils i callades com rengle de xibeques.

III —LES PAITIDES

OH les paitides decadentes
flor de l'escuma capvespral
qui de les tardes macilentes
decoren l'urna sepulcral!

Brollen de l'aigua qui destil·la
pels fontinyols a regalims.
Tenen l'aroma de l'argila
i la mirada dels abims.

Són glacials i són malaltes
d'un excessiu esllanguiment.
La pal·lidesa de llurs galtes
beu la humitat del firmament.

Són porcellanes transparentes
d'un to verdós i esgrogueït,
les qui salmegen, displicentes,
amb un remor indefinit.

La cabellera els baixa llisa
submisament i llargament,
i les perllonga i feminisa
i les poleix complidament.

Llur cara és fina i estirada.
Al coll esvelt i nacarat
de cada orella l'arracada
devotament li fa costat.

Deliquescents estalactites,
pengen els pits en la buidor
i de rosades infinites
ploren els fils amb tremolor.
I encara oscil·la a cada banda
un braç llarguíssim i després

com penjarella de garlanda
que ha descenyida el propi pes.

I les falgueres les coronen
i els arrelams desconeguts
les amanyaguen i apetonen
com uns tentacles diminuts.

Mes dels bassals la transparència
deixa entreveure amb art subtil
d'aquelles formes l'excel·lència
com una cua de reptil,

qui, en espiral recargolada,
palpa, lasciva, les parets
fins encauar-se en la irisada
gruixa de llim i de palets.

Oh les paitides decadentes
d'un hibridisme esdevingut,
ombres que lluen macilentes
del jorn qui fina en la quietud!

Són la florida malaltissa
d'un estrabisme germinal,
són d'un inquiet cervell qui frissa
la sospirada vertical.

EL DIABLE

EL diable de la selva és verd
i capviu com un llangardaix.
Escanya l'aucellet qui naix.
Amoixa l'escurçó llibert.
Espia, arrupit i despert,
i murmura de baix en baix.
Treballa més que cap bastaix,
mes dins de la selva s'hi perd.
Escomet a les porcairols
i entabana els joves pastors.
És amic de les xerinoles.
Ressegueix les festes majors.
Tasta el pa moresc i el vi verd,
mes dins de la selva s'hi perd.

CRISTIANA

I

MAGNIFICA al Senyor la gran boscúria
obrint-se com un temple gegantí

ornat amb els trofeus de la vellúria
i els emblemes ocults de l'avenir.
Els vents qui hi passen amb callada fúria
les orgues ideals fan estremir
i plana llur feréstega cantúria,
mística i sòbria com un res llatí.
I dels troncs les honrades fesomies
somriuen al fullatge de les voltes
d'on pengen irisades tremolors
qui en la infinita suavitat dels dies
amb les volves de llum brillen revoltes
formant al·legories de colors.

II

Magnifica al Senyor la gran boscúria
en espirals de místiques olors,
perdent-se tota feminal luxúria
de la incorrupta llenya amb les sentors.
No és el plaer qui enganyador convida;
és Déu qui hi parla, car l'instint regeix.
Per xo la selva és una font de vida
que cap concupiscència enterboleix.
Per xo en eterna joventut perdura
i esdevé mare, conservant-se pura,
i ses amors són castes i fecondes.
Déu, qui ho fa tot amb ordre i amb mesura,
posà de l'equilibri la dolçura
als brots més alts i a les arrels més fondes.

III

Magnifica al Senyor la gran boscúria
car del Senyor les meravelles canta
amb les notes vibrants de la cantúria,
del ritme intern amb l'harmonia santa.
Canta el poder qui en ses arrels traspua,
la bellesa qui engendra sa harmonia,
l'amor qui alades multituds congria,
la Trinitat que en símbols perpetua.
De la natura en el castíssim pit,
sembla talment una esmaragda fina
reflectint les blavors de l'infinit.
I el Senyor s'hi emmiralla embadalit
i a l'home de ciutat li crida: -Vine!-
I frega l'esmaragda amb el seu dit.

LES GRANS DESOLACIONS DE LA NATURA

I

DINS la blavor tranquil·la
d'un cel immaculat
al flanc de l'espadat
una turgència oscil·la.
I tomba amb cruixidera
de faigs, i, feta allau,
com un ossari ajau
la gran verdor primera.
Mes, com flexibles joncs,
sobriuen dels grans troncs
caiguts i recoberts
de seca molsa grisa,
els tanyes de pàl·lids verds
i d'alba tija llisa

EXCELSIOR

COMIAT

I

ADÉU, Muntanya d'Ametistes
i de les màgiques virtuts!
De tos fondals inconeguts
n'he tret primícies noucentistes.
Mes ja fulguren dèbils, tristes,
les acaballes de mon cant.
Per tos secrets, mercadejant,
planen cobdícies jamai vistes.
Tota em penetres cor endins.
I mos confins són tos confins.
I tot mon cor batega amb tu.
I amb tes fulgors mon esguard lluu.
Mes a la fi la visió mor,
feta un indigne grapat d'or.

IIa

La selva mil·lenària s'és cremada.
Ni un tron en peu les flames han deixat.
Talment l'ira divina hi és passada
en el corser de la impetuositat.
S'aixeca la sinistra fumerada
de les runes que el foc ha respectat
en espirals de freda majestat
encresponant el blau de l'estelada.
El sol vetlla l'horror d'aquelles cendres
amb una llum qui augmenta llur tristura.
Mes sota el càstig qui, fatal engendra's,
i que els pagesos miren amb paüra,
al cor mateix d'aquella terra dura,
s'infla el llevat de les bosquíries tendres.

IIIa

Ja pels fondals ressona l'etern destralejar
i tomben els pollancren en comunal estiba,
vora els camins blanqueja la fusta encara viva
i cremen les alzines en el fumós altar.
Oh bosc! t'és arribada la mort definitiva.
Prou els avets la senten, impàvids, avançar,
amb una involuntària compassió aflictiva
vers la fageda tímida que veuen tremolar.
De ton sagrat misteri s'haurà perdut l'encís
i esdevindrà la serra com un sepulcre llis,
i el sol, amb un esclat de venjatiu menyspreu,

damunt les teves soques proclamarà la guerra,
i estroncarà les fonts i assolarà la terra
i aixafarà la humana cobdícia sota el peu.

IIb

Adéu eternament, Muntanya mia!
Ja no seré per tu lo que sóc ara.
Darrera un dia empeny un altre dia.
Mai més la veu del cor tindrè tan clara.
I és que del temps la intemperància avara
ja en mi llunyanes senectuts congria.
I és que dins la mateixa poesia
batega forta la mudança encara.
Adéu eternament! La joventut
te deixo com macàbrica penyora.
A l'esborrar-te avui de mon escut,
mon cor fidel com un infant t'enyora.
M'empeny d'una aura nova el dolç embat.
Siga, oh Montseny, com era amb tu, sortat!

IIIb

Oh Beatriu eterna! Oh poesia santa!
De la natura deixo el cercle, i, admirat,
te trobo com un àngel de clara llum ornat
qui espera, dret encara, el vianant qui canta.
Volem a un altre cercle .Fulgura esmaragdina
com una estrella pàl·lida la porta que he deixat.
Ja se'ns en obre una altra com un robí ensagnat
qui tanca el cercle màgic d'una ciutat llatina.
I encar per les altures llampega transparent
i rutilant i blanca de perles i diamants,
la porta del gran cercle de la ciutat futura.
Oh Beatriu eterna! fins a tos peus d'argent
en súplica s'allarguen les meves dues mans
i ton esguard benèvol sobre mon cap s'atura.